

Геращенко Ольга Миколаївна

(31.08.1969 р. народж.)

Народилася в м. Дергачі Дергачівського району Харківської області. З 1976 р. по 1986 р. навчалася в Дергачівській середній школі № 1, яку закінчила із золотою медаллю.

Із 1986 р. по 1991 р. була студенткою філологічного факультету (спеціальність – українська мова та література) Харківського державного університету імені О. М. Горького (тепер – Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна). У 1991–1992 рр. працювала вчителем української мови та літератури в середній школі № 18 м. Харкова.

Закінчила аспірантуру в alma mater на кафедрі української мови (роки навчання: 1992–1995). 1996 р. захистила кандидатську дисертацію «Історія композиції та формуляра українських гетьманських універсалів».

Із 1995 р. працює на кафедрі української мови ХДУ (ХНУ імені В. Н. Каразіна) на посадах викладача (1995), старшого викладача (1998), доцента (2007; звання – з 2011 р.).

У 2010–2011 рр. викладала поглиблений курс української мови для теле- й радіожурналістів, за що отримала подяку від Харківської державної обласної телерадіокомпанії. 2011–2012 навч. р. працювала за сумісництвом у Харківській державній академії культури на кафедрі менеджменту соціокультурної діяльності.

Із 1994 по 2012 рр. неодноразово стажувалася в Польщі.

2012–2017 рр. була у відрядженні в Словаччині, де працювала на філософському факультеті Університету Костянтина Філософа в м. Нітра на посадах лектора української мови (2012), доцента кафедри русистики (2013).

Із 2017 р. знов працює на посаді доцента кафедри української мови ХНУ імені В. Н. Каразіна.

За роки педагогічної роботи у вишах викладала різні мовознавчі, українознавчі, культурологічні та славістичні курси. В Україні: «Фонетика української мови», «Історична граматики української мови», «Історія української літературної мови», «Практична українська мова» для аспірантів різних спеціальностей, «Вступ до слов'янської філології», «Польська мова» (ХНУ імені В. Н. Каразіна); «Соціолінгвістика», «Лінгвокультурологія» (ХДАК). У Словаччині: «Мовленнєві вправи та читання з української мови», «Мовленнєві вправи та письмо з української мови», «Мовленнєві вправи й аудіювання з української мови», «Вправи та практика мовлення з української мови», «Практична українська мова», «Функціональна граматики української

мови», «Історія та реалії України», «Українська культура», «Українська література», вела факультатив з української мови.

Володіє 6 мовами (українською, російською, польською – вільно, а також словацькою, німецькою, англійською).

Наукові інтереси: історія слов'янських мов, українсько-польські мовні контакти.

Праці

1. Любовні листи до Мотрі Кочубеївни : До вивчення епістолярної стилістики початку XVIII ст. // 36. Харків. іст.-філол. т-ва. Нова сер. – 1994. – Т. 3. – С. 127–136.
2. Композиція та формуляр універсалів Богдана Хмельницького на українському і польському тлі // Визвольна боротьба українського народу під керівництвом Богдана Хмельницького за українську державність : матеріали наук. конф., 25–27 жовт. 1995 р. – Х., 1995. – С. 84–85.
3. П'ять українських гетьманських універсалів / опрацювання О. Геращенко // *Slavia Orientalis*. – [Warszawa (Polska)], 1996. – Т. 14. – № 2. – С. 279–286.
4. Становлення формуляра українських гетьманських універсалів. Впливи польські // *Slavia Orientalis*. – [Warszawa (Polska)], 1996. – Т. 14. – № 2. – С. 237–248.
5. Науковець. Педагог. Людина (до 70-річчя професора Алли Свашенко) // Вивчаємо укр. мову та літ. – 2007. – № 15. – С. 38–39.
6. Офіційно-діловий та епістолярний стилі в українській літературній мові XVI–XVIII ст. : метод. матеріали до наук. семінару / уклад. О. М. Геращенко. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2007. – 32 с. – (Методична література).
7. Польська мова : метод. матеріали до корот. практ. курсу для студентів філол. ф-ту ден. форми навчання / уклад. О. М. Геращенко. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2007. – 32 с. – (Методична література).
8. Алла Олександрівна Свашенко – професор Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна : біобібліогр. покажч. / уклад. О. М. Геращенко, Т. І. Крехно. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2007. – 43 с.
9. Топос в інтерпретаціях різних лінгвокультурних парадигм / О. М. Геращенко, О. О. Якименко // Вісн. Харків. нац. ун-ту імені В. Н. Каразіна. – 2007. – № 787 : Сер. : Філологія. – Вип. 52. – С. 46–49.
10. Українська філологія. Ч. 1. Українська мова. Тести (незалежне зовнішнє тестування) / І. Б. Іванова, О. М. Геращенко. – Х. : Парус, 2007. – 208 с.
11. Українська філологія. Ч. 2. Українська література / І. Б. Іванова, О. М. Геращенко. – Х. : Парус, 2007. – 202 с.
12. Універсал : проблема ідентифікації та питання походження жанру // Вісн. Харків. нац. ун-ту імені В. Н. Каразіна. – 2007. – № 765 : Сер. : Філологія. – Вип. 50. – С. 55–58.

13. Літопис Григорія Граб'янки : пошук риторичних взірців // Лінгвістичні дослідження : зб. наук. пр. / за заг. ред. проф. Л. А. Лисиченко. – Х., 2008. – Вип. 26. – С. 3–7.
14. Підсумковий тест з історії української літературної мови : навч.-метод. посіб. для студентів філол. спеціальностей. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2008. – 32 с.
15. Твори з української мови та літератури / авт.-упоряд. О. М. Геращенко, І. Б. Іванова ; за наук. ред. Н. В. Видашенко. – Х. : Парус, 2008. – 288 с.
16. Фігури думки в літописі Григорія Граб'янки / О. М. Геращенко, Л. О. Панасенко // Лінгвістичні дослідження : зб. наук. пр. Харків. нац. пед. ун-ту ім. Г. С. Сковороди. – Х., 2009. – Вип. 28. – С. 8–12.
17. Юрій Шевельов про періодизацію історії української літературної мови // Вісн. Харків. нац. ун-ту імені В. Н. Каразіна. – 2009. – № 843 : Сер. : Філологія. – Вип. 55. – С. 26–29.
18. Українськими залізницями – на Євро-2012 : укр.-рос.-англ.-нім.-фр.-пол. розмовник для працівників залізнич. транспорту / уклад. Г. Ф. Арбузов, О. М. Геращенко, В. В. Захарченко, В. І. Мойсеєнко ; пер. С. І. Нешко, А. О. Буланов. – Х. : Олейнікова Ю. В., 2011. – 240 с.
19. Фігури слів у житомирському списку літопису Григорія Граб'янки // *Slavica Nitriensia : časopis pre výskum slovanských filológií*. – Nitra (Slovakia), 2013. – N 2. – S. 23–32.
20. Мова давньоруських актів у європейському контексті // Нацыянальная мова і нацыянальная культура : аспекты ўзаемадзеяння : зб. навук. арт. – Мінск, 2013. – С. 58–60.
21. Найтиповіші синтаксичні конструкції у житомирському списку літопису Григорія Граб'янки // *Slavica Nitriensia : časopis pre výskum slovanských filológií*. – Nitra (Slovakia), 2014. – N 2. – S. 41–49.
22. «Події давно минулих днів» : минулий час у бароковому літописі Григорія Граб'янки // *Jazyk a kultura z kognitívneho aspektu : zb. vedeckých prác s medzinar. účasťou* / ed. Natália Korina, Jana Sokolová. – Nitra (Slovakia), 2014. – S. 24–30.
23. Риси періодичного стилю в житомирському списку літопису Григорія Граб'янки // *Slavica Nitriensia: časopis pre výskum slovanských filológií*. – Nitra (Slovakia), 2014. – N 1. – S. 20–28.
24. Мовна ситуація у східно-українському мегаполісі (результати анкетування, проведеного 2015 року в Харкові) / Жанета Жарноцайова, Ольга Геращенко // *Slavica Nitriensia : časopis pre výskum slovanských filológií*. – Nitra (Slovakia), 2015. – N 2. – S. 19–36.
25. Формуляр внутрішньоправових грамот Київської Русі // *Slovenčina v kontexte slovanských a neslovanských jazykov : zb. vedeckých prác s medzinar. účasťou vydávaný Katedrou slovenského jazyka FF UKF v Nitre pri príležitosti životného jubilea prof. PhDr. Juraja Vaňka*. – Nitra (Slovakia), 2015. – S. 257–267.
26. Лінгвокреативний потенціал прикметника в межах поетичного дискурсу (на матеріалах творів Нью-Йоркської групи) / І. Б. Іванова, О. М. Геращенко

Література про неї

1. Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна за 200 років / В. С. Бакіров, В. М. Духопельников, Б. П. Зайцев [та ін.]. – Х. : Фоліо, 2004. – 750 с. : іл.

С. 696: про О. М. Геращенко.

2. Медвідь Н. С. Основні аспекти дослідження мови ділових документів XVII–XVIII ст. // Наук. зап. Сер. : Філологічні науки / Ніжин. держ. ун-т ім. Миколи Гоголя. – 2013. – Книга 2. – С. 98–101.

С. 99: про дослідження О. М. Геращенко.

3. Матвєєва Т. С. Філологічні студії в Харківському університеті : культурно-історичний, естетичний, соціокомунікативний аспекти / Т. С. Матвєєва // Харківський університет і українська культура (до 210-річчя від часу заснування ХНУ імені В. Н. Каразіна) : монографія / за ред. Ю. М. Безхутрого ; ХНУ імені В. Н. Каразіна. – Х., 2015. – С. 91–165.

С. 108, 110: про дослідження О. М. Геращенко.

Гливенко Іван Іванович

(12.(24).04.1868–22.12.1931)

Народився в м. Лебедин Харківської губернії (тепер – Сумська область) у родині земського фельдшера.

Закінчив історико-філологічний факультет Університету Св. Володимира в Києві (1895). Викладав в університеті італійську мову. Із 1904 р. – приват-доцент. Одночасно викладав французьку мову в Київському комерційному училищі та в Колегії Павла Галагана. Був редактором журналу «Педагогическая мысль».

1907–1913 рр. – приват-доцент Петербурзького університету. Із 1913 р. завідував відділом середніх навчальних закладів Департаменту народної освіти, а також викладав у Жіночому педагогічному інституті та на Вищих жіночих курсах (Петербург).

1916–1920 рр. – професор кафедри західноєвропейських літератур Харківського університету.

Із 1921 р. працював у 1-му Московському державному університеті: професор кафедри теорії та методології літератури факультету суспільних наук (1921–1925), професор кафедри західної літератури етнологічно-лінгвістичного факультету (1925–1930). Дійсний член НДІ мовознавства та історії літератури при факультеті суспільних наук МДУ (1921–1925).

Дійсний член Державної академії художніх наук (рос. – ГАХН). Дійсний член Інституту мови та літератури Російської асоціації науково-дослідних інститутів суспільних наук (рос. – РАНИОН). Один із засновників Російського психоаналітичного товариства (1922).

За редакцією І. І. Гливенка вийшло повне зібрання художніх творів Л. М. Толстого у 15 т. (Ленінград, 1928–1930). Із 1921 р. до середини 1923 р. очолював Головнауку (Головне управління науковими, науково-художніми і музейними закладами).

Помер у Москві.

Наукові інтереси: історія російської літератури, зокрема творчість Л. М. Толстого, Ф. М. Достоевського, історія зарубіжної літератури (Данте), італійська, французька мови, психологія.

Праці

1. *Пер.*: Ласарильо из Тормес и его удачи и неудачи / пер. с исп. И. Гливенко, с предисл. Морель-Фассио. – СПб. : Л. Ф. Пантелеев, 1897. – XXVIII, 105 с.
2. Россия времен Екатерины II в «Il poema tartaro», G. Casti. – К. : Тип. Имп. Ун-та Св. Владимира Н. Т. Корчак-Новицкого, 1898. – 21 с.

3. Руководство к изучению итальянского языка / сост. И. Гливенко, лектор итал. яз. при Имп. ун-те Св. Владимира. – К. : Тип. Имп. Ун-та Св. Владимира Н. Т. Корчак-Новицкого, 1899. – XXIV, 220 с.
4. Задачи и методы изучения новых языков в средней школе / [соч.] И. Гливенко, лектора итал. яз. в ун-те Св. Владимира и преп. фр. яз. в Киев. коммерч. училище и в Коллегии Павла Галагана в Киеве. – К. : Тип. И. И. Чоколова, 1900. – 17 с.
5. *Перл*.: Граф, Артур (1848–1913). Софизмы Льва Толстого по отношению к искусству и критике / Артур Граф, проф. Турин. ун-та ; пер. с итал. И. Гливенко. – К. : Тип. С. В. Кульженко, 1900. – 28 с.
6. Летние курсы французского языка для иностранцев в «Alliance française» в Париже : отчет о загран. командировке летом 1898 г. – К. : Тип. И. И. Чоколова, 1901. – 26 с.
7. «Gil Blas de Santillane» Лессаж и его историко-литературное значение // Унив. известия / ун-т Св. Владимира. – К., 1904. – Вып. 3. – С. 1–15.
То же, отд. отт. – К. : Тип. ун-та Св. Владимира, Акц. о-ва печ. и изд. дела Н. Т. Корчак-Новицкого, 1904. – [2], 15 с.
8. Мопассан и Чехов : (сравнит. этюд). – К. : Тип. С. В. Кульженко, 1904. – 29 с. – Отт. из изд. Коллегии Павла Галагана «Педагогическая мысль», 1904, кн. 2.
9. Типы героев в литературе в их отношении к действительности : пробная лекция // Унив. известия / ун-т Св. Владимира. – К., 1904. – Вып. 5. – С. 1–12.
То же, отд. отт., под назв.: Типы героев в литературе в их отношении к действительности : Ист.-лит. гипотеза. – К. : Тип. ун-та Св. Владимира, Акц. о-ва печ. и изд. дела Н. Т. Корчак-Новицкого, 1904. – [2], 12 с.
10. Лекции по всеобщей литературе, читан[ные] в Женск[ом] педагог[ическом] инст[итуте] профессором И. Гливенко, 1907/ 8 год. – [СПб.] : Лит. Богданова, [1908?]. – 223 с. – На тит. Ошибочно : П. Гливенко.
11. Витторио Альфьери : Жизнь и произведения. Т. 1 / исслед. И. И. Гливенко. – СПб. : Тип. М. А. Александрова, 1912. – XX, 346, IV, 108 с., 4 л. портр. – (Зап. ист.-филол. ф-та Имп. С.-Петербург. ун-та ; ч. 106).
12. Очерки по истории западноевропейских литератур (с хрестоматией) для средних учебных заведений. – Пг. ; К. : Сотрудник, 1913. – [3], 252 с.
13. Руководство к изучению итальянского языка. – 2-е изд., перераб. – СПб. ; М. : Т-во М. О. Вольф, 1913. – [6], IV, [2], 102, 88 с.
14. Французско-русский словарь книгоиздательского т-ва «Просвещение» : (Энциклопедия французского языка). Вып. 1 / сост. под гл. ред. прив.-доц. С.-Петербург. ун-та И. И. Гливенко и при участии в тр. ред. : ротм. Г. А. Бертрена, А. Л. Биркмана, прив.-доц. Воен.-мед. акад. М. Б. Блюменау [и др.]. – СПб., 1913. – 16 с.
15. Чтения по истории всеобщей литературы. – Пб. ; К. : Сотрудник, 1914. – IX, [3], 426 с.

16. Хрестоматия по всеобщей литературе. Ч. 1. Античная и средневековая литературы. – Пг. ; К. : Сотрудник, 1915. – [4], 334 с.
17. Хрестоматия по античной и средневековой литературам. – Пг. ; К. : Сотрудник, [1915]. – [4], 334 с.
18. Положение новых языков в средней общеобразовательной школе // Наука и школа. – 1916. – № 1. – С. 56–68.
То же, отд. отт. – Х. : Печ. дело, 1916. – 15 с.
19. Художественный цех // Возрождение. – 1918. – 22 авг. – Подпись ошибочно : В. Гливенко.
20. Художественный цех : Вечер средневекового театра // Новая Россия. – Х., 1918. – 28 дек.
21. Этюды по теории поэзии. 1. О литературном произведении и литературном изображении. – Х. : Тип. М. И. Левина, 1920. – [2], II, 83 с.
22. Данте Алигьери : К 600-летию со дня смерти, 1321–1921. – [М.] : 2-я Моск. фабрика изготовления гос. знаков, [1921]. – 32 с.
23. Чтения по истории всеобщей литературы : (Возрождение. Шекспир «Двенадцатая ночь», «Король Ричард III», «Гамлет», «Король Лир»). – 2-е изд. – М. : Гос. изд., 1922. – IX, [4], 14–314 с.
24. Два письма Ф. М. Достоевского к М. Н. Каткову // Кр. архив. – 1923. – № 4. – С. 365–375.
25. Руководство для изучения итальянского языка. – 3-е изд. – М. ; Пг. : Госиздат, 1923. – 208, 91 с.
26. «Преступление и наказание» : (Из записных книжек Ф. М. Достоевского) / предисл. И. Гливенко // Кр. архив. – 1924. – № 7. – С. 146–200.
27. Раскольников и Достоевский : (По неизданным материалам) // Печать и рев. – 1926. – № 4. – С. 70–82.
28. Романтизм и реализм в Англии. – М. : Изд-во 1-го Моск. гос. ун-та, 1929. – 40 с.
29. Этюды по теории поэзии. II. Поэтическое изображение и реальная действительность. – М. : Никитинские субботники, 1929. – 286 с.
30. Итальянско-русский словарь : 35 000 слов, употребляемых в разговорной речи, науке, политике, литературе и технике / сост. проф. И. И. Гливенко. – М. : Сов. энцикл., 1930. – 952 стб.
31. Предисловие // Из архива Ф. М. Достоевского. «Преступление и наказание» : Неизданные материалы / подгот. к печати И. И. Гливенко. – М. ; Л., 1931. – С. 3–33.

Література про нього

1. Отчет о состоянии и деятельности Харьковского университета за 1916 год // Зап. Харьков. ун-та. – 1917. – Кн. 3–4. – С. 1–106.
С. 3: про И. И. Гливенка.
2. Цыбульский С. О. [Рецензия] / С. О. Цыбульский // Гермес. – 1917. – Т. 20, № 8. – С. 153. – Рец. на кн.: Хрестоматия по всеобщей литературе. Ч. 1.

Античная и средневековая литературы / И. И. Гливенко, магистр истории зап.-европ. лит. – Пг. ; К. : Сотрудник, 1915. – [4], 334 с.

3. Коган П. [Рецензия] / П. Коган // Печать и рев. – 1921. – Кн. 1. – С. 149–151. – Рец. на кн.: Этюды по теории поэзии. 1. О литературном произведении и литературном изображении / И. И. Гливенко, проф. Харьков. ун-та. – Х. : Тип. М. И. Левина, 1920. – [2], II, 83 с.
4. Сакулин П. Н. [Рецензия] / П. Н. Сакулин // Художественное слово. Временник литературного отдела НКП. – 1921. – Кн. 2. – С. 62. – Рец. на кн.: Этюды по теории поэзии. 1. О литературном произведении и литературном изображении / И. И. Гливенко, проф. Харьков. ун-та. – Х. : Тип. М. И. Левина, 1920. – [2], II, 83 с.
5. Долинин А. С. Новые тексты Достоевского / А. С. Долинин // Былое. – 1925. – № 4. – С. 253–259. – Рец. на публ. : «Преступление и наказание» : (Из записных книжек Ф. М. Достоевского) / предисл. И. Гливенко // Кр. архив. – 1924. – № 7. – С. 146–200.
6. Гливенко И. И. // Научные работники СССР. – Л., 1930. – Ч. 4 : Научные работники Москвы. – С. 66.
7. Гливенко Иван Иванович // Литературная энциклопедия. – Москва, 1930. – Т. 2. – Стб. 556–557.
8. Маркевич А. Ю. Гливенко Иван Иванович / А. Ю. Маркевич // Краткая литературная энциклопедия. – М., 1964. – Т. 2. – С. 198–199.
9. Организация науки в первые годы Советской власти (1917–1925). – Л. : Наука, Ленингр. отд-ние, 1968. – 419 с.

Про діяльність І. І. Гливенка див. іменний покажчик.

10. Лисенко І. М. Гливенко Іван Іванович / І. М. Лисенко // Енциклопедія сучасної України. – К., 2006. – Т. 5. – С. 666.

Гноєва Ніна Іванівна

(30.09.1952 р. народж.)

Народилася в с. Мерчик Валківського району Харківської області. Навчалася у Старомерчанській середній школі (1960–1970).

1970 р. вступила на відділення української мови та літератури філологічного факультету Харківського державного університету (зараз – Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна), який закінчила в 1975 р. з відзнакою. У 1975–1979 рр. працювала вчителем української мови і літератури середньої школи № 23 м. Харкова.

Із 1979 р. працює на кафедрі історії української літератури ХДУ викладачем (1979), старшим викладачем (1987), доцентом (1989; звання – з 1993 р.).

1986 р. захистила кандидатську дисертацію «Романи Ю. Мушкетика в літературному процесі 60–70-х років». Викладала в університеті Париж-VIII (Франція), в Софійському університеті (Болгарія).

1986–1989, 1998 р. – дотепер – заступник декана філологічного факультету ХДУ (ХНУ імені В. Н. Каразіна) з навчально-методичної роботи.

Автор 50 друкованих праць. Підготувала 3 кандидатів філологічних наук.

Викладає курси: «Історія української літератури XX ст.», «Українська проза 20-х років XX ст.», «Художній світ Григора Тютюнника», веде науковий семінар «Провідні мотиви і поетика української літератури XX ст.».

Нагороджена знаком «Відмінник освіти України» (2005 р.), Почесною грамотою Міністерства освіти і науки України (2004 р.).

Наукові інтереси: художні пошуки української прози 20-х років XX ст., творчість шістдесятників, сучасний літературний процес.

Праці

1. Харківська Всесоюзна творча конференція [письменників і критиків] / В. О. Дорошенко, Н. І. Гноєва // Радян. літературознавство. – 1980. – № 8. – С. 89–91.
2. До таїн душі людської : [рецензія] // Прапор. – 1982. – № 5. – С. 117–118. – Рец. на кн.: Вернися в свій дім / Юрій Мушкетик. – К. : Рад. письменник, 1981. – 373 с.
3. Випробування вогнем : [рецензія] // Прапор. – 1983. – № 9. – С. 115–117. – Рец. на кн.: Віхола : роман / Юрій Мушкетик. – К. : Молодь, 1983. – 304 с.
4. Психологізм і характери : [рецензія] // Прапор. – 1983. – № 8. – С. 118–120. – Рец. на кн.: Романи Юрія Мушкетика : літ.-крит. нарис / Л. К. Федоровська. – К. : Рад. письменник, 1982. – 203 с.
5. Художній психологізм як об'єкт літературознавчого дослідження // Вісн.

- Харків. ун-ту. – 1983. – № 245. – С. 3–9.
6. Правда характерів і конфліктів : [рецензія] // Прапор. – 1984. – № 8. – С. 112–115. – Рец. на кн.: Рубіж : роман / Ю. М. Мушкетик. – К. : Рад. письменник, 1984. – 462 с.
 7. Українські радянські письменники : зб. літ.-крит. матеріалів / упоряд. Ю. М. Безхутрий, Л. Г. Бикова, Н. І. Гноєва [та ін.]. – К. : Радян. шк., 1984. – 349 с.
 8. Вчений і моральні проблеми сучасності : (Порівняльно-типологічний аналіз роману «Крапля крові» Ю. Мушкетика) // Вісн. Харків. ун-ту. – 1985. – № 272. – С. 37–46.
 9. Романи Ю. Мушкетика в літературному процесі 60–70-х гг. : автореф. дис. ... канд. філол. наук. – Одеса, 1986. – 17 с.
 10. Динаміка життя і сучасний український роман // Прапор. – 1987. – № 4. – С. 155–165. – На фото : Н. І. Гноєва.
 11. Берегти собори душ : [рецензія] // Харків. ун-т. – 1988. – 12 квіт. – Рец. на кн.: Собор : роман : пер. с укр. / Олесь Гончар ; пер. И. Новосельцева. – М. : Сов. писатель, 1988. – 272 с.
 12. Духовно-моральний світ сучасника в романістиці Олесь Гончара // Літературний процес і творча індивідуальність письменника : (На матеріалі творчості Олесь Гончара) : тези доп. обл. конф. – Дніпропетровськ, 1988. – С. 20–21.
 13. Людина та її справа (характери та конфлікти роману «Позиція» Ю. Мушкетика) // Вісн. Харків. ун-ту. – 1988. – № 327. – С. 62–69.
 14. Методичні вказівки до вивчення творчості Олесь Гончара для студентів 4–6 курсів філологічного факультету / упоряд. Н. І. Гноєва. – Х. : ХДУ, 1988. – 13 с.
 15. Методичні вказівки до виконання курсової роботи з української літератури на другому курсі філологічного факультету / упоряд. Н. І. Гноєва. – Х. : ХДУ, 1988. – 14 с.
 16. На далеких меридіанах : прекрасна Франція / записала розповідь Т. Мигуліна // Харків. ун-т. – 1993. – 14 груд.
 17. Роль історичної прози Б. Лепкого у формуванні духовно-морального світу сучасника // Українська духовна культура в системі національної освіти : тези доп. та повідомл. наук. конф., 18–19 квіт. 1995 р. – Х., 1995. – С. 74–76.
 18. Гетьман Мазепа в українській і світовій літературах // Літературознавство : [матеріали] III Міжнар. конгресу україністів, Харків, 26–29 серп. 1996 р. – К., 1996. – С. 92–98.
 19. Морально-філософська проблематика роману «Сонячна машина» В. Винниченка // Тенденції розвитку української літератури та літературної критики нових часів : тези доп. та повідомл. міжвуз. наук.-теорет. конф. 15–16 трав. 1996 р. – Х., 1996. – С. 25–26.

20. «Палімпсести» Василя Стуса та їх оцінка Юрієм Шевельовим // Видатний філолог сучасності : наук. виклади на честь 85-ліття Юрія Шевельова. – Х., 1996. – С. 51–54.
21. «Палімпсести» Василя Стуса та їх оцінка Юрієм Шевельовим // Джерело педагогічної майстерності. – 1997. – Вип. 2. – С. 3–5.
22. Гуманістичний пафос української поезії 60–80-х років // *Literatury i języki słowian wschodnich*. – Opole (Polska), 1997. – Т. 1. – С. 85–88.
23. Іудаїзм в українській літературі ХХ века // Избранные аспекты изучения русского языка и литературы / под ред. Антони Маркунаса. – Познань, 1998. – С. 125–128.
24. Сатирична спрямованість прози М. Хвильового // Харків 30–40-х рр. ХХ ст. Література. Історія. Мистецтво : матеріали міжнар. наук. конф. до ювілею проф. Юрія Бойка-Блохина. – Х., 1998. – С. 77–79.
25. 126 диктантів ХДУ / Л. Г. Савченко, Н. І. Гноєва, Н. П. Ращупкіна. – Х., 1998. – 118 с.
26. «Місто» В. Підмогильного як психологічний роман та його оцінка Ю. Шевельовим // Вісн. Харків. ун-ту. – 1999. – № 327. – С. 53–57.
27. 152 диктанти Харківського національного університету / Л. Г. Савченко, Н. І. Гноєва, Н. П. Ращупкіна. – Х., 2000. – 110 с.
28. Символіка роману «Жовтий князь» В. Барки // Вісн. Харків. ун-ту. – 2000. – № 491. – С. 568–572.
29. Історичне минуле України та його осмислення в сучасній українській літературі // *Ukrainistika na prohu nového století a tisíciletí : sb. příspěvků*. – Olomouc (Česká republika), 2001. – С. 207–209.
30. Šaškevič Markijan // *Leksikon stranih pisaca / gl. ured. Dunja Detoni-Dujmić*. – Zagreb (Hrvatska), 2001. – С. 1035.
31. Жанрова природа драматичної поеми «Сніг у Флоренції» Ліни Костенко // Вісн. Харків. ун-ту. – 2002. – № 557 : Сер. : Філологія. – Вип. 35. – С. 232–238.
32. Психологізм прози Гр. Тютюнника : (До 70-річчя від дня народження) // Вісн. Харків. ун-ту. – 2002. – № 538 : Сер. : Філологія. – Вип. 34. – С. 340–344.
33. Бінарні опозиції роману «Невеличка драма» В. Підмогильного // Вісн. Харків. нац. ун-ту імені В. Н. Каразіна. – 2004. – № 631 : Сер. : Філологія. – Вип. 41. – С. 327–330.
34. Жанрова природа драматичної поеми «Сніг у Флоренції» Ліни Костенко // *Současná ukrajinistika. Problémy jazyka, literatury a kultury : sb. článků*. – Olomouc (Česká republika), 2004. – С. 239–242.
35. Збірник диктантів з української мови / Л. Г. Савченко, Н. І. Гноєва, Н. П. Ращупкіна. – Х., 2004. – 77 с.
2-ге вид., виправл. й допов., під назвою: Збірник диктантів з української мови : тексти та коментар / Л. Г. Савченко, Н. П. Ращупкіна, Н. І. Гноєва. – Х. : Рейтинг, 2007. – 113 с.
36. Любовний дискурс роману «Недуга» Є. Плужника // Вісн. Харків. нац. ун-ту імені В. Н. Каразіна. – 2004. – № 627 : Сер. : Філологія. – Вип. 40. – С. 123–129.

37. Художня модель буття в романі «Честь» М. Могилянського // Вісн. Харків. нац. ун-ту імені В. Н. Каразіна. – 2005. – № 707 : Сер. : Філологія. – Вип. 46. – С. 124–128.
38. Любовний дискурс українського інтелектуального роману 20-х років ХХ століття // *Studia i Szchose slawistyczne*. – 2007. – № 8. – С. 199–206.
39. 400 диктантів з української мови / Л. Г. Савченко, Н. І. Гноєва, Л. А. Шевелева. – Х. : Парус, 2007. – 367 с.
40. Екзистенціальний дискурс українського інтелектуального роману 20-х років ХХ століття // Автор как проблема теоретической и исторической поэтик : сб. науч. ст. : в 2 ч. / Гродн. гос. ун-т им. Я. Купалы. – Гродно, 2008. – Ч. 1. – С. 23–29.
41. Семантика і поетика роману «Золоті лисенята» Юліана Шпола // Вісн. Харків. нац. ун-ту імені В. Н. Каразіна. – 2008. – № 798 : Сер. : Філологія. – Вип. 53. – С. 135–138.
42. Український інтелектуальний роман 20-х років ХХ століття в оцінці Ю. Шевельова // Вісн. Харків. нац. ун-ту імені В. Н. Каразіна. – 2009. – № 843 : Сер. : Філологія. – Вип. 55. – С. 144–147.
43. Художні пошуки українського роману 20-х років ХХ століття // *Ukrainistika : minulost, přítomnost, budoucnost : sb. ved. pr.* – Brno, 2009. – Ч. 2. – С. 400–406.
44. Художній світ «Арсеналу» О. Довженка // Вісн. Харків. нац. ун-ту імені В. Н. Каразіна. – 2010. – № 910, ч. 2 : Сер. : Філологія. – [Вип. 60]. – С. 17–22.
45. Художній світ роману Василя Барки «Жовтий князь» // Куляшовскія чытанні : матэрыялы канф. / МГУ ім. А. А. Куляшова. – Магілёў, 2010. – Ч. 1. – С. 152–157.
46. Дитячі образи прози Григора Тютюнника // Незгасимий СЛОВОСВІТ : зб. наук. праць на пошану проф. Володимира Семеновича Калашника / уклад. Микола Філон, Тетяна Ларіна ; ХНУ імені В. Н. Каразіна. – Х., 2011. – С. 657–664.
47. Збірник диктантів з української мови для 5–11 класів / упоряд. Н. І. Гноєва, Л. Г. Савченко, Л. А. Шевелева. – Х. : Гімназія, 2011. – 368 с.
48. Український експериментальний роман 20-х років // Чтение : рецензия и интерпретация : сб. науч. ст. : в 2 ч. / Гродн. гос. ун-т им. Я. Купалы. – Гродно, 2011. – Ч. 2. – С. 154–160.
49. Український експериментальний роман 1920-х років (до проблеми синтезу жанрів) // Вісн. Харків. нац. ун-ту імені В. Н. Каразіна. – 2011. – № 989 : Сер. : Філологія. – [Вип. 63]. – С. 157–162.
50. Мотив межової ситуації в романі «Жовтий князь» Василя Барки // Вісн. Харків. ун-ту імені В. Н. Каразіна. – 2014. – № 1127 : Сер. : Філологія. – Вип. 71. – С. 148–152.

Література про неї

1. Члени нашого колективу : [про Н. І. Гноєву, профорга філол. ф-ту] // Харків. ун-т. – 1984. – 23 жовт. з фот.
2. Мінтішинова Ю. А як там, у Франції? // Харків. ун-т. – 1993. – 16 листоп.
3. *Про доповідь Н. І. Гноєвої про особливості вищої освіти у Франції на засіданні гуртка при кафедрі історіографії ХДУ.*
4. Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна за 200 років / В. С. Бакіров, В. М. Духопельников, Б. П. Зайцев [та ін.]. – Х. : Фоліо, 2004. – 750 с. : іл.
5. *С. 580, 675, 697: про Н. І. Гноєву.*
6. Набитович І. Універсум сасгит'у в художній прозі (від Модернізму до Постмодернізму) : монографія / І. Набитович. – Дрогобич (Україна) ; Люблін (Польща) : Посвіт, 2008. – 600 с.
7. *С. 343: посилання на статтю Н. І. Гноєвої «Символіка роману “Жовтий князь” В. Барки» (Вісн. Харків. ун-ту, 2000, № 491).*
8. Новикова О. Тримаючи ритм життя : [про заст. декана з навч. роботи філол. ф-ту Н. І. Гноєву] // Харків. ун-т. – 2012. – 25 верес. з фот.
9. Матвєєва Т. С. Філологічні студії в Харківському університеті : культурно-історичний, естетичний, соціокомунікативний аспекти / Т. С. Матвєєва // Харківський університет і українська культура (до 210-річчя від часу заснування ХНУ імені В. Н. Каразіна) : монографія / за ред. Ю. М. Безхутрого ; ХНУ імені В. Н. Каразіна. – Х., 2015. – С. 91–165.
С. 114, 115, 117: про дослідження Н. І. Гноєвої.

Головка (Наріжна) Людмила Григорівна

(20.09.1974 р. народж.)

Народилася в с. Ков'яги Валківського району Харківської області. 1991 р. закінчила Ков'язьку середню школу. 1997 р. – відділення української мови та літератури філологічного факультету Харківського державного університету (зараз – Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна).

Професійну діяльність розпочала 1991 р. на кафедрі історії української літератури ХДУ, послідовно обіймаючи посади старшого лаборанта (1991), викладача (2009), старшого викладача (2012), доцента (2016).

Працювала в Центрі довузівської освіти Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна викладачем української мови (2006–2008). Із 2008 р. й дотепер бере участь в Обласному конкурсі робіт МАН України як член журі (секція «Літературознавство»).

2010 р. захистила кандидатську дисертацію «Художній світ прози Л. Первомайського 1960–1970-х рр.: концепція героя і мотивна організація» (науковий керівник – проф. Ю. М. Безхутрий).

Читає (або читала) курси: «Історія української літератури XX століття», «Вступ до літературознавства», «Теорія літератури»; веде науковий семінар «Феномен ліризму в українській прозі XX століття».

Наукові інтереси: літературознавство, українська література XX століття.

Праці

1. Внутрішнє мовлення як засіб психологічного аналізу у романі Л. Первомайського «Дикий мед» // Вісн. Харків. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. – 2000. – № 473. – С. 382–386.
2. Рецепція героїчного персонажами роману «Дикий мед» Л. Первомайського // Вісн. Харків. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. – 2002. – № 557 : Сер. : Філологія. – Вип. 35. – С. 341–346.
3. Ідеологічні мотиви у романі Леоніда Первомайського «Дикий мед» // Вісн. Харків. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. – 2004. – № 627 : Сер. : Філологія. – Вип. 40. – С. 144–147.
4. Проза Л. Первомайського в оцінках критиків і літературознавців // Вісн. Харків. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. – 2005. – № 707 : Сер. : Філологія. – Вип. 46. – С. 174–179.
5. Простір і час у художньому світові роману «Дикий мед» Л. Первомайського // Вісн. Харків. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. – 2006. – № 745 : Сер. : Філологія. – Вип. 49. – С. 104–108.

6. Мотив дороги в романі «Дикий мед» Л. Первوماйського // Вісн. Харків. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. – 2007. – № 787 : Сер. : Філологія. – Вип. 52. – С. 210–215.
7. Просторовий мотив як основа конфліктної будови повісті «Чорний брід» Л. Первوماйського // Вісн. Харків. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. – 2008. – № 836 : Сер. : Філологія. – Вип. 54. – С. 112–115.
8. Неоміфологічні мотиви в романі Л. Первوماйського «Дикий мед» // Актуальні проблеми слов'янської філології : Лінгвістика і літературознавство : міжвуз. зб. наук. ст. – К., 2008. – Вип. 15. – С. 158–165.
9. Семантика кольорів як чинник формування ідейного змісту повісті «Чорний брід» Л. Первوماйського // Вісн. Харків. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. – 2009. – № 843 : Сер. : Філологія. – Вип. 55. – С. 194–197.
10. Художній світ прози Л. Первوماйського 1960–1970-х рр. : концепція героя і мотивна організація : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.01. – Х., 2009. – 21 с.
11. Специфіка художнього часу в повісті «Нічний автобус» Л. Первوماйського // Актуальні проблеми слов'янської філології : Лінгвістика і літературознавство : міжвуз. зб. наук. ст. – К., 2013. – Вип. 27. – С. 458–465.
12. Мотив колискової пісні як основа ідейної концепції роману «Дикий мед» Л. Первوماйського // Вісн. Харків. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. – 2013. – № 1080 : Сер. : Філологія. – Вип. 69. – С. 176–180.
13. Специфіка художнього світу прози Л. Первوماйського 1960–1970-х рр. // Вісн. Харків. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. – 2014. – № 1127 : Сер. : Філологія. – Вип. 71. – С. 286–291.

Голубєва Зінаїда Сергіївна

(8.06.1924–3.04.2011)

Народилася в с. Соколів (тепер Соколове) Зміївського району Харківської області. 1941 р. закінчила дев'ять класів середньої школи № 10 м. Харкова.

Під час німецько-радянської війни (1941–1945) була на фронті в складі 243-ї стрілецької дивізії (травень – жовтень 1943 р.), у 1-й гвардійській повітрянодесантній дивізії. Брала участь у форсуванні Дніпра, Корсунь-Шевченківській та Ясско-Кишинівській битвах. Війну закінчила під Прагою.

1946 р. вступила на філологічний факультет Харківського державного університету, який закінчила з відзнакою в 1951 р. 1951–1954 рр. навчалася в аспірантурі кафедри історії української літератури. 1954 р. захистила кандидатську дисертацію «Російське літературознавство 60 х рр. XIX ст. і українська література».

Працювала викладачем Харківського педагогічного інституту (1954–1955), Астраханського (РФ) (1955–1958) університету.

Із 1958 р. по 2004 р. працювала на кафедрі історії української літератури філологічного факультету Харківського університету старшим викладачем (1958), доцентом (1963, звання – з 1966 р.), старшим науковим співробітником (під час підготовки до захисту дисертації, 1964–1966), професором (1971), завідувачем кафедри (1971–1988).

1967 р. захистила докторську дисертацію «Новаторство українського радянського роману 20-х років : (Проблематика. Характери. Пошуки форми)».

Декан філологічного факультету (1969–1975).

Із 1975 р. була членом спеціалізованої вченої ради із захисту докторських і кандидатських дисертацій Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України. Підготувала 12 кандидатів наук, консультувала одну докторську дисертацію.

Читала курси історії давньої української літератури, а також XIX та XX століть.

Створила власну літературознавчу школу.

Нагороджена орденом Великої Вітчизняної війни I ступеня, медалями «За победу над Германией в Великой Отечественной войне 1941–1945 гг.», «За боевые заслуги», «Ветеран праці» та ін., Грамотою Президії Верховної Ради УРСР (1981), почесними відзнаками «Заслужений працівник вищої школи УРСР» (1984), «Заслужений професор Харківського університету» (1999).

Наукові інтереси: українська література XX ст., Україна в творчості російських письменників.

Праці

1. Російське літературознавство 60-х рр. XIX ст. і українська література : дис. ... канд. філол. наук. – Х., 1954. – 304 с.
2. Пафос сучасності : [рецензія] // Прапор. – 1959. – № 8. – С. 114–116. – Рец. на кн.: Нам спокій тільки сниться : роман / Вадим Собко // Дніпро. – 1959. – № 2. – С. 3–73 ; № 3. – С. 9–66 ; № 4. – С. 76–124.
3. Багатство життя – багатство літератури : Дещо про українську прозу 1959 року // Прапор. – 1960. – № 2. – С. 102–108.
4. Конспект лекцій з історії української літератури : (Друга половина XVI – XVIII ст.) / ХДУ. – Х., 1964. – 165 с.
5. Пошуки форми роману : [На прикладах укр. прозових творів 1920-х рр.] // Українське літературознавство. – Львів, 1966. – Вип. 2. – С. 9–14.
6. Епос нової доби [в українській радянській літературі] // Прапор. – 1967. – № 9. – С. 90–93.
7. Новаторство українського радянського роману 20-х років : (Проблематика. Характери. Поиски форми) : автореф. дис. ... д-ра філол. наук. – Х., 1967. – 42 с.
8. Про становлення жанру роману в українській літературі // Радян. літературознавство. – 1967. – № 1. – С. 34–45.
9. Український радянський роман 20-х років. – Х. : Вид-во Харків. ун-ту, 1967. – 216 с.
10. Революційний гуманізм у дії : (До проблеми особи в укр. новелістиці 20-х років) // Радян. літературознавство. – 1971. – № 10. – С. 3–13.
11. Сучасний український роман. – К., 1973. – 47 с. – (Т-во «Знання». Сер. 5 ; № 5).
12. Чарівна сила слова : (До 70-річчя Наталі Забіли) // Прапор. – 1973. – № 3. – С. 78–81 з фот.
13. Роман 73-го року : деякі аспекти проблематики і поетики // Прапор. – 1974. – № 5. – С. 89–97.
14. Світ живий, мінливий, неповторний... : [про творчість І. Муратова] // Саксаганські портрети : роман / Ігор Муратов. – Х., 1974. – С. 5–12.
15. Заглядывая в себя : [рецензія] // Лит. обозрение. – 1975. – № 8. – С. 42–44. – Рец. на твір : Біла тінь : роман / Юрій Мушкетик // Вітчизна. – 1974. – № 7. – С. 19–94 ; № 8. – С. 19–110.
16. Про головне, про сутнє : Обговорюємо проблему молодого героя сучасної української прози // Дніпро. – 1975. – № 7. – С. 131–136. – Помилково вказано, що початок у № 4, але публікація тільки в № 7.
17. В годы суровой войны : (Ист.-рев. и воен. темы в прозе журн. «Жовтень») // Лит. обозрение. – 1976. – № 11. – С. 20–22.
18. Горде ім'я – робітник : Робітнича тема у сучас. укр. прозі // Прапор. – 1976. – № 2. – С. 95–102.
19. Обрії сучасного роману // Рік'75 : літ.-крит. огляд. – К., 1976. – С. 25–51.

20. У вирішальний час... : (Про концепцію людини в новітній романістиці) // Радян. літературознавство. – 1976. – № 6. – С. 15–23.
21. «Серце наше – вічна тайна» : [психологізм в українському романі] // Дніпро. – 1977. – № 2. – С. 140–147.
22. Нові грані жанру. Сучасний український радянський роман. – К. : Дніпро, 1978. – 279 с.
23. За рядком роману : [огляд укр. роману 1978 р.] // Радян. літературознавство. – 1979. – № 10. – С. 8–21.
24. Українська радянська література : підруч. для студ. філол. ф-тів ун-тів і пед. ін-тів / П. П. Кононенко, З. С. Голубєва, З. С. Гримич [та ін.]. – К. : Вища шк., 1979. – 654 с.
25. [Рецензія] // Радян. літературознавство. – 1980. – № 9. – С. 86–88. – Рец. на кн.: Жовтневі крила новелістики : Питання розвитку укр. рад. новелістики в період становлення літ. соціаліст. реалізму : 1917–1932 / М. К. Наєнко. – К. : Вища шк., 1980. – 168 с.
26. Талант і мужність // Початок вічного : роман / Панас Кочура. – К., 1980. – С. 3–9.
27. Шолохов і Україна : До 75-річчя з дня народження письменника // Прапор. – 1980. – № 5. – С. 131–133.
28. Іван Кочерга : (нарис життя і творчості). – К. : Дніпро, 1981. – 191 с. : іл. – (Літературні портрети).
29. Уроки майстра : До 100-річчя з дня народження І. Кочерги // Радян. літературознавство. – 1981. – № 10. – С. 51–58.
- Фрагмент книги (с. 154–171) під назвою «Береться мудрість не із заповітів...» вміщено у збірці Українські радянські письменники : зб. літ.-крит. матеріалів / упоряд. Ю. М. Безхутрий, Л. Г. Бикова, З. С. Голубєва (кер. кол.) [та ін.]. – К. : Радян. шк., 1984. – 349 с.*
30. Чарівна сила простоти // Твори : в 4 т. / Микола Зарудний. – К., 1981. – Т. 1. – С. 3–16.
31. З перспективою на майбутнє : [Огляд сучас. укр. періодики] // Прапор. – 1982. – № 5. – С. 109–114.
32. У пошуках гармонії : (Українська драматургія – 81) // Радян. літературознавство. – 1982. – № 8. – С. 11–20.
33. Вірність покликанню // Твори : в 4 т. / Володимир Канівець. – К., 1983. – Т. 1 : Ульянови : роман. – С. 5–20.
34. «Епохою окрилене серце» : [рецензія] // Прапор. – 1983. – № 5. – С. 113–115. – Рец. на кн.: Павло Тичина : літ.-крит. нарис / О. І. Губар. – К. : Рад. письменник, 1981. – 257 с.
35. Земні меридіани і людські серця : [рецензія] // Прапор. – 1983. – № 12. – С. 113–115. – Рец. на кн.: Береги океану : Подорожні нариси / В. О. Коротич. – К. : Дніпро, 1981. – 485 с.

36. Література й час : [рецензія] // Радян. літературознавство. – 1983. – № 1. – С. 70–71. – Рец. на кн.: Проблеми. Жанри. Майстерність. Вип. 6. – К. : Рад. письменник, 1981. – 214 с.
37. Українська проза 70-х в літературній критикі // Вопр. лит. – 1983. – № 5. – С. 216–232.
38. Активність творчої позиції : [Про творчий доробок критика та літературознавця Л. М. Новиченка] // Прапор. – 1984. – № 3. – С. 108–111.
39. Микола Бажан : (Нарис творчості). – К. : Дніпро, 1984. – 207 с., портр. – (Літературні портрети).
40. В єднанні сила : До п'ятдесятиріччя Першого Всесоюзного з'їзду рад. письменників // Прапор. – 1984. – № 8. – С. 119–122.
41. «Комуніст – це серцем, головою за усе відповідать в житті» : [образ комуніста в укр. літ.] // Прапор. – 1986. – № 2. – С. 161–168.
42. Іван Ле // Роман Міжгір'я / Іван Ле. – К., 1986. – С. 5–24.
43. [Рецензія] // Радян. літературознавство. – 1986. – № 8. – С. 72–73. – Рец. на кн.: П'ятиліття українського роману : літ.-крит. нарис. – К. : Рад. письменник, 1985. – 268 с.
44. Слово – теж діло : Критика і літ. середовище // Прапор. – 1986. – № 11. – С. 162–172.
45. На шляху до нового героя // Натхнення Жовтнем : Укр. рад. літ. : проблеми теорії та історії : [зб. літ.-крит. і теорет.-методол. ст.] – К., 1987. – С. 170–192.
46. Рецензія – 86, або Як ми перебудовуємося // Прапор. – 1988. – № 1. – С. 167–177.
47. Талант світлий і могутній : [про творчість Олеса Гончара] // Прапор. – 1988. – № 4. – С. 147–162.
48. З когорти першопрохідників // Твори : в 4 т. / Семен Скляренко. – К., 1990. – Т. 1 : Карпати. – С. 5–26.
49. Юрій Смолич. – К. : Дніпро, 1990. – 201 с., 8 л. іл. – (Літературні портрети).
50. Україна у творчості класиків російської літератури : літ. дослідж. – Х. : Вид-во ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2007. – 29 с.

Література про неї

1. Михайлюк К. Світлий шлях : [про проф. філол. ф-та З. С. Голубеву] / К. Михайлюк // Харків. ун-т. – 1984. – 5 берез.
2. Дорошенко В. О. Голубева Зінаїда Сергіївна / В. О. Дорошенко // Українська літературна енциклопедія. – К., 1988. – Т. 1. – С. 448. – С. 449: фото З. С. Голубевої.
3. Зінаїда Сергіївна Голубева (до 80-річчя) // Вісн. Харків. нац. ун-ту імені В. Н. Каразіна. – 2004. – № 631 : Сер. : Філологія. – Вип. 41. – С. 444–445.
4. Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна за 200 років / В. С. Бакіров, В. М. Духопельников, Б. П. Зайцев [та ін.]. – Х. : Фоліо, 2004. – 750 с. : іл.

Про З. С. Голубеву див. «Іменний покажчик».

5. Голубева Зінаїда Сергіївна // Нам нелегко далась Победа... : воспоминания. – Х., 2006. – С. 45–46. – Фото на вклейці.
6. Гетьманець М. Ф. Голубева Зінаїда Сергіївна / М. Ф. Гетьманець // Літературна Харківщина : довідник / за заг. ред. М. Ф. Гетьманця. – 2-е вид., випр. і допов. – Х., 2007. – С. 80–81.
7. Дорошенко В. О. Голубева Зінаїда Сергіївна / В. О. Дорошенко // Енциклопедія сучасної України. – К., 2006. – Т. 6. – С. 114–115.
8. Жеденко В. Учитель учителів і вчених : [до 85-річчя д-ра філол. наук, проф. З. С. Голубевої] / В. Жеденко // Харків. ун-т. – 2009. – 29 верес. з фот.
9. Матвеева Т. С. Філологічні студії в Харківському університеті : культурно-історичний, естетичний, соціокомунікативний аспекти / Т. С. Матвеева // Харківський університет і українська культура (до 210-річчя від часу заснування ХНУ імені В. Н. Каразіна) : монографія / за ред. Ю. М. Безхутрого ; ХНУ імені В. Н. Каразіна. – Х., 2015. – С. 91–165.
С. 112, 116, 152: про дослідження З. С. Голубевої, фото (с. 112).
10. Михайлин І. Л. Моя вчителька – професор Зінаїда Сергіївна Голубева (8.06.1924–3.04.2011) / Ігор Михайлин // Літературна Харківщина / Ігор Михайлин. – Х., 2016. – Кн. 3 : Література. Журналістика. Освіта : есеїстика ; портрети ; рец. – С. 271–313.

Гомон Михайло Лукич

(15.10.1936–7.07.2018)

Народився в с. Шийківка Борівського району Харківської області. У 1944–1955 рр. навчався в Шийківській семирічній школі, у 1952–1955 рр. – у Борівській середній школі. До армійського призову восени 1955 р. працював у колгоспі причіплювачем тракторів. Після демобілізації в грудні 1958 р. деякий час працював різноробочим та колгоспником. 1959 р. став студентом філологічного факультету Харківського університету, який закінчив 1964 р. У 1964–1966 рр. працював учителем російської мови та літератури Гороховатської середньої школи (Ізюмський район Харківської області).

1966 р. вступив до заочної аспірантури кафедри історії російської літератури Харківського державного університету. Переїхав до Харкова і в 1966–1969 рр. працював вихователем у робітничому гуртожитку Харківського тракторного заводу. Протягом 1969–1970 рр. навчався в денній аспірантурі тієї ж кафедри. 1975 р. захистив кандидатську дисертацію «Народовольцы в художественном сознании Ф. М. Достоевского и В. М. Гаршина».

Працював у ХДУ на кафедрі історії російської літератури викладачем (1970), старшим викладачем (1972), доцентом (1979), завідувачем кафедри (1977–1980, 1989–1992). Читав курси з історії російської літератури XIX століття, вступу до літературознавства.

Протягом 1972–1974 рр. викладав російську мову та літературу в Ліонському університеті та університеті Сорбонна (Париж, Франція); у 1988 р. працював на кафедрі загального мовознавства та літературознавства Хуадунського педагогічного університету в м. Шанхай (Китайська народна республіка).

1975–1977 рр. – заступник декана філологічного факультету з громадсько-політичної практики, 1984–1987 рр. – в. о. заступника декана.

Вийшов на пенсію в 2001 р. Мешкав та помер у пст. Боровій (Борівський район Харківської області).

Автор понад 200 наукових, науково-популярних та публіцистичних статей, надрукованих в Україні, Росії, Франції, Польщі, Китаї.

Дипломант рейтингового мистецького конкурсу «Народное признание» (Харків, 2008).

Наукові інтереси: історія російської літератури XIX ст., російсько-українські літературні зв'язки.

Праці

1. Закоханний в життя : До 70-річчя з дня народження В. П. Катаєва // Ленін. зміна. – 1967. – 27 січ.
2. Тасмниця великого байкаря : 200 років з дня народження Івана Андрійовича Крилова // Веч. Харків. – 1969. – 13 лют.
3. «Напередодні» І. С. Тургенєва та «Нігілістка» С. В. Ковалевської (деякі риси типологічної спільності героїв) // Вісн. Харків. ун-ту. – 1971. – № 64 : Філологія. – Вип. 6. – С. 22–28.
4. Леся Українка і революційні народники // Ленін. зміна. – 1971. – 18 лют.
5. Поэт и гражданин : Сегодня – 150 лет со дня рождения великого русского поэта Н. А. Некрасова // Красное знамя. – 1971. – 10 дек.
6. До методології оцінок характеру народовольця в російській літературі 80 х років // Вісн. Харків. ун-ту. – 1972. – № 71 : Філологія. – Вип. 7. – С. 23–31.
7. В. И. Ленин и некоторые проблемы идейно-художественного наследия революционных народников 70-х годов // В. И. Ленин и проблемы развития литературы : (сб. ст.). – Ростов н/Д, 1972. – С. 50–60.
8. «Метелик» Лесі Українки і «Attalea princeps» В. М. Гаршина // Укр. літературознавство. – Львів, 1972. – Вип. 16. – С. 67–72.
9. Русская литература и революция : [рецензия] // Вопр. рус. лит. : респ. межвед. науч. сб. – Львов, 1973. – Вып. 1 (21). – С. 114–117. – Рец. на кн.: Русская литература XIX века и революционная Россия : социол. и ист.-лит. очерки Н. И. Пруцков. – Л. : Наука, 1971. – 240 с.
10. Достоевський та народовольці // Вісн. Харків. ун-ту. – 1975. – № 125 : Філологія. – Вип. 10. – С. 25–31.
11. Исследование внутрилитературных связей : [рецензия] / М. Л. Гомон, Ю. П. Кузнецов // Вопр. рус. лит. : респ. межвед. науч. сб. – Львов, 1975. – Вып. 2. – С. 135–138. – Рец. на кн.: Историко-сравнительный анализ произведений художественной литературы / Н. И. Пруцков. – Л. : Наука, 1974. – 203 с.
12. Народовольцы в художественном сознании Ф. М. Достоевского и В. М. Гаршина : автореф. дис. ... канд. филол. наук. – Х., 1975. – 30 с.
13. «Attalea princeps» В. М. Гаршина как художественный документ эпохи // Studia rossica Posnaniensia. – Poznań, 1976. – Zeszyt 7. – S. 61–75.
14. Памяти Виталия Александровича Мосенцева / М. Л. Гомон, А. М. Гуторов // Вопр. рус. лит. : респ. межвед. науч. сб. – Львов, 1976. – Вып. 2. – С. 143–144.
15. Некоторые вопросы целостного анализа басенного жанра (сравнительно-типологический аспект) // Целостность художественного произведения и проблемы его анализа. – Донецк, 1977. – С. 97–98.
16. Великий писатель, мыслитель, гуманист. Для всех и всегда : [К 150-летию со дня рождения Л. Н. Толстого] // Красное знамя. – 1978. – 9 сент.
17. Животворність криловської традиції : [рецензія] // Прапор. – 1978. – № 4. – С. 133–134. – Рец. на кн.: Крилов і розвиток жанру байки в українській дожовтневій літературі / Б. А. Деркач. – К. : Наук. думка, 1977. – 312 с.

18. Лев Толстой і Григорій Сковорода // Соціаліст. Харківщина. – 1978. – 2 верес.
19. Лев Толстой – почетный член Харьковского университета // Красное знамя. – 1978. – 19 авг.
20. Чернышевский и Украина : 24 июля – 150 лет со дня рождения революционера-демократа Н. Г. Чернышевского // Красное знамя. – 1978. – 23 июля.
21. Вопросы истории и теории басенного жанра в исследованиях ученых Харьковского университета (И. С. Рижский, В. Г. Маслович, А. В. Склабовский, А. А. Потебня) // Вісн. Харків. ун-ту. – 1980. – № 193. – С. 42–48.
22. Перше кохання поета : До сторіччя з дня народж. О. О. Блока // Прапор. – 1980. – № 11. – С. 133–136.
23. [Предисловие] // Избранное / А. И. Куприн. – Х., 1980. – С. 3–6.
То же // Избранное / А. И. Куприн. – Х., 1981. – С. 3–6.
То же // Избранное / А. И. Куприн. – Х., 1982. – С. 3–6.
24. У Харківському університеті : [відомості про сфери наук. досліджень вчених філол. ф-ту ХДУ] // Радян. літературознавство. – 1980. – № 11. – С. 94–95. – Підпис: М. Г.
25. Л. М. Толстой і Харківське товариство грамотності // Радян. літературознавство. – 1981. – № 10. – С. 67–72.
26. І. С. Тургенєв і харків'яни // Ленін. зміна. – 1983. – 13 груд.
27. История памятника [Н. В. Гоголю в Харькове] // Красное знамя. – 1984. – 1 апр.
28. «Кобзарь» и церковники // Красное знамя. – 1984. – 5 марта.
То же, реф. // Вопр. лит. – 1984. – № 9. – С. 285–286.
29. Пушкін і Україна // Харків. ун-т. – 1984. – 5 черв.
30. Теоретические аспекты басенного жанра в учении А. А. Потебни // Творча спадщина О. О. Потебні і сучасні філологічні науки : (До 150-річчя з дня народж. О. О. Потебні) : тези респ. наук. конф. / Харків. держ. ун-т. – Х., 1985. – С. 256–258.
31. «Харькову я полюбился» : Поиски, находки : К 125-летию со дня рождения А. П. Чехова // Красное знамя. – 1985. – 25 янв.
32. Полемика в литературной критике (на материале отзывов Н. А. Добролюбова и А. И. Герцена о баснях-пасквилях Б. Федорова) // Вопр. рус. лит. : респ. межвед. науч. сб. – Львов, 1986. – Вып. 2 (48). – С. 51–59.
33. Шевченківські матеріали в архівах Харкова // Вісн. Харків. ун-ту. – 1986. – № 284 : Т. Г. Шевченко. Питання мовознавства і літературознавства. – С. 41–43. – Помилково: Гомон Л. М.
34. Поведал дневник : [к 150-летию со дня смерти А. С. Пушкина] // Красное знамя. – 1987. – 10 февр.
35. Гарін М., Гарін-Михайловський // Українська літературна енциклопедія. – К., 1988. – Т. 1. – С. 389–390.
36. Талант человечности // Избранное / А. И. Куприн. – Х., 1988. – С. 3–6.

37. Л. Н. Толстой і Г. Р. Линденберг (к історії личних взаимоотношень) // Вопр. рус. лит. : респ. межвед. науч. сб. – Львов, 1988. – Вып. 1 (51). – С. 17–20.
38. Л. М. Толстой і Харківський університет // Радян. літературознавство. – 1988. – № 9. – С. 49–54.
39. «Ты был разумом нашим, ты был совестью нашей...» : (Отклики в Харькове на смерть Льва Толстого) // Радуга. – 1990. – № 11. – С. 151–153.
40. Чехов і Слобідська Україна // Ленін. зміна. – 1990. – 20 січ.
41. Листи Х. Д. Алчевської до Л. М. Толстого // Слово і час. – 1991. – № 4. – С. 63–66.
42. А. А. Потебня о «мифическом мышлении» и проблемы мифотворчества Л. Андреева // А. А. Потебня – исследователь славянских взаимосвязей : тез. Всесоюз. науч. конф. (окт. 1991 г.). – Х., 1991. – Ч. 2. – С. 142–144.
43. Сатирические тенденции в творчестве Л. Н. Андреева // Комическое в мировом литературном процессе XX века : (Художественная практика и проблемы научного осмысления) : тез. докл. и сообщ. межгос. науч. конф. (8–10 октября 1992 г.). – Х., 1992. – С. 116–117.
44. Л. Н. Толстой и харьковчане. – Х. : Основа, 1993. – 185 с.
2-ге вид. : Х. : Мачулин, 2008. – 174 с. : ил.
45. Выбор Гоголя : (К 185-летию со дня рождения) // Веч. Харьков. – 1994. – 29 марта.
46. Толстой Лев Миколайович // Літературна Харківщина : довідник / за ред. М. Ф. Гетьманця. – Х., 1995. – С. 309–312.
47. Памятник А. С. Пушкину в Шанхае // Вісн. Харків. ун-ту. – 1999. – № 449 : Пушкін наприкінці XX століття. – С. 292–296.
48. Дороги життя (спогади і роздуми). – Балаклія : Балдрук, 2008. – 244 с.
49. Борівщина – рідний край (події, спогади, люди). – Балаклія : Балдрук, 2010. – 240 с.
50. Бувальщини рідного краю. – Х. : С.А.М., 2014. – 108 с. з портр.

Література про нього

1. Гетьманець М. Ф. Гомон Михайло Лукич / М. Ф. Гетьманець // Літературна Харківщина : довідник / за заг. ред. М. Ф. Гетьманця. – Х., 1995. – С. 108–109.
2. Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна за 200 років / В. С. Бакіров, В. М. Духопельников, Б. П. Зайцев [та ін.]. – Х. : Фоліо, 2004. – 750 с. : іл.
С. 698: про М. Л. Гомона.
3. Ісаєв Л. Історія повсякденності : [рецензія] // Слобід. край. – 2005. – 27 груд. – Рец. на кн.: На зорі життя : спогади. – Балаклія : Балдрук, 2005. – 139 с.
4. Гетьманець М. Ф. Гомон Михайло Лукич / М. Ф. Гетьманець // Літературна Харківщина : довідник / за заг. ред. М. Ф. Гетьманця. – 2-е вид., випр. і допов. – Х., 2007. – С. 81.
5. Михайлин І. Л. Де і як шукати батьківщину? : [рецензія] / Ігор Михайлин // Березіль. – 2008. – № 9–10. – С. 161–165. – Рец. на кн.: Дороги життя : (спомини і роздуми) / Михайло Гомон. – Балаклія : Балдрук, 2008. – 244 с.

6. Гомон Михайло Лукич : [біогр. довідка] // Бувальщини рідного краю / Михайло Гомон. – Х., 2014. – С. 107 з фот.
7. Шевченкознавство у працях викладачів та вихованців Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (40-ві роки XIX – початок XXI ст.) : бібліогр. покажч. / уклад. О. П. Чугуй, Т. О. Чугуй, О. С. Журавльова, Ю. Ю. Полякова, Н. В. Аксьонова ; наук. ред. О. П. Чугуй ; бібліогр. ред. С. Б. Глибицька. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2017. – 128 с.
Про дослідження М. Л. Гомона – див. іменний покажчик.
8. Матвеева Т. С. Філологічні студії в Харківському університеті : культурно-історичний, естетичний, соціокомунікативний аспекти / Т. С. Матвеева // Харківський університет і українська культура (до 210-річчя від часу заснування ХНУ імені В. Н. Каразіна) : монографія / за ред. Ю. М. Безхутрого ; ХНУ імені В. Н. Каразіна. – Х., 2015. – С. 91–165.
С. 117: про дослідження М. Л. Гомона.
9. Юбилей Михаила Лукича Гомона // Вісн. Харків. нац. ун-ту. – 2016. – Вип. 75. – С. 222–223 з фот.

Гончаренко Володимир Григорович

(24.02.1936 р. народж.)

Народився в с. Горнозаводське Радянського району Ставропольського краю (РФ). 1954 р. закінчив середню школу сел. Безлюдівка Харківської області. Із 1954 р. по 1956 р. навчався в технічному училищі № 1 м. Харкова. Працював теслею-бетонщиком тресту «Тагілбуд» (м. Нижній Тагіл, РФ) (1956), наладчиком на Харківському заводі ім. В. О. Малишева (1957).

Протягом 1957–1962 рр. навчався на філологічному факультеті Харківського державного університету. У 1962–1964 рр. працював учителем української мови та літератури в Куп'янській середній школі (Харківська обл.).

Із 1964 р. працював у Харкові: завідувачем оргвідділу Дзержинського районного комітету комсомолу (1964–1966); заступником директора Харківського професійно-технічного училища № 26 (поліграфістів) з культурно-виховної роботи (1966–1967); редактором, старшим редактором Облліта (1967–1971); заступником директора «Укрсільпроект» (1971–1977); заступником директора «Гіпрозаводтранс» (1977–1978).

1978 р. обійняв посаду начальника навчальної частини Харківського державного університету.

1986 р. захистив кандидатську дисертацію «Крылатые выражения в современном украинском литературном языке». Із 1988 р. по 2004 р. працював на кафедрі української мови ХДУ (ХНУ імені В. Н. Каразіна) на посадах старшого викладача (1988), доцента (1993; звання – з 1995 р.). Із 2004 р. по 2016 р. – доцент кафедри українознавства ХНУ імені В. Н. Каразіна.

Читав курс «Сучасна українська мова».

Із 2016 р. мешкає в Люботині (Харківський район Харківської області).

Наукові інтереси: фразеологія в сучасній українській літературній мові, ділова українська мова.

Праці

1. Познавательные и стилистические функции античной фразеологии в романах Павла Загребельного // Тезисы докл. Всесоюз. науч. конф. «Проблемы античной истории и классической филологии», 6–8 февр. 1980 г. – Х., 1980. – С. 104–105.
2. Латинська фразеологія в сучасній українській літературній мові : учбов. посіб. / В. Г. Гончаренко, Н. Г. Корж, Ф. Й. Луцька. – Х. : [ХДУ], 1982. – 128 с.
3. Значення вчення О. О. Потебні про народні прислів'я, приказки, крилаті слова і символи для вивчення мови художнього твору // Творча спадщина О. О. Потебні і сучасні філологічні науки : (До 150-річчя з дня народж.

- О. О. Потебні) : тези респ. наук. конф. / Харків. держ. ун-т. – Х., 1985. – С. 212–213.
4. Крилаті вислови класиків марксизму-ленінізму як засіб створення образної системи мови у творах Михайла Стельмаха та Павла Загребельного // Вісн. Харків. ун-ту. – 1985. – № 272 : Спадщина О. О. Потебні і проблеми сучасної філологічної науки. – С. 103–107.
 5. Крылатые выражения в современном украинском литературном языке (функциональная характеристика на материале художественной прозы и публицистики советского периода) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.02. – Х., 1986. – 21 с.
 6. Методические рекомендации к ленинской лекции / В. Г. Гончаренко, С. И. Назаренко, Е. В. Федоров. – Х. : ХГУ, 1987. – 39 с.
 7. Фразеологізми з компонентами-антонімами у творах Олеся Гончара / В. Г. Гончаренко, Н. М. Бобух // Літературний процес і творча індивідуальність письменника : (На матеріалі творчості Олеся Гончара) : тези доп. обл. конф. – Дніпропетровськ, 1988. – С. 138–139.
 8. Трансформація крилатих висловів Т. Г. Шевченка в українській радянській літературі : (На матеріалі творів письменників – вихідців з Полтавщини) // Т. Г. Шевченко і Полтавщина : тези доп. та повідомл. обл. ювіл. наук. конф., присвяч. 175-річчю з дня народж. Т. Г. Шевченка. – Полтава, 1989. – С. 36–37.
 9. Методичні вказівки щодо написання курсової роботи з сучасної української літературної мови для студентів I курсу стаціонару та II курсу заочного відділення філологічного факультету / Л. Г. Авксентьев, В. Г. Гончаренко, В. С. Калашник. – Х. : ХДУ, 1990. – 25 с.
 10. Вивчення фразеології в початкових класах // Республіканська наук.-практ. конф. з питань методики викладання української мови. – Полтава, 1991. – С. 103–105.
 11. Семантико-стилістичні особливості крилатих висловів в українській художній прозі післяжовтневого періоду // А. А. Потебня – исследователь славянских взаимосвязей : тез. Всесоюз. науч. конф. (окт. 1991 г.). – Х., 1991. – Ч. 1. – С. 139–141.
 12. Крилаті вислови як засіб національного виховання / В. Г. Гончаренко, Ю. Г. Кохан // Українська духовна культура в системі національної освіти : тези доп. та повідомл. наук. конф., 18–19 квіт. 1995 р. – Х., 1995. – С. 42–43.
 13. Крилаті вислови як засіб характеротворення в романі П. Загребельного «Я, Богдан» // Визвольна боротьба українського народу під керівництвом Богдана Хмельницького за українську державність : матеріали наук. конф., 25–27 жовт. 1995 р., м. Харків. – Х., 1995. – С. 83.
 14. Не чисто філологічні міркування / В. Г. Гончаренко, В. С. Калашник // Мова державна – мова офіційна : зб. матеріалів наук. конф. – К., 1995. – С. 72–76.
 15. Програма курсу «Ділова українська мова» (для студентів вечірньої та заочної форм навчання). – Х. : ХДУ, 1995. – 6 с.
 16. Символічна структура образу Богдана Хмельницького в поезії Тараса Шевченка / В. Г. Гончаренко, В. С. Калашник // Визвольна боротьба

- українського народу під керівництвом Богдана Хмельницького за українську державність : матеріали наук. конф., 25–27 жовт. 1995 р., м. Харків. – Х., 1995. – С. 75.
17. Архітектонічні функції крилатих висловів у художньому творі // Тенденції розвитку української літератури та літературної критики нових часів : тези доп. та повідомл. міжвуз. наук.-теорет. конф. 15–16 трав. 1996 р. – Х., 1996. – С. 74–76.
18. Валеологічний словник. – Х. : Ін-т здоров'я «Віватон», 1996. – 76 с.
19. Товариство «Просвіта» ім. Т. Шевченка і процес українського духовного відродження (кінець ХХ ст.) / В. Гончаренко, А. Кіндратенко, О. Юрченко // Видатний філолог сучасності : (наук. виклади на честь 85-ліття Юрія Шевельова). – Х., 1996. – С. 55–60.
20. Ділова українська мова : конспект лекцій /В. М. Пивоваров, Л. Г. Савченко, Л. М. Сідак, О. А. Шумейко, В. Г. Гончаренко. – Х. : Б. в., 1999. – 120 с.
21. Фразеологічні студії в Харківському національному університеті / В. Г. Гончаренко, О. С. Юрченко // Вісн. Харків. ун-ту. – 2000. – № 491 : Традиції Харківської філологічної школи : До 100-річчя від дня народження М. Ф. Наконечного. – С. 162–166.
22. Проблеми лексикології і фразеології у науковій спадщині професора Ф. П. Медведєва (до 90-річчя від дня народження) // Вісн. Харків. ун-ту. – 2002. – № 572 : Сер. : Філологія. – Вип. 36. – С. 364–366.
23. *Ред.*: Експертизи у судовій практиці / Т. М. Арсенюк, Ю. М. Беляк, В. І. Бояров, Т. В. Будко ; за заг. ред. В. Г. Гончаренка ; ред. О. В. Круть. – К. : Юрінком Інтер, 2005. – 388 с.
24. У пам'яті моїй // Корж Наталья Григорьевна : сб. ст. / под общ. ред. проф. А. Д. Михилева, проф. А. П. Коржа. – Х., 2010. – С. 11–13.
25. Осознанное отношение к слову как фактор формирования гармоничных семейных отношений / С. В. Елизарова, В. Г. Гончаренко // Вісн. Харків. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. – 2010. – № 923. Сер. : Валеологія : сучасність і майбутнє. – Вип. 9. – С. 75–80.
26. Офіційна російсько-українська двомовність як каталізатор етнополітичної напруги в суспільстві / Олексій Куць, Володимир Гончаренко // Незгасимий словосвіт : зб. наук. праць на пошану професора Володимира Семеновича Калашника / уклад. Микола Філон, Тетяна Ларіна ; ХНУ ім. В. Н. Каразіна. – Х., 2011. – С. 607–614.
27. Теоретические аспекты формирования мировоззрения и понимания здоровья человека / М. С. Гончаренко, В. Г. Гончаренко // Вісн. Харків. нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. – 2011. – № 978 : Сер. : Валеологія : сучасність і майбутнє. – eKhNUIR : електрон. архів ун-ту. – 2011. – Режим доступу : <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/6559>.

Література про нього

1. Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна за 200 років / В. С. Бакіров, В. М. Духопельников, Б. П. Зайцев [та ін.]. – Х. : Фоліо, 2004. – 750 с. : іл.
С. 470, 696: про В. Г. Гончаренка.
2. Ювілей нашого вчителя [В. Г. Гончаренка] / Г. А. Губарева, Ю. І. Калашник, Ю. І. Кохан // Вивчаємо укр. мову та літ. – 2016. – № 7–8 (443–444). – С. 71.

Гончарова Тамара Іванівна

(3.02.1958 р. народж.)

Народилася в Харкові. Після закінчення в 1975 р. середньої школи вступила на відділення структурної та прикладної лінгвістики філологічного факультету Харківського державного університету. 1980 р. закінчила університет і почала працювати на посаді інженера Інституту проблем машинобудування АН УРСР.

Згодом перейшла на кафедру загального та прикладного мовознавства філологічного факультету ХДУ старшим лаборантом (1987), молодшим науковим співробітником у групі обчислювальної лінгвістики науково-дослідної частини кафедри (1988). Із 1987 р. – викладач-погодинник цієї ж кафедри. Після закінчення аспірантури кафедри (1992–1995) обійняла посаду викладача (1995). 1997 р. захистила кандидатську дисертацію «Спільність та специфіка мовних зооморфних картин світу». Протягом 1998–2002 рр. працювала доцентом цієї кафедри (звання отримала в 2002 р.).

Читала курси: «Граматика англійської мови», «Теорія і практика перекладу», «Основи інформатики», «Практика англійської мови», «Експертні системи», «Лексикологія». Проводила дипломні семінари.

Автор понад 60 наукових праць.

Із 2002 р. проходила педагогічне стажування на кафедрі англійської філології Інституту неофілології та прикладної лінгвістики Бидгощської академії ім. Казимира Великого (м. Бидгощ, Польща). Того ж року стала професором кафедри англійської філології Інституту неофілології та прикладної лінгвістики Університету Казимира Великого (до 2005 р. Бидгощська академія ім. Казимира Великого; м. Бидгощ, Польща).

Із 2008 р. й дотепер – за сумісництвом професор кафедри прикладної лінгвістики факультету прикладних наук Вищої школи економіки у Бидгощі.

Наукові інтереси: мовознавство (соціолінгвістика, психолінгвістика), теорія перекладу, методика викладання іноземної мови.

Основні праці

1. Об одном способе представления семантической структуры // Бионика интеллекта : сб. ст. Всесоюз. шк.-семинара. – Х., 1987.*
2. Формализованное описание семантической сочетаемости семантически связанных пар / Т. И. Гончарова, И. В. Замаруева, А. Ф. Осыка // Структурно-семантические особенности текста и его единиц : сб. – Деп. В ИНИОН 20.09.88, № 35608.
3. Использование персонального компьютера в переводческой работе // Иностранный язык в научной деятельности специалиста. – Ташкент, 1991.*
4. Метод реализации ТЗ на разработку программного обеспечения систем реального времени / А. А. Анютина, В. К. Войнов, Т. И. Гончарова, И. В. Замаруева // Технология программирования 90-х : тез. докл. Междунар. конф.-ярмарки. – К., 1991.*
5. Система машинного перевода «ИМПРА-ПК» на основе ПЭВМ // Актуальные проблемы интенсификации процесса обучения иностранным языкам в вузе и школе. – Ош (Киргизия), 1991.*
6. Теоретические и практические аспекты создания фразеологического компонента машинного фонда / А. А. Анютина, В. К. Войнов, Т. И. Гончарова // А. А. Потебня – исследователь славянских взаимосвязей : тез. Всесоюз. науч. конф. (окт. 1991 г.). – Х., 1991. – Ч. 1. – С. 144–146.
7. Лінгвістичні вимоги до термінів і терміносистем // Проблеми української науково-технічної термінології : тези доп. VI Міжнар. наук. конф. – Львів, 1992.*
8. Проблеми адаптації програмних засобів до української мови / Т. І. Гончарова, О. Р. Полонська, В. Г. Свинаренко // Проблеми українізації комп'ютерів : матеріали II-ї Міжнар. конф. (Львів, 29 верес. – 1 жовт. 1992 р.). – Львів, 1992.*
9. Зоосемантика языковой картины мира в различных языках / Т. И. Гончаренко, Н. И. Сукаленко // Стилистика русского языка : теоретический и сопоставительный аспекты : тез. VI науч. конф. по проблемам семант. исслед. – Х., 1993. – С. 13–17.
10. Переводческий аспект выявления лагун среди зоонимов // Язык, литература, культура. Традиции и инновации : материалы конф. молодых ученых МГУ им. М. В. Ломоносова. – М., 1993. – С. 56–58.
11. Про роль метафори у створенні понять і термінів // Проблеми української науково-технічної термінології : тези доп. II міжнар конф., Львів, 21–24 верес. 1993 р. – Львів, 1993. – С. 95–99.
12. Система комп'ютерного контролю знань // Проблеми українізації комп'ютерів : матеріали III міжнар. конф. (Львів, 28–30 верес. 1993 р.). – Львів, 1993.*

13. Дослідження системи понять (словників-тезаурусів) комп'ютеризованого курсу екології з елементами евристики : заключит. отчет по теме №1.19.191 НДРИА 01 008728.*
14. Знаете ли вы? : Из русской фразеологии ; Ответы на вопросы рубрики «Знаете ли вы?» / [материал подгот. Т. И. Гончаровой] // Рус. филология : Укр. вестн. – Х., 1994. – № 1. – С. 20, 24.
15. Зоонимические цветообразования в художественной речи // Текст и методика его анализа : материалы VII междунар. конф. по проблемам семант. исслед. – Х., 1994. – Ч. 2. – С. 41–45.
16. Из русской фразеологии (материал подгот. Т. И. Гончаровой) // Рус. филология. Укр. вестн. : респ. науч.-метод. журн. – Х., 1994. – № 1. – С. 20.
17. Неуклюж ли медведь? : (Или о мотивированности зооморфизмов) // Рус. филология. Укр. вестн. : респ. науч.-метод. журн. – Х., 1994. – № 3. – С. 7–11.
18. Роль уявлень у створені термінів // Проблеми української науково-технічної термінології : тез. III Міжнар. наук. конф. – Львів, 1994. – С. 97–98.
19. Словотвір і мовна картина світу // Словотвір як вияв динаміки мови : наук. конф., присвяч. пам'яті проф. Т. Возного. – Львів, 1994. – С. 54–57.
20. Картина світу як базове поняття антропологічної лінгвістики // Человек : язык, культура, познание : I междунар. симп. : материалы. – Кривой Рог, 1995. – С. 88–95.
21. Національна картина світу як наслідок духовної діяльності людини // Українська духовна культура в системі національної освіти : тези доп. та повідомл. наук. конф., 18–19 квіт. 1995 р. – Х., 1995. – С. 20–21.
22. Сходство и специфика языковых зооморфных картин мира // Актуальні проблеми вивчення мови та мовлення, міжособової та міжкультурної комунікації : зб. ст. / відп. ред. І. С. Шевченко. – Х., 1996. – С. 44–46.
23. Использование машинного варианта TOEFL при изучении английского языка / Т. И. Гончарова, Ю. В. Крапива // Використання комп'ютерних технологій у навчальному процесі : тези доп. (18–20 листоп. 1997 р.). – Х., 1997. – С. 174.
24. Методические указания и задания по фонетике английского языка. – Х. : Харьков. ин-т социал. прогресса, 1997.*
25. Антиномия языковых и речевых знаков // Вісн. Харків. ун-ту. – 1998. – № 411. – С. 292–297.
26. Зоосемантическая метафора во французском языке // Вісн. Харків. ун-ту. – 1998. – № 406. – С. 20–24.
27. Символическая вселенная как источник зооморфной языковой картины мира // Вісн. Харків. ун-ту. – 1999. – № 448 : Міф і міфопоетика у традиційних та сучасних формах культурно-мовної свідомості. – С. 35–38.
28. Узуальные языковые и окказиональные речевые знаки // Вісн. Харків. ун-ту. – 2000. – № 491 : Традиції Харківської філологічної школи : До 100-річчя від дня народження М. Ф. Наконечного. – С. 95–98.
29. Методологічні проблеми перекладознавства : метод. вказівки до практ. занять для студентів спеціальності «Мова та література». – Х. : ХІСП, 2001. – 17 с.

30. Методологічні проблеми перекладознавства : метод. вказівки до самост. роботи студентів спеціальності «Мова та література». – Х. : ХІСП, 2001. – 20 с.
31. Навчальна робоча програма дисципліни «Методологічні проблеми перекладознавства» для спеціальності «Мова та література». – Х. : ХІСП, 2001. – 21 с.
32. О роли зооморфизмов в сленге // Вісн. Харків. ун-ту. – 2002. – № 538 : Сер. : Філологія. – Вип. 34. – С. 76–86.
33. Метафора в научной классификации // *Linguistica Bidgostiana*. – Bydgoszcz, 2005. – Vol. 2. – S. 84–95.
34. Конвенциональные цветообозначения (наименования природных классов, продуктов питания) // *Linguistica Bidgostiana*. – Bydgoszcz, 2006. – Vol. 3. – 2006. – S. 64–76.
35. Языковая статика и речевая динамика вторичной картины мира // *Linguistica Bidgostiana*. – Bydgoszcz, 2007. – Vol. 4. – S. 143–158.
36. Лингвистически ориентированные методы исследования политического дискурса // *Linguistica Bidgostiana*. – Bydgoszcz, 2009. – Vol. 6. – S. 51–63.
37. Лингвистический анализ аргументации в политическом диалоге // *Linguistica Bidgostiana*. – Bydgoszcz, 2010. – Vol. 7. – S. 59–72.
38. Конвенциональные цветообозначения в составе номенклатурных имен // *Linguistica Bidgostiana*. – Bydgoszcz, 2011. – Vol. 8. – S. 44–60.
39. Компьютерный сленг, или Профессиональная речь «без галстука» // *Linguistica Bidgostiana*. – Bydgoszcz, 2012. – Vol. 9. – S. 30–46. – Tryb dostępu : http://www.ukw.edu.pl/strona/linguistica-bidgostiana/lb_9_streszczenia.
40. Деревья, цветы, ягоды : ботаническая метафора в языке // *Linguistica Bidgostiana*. Series Nova. – Warszawa, 2015. – Vol. 1. – S. 23–32.
41. Красный = red? или сравнительно-сопоставительный анализ наименований цвета в русском и английском языках // *Heteroglossia / Wyższa Szkoła Gospodarki*. – Bydgoszcz (Polska), 2015. – N 5. – S. 117–131.
42. Русский язык. Vol. 1 / Т. Goncharova, L. Marszalek. – Bydgoszcz (Polska), 2016. – 157 s.
43. Русский язык. Vol. 2 / Т. Goncharova, L. Marszalek. – Bydgoszcz (Polska), 2016. – 232 s.

Література про неї

1. Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна за 200 років / В. С. Бакіров, В. М. Духопельников, Б. П. Зайцев [та ін.]. – Х. : Фоліо, 2004. – 750 с. : іл.
С. 698: про Т. І. Гончарову.
2. Doc. dr Tamara Gonczarova // Wyższa Szkoła Gospodarki. Katedra Lingwistyki Stosowanej. – Tryb dostępu : [http://www.kls.wsg.byd.pl/userfiles/files/biogram_dr%20gonczarova\(5\).pdf](http://www.kls.wsg.byd.pl/userfiles/files/biogram_dr%20gonczarova(5).pdf).
3. Doc. dr Tamara Goncharova // Uniwersytet Kazimierza Wielkiego. – Tryb dostępu : https://www.usosweb.ukw.edu.pl/kontroler.php?_action=home/index.

Грабченко Ніла Іванівна

(21.04.1939–4.04.2014)

Народилася в с. Сушки Баранівського району Житомирської області в родині військового. 1956 р. закінчила Тернопільську середню школу № 6.

1956–1958 рр. навчалася в технікумі підготовки культпросвітпрацівників м. Тербовля Тернопільської області. 1958–1959 рр. працювала актрисою театральної студії при Тернопільському обласному музично-драматичному театрі. 1959–1961 рр. – інструктором-методистом Тернопільського міського будинку культури.

У 1961–1966 рр. навчалася на відділенні української мови та літератури філологічного факультету Харківського державного університету. Під час навчання виявила інтерес до зарубіжної літератури, працювала в студентському науковому гуртку при кафедрі історії зарубіжної літератури. Після закінчення університету почала працювати на цій кафедрі, послідовно займаючи посади викладача-погодинника (1966), викладача (1970), старшого викладача (1982). Звільнилася з університету в 2010 р.

Викладала курси: «Історія давньогрецької літератури», «Культура Стародавньої Греції та Риму», «Історія античної літератури», «Історія давньогрецької літератури», «Історія зарубіжної літератури Середньовіччя та Відродження», «Історія зарубіжної літератури XVII–XVIII ст.», «Історія зарубіжної літератури XIX ст.».

1971–1974 р. навчалася в заочній аспірантурі Дніпропетровського державного університету. Під час роботи в ХДУ стажувалася на кафедрах історії зарубіжної літератури Варшавського (1977–1978) та Московського (1983) університетів.

Неодноразово перебувала в закордонних відрядженнях: у Польщі займалася науковою роботою в Політехнічному інституті м. Познань (грудень 1992 р., листопад 1997 р.); у Федеративній Республіці Німеччина вивчала досвід Магдебурзького університету імені Отто фон Геріке з викладання курсу історії світової культури (листопад 1998 р.) та читала там лекції (листопад–грудень 2000 р.); в Австрії виступила з доповіддю в Університеті Кладенфурта (м. Кладенфурт) (листопад 1999 р.); у Греції брала участь у нарадах у Національному технічному університеті (м. Афіни) щодо підготовки курсу лекцій з історії культури Стародавньої Греції (травень 2003 р., листопад 2006 р.).

Очоловувала художню раду філологічного факультету ХДУ.

Автор понад 40 друкованих праць.

Наукові інтереси: проблеми бароко в слов'янській літературі та світова література в процесі формування гуманітарно-технічної еліти.

Праці

1. Вопросы барокко в университетском курсе истории зарубежной литературы XVII века / Л. Я. Потемкина, Н. И. Грабченко // Вопросы методики преподавания литературы в вузе : сб. науч.-метод. ст. – Днепропетровск, 1972. – С. 27–34.
2. К вопросу о литературе польского барокко // Некоторые вопросы современной исторической науки и филологии. – Днепропетровск, 1972. – С. 67–71.
3. О любовной лирике Я. Кохановского и Я. А. Морштына / Л. Я. Потемкина, Н. И. Грабченко // Актуальные вопросы курса истории зарубежной литературы XVII века : [учеб. пособие]. – Днепропетровск, 1974. – С. 98–127.
4. До питання хронологізації бароко в польському літературознавстві // Вісн. Харків. ун-ту. – 1978. – № 165 : Сер. : Філологія. – Вип. 11. – С. 31–34.
5. Освоение античных традиций поэзией польского барокко // Тезисы докл. Всесоюз. науч. конф. «Проблемы античной истории и классической филологии», 6–8 февр. 1980 г. – Х., 1980. – С. 103–104.
6. Метафорическая многозначность как характерная особенность поэзии барокко // Вісн. Харків. ун-ту. – 1982. – № 237. – С. 38–44.
7. Некоторые аспекты эстетических взглядов Я. А. Морштына // Вісн. Харків. ун-ту. – 1983. – № 245. – С. 49–53.
8. А. А. Потебня и платоновское учение о вдохновении // Творча спадщина О. О. Потебні і сучасні філологічні науки : (До 150-річчя з дня народж. О. О. Потебні) : тези респ. наук. конф. / Харків. держ. ун-т. – Х., 1985. – С. 288–289.
9. Польская литература в университетском курсе истории зарубежной литературы XVII–XVIII вв. // Актуальные проблемы преподавания дисциплин классической филологии и зарубежной литературы в свете решений XXVII съезда КПСС : тез. Всесоюз. совещ., г. Харьков. – Х., 1987.*
10. Античность и польская литература XVII века // Проблемы античной культуры : тез. докл. Крым. науч. конф., 19–24 сент. 1988 г. – Симферополь, 1988. – Ч. 2. – С. 119–121.
11. Элементы маньеристически-барочного стиля и жанровая специфика «Лютни» Я. А. Морштына // Актуальные проблемы изучения и преподавания филологических дисциплин : тез. докл. – Х., 1989. – С. 40–42.
12. Античность и польская поэзия XVII века // Писатель и его произведение / Симферопол. гос. ун-т. – Симферополь, 1990. – Вып. 2: Античная художественная проза : проблемы становления и последующего влияния.*
13. История зарубежной литературы XVII–XVIII вв. : метод. указ. для студентов филол. ф-та и ф-та романо-герман. филологии / сост. Н. И. Грабченко, А. Д. Мартынова. – Х. : Изд-во ХГУ, 1990. – 42 с.
14. Концепция личности в литературе эпохи Возрождения и XVII века в социокультурном контексте современной эпохи / Н. И. Грабченко, И. Н. Кузьменко // Гуманизация науки и образования : материалы науч.-метод. конф. / Харьков. ун-т. – Х., 1991. – С. 96–97.

15. Інтерпретація літературного насліддя Л. Опалинського польським літературознавством // Проблеми зарубіжного літературознавства і критики : тез. докл. Крым. науч. конф. – Симферополь, 1992. – С. 103–104.
16. Сатира в польській поезії XVII століття // Комічне в світовому літературному процесі XX століття : (Худож. практика і проблеми науч. осмислення) : тез. докл. і сообщ. міжгос. науч. конф. (8–10 окт. 1992 г.). – Х., 1992. – С. 52–53.
17. Світова культура і гуманітарна підготовка спеціалістів / А. Д. Михилев, Н. І. Грабченко // Високі технології в машинобудуванні : тр. VII міжнарод. науч.-техн. семінара, 24–28 сент. 1997 г. – Х., 1997. – С. 195–197.
18. Особливості вивчення історії зарубіжної літератури XVII ст. // V міжнарод. науч.-техн. конф. «Інформаційні технології : наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я», 12–14 трав. 1997 р. : доповіді. – Х., 1997. – Ч. 5. – С. 395–397.
19. Високі технології і підготовка спеціалістів / Н. І. Грабченко, А. І. Грабченко // Universitaria Ropot 2000 : Proc. of the Intern. Symp. – Petrosani (Romania), 2000. – С. 87–91.
20. Изучение мировой литературы в военном университете. – Х., 2000.*
21. Історія зарубіжної літератури XVII–XVIII ст. : метод. розробка / ХДУ ; Н. І. Грабченко, О. Д. Рожина. – Х., 2000. – 43 с.
22. Некоторые вопросы барокко в славянской литературе // Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди. Сер. : Літературознавство. – 2000. – Вип. 8. – С. 67–72.*
23. Некоторые аспекты формирования гуманитарно-технической элиты и мировая литература // Проблеми та перспективи формування національної наукової наукової еліти. – Х., 2002. – С. 208–211.*
24. Тенденции развития интегрированных технологий и подготовка руководителей технического прогресса / Н. И. Грабченко, А. И. Грабченко // Проблеми та перспективи формування національної наукової еліти. – Х., 2002. – С. 118–124.*
25. «...Не встигли сказати за життя...» // Корж Наталья Григорьевна : сб. ст. / ред. А. Д. Михилев, А. П. Корж. – Х. : Студцентр, 2010. – С. 14–16.

Література про неї

1. Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна за 200 років / В. С. Бакіров, В. М. Духопельников, Б. П. Зайцев [та ін.]. – Х. : Фоліо, 2004. – 750 с. : іл.
С. 695, 698: про Н. І. Грабченко.
2. Ніла Іванівна Грабченко // Кафедра історії зарубіжної літератури і класичної філології : біобібліогр. покажч. / упоряд. О. Д. Міхільов, Ю. А. Ващенко, С. К. Дегтярьова, М. С. Лапіна, О. Ю. Ярмо ; за заг. ред. О. Д. Міхільова. – Х., 2005. – С. 28.

Грановська Надія Опанасівна

(квітень 1897 – 21.02.1955)

Народилася в м. Полтава в родині вчителя. Після закінчення в 1916 р. 8 класів гімназії навчалася на історико-філологічному факультеті Харківського університету, який закінчила в 1921 р. вже як Академію теоретичних знань. 1922 р. закінчила однорічні педагогічні курси при ХІНО для осіб із вищою освітою.

Із 1922 р. по 1937 р. працювала вчителем у 21-й харківській школі. Протягом 1932–1936 рр. навчалася в аспірантурі Українського науково-дослідного інституту педагогіки. Водночас (із 1922 р. по 1941 р.) вчителювала в школах м. Харкова.

Із 1936 р. працювала в Українському науково-дослідному інституті педагогіки: науковим співробітником (1936–1937), старшим викладачем (1939–1941).

Під час німецько-радянської війни (1941–1945) була евакуйована до м. Алма-Ата, де працювала вчителем у школі (1941–1942), старшим викладачем педагогічного інституту (1942–1944).

Із червня 1944 р. зарахована на посаду викладача кафедри мови та літератури філологічного факультету ХДУ. Із 1952 р. по лютий 1955 р. працювала викладачем на кафедрі журналістики ХДУ.

Померла в Харкові.

Наукові інтереси: методика викладання літератури в середній школі.

Праці

1. Організуємо політехнічний кабінет в школі / Н. Грановська, А. Полунська, А. Філінковський, Е. Білон // Комуніст. освіта. – 1931. – № 7–8. – С. 73–85.
2. Про організацію та проведення річної виставки в школі // Комуніст. освіта. – 1933. – № 8. – С. 36–47.
3. Методичний кабінет Харківської 21 школи // Комуніст. освіта. – 1936. – № 8. – С. 103–112.
4. Методичний кабінет в школі (з досвіду роботи 21-ї Харків. обл. дослідної сер. школи). – Х., 1936. – 40 с.
5. Як допомогти учням у виконанні домашніх завдань / під ред. П. І. Полунської. – Х. : Радян. шк., 1936. – 36 с.
6. Работа по развитию речи в VI классе / отв. ред. Д. Е. Лобер. – Х. : Ин-т усовершенствования учителей, 1939. – 59 с. – (Обмен пер. опытом).
7. Работа над творческими сочинениями в 6–7 классах // Комуніст. освіта. – 1940. – № 5. – С. 35–47.

Література про неї

1. Рахлин Ф. Мужская школа. Гл. 10. Большие точки, переходящие в пятёрки [Електронний ресурс] / Феликс Рахлин // Проза.ру. – Режим доступа : <http://www.proza.ru/2011/06/19/657>.

*Про шкільну вчительку російської літератури початку 1950-х рр.
Н. О. Грановську.*

Грибова Тетяна Ростиславівна

(2.02.1961 р. народж.)

Народилася в м. Харків. Із 1967 р. по 1977 р. навчалася в середніх школах Харкова (№ 121, 118, 71). У 1977–1979 рр. працювала слюсарем-складальником електричних машин та апаратів на заводі «Електроважмаш».

1979–1980 рр. навчалася на підготовчому відділенні Харківського державного університету. Із 1980 р. по 1985 р. – на відділенні російської мови і літератури філологічного факультету ХДУ.

Протягом 1985–1988 рр. працювала вчителем російської мови і літератури в Роганській середній школі № 3 в навчальному містечку Харківського сільськогосподарського інституту ім. В. В. Докучаєва.

1991–1994 рр. навчалася в аспірантурі кафедри російської мови ХДУ. Із 1988 р. по 1994 р. працювала на посаді викладача цієї кафедри. Читала курси: словотворення російської мови, морфологія російської мови, культура мови, польська мова.

Наукові інтереси: слов'янські мови (словотворення, особливості перекладу), стилістика.

Працюючи в ХДУ, керувала студентською практикою в м. Познань (Польща, 1991), студентськими діалектологічними експедиціями до Архангельської та Вологодської областей, організованими завдяки співпраці з Інститутом слов'янознавства АН СРСР (1991–1993). У 1991 р. та 1993 р. брала участь у літніх семінарах зі славістики в університеті м. Велике Тирново (Болгарія).

Звільнилася за сімейними обставинами.

1994–1995 рр. працювала перекладачем, асистентом навчального центру Monarch-Biokosmetika в м. Кошице (Словаччина).

1996 р. повернулася до Харкова. Працювала перекладачем телекампанії «Приват ТВ» (1996–1997), викладачем курсів у товаристві «Знання» (1996–1999, 2001), перекладачем туристичної кампанії «Акварена» (1997–1998), редактором і коректором навчальних курсів ЕШКО (1996–2003, 2004–2015), офіційним

представником в Україні готельно-туристичної компанії Jetwing (Шрі-Ланка) (2003–2013), менеджером відділу ES компанії Global Logic (2015–2016).

Із 2013–2014 рр. та з 2015 р. дотепер – викладач Харківського торговельно-економічного коледжу Київського національного торговельно-економічного університету. Одночасно з 2015 р. до теперішнього часу – куратор культурно-освітніх проектів компанії Global Logic.

Займається журналістикою. Працювала незалежним кореспондентом та фотокореспондентом журналів «Вокруг света. Украина. Геосфера», «Наталі» та «Aeroplan», кореспондентом газети «Заграница» (2003–2004), оглядачем і кореспондентом «UTG» («Українська туристична газета» (2004–2014)). Із 2016 р. досьогодні – оглядач сайту Mandria.UA. Член редколегії галузевого видання «L&A. Ландшафт и Архитектура».

Є професійним мандрівником та, за власним визначенням, travel-журналістом. Відвідала кілька десятків країн, де вивчала історію, географію, рослинний та тваринний світ, мову, кухню країни.

Основні праці

1. Синтаксис русского языка : лабораторные и контрольные работы по теме «Главные члены предложения» и методические указания к их выполнению : для студентов всех форм обучения / сост. Е. М. Ткаченко, Т. Р. Грибова, Л. И. Ковалевская, Э. А. Науменко. – Х. : ХГУ, 1990. – 60 с.
2. Синтаксис русского языка : упражнения, лабораторные и контрольные работы по теме «Главные члены предложения» и методические указания к их выполнению для студентов всех форм обучения филол. ф-та / ХГУ ; сост. Л. М. Ткаченко, Т. Р. Грибова, Л. И. Ковалевская, Э. А. Франк. – Х. : Изд-во ХГУ, 1993. – 76 с.
3. Пунктиром по Европе. Воспоминание об одном летнем путешествии / текст Татьяны Грибовой, Александра Халанского // Заграница. – 2002. – № 9 (166). – Режим доступа : <http://www.zagranitsa.info/article.php?new=166&idart=16624>.
4. Что там, за Черной Горой? / текст и фото Татьяны Грибовой // Заграница. – 2003. – № 24 (181). – Режим доступа : <http://www.zagranitsa.info/article.php?new=181&idart=18117>
5. Его величество слон / текст и фото Татьяны Грибовой // Вокруг света. Украина. Геосфера. – 2004. – №7. – 4 с. – Режим доступа : http://vokrugsveta.com/index.php?option=com_content&task=view&id=1062&Itemid=67.
6. Шри-Ланка : Жемчужина на синем бархате / текст и фото Татьяны Грибовой // Укр. турист. газета. – 2004. – № 3. – С. 14–15. – Режим доступа : <https://www.otpusk.com/articles/873/>.
7. Вкусен мед в Катериновке // Вокруг света. Украина. Геосфера. – 2005. – № 9. – С. 20–21.

8. «Славянская вахта» в Шри-Ланке [после землетрясения] / текст и фото Татьяны Грибовой // BBC Russian.com. – 26 дек. 2005. – Режим доступа : http://news.bbc.co.uk/hi/russian/life/newsid_4561000/4561186.stm.
9. Шри-Ланка. Сильнее цунами / текст и фото Татьяны Грибовой // Вокруг света. Украина. Геосфера. – 2005. – № 4. – 16 с. – Режим доступа : http://vokrugsveta.com/index.php?option=com_content&task=view&id=520&Itemid=99&limit=1&limitstart=0.
10. Каппадокия : осенние встречи / текст и фото Татьяны Грибовой // Укр. турист. газета. – 2006. – № 12 (27). – С. 27. – Режим доступа : <https://www.otpusk.com/articles/902/>.
11. Сигирийа, или Синха-Гири – Львиная Скала / текст и фото Татьяны Грибовой // Вокруг света. Украина. Геосфера. – 2006. – № 4. – 3 с. – Режим доступа : http://vokrugsveta.com/index.php?option=com_content&task=view&id=848&Itemid=76&limit=1&limitstart=0.
12. Лаконичный сад. Усадьба для гения или место для вздохов / текст Татьяны Грибовой, фото – Татьяны Грибовой и Игоря Дмитрука / Вокруг света. Украина. Геосфера. – 2007. – № 8. – 18 с. – Режим доступа : http://santvalentin.com.ua/files/Sad_vzdohov.pdf.
13. Шри-Ланка : Тропическое застолье / текст и фото Татьяны Грибовой // Натали. – Октябрь 2008. – Режим доступа : file:///D:/home/user/Downloads/Natali%20October_2008_SL_culinary.pdf.
14. Экспедиция на Шри-Ланку : поможем слонам выжить / текст и фото Татьяны Грибовой // Вокруг света. Украина. Геосфера. – Февраль 2008. – Режим доступа : http://vokrugsveta.com/index.php?option=com_content&task=view&id=993&Itemid=67.
15. Германия от края до края / текст и фото Татьяны Грибовой // Укр. турист. газета. – 2009. – № 7. – Режим доступа : http://utg.net.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=557.
16. Лунуганга : За вдохновением на Шри-Ланку : В зазеркалье Джеффри Бава // L&A. Ландшафт и Архитектура. – 2010. – № 2. – С. 196–201. – Режим доступа : <http://www.dom-ua.com/index.php?c=243&o=12516>.
17. Где-то в 620 км от Западной Африки : Кабо-Верде / текст Татьяны Грибовой // Aeroplan. – 2013. – № 5 (17) (ноябрь-декабрь). – 5 с. – Режим доступа : <https://issuu.com/olyaorekhova/docs/aeroplan>
18. Швейцария: узелок на память / текст и фото Татьяны Грибовой // Укр. турист. газета. 2014. – № 10. – С. 18. – Режим доступа : http://utg.net.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=1340.
19. Вкусы Валле-д'Аосты // Натали. – Май 2015. – 2 с. – Режим доступа : [file:///D:/home/user/Downloads/Aosta-Italy%20\(1\).pdf](file:///D:/home/user/Downloads/Aosta-Italy%20(1).pdf).
20. На Слобожанщину до Сковороди : Слідами філософа, поета, мандрівника / текст и фото Татьяны Грибовой // Aeroplan. – 2015. – № 26 (вересень-

жовтень). – 5 с. – Режим доступа :

https://issuu.com/olyaorekhova/docs/_26_21_09_web.

21. Франция, регион Рона-Альпы, Шамони / текст и фото Татьяны Грибовой // L&A. Ландшафт и Архитектура. – Май 2015. – [Рубрика] Кадр. – Режим доступа : file:///D:/home/user/Downloads/016-017_kadr_May_2015_L&A_Magazine.pdf.

Література про неї

1. Егорова В. Сама себе гид и путешественник / Василиса Егорова // Сегодня. – 2008. – 10 окт. – Режим доступа : <https://www.segodnya.ua/lifestyle/fun/cama-cebe-hid-i-puteshectvennik.html>
2. Путешествуем, чтобы сохранить мир живой природы : Уникальный тур по острову Шри-Ланка, октябрь 2013 // Турправда. – 2013. – 31 июля. – Режим доступа : https://www.turpravda.ua/forums/discussion/134197/unikalnyy_eko-tur_v_gosti_k_slonam_shri-lanki_oktyabr_2013.

Тур супроводжує експерт напрямку «Екомислення» та фотожурналіст Тетяна Грибова.

3. В Харькове будущие социологи представили [эко]проект в рамках акции «Я сортирую» : Студенты социол. ф-та ХНУ имени Каразина приняли участие в эко-токе // Главное. – 2018. – 19 июня.

Серед запрошених на еко-ток харківський журналіст та фотограф Тетяна Грибова.

Грузинський Олександр Сергійович

(10.12.1881–11.01.1954)

Народився в м. Ніжин Чернігівської губернії (зараз – Чернігівської області) в сім'ї наймита. Вчився у Ніжинському ремісничому училищі (1896–1899), де отримав спеціальність слюсаря. 1903 р склав іспити за курс класичної гімназії при Ніжинському історико-філологічному інституті кн. Безбородька та вступив на історико-філологічний факультет Університету Св. Володимира (Київ), який закінчив у 1909 р. Відвідував семінар В. Перетца (1907–1912), в 1914 р. склав іспити на ступінь магістра.

Викладав у Київській гімназії (1911–1914), був приват-доцентом Київського університету (1914–1916), директором Олександрівського грецького училища в Ніжині (1916–1917). 1918–1925 рр. працював у Ніжині: доцентом, ординарним професором, деканом факультету соцвиховання Ніжинського інституту народної освіти.

У 1926–1929 рр. викладав у Харківському інституті народної освіти, був співробітником науково-дослідної кафедри української культури. Одночасно в 1928–1929 рр. завідував кабінетом сучасної літератури в Інституті ім. Т. Г. Шевченка (Харків).

1928 р. був делегатом Всеросійського з'їзду викладачів російської мови в Москві.

1929 р. переїхав до Ленінграда, викладав на підготовчому відділенні Інституту червоної професури й одночасно (в 1930–1931 рр.) на факультеті радянського будівництва та газетному відділенні Всесоюзного комуністичного університету ім. Й. В. Сталіна.

1931 р. повернувся до Харкова. До липня 1932 р. викладав в Інституті журналістики. 1932 р. вийшов на пенсію.

Після цього в 1932–1933 рр. працював у Російській публічній бібліотеці (Ленінград) помічником бібліотекаря сектору обробки літератури. Одночасно – в Інституті мовної культури.

Під час німецько-радянської війни (1941–1945) перебував в окупованому Києві. 1942 р. обіймав посаду вченого-консультанта в Музеї-архіві Переходової доби, що був відкритий німецькою окупаційною владою.

Написав близько 50 статей, присвячених лінгвістичним та мистецтвознавчим аспектам пам'яток давньоукраїнської писемності, Євангеліям, творам Феофана Прокоповича, Григорія Сковороди та ін.

Помер у Києві.

Наукові інтереси: історія давньої української літератури та писемності, палеографія.

Праці

1. [Рецензия] // Рус. мысль. – 1907. – № 2. – С. 28–30. – Рец. на кн.: Кобзарь : в переводе рус. писателей / Т. Г. Шевченко ; ред. И. А. Белоусова. – Изд. 2-е, доп. и испр. – СПб. : Знание, 1906. – XXVII, 362 с.
2. «Elegia Alexii» Теофана Прокоповича // Зап. Укр. наук. т-ва в Києві. – 1909. – Кн. 4. – С. 20–40.
3. «Epitaphius Metropolitae Barlaamo Jasinski», стихотворение Теофана Прокоповича : (К истории поэтического стиля в России в начале XVIII в.) : докл., прочит. 11 янв. 1910 г. в Семинаре рус. филологии проф. В. Н. Перетца в Киеве // Рус. филол. вестн. – 1910. – Т. 63. – С. 337–353.
4. Пересопническое Евангелие как памятник искусства эпохи Возрождения в Южной России в XVI в. // Искусство. – 1911. – № 1. – С. 1–53, табл.
5. Из истории перевода Евангелия в Южной России в XVI в. : Летковское Евангелие // Чтения в Ист. о-ве Нестора Летописца. – К., 1912. – Кн. 23, вып. 1. – С. 1–48.
6. Из истории перевода Евангелия в Южной России XVI в. : Летковское евангелие : (Описание, состав Евангелия, язык, анализ вставки. Приложения и варианты). – К. : Тип. Т. Г. Мейнандера, 1912. – 56 с.
7. Палеографические и критические заметки о Пересопницком Евангелии // Журн. М-ва нар. просвещения. Новая сер. – 1912. – Ч. 38, № 4. – С. 320–335 ; Ч. 39, № 6. – С. 322–341.

То же, отд. отт. – СПб. : Сенат. тип., 1912. – 39 с.

8. Критичні замітки до твору Сковороди «Басни Харьковские» // Ювілейний збірник на пошану академіка Дмитра Івановича Багалія з нагоди сімдесятої річниці життя та п'ятдесятих роковин наукової діяльності : у 2 ч. – К., 1927. – Ч. 2. – С. 378–385. – (Зап. іст.-філол. від. УАН ; кн. 13/14).
9. Западно-русский Торжественик XV–XVI в. // Чтения в Ист. о-ве Нестора Летописца. – К., 1912. – Кн. 22, вып. 3. – С. 93–95.
10. Тарас Шевченко в його відношенні до Ніжина та Ніжинщини // Изв. Нежин. исполкома. – 1920. – 20 марта.
11. До справи викладання української мови та письменства у школах Профосвіти // Зап. Харків. ін-ту нар. освіти ім. О. О. Потебні. – 1926. – Т. 1. – С. 113–118.
12. Передмова // Зап. Харків. ін-ту нар. освіти ім. О. О. Потебні. – 1926. – Т. 1. – С. I–II.

Література про нього

1. Возняк М. С. [Рецензія] / М. Возняк // Зап. Наук. т-ва ім. Т. Шевченка. – К., 1911. – Т. 101. – С. 163–164. – Рец. на ст. : Пересопническое евангелие как памятник искусства эпохи Возрождения в Южной России в XVI в. / А. Грузинский // Искусство. – 1911. – № 1. – С. 1–53, табл.
2. Регушевський Є. С. Рукописи професора О. С. Грузинського // Рад. літературознавство. – 1970. – № 10. – С. 76–78.

3. Тимошенко П. Д. Грузинський Олександр Сергійович / П. Д. Тимошенко // Українська радянська енциклопедія. – К., 1979. – Т. 3. – С. 196.
4. Крекотень В. І. Київська поетика 1637 р. / В. І. Крекотень // Літературна спадщина Київської Русі і українська література XVI–XVIII ст. – К., 1981. – С. 118–154.

С. 121, 122, 124, 154: про рукописи О. С. Грузинського.

5. Проценко Л. Грузинський Олександр Сергійович / Л. Проценко // Київ. некрополь / Л. Проценко. – К., 1994. – С. 76.
6. Скирта М. Л. Грузинський Олександр Сергійович / М. Л. Скирта // Особові архівні фонди Інституту рукопису : путівник. – К., 2002. – С. 125–127.
7. Самойленко Г. В. Ніжинська вища школа : сторінки історії / Г. В. Самойленко, О. Г. Самойленко. – Ніжин, 2005. – 420 с. : іл.
8. Кравців Б. Розгром українського літературознавства 1917–1937 рр. / Б. Краців // Українське слово : хрестоматія укр. літ. та літ. критики XX ст. – К., 2007. – Кн. 2. – С. 16–40.

С. 24: про О. С. Грузинського.

9. Самойленко Г. В. Грузинський Олександр Сергійович / Г. В. Самойленко // Енциклопедія сучасної України. – К., 2006. – Т. 6. – С. 548.
10. Конончук І. Ніжинська вища школа та національне відродження на Чернігівщині 20–30-х років XX ст. / І. Конончук // Ніжин. старовина. – 2012. – Вип. 13. – С. 15–21.

С. 17, 19: про О. С. Грузинського.

Грунський Микола Кузьмич

(28.09.(10.10).1872–13.08.1951)

Народився в м. Суми в родині дрібного службовця. Навчався в Олександрівській Сумській гімназії.

1896 р. закінчив історико-філологічний факультет Харківського університету. Протягом трьох років проходив підготовку до науково-педагогічної діяльності на кафедрі слов'янської філології університету.

Із 1900 р. викладав в університеті слов'янські мови і літератури, палеографію церковнослов'янських і давньоруських писемних пам'яток.

У 1902–1903 рр. перебував у закордонному відрядженні. Відвідав кілька слов'янських країн, познайомився з видатними слов'янськими вченими (І. Ягичем, В. Вондраком, М. Решетаром та ін.), виступав з науковими доповідями.

Із 1903 р. працював у Юр'євському університеті (тепер – Тартуський університет): доцентом кафедри російської мови і літератури, із 1906 р. – екстраординарним, із 1919 р. – ординарним професором. Захистив магістерську (1906) та докторську (1912) дисертації.

Із 1915 р. і до кінця життя працював у Київському університеті (Університеті Св. Володимира в Києві, Київському інституті народної освіти) на кафедрі російської мови та слов'янознавства. 1919–1920 рр. був ректором Київського університету.

Водночас із 1920 р. працював у мовознавчих комісіях АН УРСР. 1930–1950 рр. – старший науковий співробітник в Інституті мовознавства АН УРСР.

1941 р. йому було присвоєно почесне звання заслуженого діяча науки Української РСР.

Помер у Києві.

Автор понад 150 друкованих праць.

Наукові інтереси: слов'янське, російське, українське мовознавство, педагогіка, психологія, проблеми слов'янської філології.

Основні праці

1. Наши писатели у южных славян. И. С. Тургенев и его сербский критик. – Воронеж : Тип. В. И. Исаева, 1895. – 20 с.
2. Очерк из истории новейшей хорватской литературы. Август Шеноа. – Воронеж : Тип. В. И. Исаева, 1895. – 18 с.
3. Начальные годы польского романтизма. – Ант. Мальчевский и его повесть «Мария» // Зап. Харьков. ун-та. – 1901. – Кн. 2, ч. неофиц. – С. 3–16, разд. паг.
4. Идеалист в жизни и поэзии : [В. А. Жуковский]. – Х. : Тип. Губ. правл., 1902. – 39 с.

5. Памятники и вопросы древнеславянской письменности в 2 т. – Юрьев : Тип. К. Маттисена, 1904–1905.
Т. 1, вып. 1–4. – 1904. – 230 с., разд. паг.
Т. 2, вып. 1. – 1905. – 21 с.
6. К изучению древнехорватской глаголицы. – СПб. : Тип. Имп. Акад. наук, 1905. – 8 с.
7. Пражские глаголические отрывки. – СПб. : Тип. Имп. Акад. наук, 1905. – 27 с.
8. Грамматика древнецерковнославянского языка (для средне-учеб. заведений). – Воронеж : Тип. т-ва Н. Кравцов и К°, 1906. – 50 с.
9. Лекции по древнецерковнославянскому языку. – Юрьев : Тип. К. Маттисена, 1906. – 162 с.
То же. – 2-е изд. – 1914. – [154 с].
10. К Зографскому евангелию. – СПб. : Тип. Имп. Акад. наук, 1907. – 43 с.
11. Охридское евангелие. – СПб. : Тип. Имп. Акад. наук, 1907. – 8 с.
12. О трудах А. А. Потебни по русскому синтаксису. – Юрьев : Лит. Э. Бертельсона, 1909. – 54 с.
13. Грамматика церковнославянского языка (древнего и нового). – Юрьев : Тип. Э. Бергмана, 1910. – 64 с.
14. Древнецерковнославянские тексты. – Юрьев : Тип. К. Маттисена, 1910. – 36 с.
15. Очерки по истории разработки синтаксиса славянских языков. Т. 1–2. – СПб. : Сенат. тип., 1910. – 169 с.
16. Пособие при практических занятиях по истории русского языка. Вып. 1. – Юрьев : Тип. К. Маттисена, 1911. – 52 с.
17. Русский язык : учебник для 4-го кл. применительно к новым программам М-ва нар. просвещения для средне-учеб. заведений. – Юрьев : Тип. К. Маттисена, 1913. – 24 с.
18. Из лекций по русскому языку. Вып. 1. – Юрьев : Тип. К. Маттисена, 1914. – 222 с.
19. Ведение письменных работ в средней школе. – Рига : Ф. И. Трескина, 1915. – 120 с.
20. Новое русское правописание. – К. : [Скл.-изд. кн. маг. Н. Я. Оглоблина], 1917. – 11 с.
21. О преподавании русского и древнецерковнославянского языков в высшей школе. – К. : Тип. ун-та Св. Владимира, 1917. – 16 с.
22. Украинская грамматика. – К. : Вид-во книгарні Е. Череповського, 1918. – 48 с.
23. Украинское правописание, его основы и история. – К. : Знание, 1918. – 30 с.
То же. – 2-е изд. – 1919. – 54 с.
24. Хрестоматия новой украинской литературы. – К. : Голос, 1919. – 148 с.
25. Правила українського правопису (практичний порадник). Словник найнеобхідніших в діловодстві слів та виразів / М. Грунський, Г. Сабалдир. – К., 1924. – 125 с.
Те саме. – 1925. – 125 с.

26. Українська мова в трудшкoлі : спрoба комплексoвo-лабораторнoї системи викладання : підручник / М. Грунський, Г. Сабалдир. – К. : Метoдoл. ком. Головсoцвиху УРСР, 1926.*
27. Завдання наукових підручників з українськoї мoви // Зап. іст.-філол. відділу Укр. акад. наук. – 1927. – Кн. 15. – С. 260–270.
28. Українська мoва / М. Грунський, Г. Сабалдир. – К. : Час, 1927. – 156 с.
29. Київські листки та Фрейзінгенські уривки (з факсимільними знімками). – К. : Вид. Іст.-філол. відділу ВУАН, 1928. – 21 с.
30. Композиція та ритм «Слова o полку Ігоревім» // Зап. іст.-філол. відділу Укр. акад. наук. – 1928. – Кн. 18. – С. 1–24.
31. Нoва теорія про походження глаголиці // Зап. іст.-філол. відділу Укр. акад. наук. – 1928. – Кн. 19. – С. 266–277.
32. Фoрмa та композиція «Слова o полку Ігоревім». – К. : [ВУАН], 1928. – 24 с.
33. Основи нoвoгo українськoгo правопису. – К., 1929. – 44 с.
34. Основи та прoблеми сучаснoї лінгвістики // Зап. іст.-філол. відділу Укр. акад. наук. – 1929. – Кн. 23. – С. 1–18.
35. Українська фразеологія (прийменники, дієслівні та прикметникові конструкції, сполучені вислови) : посіб.-довід. по масових устанoвах Соцвиху, Профoсу та Політoсу / М. Мирoненко, М. Грунський. – 2-ге вид. – Х. ; К. : Держвидав України, 1929. – 176 с.
36. Український правопис : довід. для вчительства, студентів, курсів українознавства та самоосвіти / М. К. Грунський, М. І. Мирoненко. – Х. ; К. : Держвидав України, 1929. – 148 с.
37. Білоруська мoва в її минулoму та сучаснoму вивченні // Зап. Київ. ін-ту нар. освіти. – 1930. – Кн. 4. – С. 147–163.
38. Історія фoрм українськoї мoви : підручник для педвишів. – Х., 1931. – 336 с.
39. Слово o полку Ігоревім. – Х. : Радян. шк., 1931. – 59 с.
40. До вивчення старoслoв'янських пам'яток. Київські глаголичні листки // Мовознавство. – 1938. – № 13–14. – С. 23–31.
41. Історичний словник українськoї мoви і рoбoта над ним // Мовознавство. – 1938. – № 13–14. – С. 77–104.
42. Нариси з історії українськoї мoви / М. К. Грунський, П. К. Кoвaльoв. – Львів : Укр. вид-во, 1941. – 355 с.
43. Вступ до слoв'янськoгo мовознавства : посіб. для вузів. – К. : Радян. шк., 1946. – 147 с.
44. Слово o полку Ігореве / под общ. рук. М. К. Грунськoгo ; авториз. пер. М. Т. Рильськoгo ; вступ. ст. С. І. Маслoва. – К. : Держлітвидав УРСР, 1952. – 120 с.

Література про нього

1. Грунский Н. К. Грунский Николай Кузьмич : [автобиография] / Н. К. Грунский // Историко-филологический факультет Харьковского университета за первые сто лет его существования (1805–1905) / под ред.

- М. Г. Халанского, Д. И. Багалея ; вступ. ст. Т. Г. Павловой. – Репринт. изд. – Х., 2007. – С. 141–142, разд. паг.
2. Булаховський Л. А. Микола Кузьмич Грунський / Л. А. Булаховський // Мовознавство. – 1952. – № 10. – С. 163–164.
 3. Малина Т. П. Н. К. Грунский и его лингвистические труды / Т. П. Малина // 36. славист. пр. філол. ф-ту Київ. держ. ун-ту. – К., 1958. – С. 158–167.
 4. Грунский Николай Кузьмич // Восточнославянские языковеды : биобиблиогр. слов. / М. Г. Булахов. – Минск, 1977. – Т. 2. – С. 163–167.
 5. Лукінова Т. Б. Микола Кузьмич Грунський / Т. Б. Лукінова // Мовознавство. – 1972. – № 6. – С. 45–48.
 6. Стаховський М. М. Микола Кузьмич Грунський : (До 100-річчя з дня народження) / М. М. Стаховський // Укр. мова в шк. – 1972. – № 11. – С. 85–86.
 7. Черторижская Т. К. Н. К. Грунский (1872–1951) / Т. К. Черторижская // Рус. яз. в шк. – 1973. – № 1. – С. 98–101.
 8. Бобров А. Г. Грунский Николай Кузьмич / А. Г. Бобров // «Слово о полку Игореве» : энциклопедия : в 5 т. – СПб., 1995. – Т. 2. – С. 64–66.
 9. Жовтобрюх М. А. Грунський Микола Кузьмич / М. А. Жовтобрюх // Укр. мова : енцикл. – Вид. 2-ге, випр. і доп. – К., 2004. – С. 123–124 з портр.
 10. Лукінова Т. Б. Грунський Микола Кузьмич / Т. Б. Лукінова // Енциклопедія сучасної України. – К., 2006. – Т. 6. – С. 553 з фот.

Губарева Галина Анатоліївна

(30.08.1976 р. народж.)

Народилася в с. Троїцькому Петропавлівського району Дніпропетровської області. 1983–1993 рр. навчалася в середній школі № 82 м. Харкова, яку закінчила із золотою медаллю.

Вѣнщу освіту здобула на філологічному факультеті в Харківському державному університеті за спеціальністю «Українська мова та література» (1993–1998 рр., диплом із відзнакою). 1998–2001 рр. навчалася в аспірантурі кафедри української мови цього університету. 2002 р. захистила кандидатську

дисертацію «Семантика та стилістичні функції кольоративів у поетичній мові Ліни Костенко».

Із 2001 р. працює на кафедрі української мови філологічного факультету ХНУ імені В. Н. Каразіна на посадах викладача (2001), старшого викладача (2003), доцента (2007).

Читала курси: «Сучасна українська мова (лексика і фразеологія; синтаксис)», «Основи стилістики та культури мови», «Практична стилістика» (на філологічному факультеті), «Українська мова у професійному спілкуванні», «Українська мова в медіа» (для студентів соціологічного факультету), «Стилiстика ділової мови», «Стилiстика тексту»; вела науковий семінар «Лінгвокультурний зміст мовних одиниць у дискурсах різного типу».

Наукові інтереси: синтаксис, стилістика сучасної української мови, лінгвокультурологія, прагмалінгвістика, когнітивна лінгвістика.

Праці

1. Осіння палітра Ліни Костенко // Вісн. Харків. ун-ту. – 1999. – № 426 : Творчий доробок Юрія Шевельова і сучасні гуманітарні науки. – С. 237–241. – (Сер : Філологія).
2. Семантика білого кольору в поетичній мові Ліни Костенко // Вісн. Харків. ун-ту. – 2000. – № 491 : Традиції Харківської філологічної школи. До 100-річчя від дня народження М. Ф. Наконечного. – С. 620–623. – (Сер : Філологія).
3. Семантика та стилістичні функції назв зеленої гами кольорів у поетичному словнику Ліни Костенко // Вісн. Харків. ун-ту. – 2000. – № 473 : Праці молодих учених філологічного факультету. – С. 24–28. – (Сер : Філологія).
4. Семантичні перетворення кольоративів у поетичній мові Ліни Костенко // Матеріали міжнар. студент. наук. конф. «2001 рік – рік мов : людина, мова, комунікація, культура в світлі нової парадигми знань». – Х., 2001. – С. 34–35.

5. Феномен поетичної мовної картини світу // Вісн. Харків. нац. ун-ту. – 2002. – № 538 : Сер. : Філологія. – Вип. 34 : Актуальні питання сучасної філології. – С. 186–190.
6. Семантична реалізація концепту часу в поетичній мові Ліни Костенко / Г. А. Губарева, І. М. Дишлюк // Вісн. Харків. нац. ун-ту. – 2004. – № 631 : Сер. : Філологія. – Вип. 41. – С. 157–161.
7. Усталені звороти з лексичним компонентом на позначення кольору в українській загальномовній та діалектній фразеології / Г. А. Губарева, В. С. Калашник // Лінгвістика : зб. наук. пр. – Луганськ, 2004. – Вип. 2 (3). – С. 184–189.
8. Практична стилістика української мови : контрольна робота й методичні вказівки до її виконання для студентів філол. ф-ту (спеціальність – журналістика) заоч. форми навчання / Г. А. Губарева, Р. А. Трифонов. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2005. – 24 с.
9. Калашник Володимир Семенович : біобібліогр. покаж. / уклад. Г. А. Губарева, Р. А. Трифонов. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2006. – 28 с.
10. Концепти *пам'ять / забуття* в українській фразеології // Учен. зап. Тавр. нац. ун-ту ім. В. І. Вернадського. Сер. : Філологія. – 2007. – Т. 20 (59). – № 6. – С. 56–61.
11. Відокремлені обставини (з методики викладання) // Вивчаємо укр. мову та літ. – 2008. – № 29 (177). – С. 2–4.
12. До проблеми вивчення відокремлених обставин у курсі сучасної української мови // Педагогічні науки : зб. наук. праць / Сум. держ. пед. ін-т ім. А. С. Макаренка. – Суми, 2008. – Ч. 3. – С. 463–470.
13. Мовний образ міста в поетичних текстах Юрія Андруховича // Лінгвістичні дослідження : зб. наук. пр. / ХНПУ ім. Г. С. Сковороди. – Х., 2008. – Вип. 24. – С. 85–88.
14. Модульні завдання із синтаксису сучасної української літературної мови та методичні вказівки до їх виконання: Синтаксис словосполучення і простого речення (для студентів філологічного факультету денної і заочної форми навчання). – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2008. – 30 с.
15. Про точність і логічність мовлення // Вивчаємо укр. мову та літ. – 2008. – № 16–18 (164–166). – С. 104–105.
16. Внутрішній монолог як засіб характеристики головного героя в поемі-симфонії Павла Тичини «Сковорода» / Галина Губарева, Володимир Калашник // У вимірах слова : зб. наук. праць (до ювілею проф. каф. укр. мови Л. Г. Савченко) / ХНУ імені В. Н. Каразіна. – Х., 2009. – С. 104–111.
Те саме // Мовотворчість Павла Тичини у дзеркалі третього тисячоліття : [зб. наук. праць ; відп. ред. Г. М. Вокальчук] / Нац. ун-т «Острозька академія». – Острозьк, 2011. – С. 30–37. – (Лексикографічна серія «Українська індивідуально-авторська неографія» ; вип. 5).
17. *Карий* у художніх світах української словесності / Г. А. Губарева, М. І. Філон // Вісн. Харків. ун-ту. – 2009. – № 843 : Сер. : Філологія. – Вип. 55. – С. 59–65.

18. Тлумачний словник сучасної української мови : Загальноживана лексика : Близько 60 000 слів / [уклад. Л. Г. Боярова, Г. А. Губарева, О. О. Дудка та ін.] ; за заг. ред. проф. В. С. Калашника. – Х. : ФОП Співак Т. К., 2009. – 960 с.
19. Тлумачний словник сучасної української мови : Фахова лексика : Близько 20 000 слів / [уклад. Л. Г. Боярова, Г. А. Губарева, О. О. Дудка та ін.] ; за заг. ред. проф. В. С. Калашника. – Х. : ФОП Співак Т. К., 2009. – 464 с.
20. Дружба в українських пареміях / Г. Губарева, Ю. Калашник // *Ucrainica iv současna ukrajinistika : Problemy jazyka, literatury a kultury : z mezinar. konf. V Olomouckem sympoz. ukrajinistů středni a vychodni Evropy Olomouc, 26–28 srpna 2010.* – Olomouc (Česká republika), 2010. – С. 146–149.
21. Особливості вербалізації концепту ДРУЖБА в інтернет-комунікації // *Вісн. Харків. нац. ун-ту.* – 2010. – № 910 : Сер. : Філологія. – Вип. 60, ч. 1. – С. 62–65.
22. Вербализация стереотипов дружбы в интернет-коммуникации // *Живодействующая связь языка и культуры : материалы Междунар. науч. конф., посвящ. юбилею д-ра филол. наук проф. В. Н. Телии : в 2 т. – М. ; Тула, 2010. – Т. 2 : Дискурс. Текст. Культура.* – С. 167–172.
23. *Le sens de parole* / Галина Губарева, Роман Трифонов // *Людина та образ у світі мови : вибр. ст. / В. С. Калашник ; перед. слово Н. Бабич ; упоряд. Галина Губарева, Роман Трифонов, Олена Якименко.* – Х., 2011. – С. 8–12.
24. Семантика словообразу КРАСА в архаїчних текстах української народної словесності / Микола Філон, Галина Губарева // *Незгасимий СЛОВОСВІТ : зб. наук. праць на пошану проф. В. С. Калашника / уклад. М. Філон, Т. Ларіна.* – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. – С. 490–497.
25. Українська мова : енциклопедія / [Г. А. Губарева, О. В. Чуєшкова та ін.] ; за ред. І. В. Муромцева. – К. : Майстер-клас, 2011. – 400 с.
26. Прецедентні вислови як засіб вербалізації концепту ДРУЖБА в мові інтернет-форумів // *Наук. зап. Сер. : Філологічні науки (мовознавство) / КДПУ ім. В. Винниченка.* – Кіровоград, 2012. – Вип. 104. – С. 110–113.
27. Про функціонально-стилістичну динаміку одного кліше / Г. А. Губарева, Р. А. Трифонов // *Актуальні питання розвитку філологічних наук у ХХІ ст. : міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса, 16–17 трав. 2014 р.* – Одеса, 2014. – С. 77–80.
28. Відокремлення вставних слів, словосполучень і речень / Г. А. Губарева, Ю. І. Калашник // *Universitates = Университеты.* – Х., 2014. – № 4. – С. 71–73.
29. Вербалізація гендерних стереотипів в інтернет-комунікації (про ідеальних чоловіків і жінок) / Г. А. Губарева, О. В. Чуєшкова // *Наук. зап. Нац. ун-ту «Острозька академія».* Сер. «Філологічна». – Острог, 2015. – Вип. 53. – С. 83–85.
30. Образ золотой молоді в дискурсі українських засобів масової комунікації : лінгвопрагматичний вимір / Г. А. Губарева, К. С. Руснак // *Вісн. Харків. нац. ун-ту.* – 2015. – № 1152 : Сер. : Філологія. – Вип. 72. – С. 10–13.
31. Ювілей нашого вчителя [В. Г. Гончаренка] / Г. А. Губарева, Ю. І. Калашник, Ю. І. Кохан // *Вивчаємо укр. мову та літ.* – 2016. – № 7–8. – С. 71.

Література про неї

1. Губарева Галина Анатоліївна // Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. Філологічний факультет. Кафедра української мови. – Режим доступу : http://www-philology.univer.kharkov.ua/katedras/prof_sites/gubareva/gubareva.html.

Гулак Анатолій Тихонович

(15.04.1939 р. народж.)

Народився в с. Красиве Первомайського району Харківської області. Навчався в Красивській, згодом – в Олексіївській середній школі (Первомайський район).

1961 р. закінчив відділення російської мови і літератури філологічного факультету Харківського державного університету (тепер – Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна). Працював учителем (1961–1962), незабаром – директором (1962–1967) Софіївської середньої школи № 1 Близнюківського району Харківської області.

Із 1967 р. – викладач, старший викладач (1979) доцент (1981), професор (1995, учене звання було присвоєне в 2000 р.) кафедри російської мови Харківського державного інституту (згодом – університету) ім. Г. С. Сковороди. Із 2016 р. – професор кафедри слов'янських мов ХНПУ ім. Г. С. Сковороди.

1979 р. захистив кандидатську дисертацію «Стилистика-речевая организация военных рассказов Л. Н. Толстого». 1997 р. – докторську дисертацію «Стилистика романа Л. Н. Толстого "Война и мир"».

Протягом 2000–2019 рр. за сумісництвом працював на посаді професора кафедри російської мови філологічного факультету ХНУ імені В. Н. Каразіна.

У 1980-х рр. читав на вечірньому відділенні філфаку ХДУ курс стилістики російської мови. Згодом на філфаці ХНУ імені В. Н. Каразіна викладав також курс польської мови.

Автор близько 100 наукових праць. Підготував 9 кандидатів наук.

Наукові інтереси: проблеми стилістики, мова художніх творів, методика вивчення польської мови.

Основні праці

1. Składnia współczesnego rosyjskiego języka literackiego. – Olsztyn (Polska) : Wyd-wo Wyjszej Szkoły Pedagogicznej w Olsztynie, 1977. – 93 s.
2. Analiza stylistyczna «Opowiadań Sewastopolskich» Lwa Tolstogo. – Olstyn (Polska) : Wyd-wo Wyjszej Szkoły Pedagogicznej w Olstynie, 1978. – 132 s.
3. Теоретические и методические основы экспертного решения вопросов

- о родном (украинском, белорусском) языке автора документа, выполненного на русском языке : метод. пособие для экспертов / С. М. Вул, Л. М. Черняк, А. Т. Гулак [и др.] ; ВНИИ судеб. экспертиз. – М. : ВНИИСЭ, 1982. – 166 с.
4. О сочетаемости стилистически окрашенных словарных единиц в современном русском языке и проблема обучения студентов-иностранцев использованию стилистических средств // Сочетаемость русских слов как лингвистическая и методическая проблема : (материалы для преподавателя). – М., 1983. – [Ч. 1]. – С. 102–104.
 5. Вопросы судебно-автороведческой диагностической экспертизы / С. М. Вул, Л. М. Черняк, А. Т. Гулак [и др.]. – К. : РИО МВД УССР, 1984. – 132 с.
 6. О стилистическом аспекте обучения русскому языку студентов-иностранцев на продвинутом этапе / А. Т. Гулак, Л. М. Гулак // Вестн. Харьков. политехн. ин-та. – 1984. – № 215 : Русский язык во вузе. – Вып. 2. – С. 73–75.
 7. Приемы лингвистического анализа художественного текста // Пути улучшения подготовки учителей русского языка : сб. ст. из опыта работы. – Киев, 1984. – С. 118–123.
 8. Качественные и количественные характеристики текстов, выполненных лицами с различным образовательным уровнем (высшее, среднее, начальное образование) / С. М. Вул, А. Т. Гулак, Л. М. Черняк // Криминалистика и судебная экспертиза. – К., 1985. – Вып. 30. – С. 43–50.
 9. О стилистике романа М. А. Шолохова «Тихий Дон» // Структурно-семантический и стилистический анализ художественного текста : сб. науч. тр. / Харьков. гос. пед. ин-т им. Г. С. Сковороды. – Х., 1989. – С. 31–33.
 10. Лабиринт сцеплений : (О некоторых особенностях худож.-речевой структуры романа Л. Н. Толстого «Война и мир») // Рус. филология. Укр. вестн. : респ. науч.-метод. журн. – Х., 1994. – № 3. – С. 20–24.
 11. Стилистика романа Л. Н. Толстого «Война и мир» / ХГПУ им. Г. С. Сковороды. – Х. : [Б. и.], 1995. – 180 с.
 12. Стилистика романа Л. Н. Толстого «Война и мир» : автореф. дис. ... д-ра филол. наук : 10.01.02 ; 10.02.02. – Х., 1997. – 36 с.
 13. О стилистике пушкинской прозы // Актуальные проблемы современного пушкиноведения : материалы междунар. науч. конф., посвящ. 200-летию со дня рождения А. С. Пушкина, 17–18 мая 1999 г. – С. 67.
 14. О стилистике романа А. С. Пушкина «Капитанская дочка» // Рус. яз. в шк. – 1999. – № 3. – С. 54–60.
 15. Польский язык : учеб. пособие. – К. : Укр. вид-во, 2000. – 155 с.
 16. Диалектика позиций повествователя в романе Л. Н. Толстого «Война и мир» // Филол. науки. – 2002. – № 3. – С. 9–19.
 17. О филологическом подходе к художественному тексту // Информ. вестн. Форума русистов Украины. – Симферополь. 2003. – Вып. 6. – С. 24–33.
 18. «Эти прозрачные, будто сотканые из воздуха образы» / А. Т. Гулак, И. Р. Сапрун // Рус. язык в шк. – 2003. – № 4. – С. 53–58.
 19. «Тайный психолог» : (Приемы словесного выражения личности в романе

- И. С. Тургенева «Дворянское гнездо» // Филол. науки. – 2005. – № 6. – С. 32–39.
20. В лабиринте сцеплений // Рус. яз. в шк. – 2005. – № 3. – С. 73–77.
21. Служение реальности : (О формах повествования в рассказе А. И. Солженицына «Один день Ивана Денисовича») / А. Т. Гулак, В. Ю. Юровский // Рус. речь. – 2006. – № 1. – С. 39–48.
22. О литературной культуре // Филол. сб. / ХНПУ им. Г. С. Сковороды. – Х., 2006. – Вып. 3. – С. 17–21.
23. О стилистике русской художественной прозы : избр. ст. – К. : Укр. вид-во, 2007. – 214 с.
24. Польский язык : учеб. пособие для студентов пед. вузов / А. Т. Гулак, Е. А. Гулак. – К. : Укр. вид-во, 2007. – 224 с.
25. Реконструкция художественно-языкового сознания как путь адекватного осмысления художественного произведения / А. Т. Гулак, Е. А. Гулак // Слово. Думка. Людина : зб. наук. пр. із актуальних проблем лінгвістики : (До 80-річчя від дня народження доктора філологічних наук, професора Л. А. Лисиченко) / ХНПУ ім. Г. С. Сковороди. – Х., 2008. – С. 43–50.
26. «Распределение света и теней» : [Л. Н. Толстой. «Война и мир»] // Рус. яз. в шк. – 2008. – № 5. – С. 58–63.
27. Живая вода «Тихого Дона» // Рус. речь. – 2009. – № 2. – С. 33–38.
28. Морфология повествователя // Лінгвістична палітра : зб. наук. пр. з актуальних проблем лінгвістики / голов. ред. Л. А. Лисиченко. – Х., 2009. – С. 303–313.
29. Пьер Безухов и Федор Лаврецкий : усложнение образа // Л. Н. Толстой – писатель, мыслитель, философ : (к 180-летию со дня рождения) : материалы Междунар. науч.-практ. конф. – Белгород, 2009. – С. 21–27.
30. Усложнение приемов словесного воплощения личности в русской литературе (Л. Н. Толстой и И. С. Тургенев) // Рус. филология. – 2009. – № 4. – С. 3–7.
31. Магическая сила булгаковского смеха / А. Т. Гулак, С. Н. Никифорова // Рус. яз. в шк. – 2010. – № 2. – С. 53–58.
32. Путь к адекватному осмыслению литературного произведения // Рус. филология. – 2011. – № 3–4. – С. 9–13.
32. О стилистике рассказа Ю. Казакова «Осень в дубовых лесах» // Рус. филология. – 2012. – № 1–2. – С. 20–25.
33. Остановленное мгновение : (Ю. Казаков. «Осень в дубовых лесах») // Рус. яз. в шк. – 2012. – № 11. – С. 38–42.
34. Приемы создания комического в романе М. А. Булгакова «Мастер и Маргарита» / А. Т. Гулак, С. Н. Никифорова // Литературный язык в проекциях истории и современности : К 90-летию юбилею проф. Георгия Ивановича Шкляревского : сб. науч. ст. / ХНУ им. В. Н. Каразина ; сост. Л. В. Педченко. – Х., 2012. – С. 20–27.
35. Формы повествования в рассказе Ю. Казакова «Трали-вали» / В. Ф. Василенко, А. Т. Гулак // Рус. речь. – 2013. – № 3. – С. 35–41.
36. Лекции по истории русского литературного языка. – К. : Укр. вид-во, 2014. – 114 с.

37. «Не ленись возделывать свой сад» : (О стилистико-речевой организации стихотворения М. Рыльского «Язык») // Рус. яз. в шк. – 2014. – № 5. – С. 75–79.
38. Сад рідної мови // Лінгвістичні студії : на пошану корифею : зб. наук. пр., вітань із нагоди 90-ліття від дня народження д-ра філол. наук, проф., заслуженого діяча науки і техніки України С. І. Дорошенка. – Х., 2014. – С. 203–208.
39. Трагически высокая жизнь Андрея Болконского (Стилистическая структура образа персонажа в романе Л. Н. Толстого «Война и мир») // Рус. филология : вестн. Харьков. нац. пед. ун-та им. Г. С. Сковороды. – 2014. – № 1–2. – С. 8–15.
40. Стилистика и поэтика художественной литературы / Palmarium Acad. Publishing. – Saarbrücken (Deutschland), 2014. – 120 с.
41. Легкое дыхание Александра Твардовского : (О некоторых приемах синтаксической организации поэмы «Василий Теркин») // Рус. яз. в шк. – 2015. – № 4. – С. 44–50.
42. Чудесная поэтическая удаля Александра Твардовского // Сквозь литературу : сб. ст. к 80-летию Л. Г. Фризмана. – Киев, 2015. – С. 341–355.
43. Литературно-языковая компетенция как условие адекватной интерпретации художественного текста // Филол. сб. / ХНПУ им. Г. С. Сковороды. – Х., 2016. – Вып. 21. – С. 89–94.
44. Интерпретация как составная часть стилистического исследования художественного произведения // Рус. Филология : вестн. Харьков. нац. пед. ун-та им. Г. С. Сковороды. – 2016. – № 3 (58). – С. 3–9.

Художні твори

45. На склонах памяти моей : стихотворения. – Х. : Майдан, 2012. – 151 с.
46. Перо Жар-птицы : стихотворения. – Х. : Майдан, 2014. – 72 с. : портр.
47. «Что ж вы спать не даете, стихи?» : [подборка стихотворений] // Энтузиаст. – 2014. – № 33. – С. 334–355.
48. На волнах времени : стихотворения. – Х. : Майдан, 2016. – 90 с. : портр.
49. В двух мирах : [стихи] // Энтузиаст. – Х., 2017. – № 36. – С. 346–377.
50. [Стихи] // Энтузиаст. – Х., 2018. – № 37. – С. 3–4, 373–384.

Література про нього

1. Гулак Анатолій Тихонович // Харківський державний педагогічний університет ім. Г. С. Сковороди / за заг. ред. акад. АПН України І. Ф. Прокопенка. – Х., 2001. – С. 120.
2. Гулак Анатолій Тихонович // Професори Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна : біобібліогр. довід. / голов. ред. М. Белєвцов. – Х., 2006. – С. 38 фот.
3. Скоробогатова О. О. Гулак Анатолій Тихонович / О. О. Скоробогатова // Енциклопедія сучасної України. – К., 2006. – Т. 6. – С. 603 з фот.

Гулий Костянтин Володимирович

(26.01.1952 р. народж.)

Народився в Харкові в родині службовця. Закінчив факультет іноземних мов ХДУ в 1974 р. Працював учителем англійської мови середньої школи № 1 селища Андріївка Балаклійського району Харківської області (1974).

1974–1976 рр. – перекладач у Харківському НДІ ендокринології та хімії гормонів. 1976–1978 рр. – старший лаборант кафедри російської мови Харківського політехнічного інституту. 1978 р. декілька місяців працював інженером відділу 11-00 Харківського фізико-технічного інституту.

Із грудня 1978 р. до лютого (включно) 1981 р., служачи в армії, працював перекладачем в Ефіопії. З березня по червень 1981 р. – викладач-погодинник кафедри іноземних мов Харківського політехнічного інституту.

У липні-серпні 1981 р. – викладач-погодинник на курсах російської мови для громадян В'єтнамської Народної Республіки при ХДУ.

Із 1981 р. – викладач кафедри загального та прикладного мовознавства ХДУ. Протягом 1984–1987 рр. навчався в аспірантурі цієї кафедри. 1989 р. захистив кандидатську дисертацію «Метафора в лирике романтиків : (исследование на материале русских, английских и французских текстов)».

1990–2001 рр. працював на кафедрі загального та прикладного мовознавства ХДУ на посадах старшого викладача (1990), доцента (1991).

Із 1987 р. – голова профбюро філологічного факультету ХДУ. Із 1989 р. по 2000 рр. – в. о. заступника декана факультету. 2000–2001 рр. проходив науково-педагогічне стажування в Педагогічному інституті м. Бідгощ (Польща).

Із 2002 р. мешкає в м. Торонто (Канада).

Наукові інтереси: метафора в англійській, російській, українській та французькій ліриці.

Праці

1. Методические указания и домашние задания по курсу практики английского языка для студентов II–III курсов : Специальность «Структурная и прикладная лингвистика» / Е. Б. Васютинская, К. В. Гулий, Г. В. Коптелова. – Х., 1983. – 39 с.
2. Методические указания по переводу научно-технической литературы для студентов 3–5 курсов филологического факультета / К. В. Гулий, Г. В. Коптелова. – Х. : Изд-во ХГУ, 1984. – 35 с.

3. Метафора в учении А. А. Потебни // Творча спадщина О. О. Потебні і сучасні філологічні науки : (До 150-річчя з дня народж. О. О. Потебні) : тези респ. наук. конф. / Харків. держ. ун-т. – Х., 1985. – С. 207–209.
4. К вопросу об изучении метафоры (лингвистические аспекты) // Вісн. Харків. ун-ту. – 1986. – № 284. – С. 99–107.
5. Субстантивная метафора в лирике романтиков // Вісн. Харків. ун-ту. – 1987. – № 310 – С. 63–70.
6. Метафора в лирике романтиков : (исследование на материале русских, английских и французских текстов) : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.20. – К., 1989. – 24 с.
7. Олицетворяющая метафора в русской, английской и французской лирике XVI – первой половины XIX веков // Вісн. Харків. ун-ту. – 1989. – № 329. – С. 101–108.
8. Функции метафоры в лирике XVI – первой половины XIX веков (на материале русской, английской и французской литератур). – Рукопись деп. в ИНИОН АН СССР, № 41902, 24.05.90.
9. Метафорическая номинация денотативной сферы «духовно-эмоциональный мир человека» в романтической лирике (на материалах русских, английских и французских текстов) // А. А. Потебня – исследователь славянских взаимосвязей : тез. Всесоюз. науч. конф. (окт. 1991 г.). – Х., 1991. – Ч. 2. – С. 116–118.
10. О некоторых текстообразующих функциях метафоры и их отношений к теме текста в европейской лирике XVI – середины XIX веков (лингвопоэтическое исследование на материале английских, французских и русских текстов) // Вісн. Харків. ун-ту. – 1991. – № 353. – С. 65–71.
11. Индивидуально-авторская метафора в европейской лирике XVI – середины XIX вв. (на материале английских, французских и русских текстов) // Вісн. Харків. ун-ту. – 1992. – № 369. – С. 69–79.
12. Функции метафоры в европейской лирике XVI – первой половины XIX веков // Вісн. Харків. ун-ту. – 1992. – № 376. – С. 91–99.
13. Влияние античности на метафорику русской лирики XVIII – 1-й половины XIX веков // Стилистика русского языка : теорет. и сопоставит. аспекты : материалы VI науч. конф. по проблемам семант. исслед. – К. ; Х., 1993. – Ч. 3. – С. 47–48.
14. Метафора як чинник включення поетичних текстів Григорія Сковороди до мегаконтексту європейської поезії XVII–XVIII століть // Зб. Харків. іст.-філол. т-ва. Нова сер. – 1993. – Т. 1. – С. 125–130.
15. Методичні вказівки з теорії і практики перекладу (перекладацький аналіз і переклад англomовної короткої журнальної статті : для студ. 5 курсу ОСПЛ) / уклад. К. В. Гулий. – Х. : ХДУ, 1993. – 40 с.
16. Метафора в лирике в свете учения М. М. Бахтина о художественной форме // Бахтинские чтения. Философские и методологические проблемы

- гуманитарного познання / Ін-т рос. истории РАН [и др.]. – Орел, 1994. – С. 193–202.
17. Метафора в українській поезії XVII століття // 36. Харків. іст.-філол. т-ва. Нова сер. – 1994. – Т. 2. – С. 139–144.
 18. Семантичні відносини між епіграфом і текстом (на матеріалі лірики П. Куліша) // Пантелеймон Куліш і українське національне відродження : доп. та повідомл. наук. конф., присвяч. 175-м роковинам від дня народження письменника. – Х., 1995. – С. 81–85.
 19. Природа в картині світу української барокової поезії // Тенденції розвитку української літератури та літературної критики нових часів : тези доп. та повідомл. міжвуз. наук.-теорет. конф. 15–16 трав. 1996 р. – Х., 1996. – С. 5.
 20. Метафора как культурно-значимый компонент в «Крымских сонетах» А. Мицкевича и мегаконтекст европейской лирики // *Clavia Occidentalis*. – Poznań, 1998. – Т. 55. – С. 41–48.
 21. Метафорическая номинация судьбы и смежных денотатов в европейской лирике XVI – первой половины XIX века (на материале английских, французских, испанских, немецких, польских и русских текстов) // Вісн. Харків. ун-ту. – 1998. – № 411. – С. 98–104.
 22. Об одном типе реализации иронии в публицистическом тексте // Вісн. Харків. ун-ту. – 1998. – № 406. – С. 24–29.
 23. О специфике метафоры в английской ренессансно-барочной лирике // Вісн. Харків. ун-ту. – 1998. – № 408. – С. 128–132.
 24. Функция античного мифологического персонажа в поэтическом тексте Нового времени (сопоставление романтического текста с ренессансно-барочным) // Вісн. Харків. ун-ту. – 1999. – № 448. – С. 278–281.

Література про нього

1. Заступник декана філологічного факультету доц. К. В. Гулий читає курс вступу до мовознавства для першокурсників відділення лінгвістики : [фото] // Харків. ун-т. – 1999. – 13 квіт.
2. Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна за 200 років / В. С. Бакіров, В. М. Духопельников, Б. П. Зайцев [та ін.]. – Х. : Фоліо, 2004. – 750 с. : іл.
С. 698: про К. В. Гулого.
3. Листування між подружжям Муромцевих і Юрієм Шевельовим (1990–2000 рр.) // 36. Харків. іст.-філол. т-ва. Нова сер. – 2014. – Т. 15. – С. 321–404.
С. 324, 331: про К. В. Гулого, заступника декана філологічного факультету, який супроводжував Ю. В. Шевельова під час його візиту до Харкова.

Гурова Оксана Модестівна

(1.11.1974 р. народж.)

Народилася в м. Свердловськ (РФ). Наприкінці 1970-х рр. переїхала з родиною до Харкова. Навчалася в Харківській середній школі № 58. 1989–1993 рр. – у Харківському педагогічному училищі (тепер – Харківський педагогічний коледж). Працювала вчителем початкових класів у середній школі № 134 м. Харкова (січень – березень 1993 р.), вчителем ліцею при «Народній українській академії» м. Харкова (серпень 1993 р. – серпень 1995 р.), вчителем початкових класів у середній школі № 17 м. Харкова (серпень 1995 р. – серпень 2000 р.).

1994–2000 рр. навчалася на заочному відділенні філологічного факультету Харківського державного університету (зараз – Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна). Із 2000 р. працює на кафедрі української мови ХНУ імені В. Н. Каразіна на посадах старшого лаборанта (2000), викладача (2012).

2019 р. захистила кандидатську дисертацію «Лексико-семантичне поле “вік людини” в українській мові».

Читає курси: «Сучасна українська мова. Лексика і фразеологія», «Практична стилістика української мови», «Основи стилістики та культури мовлення», «Орфографічний практикум»; веде спецкурс «Експресивність як властивість мовної системи та її відображення в українській національній мовній картині світу».

Наукові інтереси: лексична семантика, лінгвокультурологія, мова фольклору, стилістика.

Праці

1. Лексико-семантична група «вік людини» в говірках Нижньої Наддніпрянщини // Лінгвістика : зб. наук. пр. / Луганськ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Луганськ, 2007. – № 1 (11). – С. 187–191.
2. Лексико-семантична група «вік людини» у бойківських говірках (на матеріалі «Словника бойківських говірок» М. Й. Онишкевича) // Вісн. Харків. нац. ун-ту. – 2009. – № 843 : Сер. : Філологія. – Вип. 55. – С. 111–114.
3. Наукова концептуалізація проблеми «вік людини» у парадигмах гуманітарного знання // Вісн. Харків. нац. ун-ту. – 2012. – № 994 : Сер. : Філологія. – Вип. 64. – С. 35–38.
4. Номінації зі значенням «старий чоловік» в українській мові (дід та ін.) / Гурова О. М. // Лінгвістика : зб. наук. пр. / Луганськ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Луганськ, 2013. – № 3 (30). – С. 70–78.

5. Номінації зі значенням «стара жінка» в українській мові (баба та ін.) // Наук. зап. Сер. : Філологічні науки / Ніжин. держ. ун-ту ім. М. Гоголя. – 2014. – Кн. 1. – 113–118.
6. Концептуальна репрезентація уявлень про старість в українському лінгвокультурному просторі : базові характеристики // Наук. вісн. Східноєвроп. нац. ун-ту ім. Л. Українки. Сер. : Філологічні науки. Мовознавство. – Луцьк, 2014. – № 12 (289). – С. 66–71.
7. Лексико-семантична група зі значенням «вік дитини» в українській мові (склад, структура й семантика) // Spheres of culture. – Lublin, 2015. – Vol. 11. – P. 339–345.
8. Соціокультурна детермінація називання осіб зі значенням «вік людини» в українській мові (діти і старі) // Вісн. Харків. нац. ун-ту. – 2015. – № 1152 : Сер. : Філологія. – Вип. 72. – С. 13–16.
9. Семантика слів *дитя*, *дитина* як репрезентант класифікаційних характеристик віку дитини // Вісн. Харків. нац. ун-ту. Сер. : Філологія. – 2016. – Вип. 74. – С. 154–159.

Література про неї

1. Гурова Оксана Модестівна // Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. Філологічний факультет. Кафедра української мови. – Режим доступу : http://www-philology.univer.kharkov.ua/katedras/prof_sites/gurova/gurova.html.

Гуторов Олександр Михайлович

(30.04.1939–6.10.2018)

Народився в м. Харків. Після закінчення в 1956 р. Харківської середньої школи № 112 із золотою медаллю вступив до ХДУ. Із 1958 р. працював педагогом у дитячому секторі Будинку культури заводу «Металіст». Закінчив філологічний факультет Харківського державного університету (тепер – Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна) в 1961 р. Працював учителем російської мови і літератури в с. Таранівка Зміївського району Харківської області.

Із 1962 р. – викладач кафедри російської мови підготовчого факультету, з 1964 р. – кафедри історії російської літератури філологічного факультету ХДУ. Після закінчення заочної аспірантури в 1973 р. захистив кандидатську дисертацію «Проблема характеров и обстоятельств в творчестве В. Тендрякова (1953–1965 гг.)». Із 1977 р. по 2004 р. – доцент кафедри історії російської літератури ХДУ (ХНУ імені В. Н. Каразіна).

Протягом 1978–1982 рр. працював у Польській Народній Республіці доцентом кафедри історії російської літератури Познанського (1978–1980) та Люблінського (1980–1982) університетів.

Читав курси теорії літератури, історії російської літератури ХХ століття, численні спецкурси.

Автор близько 100 праць, серед яких – наукові дослідження, художні твори, методичні розробки.

Під його керівництвом захистилося 3 кандидати наук.

Із середини 1990-х рр. за сумісництвом працював на харківському телебаченні, був членом редколегії газети «Екран». Очолював літературно-художню раду при обласному товаристві «Знання», вів усний журнал у Будинку вчених.

Протягом десяти років був членом профбюро факультету, шість років – його головою.

Нагороджений медаллю «Ветеран праці».

У 2004 р. вийшов на пенсію, однак продовжував займатися літературознавчими дослідженнями та художньою творчістю.

Наукові інтереси: історія російської літератури, питання літературознавства та літературної критики, герой російської літератури, художні традиції російської літератури ХІХ–ХХ ст.

Основні праці

1. О горьковских традициях и типе тендряковского героя // Вісн. Харків. ун-ту. – 1968. – № 36 : Сер. Филол. – Вып. 4. – С. 45–51.

2. Отражение народного сознания в творчестве В. Тендрякова // *Вопр. рус. лит.* – Львов, 1969. – Вып. 1 (10). – С. 47–52.
3. До питання про художню майстерність В. Тендрякова // *Вісн. Харків. ун-ту.* – 1971. – № 64 : *Філологія.* – Вип. 6. – С. 13–21.
4. Долаючи опір звичайних схем : [про сільську прозу 1950–1960-х рр.] // *Прапор.* – 1972. – № 6. – С. 92–101.
5. Проблема характеров и обстоятельств в творчестве В. Тендрякова (1953–1965 гг.) : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.641. – Х., 1973. – 42 с.
6. На шляху творчого зростання : 3 питань професійної майстерності у працях молодих критиків // *Прапор.* – 1973. – № 7. – С. 92–97.
7. Герой времени – наш современник : метод. пособие. – Х. : Знание, 1975. – 26 с.
8. Памяти Виталия Александровича Мосенцева / М. Л. Гомон, А. М. Гуторов // *Вопр. рус. лит.* – Львов, 1976. – Вып. 2. – С. 143–144.
9. Проблеми методу і напрямків у літературно-художній критиці // *Прапор.* – 1976. – № 4. – С. 91–98.
10. Біля духовної скарбниці народу : Замітки про поетичну творчість К. Кулієва // *Прапор.* – 1977. – № 3. – С. 90–97.
11. Проблеми жанру в сучасній літературній критиці // *Прапор.* – 1977. – № 1. – С. 94–95.
12. Особенности изображения народа и революции в ранней советской прозе // *Вопр. рус. лит.* – Львов, 1978. – Вып. 2 (32). – С. 11–18.
13. Вблизи вершин : Об истоках и своеобразии поэтического творчества Кайсына Кулиева // *Радуга.* – 1979. – № 7. – С. 173–180.
14. Герой времени и человек времени // *Studia Rossica Posnaniensia.* – Poznań, 1979. – Zeszyt 15. – S. 79–100.
15. Станный герой в русской литературе // *Studia Rossica Posnaniensia.* – Poznań, 1980. – Zeszyt 14. – S. 43–65.
16. О «целостности» и «выборочности» литературно-критического анализа // *Проблемы теории литературной критики : сб. ст. / МГУ ; под ред. П. А. Николаева, Л. В. Чернец.* – М., 1980. – С. 141–150.
17. Толстовская традиция в русской литературе // *Studia Rossica Posnaniensia.* – Poznań, 1981. – Zeszyt 15. – S. 59–77.
18. Герой времени и человек времени // *Studia Rossica Posnaniensia.* – Poznań, 1982. – Zeszyt 16. – S. 79–100.
19. Русские стилевые традиции : На материале русской прозы XIX века // *Slavica Lublinensia et olomunencensia : prace slawistów Uniw. Marii Curie-Skłodowskiej i Uniw. Im. Franciszka Palackiego w Olomuńcu.* – Lublin, 1982. – T. 3. – S. 17–26.
20. «Маленький человек» в русской литературе // *Studia Rossica Posnaniensia.* – Poznań, 1983. – Zeszyt 17. – S. 23–46.
21. Литературный персонаж и проблемы его анализа // *Принципы анализа литературного произведения / Моск. гос. ун-т ; под ред. П. А. Николаева, А. Я. Эсалнек.* – М., 1984. – С. 72–82.

22. Становление русской литературной традиции : Чехов и его современники – Бунин, Горький // *Studia Rossica Posnaniensia*. – Poznań, 1986. – Zeszyt 18. – S. 73–99.
23. Незахищене серце : Характер і час Григора Тютюнника // *Прапор*. – 1990. – № 7. – С. 27–64 ; № 8. – С. 14–68 ; № 9. – С. 18–71 ; *Слобожанщина*. – 1997. – № 5. – 44–127.
24. Новодворский Андрей Осипович (псевд. А. Осипович) // *Русские писатели : биобиблиогр. словарь : в 2 ч. / под ред. П. А. Николаева*. – М., 1990. – Ч. 2. – С. 87–90.
25. Польско-литовские связи русского писателя С. Т. Славутинского // *Dziesięć wieków związków wschodniej słowianizny z kulturą zachodu : w 2 t.* – Lublin, 1990. – Т. 1. – S. 445–456.
26. Скабичевский Александр Михайлович // *Русские писатели : биобиблиогр. словарь : в 2 ч. / под ред. П. А. Николаева*. – М., 1990. – Ч. 2. – С. 231–233.
27. Герой времени – человек времени : Проблемы эволюции и духовного своеобразия (на материале русской литературы XIX века). – Х. : Основа, 1992. – 182 с.
28. Михановський Володимир Наумович // *Українська літературна енциклопедія*. – 1995. – Т. 3. – С. 363.
29. Нагішкін Дмитро Дмитрович // *Українська літературна енциклопедія*. – 1995. – Т. 3. – С. 444.
30. Тютюнник Григорій (Григорій) Михайлович // *Літературна Харківщина : довідник / за ред. М. Ф. Гетьманця*. – Х., 1995. – С. 316–318.
31. Тютюнник Григорій Михайлович // *Літературна Харківщина : довідник / за ред. М. Ф. Гетьманця*. – Х., 1995. – С. 318–319.
32. Б. Пастернак. На пути к главной книге : («Детство Люверс» в творческой эволюции писателя) / А. М. Гуторов, Н. С. Моргунова // *Филологический анализ : теория, методика, практика : регион. сб. науч. ст.* – К. ; Х. ; Херсон, 1996. – № 8. – С. 31–39.
33. Последний могишанин универсального литературоведения (о научном наследии Д. Н. Овсяннико-Куликовского) // *Вісн. Харків. ун-ту*. – 1998. – № 411 : Спадщина Д. М. Овсяннико-Куликовського та сучасна філологія. – С. 5–10.
34. Почему Пушкин объехал Харьковский университет? // *Вісн. Харків. ун-ту*. – 1999. – № 449 : Пушкін наприкінці ХХ століття. – С. 287–292.
35. Из пушки по «соловьям» : краткий курс литературного дурновкусия : сб. стихотворных пародий. – Х. : [Б. и.], 2000. – 56 с.
36. Последняя встреча, последний разговор // *Поговорити б, Григір, треба : До 70-річчя з дня народження Григора Тютюнника : Спогади : Літ. спадщина : перші оповідання*. – Х., 2001. – С. 126–135.
37. М. Горький. «На дне», «Дело Артамоновых» // *Все произведения школьной программы. XX век. 10–11 классы : Для подготовки к уроку, сочинению, экзамену*. – М., 2007. – С. 98–271. (На каф. рус. лит.)

38. М. А. Булгаков. «Мастер и Маргарита» // Все произведения школьной программы. XX век. 10–11 классы : Для подготовки к уроку, сочинению, экзамену. – М., 2007. – С. 272–391.
39. М. А. Шолохов. «Тихий Дон» // Все произведения школьной программы. XX век. 10–11 классы : Для подготовки к уроку, сочинению, экзамену / О. И. Нестерова, А. М. Гуторов, Л. А. Скубачевская. – М., 2007. – С. 392–562.
40. Лондон Д. Собрание сочинений : в 13 т. / Джек Лондон ; [науч. ред., авт. вступ. ст. и коммент. к каждому тому доц. А. М. Гуторов]. – Х. ; Белгород : Клуб семейного досуга, 2007–2008. – Т. 1–13.
41. Мистика Н. Гоголя и ее трансформация в творчестве М. Булгакова // Николай Васильевич Гоголь : взгляд из XXI столетия : материалы Всеукр. науч.-практ. конф. – Х., 2009. – С. 89–115.
42. Толерантность и власть закона как предпосылки улучшений национально-этнических отношений в многонациональном обществе // Проблемы гармонизации межэтнических отношений в многонациональном обществе : материалы 5-й Междунар. науч.-практ. конф. – Х., 2009. – С. 57–78.
43. Писатель Николай Гоголь и пасечник Рудый Панько : драма в трех действиях с прологом и эпилогом. По мотивам произведений Гоголя // Пространство литературы – путь к миру, согласию и сотрудничеству между славянскими народами : сб. науч. тр. : по материалам V Междунар. науч.-практ. конф. / НТУ «ХПИ». – Х., 2010. – С. 36–119.
44. Россия и Запад. Ф. М. Достоевский и А. Д. Мердок. Проблемы романистики 19–20 веков // Пространство литературы – путь к миру, согласию и сотрудничеству между славянскими народами : сб. науч. тр. / НТУ «ХПИ». – Х., 2011. – С. 66–95.
45. Джек Лондон : страницы биографии : предисловие // Собрание сочинений в одной книге / Джек Лондон. – Х. ; Белгород : Клуб семейного досуга, 2013. – С. 5–34.

Художні твори

46. И это мы, Господи... или Один день из жизни коммерческого телевидения : [телесценарий] / Антиох Макуха // Экран : еженедельник. – Х., 1994. – 30 дек. (№ 36) – С. 7 ; 1995. – 6 янв. (№ 1). – С. 15 ; 13 янв. (№ 2). – С. 15 ; 20 янв. (№ 3). – С. 15 ; 27 янв. (№ 4). – С. 15 ; 3 февр. (№ 5). – С. 15 ; 10 февр. (№ 6). – С. 15 ; 17 февр. (№ 7). – С. 15 ; 24 февр. (№ 8). – С. 15 ; 3 марта (№ 9). – С. 15 ; 10 марта (№ 10). – С. 15 ; 17 марта (№ 11). – С. 15 ; 24 марта (№ 12). – С. 15 ; 31 марта (№ 13). – С. 15.
47. Нить Ариадны : Последняя любовь Марины Цветаевой : повесть // Экран : еженедельник. – Х., 1994. – 28 окт. (№ 27). – С. 3 ; 4 нояб. (№ 28). – С. 4 ; 11 нояб. (№ 29). – С. 4.
То же // *В кругу времен*. – 1997. – № 1. – С. 49–52 ; 1998. – № 2. – С. 48–51.
48. Из пушки по «соловьям» : краткий курс литературного дурновкусия : сб. стихотворных пародий. – Х. : [Б. и.], 2000. – 56 с.

49. Благовест : Русский голос Харькова : альманах : по материалам Третьей междунар. науч.-практ. конф. «Литературное пространство – путь к миру, единству и сотрудничеству между славянскими народами», 17–18 дек. 2008 г. / под ред. акад. АН Высшего образования Украины, д-ра филол. наук А. М. Михилева ; сост. альм., авт. коммент., писатель, канд. филол. наук А. М. Гуроров. – Х. : Гелиос, 2009. – 290 с.

Зі змісту: [Стихи А. М. Гуророва]. – С. 48–49, 83–84, 99–100, 102, 110–111, 120–125, 133, 154–156, 157–158, 180, 181–182, 187–199, 231–233, 261, 266–269, 275–281.

50. Война не мать родна : отрывок из повести // Славянин. – 2013. – Т. 14–15. – С. 79–106.

Література про нього

1. Кореневська Л. Написано для нащадків : [рецензія] / Л. Кореневська // Харків. ун-т. – Рец. на кн.: Герой времени – человек времени : Проблемы эволюции и духовного своеобразия (на материале русской литературы XIX века) / А. М. Гуроров. – Х. : Основа, 1992. – 182 с.
2. Назаренко В. Я. Гуроров Олександр Михайлович / В. Я. Назаренко // Літературна Харківщина : довідник / за заг. ред. М. Ф. Гетьманця. – Х., 1995. – С. 125–126.

3. Чернец Л. В. «Как слово наше отзовется...» : Судьбы литературных произведений : учеб. пособие / Л. В. Чернец. – М. : Высш. шк., 1995. – 239 с. – (Сто спецкурсов по филологии).

С. 201: посилання на працю О. М. Гуророва «Герой времени – Человек времени» (1992).

4. Тарапов И. Е. Речь на заседании Ученого сонета, посвященном 187 годовщине университета 31 января 1992 года / И. Е. Тарапов // Харьковский университет : Страницы истории : сб. акт. речей на торжеств. заседаниях Ученого сонета : 1976–1993. – Х., 1997. – С. 214–235.

С. 221: про О. М. Гуророва.

5. Периодика / сост. Андрей Василевский // Новый мир. – 1998. – № 2. – С. 242–253.

С. 244: у часописі «В кругу времен» (1997, вип. 1) розглянуто повість О. М. Гуророва «Нить Ариадны (Последняя любовь Марины Цветаевой)».

6. Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна за 200 років / В. С. Бакіров, В. М. Духопельников, Б. П. Зайцев [та ін.]. – Х. : Фоліо, 2004. – 750 с. : іл.

С. 698: про О. М. Гуророва.

7. Гетьманець М. Ф. Гуроров Олександр Михайлович / М. Ф. Гетьманець // Літературна Харківщина : довідник / за заг. ред. М. Ф. Гетьманця. – 2-е вид., випр. і допов. – Х., 2007. – С. 95–96.
8. Гуроров Олександр Михайлович : [біогр. справка] // Славянин. – 2011. – Т. 4. – С. 157.

9. Матвеева Т. С. Філологічні студії в Харківському університеті : культурно-історичний, естетичний, соціокомунікативний аспекти / Т. С. Матвеева // Харківський університет і українська культура (до 210-річчя від часу заснування ХНУ імені В. Н. Каразіна) : монографія / за ред. Ю. М. Безхутрого ; ХНУ імені В. Н. Каразіна. – Х., 2015. – С. 91–165.

С. 117: про дослідження О. М. Гуторова.

10. История подготовительного факультета для иностранных граждан Харьковского национального университета имени В. Н. Каразина : исследования и воспоминания ветеранов факультета / под ред. В. И. Груцкая. – Х. : ХНУ имени В. Н. Каразина, 2011. – 266 с. : ил.

С. 100, 150, 161, 177: про О. М. Гуторова.

Гущин Михайло Петрович

(10.02.1908–1.09.1961)

Народився на території господарства Садки станиці Михайлівської Облaсті Війська Донського (тепер – Волгоградська обл.). 1917 р. закінчив церковно-приходську школу. Шість років працював у селянському господарстві діда. 1924 р. був прийнятий до сільськогосподарського технікуму (станція Урюпінська (згодом – місто Урюпінськ Волгоградської обл.). Протягом 1927–1930 рр. навчався в Саратовському державному університеті ім. М. Г. Чернишевського.

Після закінчення університету в 1930–1931 рр. працював відповідальним секретарем редакційного пункту Нижньо-Волянського крайового видавництва, в 1931–1932 рр. – заступником відповідального редактора районної газети Нижньо-Волянського краю.

У 1932–1936 рр. навчався в аспірантурі Ленінградського інституту історії, філософії та літератури. Через хворобу мав річну перерву в навчанні, протягом якої (в березні – червні 1934 р.) викладав російську літературу в Краснодарському педагогічному інституті. 1936–1937 рр. – в. о. доцента Іжевського педагогічного інституту.

1937 р. захистив кандидатську дисертацію. Із 1937 р. по вересень 1941 р. – доцент, завідувач кафедри російської літератури Харківського педагогічного інституту.

1940 р. обирався депутатом Дзержинської райради м. Харкова.

У вересні 1941 р. (після початку німецько-радянської війни 1941–1945 рр.) був евакуйований до Краснодара, згодом – до Хоперського району Сталінградської області. У грудні 1941 р. був направлений Міністерством освіти УРСР на посаду завідувача кафедри російської літератури Ворошиловградського (зараз – Луганського) педагогічного інституту. Із Ворошиловграда евакуювався

навесні 1942 р. (місто було окуповано німцями в липні 1942 р.). Влітку 1942 р. працював завідувачем Вишняківської неповної середньої школи (Хоперський район Сталінградської області).

У жовтні 1942 р. був мобілізований до війська, але в грудні демобілізований на підставі наказу Й. В. Сталіна про кандидатів наук та інших наукових співробітників.

Із січня 1943 р. по січень 1944 р. працював доцентом у Саратовському та Ленінградському державних університетах (м. Саратов). У січні 1944 р. відкликаний в Україну для роботи в Харківському педагогічному інституті, де працював доцентом, завідувачем кафедри російської та зарубіжної літератури до вересня 1953 р. Протягом 1949–1950 рр. перебував у докторантурі Академії наук СРСР. Докторську дисертацію захистив у 1951 р. 1952 р. затверджений у званні професора.

У вересні 1953 р. переведений до Харківського державного університету на посаду проректора з наукової роботи, на якій працював до вересня 1956 р. Із цього часу до кінця серпня 1961 р. – професор кафедри історії російської літератури ХДУ.

Нагороджений медаллю «За доблестный труд в Великой Отечественной войне 1941–1945 гг.».

Наукові інтереси: російська література XIX–XX ст.

Праці

1. Путь сверстника : (О творчестве Вс. Пошехонова) // Звезда. – 1934. – № 7. – С. 175–180.
2. [Рецензия] // Звезда. – 1935. – № 6. – С. 266–267. – Рец. на кн.: Бабье лето : повесть / В. Губер. – Моск. т-во писателей ; Тип. газ. «Правда», 1934. – 179 с.
3. [Рецензия] // Звезда. – 1935. – № 4. – С. 269–271. – Рец. на кн.: Грибоедов. Исследования и характеристики / Н. К. Пиксанов. – Л. : Изд-во писателей, 1934. – 336 с.
4. О двух редакциях «Марусиной заимки» В. Г. Короленко // Науч. зап. Харьков. гос. пед. ин-та. – 1940. – Т. 3. – С. 187–195.
5. Н. Е. Петропавловский-Каронин : (Опыт биографии) // Науч. зап. Харьков. гос. пед. ин-та. – 1940. – Т. 3. – С. 95–144.
6. Последние дни А. О. Осиповича-Новодворского // Наукова сесія 23–25 лютого 1940 р. : тез. доп. / ХДПІ. – Х., 1940. – С. 84–85.
7. Из истории «Ни павы, ни вороны». (К вопросу о типе «лишнего человека» в русской литературе эпохи народнического тупика) // Наук. зап. Харків. держ. пед. ін-ту. – 1941. – Т. 7 : Пр. філол. ф-ту. – С. 165–191.
8. Материалы к биографии Н. Е. Петропавловского-Каронина // Наук. зап. Харків. держ. пед. ін-ту. – 1941. – Т. 7 : Пр. філол. ф-ту. – С. 194–224.
9. Письма Каронина-Петропавловского из петербургского дома предварительного заключения / публ. и вступ. ст. М. П. Гущина // Наук. зап. Харків. пед. ін-ту. – 1941. – Т. 7 : Пр. філол. ф-ту.*
10. Лев Толстой и народ // Красное знамя. – 1945. – 20 нояб.

11. Николай Негорев и Клим Самгин // Наук. зап. Харків. держ. пед. ін-ту. – 1947. – Т. 10. – С. 97–104.
12. Повесть о рабстве : («Три года» А. П. Чехова) // Наук. зап. Харків. держ. пед. ін-ту. – 1947. – Т. 10. – С. 91–96.
13. Творчество Чехова в общественно-политической борьбе 80–90-х гг. – М. : Изд-во ИМЛИ, 1951.*
14. Не називаючи прізвиська головного героя : [рецензія] // Вітчизна. – 1953. – № 5. – С. 177–179. – Рец. на кн.: Не называя фамилий : комедія / В. П. Минко. – М. : Искусство, 1953. – 103 с.
15. Міцніють наші наукові зв'язки // Сталін. кадри. – 1954. – 23 трав.
16. Наукова робота в університеті // Сталін. кадри. – 1954. – 7 лип.
17. Перебудова роботи наукових студентських гуртків // Сталін. кадри. – 1954. – 22 січ.
18. Творчество А. П. Чехова. – Х. : ХГУ, 1954. – 211 с.
19. Усувати хиби, добиватись дальших успіхів : (До підсумків наукової роботи в 1953 році) // Сталін. кадри. – 1954. – 30 лют.
20. За творчу атмосферу на кафедрах // Сталін. кадри. – 1955. – 2 квіт.
21. Кузница научных кадров : [Харьковскому университету 150 лет] // Красное знамя. – 1955. – 19 апр.
22. Не називаючи прізвиська головного героя : [рецензія] // Вітчизна. – 1953. – № 5. – С. 177–179. – Рец. на п'єсу : Не называя фамилий / Василь Минко // Дніпро. – 1952. – № 12. – С. 4–47.
23. Славне 150-річчя [Харківського університету] // Рад. культура. – 1955. – 30 січ.
24. Старейший университет Украины // Комс. правда. – 1955. – 29 янв.
25. [Рецензия] // Правда Украины. – 1956. – 3 янв. – Рец. на кн.: Очерк истории украинской советской литературы / АН СССР, Ин-т мировой лит. – М. : АН СССР, 1954. – 448 с.
26. Велика роль літератури // Харків. ун-т. – 1957. – 6 черв.

Література про нього

1. Государственный архив Харьковской области. Ф. Р-2792. Оп. 20. Ед. хр. 56 : Личное дело доктора филологических наук, профессора кафедры русской литературы Гущина Михаила Петровича.
2. М. П. Гушин : [некролог] // Красное знамя. – 1961. – 2 сент.
3. Світлична А. Л. Гушин Михайло Петрович / А. Л. Світлична // Літературна Харківщина : довідник / за заг. ред. М. Ф. Гетьманця. – Х., 1995. – С. 126.
4. Світлична А. Л. Гушин Михайло Петрович / А. Л. Світлична // Літературна Харківщина : довідник / за заг. ред. М. Ф. Гетьманця. – Х., 2007. – С. 96.

Давидович Марія Григорівна

(? – 1941/1943)

Співробітниця науково-дослідної кафедри літературознавства при Харківському інституті народної освіти.

Померла в евакуації під час Другої світової війни.

Наукові інтереси: питання літературної майстерності.

Праці

1. Женский портрет у русских романтиков первой половины XIX века // Русский романтизм : сб. ст. / под ред. А. И. Белецкого. – Л., 1927. – С. 88–114.
2. Проблема занимательности в романах Достоевского // Творческий путь Достоевского : сб. ст. – Л., 1924. – С. 104–131.
3. Тема ночи в поэзии В. Я. Брюсова : (К характеристике брюсовского стиля) // Науч. зап. науч.-исслед. каф. Ист. европ. культ. – Х., 1927. – Вып. 2 : История и литература. – С. 125–144.

Література про неї

1. Белецкий А. И. Наука о литературе в истории Харьковского университета / А. И. Белецкий // Учен. зап. Харків. ун-ту. – 1959. – Т. 101 : Тр. філол. ф-ту. – Т. 7. – С. 5–30.
С. 25: про М. Г. Давидович.
2. Белецкий А. И. Из автобиографии / А. И. Белецкий // Харківський університет (1917–1941 рр.) у спогадах його викладачів та вихованців / [упоряд., передм. В. Ю. Іващенко ; уклад. Ю. А. Кісельова, С. М. Куделко, С. І. Посохов та ін.]. – Х., 2016. – С. 28–32.
С. 29, 34: про М. Г. Давидович.
3. Давидович Марія Григорівна // Там само. – С. 376.

Дашкевич Всеволод Якович

(20.05.(02.06).1907–06.01.1988)

Народився в м. Овруч Волинської губернії (тепер – Житомирської області). Закінчив Харківський інститут народної освіти (1926).

Протягом 1926–1929 рр. працював на кафедрі історії української культури (в етнографічно-краєзнавчій секції) при ХІНО.

У 1930–1942 рр. завідував літературною редакцією газети «Комуніст», у 1942–1944 рр. обіймав посаду літературного редактора Українського радіокомітету. 1944–1948 рр. – завідувач відділу етнографії Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії АН УРСР

(Київ). Із 1948 р. працював у редакції газети «Радянська Україна», журналі «Вісник Академії наук Української РСР».

Отримав звання члена-кореспондента АН УРСР (1945).

Помер у Києві.

Наукові інтереси: питання українського фольклору, етнографії, мовознавства.

Праці

1. До питання про заложних тварин в уявленнях українського народу : (З поля вивчення народного світогляду). – Х. : [Б. в.], 1927. – 31 с.
2. Програми до етнографічного і краєзнавчого дослідження України // Наук. зб. Харків. наук.-дослід. катедри історії укр. культури. – 1927. – Ч. 7 : Етнол.-краєзнав. секція. – Вип. 1. – С. 149–165.

Те саме, окр. відбиток. – [Х., 1927]. – 17 с.

3. Розвиток етнологічної науки на Україні за 10 років (1917–1927) // Черв. шлях. – 1927. – № 12. – С. 178–180.
4. До питання про звичай гріти мерців на Україні // Бюл. Етногр. комісії ВУАН. – 1928. – № 7. – С. 7–8.
Окр. відб. – К., 1928. – II с.
5. Програма для збирання відомостей про звичай гріти мерців // Там само. – С. 8.
6. [Рецензія] // Черв. шлях. – 1929. – № 8–9. – С. 255–256. – Рец. на кн.: Казки та оповідання з Поділля в записах 1850–1860-х рр. Вип. 1–2 / з передм. А. М. Лободи ; упоряд. М. Левченко. – К., 1928. – LVI, 598 с. – (36. іст.-філол. відділу УАН ; № 68).
7. [Рецензія] // Черв. шлях. – 1929. – № 10–11. – С. 199–201. – Рец. на кн.: Збірка українських приказок та прислів'їв / А. Багмет, М. Дашенко, К. Андрущенко. – Х. : ДВУ, 1929. – 218 с.
8. Статті з етнології. 1. – Х. : [Б. в.], 1929. – 61 с. – Літогр.

Зміст: 3 досліджень над українськими оповіданнями про скарги. – С. 6–46 ; Праці акад. О. І. Соболевського з фольклору. – С. 47–56 ; До питання про існування на Україні звичаю гріти мерців. – С. 57–61.

9. Із взаємин старої письменності й сучасного фольклору // Наук. зб. Харків. наук.-дослід. катедри іст. укр. культ. – 1930. – Т. 9 : Праці етногр.-етнол. секції. – Вип. 2. – С. 111–119.
10. Програми до етнографічного та краєзнавчого дослідження України // Наук. зб. Харків. наук.-дослід. катедри іст. укр. культ. – 1930. – Т. 9 : Праці етногр.-етнол. секції. – Вип. 2. – С. 159–160.
11. Українська література з краєзнавства та етнології за 1928 рік // Наук. зб. Харків. наук.-дослід. катедри іст. укр. культ. – 1930. – Т. 9 : Праці етногр.-етнол. секції. – Вип. 2. – С. 161–167.
12. Видатний науковий центр фольклористики : (До 135-річчя Харків. держ. ун-ту ім. Горького) // Нар. творчість. – 1940. – № 4. – С. 54–58.
13. Найстаріший університет // Літ. газета. – 1940. – 4 лип.
14. Пожовтневі зміни пісенних текстів // Нар. творчість. – 1940. – № 5. – С. 21–28.
15. Постійно дбати про грамотність газет // На допомогу редакторів газети. – 1953. – Вип. 1. – С. 32–35.
16. Научные связи русского и украинского народов в области медицины // Врачеб. дело. – 1954. – № 3. – С. 261–266.
17. Про мову і стиль газет // На допомогу редакторів газети. – 1954. – Вип. 3. – С. 26–32.
18. Не в ладах з граматиною // На допомогу редакторів газети. – 1956. – Вип. 7. – С. 13–17.
19. Неувага до слова : Про мову газети «Знамя труда» (Успенський район) // На допомогу редакторів газети. – 1957. – Вип. 2. – С. 15–18.
20. Мова і стиль газети. Бесіда перша. Зв'язок слів у реченні // На допомогу редакторів газети. – 1960. – № 2. – С. 34–40.
21. Мова і стиль газети. Бесіда друга. Розстановка слів у реченні // На допомогу редакторів газети. – № 3. – С. 39–42.
22. Мова і стиль газети. Бесіда третя. Пропуск слів // На допомогу редакторів газети. – 1960. – № 5. – С. 36–41.
23. Мова і стиль газети. Бесіда четверта. Зайві слова // На допомогу редакторів газети. – 1960. – № 6. – С. 37–39.
24. Не можна так поводитися з словом // На допомогу редакторів газети. – 1961. – № 8. – С. 44–45.

Література про нього

1. Personalia // Етнографія. – 1927. – № 2. – С. 386–402.
С. 389: про В. Я. Дашкевича.
2. Всеволод Якович Дашкевич : некролог // Вісн. АН УРСР. – 1988. – № 2. – С. 111.

3. Dashkevych Vsevolod // Encyclopedia of Ukraine. – Toronto ; Buffalo ; London, 1985. – Vol. 1. – P. 649.
4. Дашкевич Всеволод // Енциклопедія українознавства. – Львів, 1993. – Т. 2. – С. 489.
5. Мигаль Б. К. Дашкевич Всеволод Якович / Б. К. Мигаль // Вихованці Харківського університету : біобібліогр. довід. – Х., 2004. – С. 61.
6. Павлюк І. Дашкевич Всеволод Якович / І. Павлюк // Українська журналістика в іменах. – Львів, 2004. – Вип. 11. – С. 111–112.
7. Павлюк І. З. Дашкевич Всеволод Якович / І. З. Павлюк // Енциклопедія сучасної України. – К., 2007. – Т. 77. – С. 248.

Денисов Яків Андрійович
(25.03.(6.04).1862–11.(24).09.1919)

Народився у с. Хмелева Малоархангельського повіту Орловської губернії (тепер – с. Хмелівка Курської області, РФ) у селянській родині. 1880 р. закінчив із золотою медаллю Ломоносівську семінарію в Москві. Став студентом університетського відділення Московського ліцею, згодом – історико-філологічного факультету Московського університету, який закінчив у 1885 р. Був залишений в університеті для підготовки до професорського звання. Одночасно з підготовкою до магістерських іспитів опублікував працю «Підстави метрики у древніх греків і римлян» (М., 1888).

1888 р. зарахований позаштатним викладачем Московського університету. 1889 р. призначений на посаду приват-доцента кафедри класичної філології, на якій працював до 1893 р. 1892 р. захистив у Москві магістерську дисертацію «Дохмий. Глава из греческой метрики».

1893 р. обійняв посаду екстраординарного професора кафедри класичної філології Харківського університету.

1898 р. у Москві захистив докторську дисертацію «Дохмий у Эсхила», яку було того ж року видано в Харкові окремою книгою. 1904 р. призначений ординарним професором кафедри класичної філології Харківського університету, де працював до 1918 р.

Читав курси античної метрики, історії давньогрецької літератури, основи давньогрецької мови.

У Харкові викладав також на Вищих жіночих курсах історію грецької літератури.

Був одним із засновників і активних діячів Харківського відділу правомонархічної організації «Русское собрание» (1900), брав участь у роботі

Харківського відділу монархічній організації «Союз русского народа» (з 1906 р.).

Був нагороджений орденами Св. Станіслава 2-го ступеня, Св. Анни, Св. Володимира 4-го ступеня.

1919 р. був заарештований в Орлі губчека та вбитий уночі з 23 на 24 вересня 1919 р.

Наукові інтереси: антична метрика.

Філологічні праці

1. Основания метрики у древних греков и римлян. – М. : Тип. Гербек, 1888. – 199 с.
2. Заметки к Эсхилу // Филол. обозрение. – 1892. – Т. 3, кн. 3. – С. 373–380.
3. К Софоклу // Филол. обозрение. – 1892. – Т. 2, кн. 2. – С. 188–190.
4. К Эврипиду // Филол. обозрение. – 1892. – Т. 2, кн. 2. – С. 190–191.
5. К Эсхилу : (Метрич. разбор пародоса в трагедии «Семь против Фив», ст. 78–164) // Филол. обозрение. – 1892. – Т. 3, кн. 2. – С. 157–162.
6. Дохмий : (глава из греч. метрики) // Учен. зап. Моск. ун-та. – 1892. – Вып. 16. – С. 1–178.
То же, отд. изд. – М., 1892. – [4], II, 179, [2] с.
7. Важность изучения метрики в связи с краткой историей этой науки : речь, произнес. перед защитой дис. под. загл. «Дохмий» // Филол. обозрение. – 1893. – Т. 4, кн. 2. – С. 117–130.
То же, отд. отт. – М. : Тип. Э. Лиснера и Ю. Романа, 1893. – 16 с.
8. Пер. : Корш Ф. Значение темпа в греческой ритмике / Ф. Корш ; пер. с нем. Я. А. Денисова // Филол. обозрение. – 1893. – Т. 4, кн. 2. – С. 153–167.
9. К теории дохмиев // Филол. обозрение. – 1895. – Т. 9, кн. 2. – С. 147–158.
10. Вводная песня в третьем эпизодии трагедии «Прометей» // Филол. обозрение. – 1896. – Т. 11, кн. 2. – Отд. 1. – С. 157–171.
11. Заметки к трагедиям Эсхила // Филол. обозрение. – 1896. – Т. 10, кн. 1. – С. 12–19 ; кн. 2. – С. 192–199.
12. Заметки к Эсхилу // Филол. обозрение. – 1897. – Т. 12, кн. 1. – Отд. 1. – С. 181–194.
13. К вопросу об употреблении ямбической триподии в связи с дохмиями // Филол. обозрение. – 1897. – Т. 12, кн. 1. – С. 101–110.
14. Дохмий у Эсхила. – Х. : Типолит. Зильберберг, 1898. – [4], IV, 395, [3], LXXIV с.
15. Профессор Г. Ф. Шульц : (по поводу 25-летия его учен.-пед. деятельности). – Х. : Тип. губ. правл., 1899. – 8 с.
16. Еврипид и его значение в истории греческой трагедии : крат. курс метрики : лекции, чит. в 1900–1901 акад. году в Имп. Харьков. ун-те. – Х. : Типолит. Иванченко, 1901. – [2], 159 с.
17. Д. С. Мережковский как переводчик «Медии» Еврипида // Мирный труд. – 1904. – № 5. – С. 178–191.

18. И. В. Нетушил и его ученые труды / Я. А. Денисов, А. С. Вязигин // Мирный труд. – 1905. – № 5. – С. 195–211.
19. Профессор Харьковского университета М. А. Остроумов : (по поводу тридцатилетия его педагогической и научной деятельности) // Мирный труд. – 1905. – № 9. – С. 156–173 ; № 10. – С. 145–173.
То же, отд. отт. – Х. : Тип. Губ. правл., 1906. – 45 с.
20. История греческой литературы : Из лекций, чит. в осеннем семестре 1909 г. – Х. : Типолит. С. Иванченко, [1909]. – 174 с.
21. Биография Фукидида. – Х. : О-во взаимопомощи студентов-филологов Харьков. ун-та, 1911. – 88 с.
22. Понятие об истории греческой литературы. – Х. : Мирный труд, 1911. – 9 с.
23. Празднование 25-летнего юбилея проф. С. В. Соловьева. – Х. : Мирный труд, 1912. – [2], 24 с.
24. Значение истории греческой литературы. – Х. : Мирный труд, 1913. – [4], III, [3], 60 с.
25. Отрывки из воспоминаний о Ф. Е. Корше // Мирный труд. – 1914. – № 3. – С. 46–57.
То же, отд. отт. – Х. : Мирный труд, 1914. – 14 с.
26. «Первый в России эллинист» : [В. П. Клиггер] : (К вопросу о замещении унив. кафедр). – Х. : Мирный труд, 1914. – 9 с.
27. А. С. Вязигин : По поводу 25-летия научно-педагогической деятельности. – Х. : Мирный труд, 1917. – 27 с.

Література про нього

1. [Рецензия] // Рус. мысль. – 1888. – № 6. – С. 295. – Рец. на кн.: Основания метрики и ритмики у древних греков и римлян / Я. А. Денисов. – М. : Тип. Гербек, 1888. – 199 с.
2. [Рецензия] // Журн. М-ва нар. просвещения. – 1889. – № 3. – С. 3–6. – Рец. на кн.: Основания метрики и ритмики у древних греков и римлян / Я. А. Денисов. – М. : Тип. Гербек, 1888. – 199 с.
3. Фокков Н. [Рецензия] / Н. Фокков // Изв. Ист.-филол. ин-та кн. Безбородко в Нежине. – 1889. – Т. 9. – С. 1–6. – Рец. на кн.: Основания метрики и ритмики у древних греков и римлян / Я. А. Денисов. – М. : Тип. Гербек, 1888. – 199 с.
4. Зелинский Ф. [Рецензия] / Ф. Зелинский // ЖМНП. – 1898. – № 10. – С. 453–469. – Рец. на кн.: Дохмий у Эсхила / Я. Денисов. – Х. : Типолит. Зильберберг, 1898. – III, 395, LXXIV с.
5. Денисов Яков Андреевич // Историко-филологический факультет Харьковского университета за первые 100 лет его существования (1805–1905) / под ред. М. Г. Халанского, Д. И. Багалая. – Х., 1908. – [Ч.] 2. Биографический словарь профессоров и преподавателей. – С. 216–217. – Фото на с. 9 вклейки.

6. Командировка на съезд преподавателей древних языков [Я. А. Денисова и др.] // Южн. край. – 1911. – 23 дек. – С. 4.
7. Мелихов В. А. Я. А. Денисов : (По поводу двадцатипятилетия его учено-педагогической деятельности) / В. А. Мелихов. – Х. : Мирный труд, 1912. – 9 с.
То же // Мирный труд. – 1912. – № 11. – С. 104–109. – Подпись: М-ов В. А.
8. Зинухов А. Н. Комендант Саенко / А. Н. Зинухов // Провинциальная ЧеКа : (сб. ст. и материалов). – Х., 1994. – С. 32–47.
С. 45, 46: про Я. А. Денисова.
9. Полякова Ю. Ю. Денисов Яків Андрійович / Ю. Ю. Полякова // Енциклопедія сучасної України. – К., 2007. – Т. 7. – С. 388–389 з фот.
10. Некрополь Слобожанщини : зб. наук. ст. з пам'яткоохоронної роботи. Вип. 1. – Х. : Курсор, 2012. – 230 с., 192 л.
С. 26: про Я. А. Денисова.

Державин Володимир Миколайович (30.01.1899–07.03.1964)

Народився в дворянській родині в Санкт-Петербурзі (тепер – РФ). 1909–1917 рр. навчався в німецькій класичній гімназії. Вищу освіту здобув на відділеннях класичної філології Санкт-Петербурзького (1917–1918) та Харківського (1918–1921) університетів.

Із 1922 р. – аспірант секції античної культури Науково-дослідної кафедри історії європейської культури ХІНО. Із 1925 р. – науковий співробітник цієї кафедри, з 1927 р. – науковий співробітник Науково-дослідної кафедри літературознавства при ХІНО.

Протягом 1931–1941 рр. працював у Харківській філії Інституту мовознавства ВУАН: 1931–1935 рр. був керівником теоретико-лінгвістичного семінару для аспірантів; 1935–1938 рр. – доцентом німецької мови, із 1938 р. – доцентом латинської мови, із 1939 р. викладав латинську літературу, з 1940 р. – також історію давнього Сходу.

1941 р. захистив дисертацію «Афинская полития Ксенофонта как программа олигархии тридцати». З того ж року – професор давньої історії, куратор історичного кабінету Харківського університету.

Володів українською, російською, давньо- і новогрецькою, латинською, німецькою, французькою, англійською, італійською, грузинською та ін. мовами, перекладав твори художньої літератури.

Під час німецько-радянської війни 1941–1945 рр. залишився в Харкові, на окупованій території. 1944 р. емігрував до Німеччини.

Із 1946 р. – екстраординарний професор, із 1953 р. – ординарний професор Українського вільного університету (Мюнхен). Отримав звання доктора філософії (1949). Був дійсним членом Наукового товариства імені Шевченка (1948) та УВАН (1949), членом об'єднання українських письменників «МУР» (1949).

Помер у м. Авгсбург (Німеччина).

Автор близько 100 друкованих праць, серед яких наукові статті з питань літературознавства та перекладознавства, численні рецензії, власні переклади.

Наукові інтереси: літературознавство, історія зарубіжної літератури, перекладознавство, історія Давнього Світу.

Праці

1. Еміль Верхарн та соціальне значення його творчості // Черв. шлях. – 1927. – № 1. – С. 269–276.
2. Шервуд Андерсон і сучасний американський натуралізм // Черв. шлях. – 1927. – № 6. – С. 164–177.
3. Джек Лондон (1876–1916) : (З нагоди десятих роковин з дня смерті) // Черв. шлях. – 1927. – № 2. – С. 185–195.
4. Нові течії в американській філософії // Черв. шлях. – 1927. – № 6. – С. 147–153.
5. Опыт объектной классификации лингвистических явлений и дисциплин // Наукові записки : праці наук.-дослід. катедри іст. європ. культ. – Х., 1927. – [Вип.] 1 : Методологія наук. – С. 131–146.
6. Проблема віршованого перекладу // Плужанин. – 1927. – № 9–10 (13–14). – С. 44–51.
7. Фантастика в «Страшної мести» Гоголя // Наук. зап. Наук.-дослід. кат. іст. укр. культ. – Х., 1927. – № 6. – С. 329–338.
8. Боккаччо й «Декамерон» // Декамерон / Д. Боккаччо ; пер. з італ. Л. Пахарецького, П. Майорського ; ред. С. Родзевича, П. Мохора, вступ. ст. В. Державина. – [Х.], 1928. – С. V–XXIX.
9. Драматична тетралогія Миколи Куліша // Черв. шлях. – 1928. – № 1. – С. 75–92.
10. Лірика й гумор у Шевченковому «Журналі» // Шевченко. – Х., 1928. – Річник перший. – С. 37–68.
11. О русском литературном языке Г. Ф. Квитки-Основьяненко // Квітка-Основьяненко : зб. на 150-річчя народження, 1778–1928 / Ін-т Тараса Шевченка. – Х., 1928. – С. 174–197.
12. Пушкін українською мовою // Культ. і побут. – 1928. – 28 січ. – С. 4–5. – (Додаток до газети «Вісті ВУЦВК»).
13. Античное учение о тропах в свете современной стилистики // Наукові записки : Праці наук.-дослід. катедри іст. європ. культ. – Х., 1929. – Вип. 3. – С. 67–77.
14. Конструктивизм как литературная школа // Красное слово. – 1929. – № 4. – С. 98–105.

15. Поэтическая теория и практика «Лефа» в лице Н. Асеева // Красное слово. – 1929. – № 4. – С. 97–100.
16. До питання про сучасну літературну рецензію : Критика чи інформація? // Критика. – 1929. – № 3. – С. 91–103.
17. Сучасна українська історична белетристика // Критика. – 1929. – № 12. – С. 31–51.
18. Факт и беллетристика // Красное слово. – 1929. – № 6. – С. 110–118.
19. «Антигона» Софокла – зразок античної трагедії // Антигона / Софокл, перевіршував П. Ніщинський ; ред. Єв. Тимченка ; вступ. ст. В. Державина. – Х. ; К., 1930. – С. 7–20.
20. Головні жанрові і тематичні течії в німецькій літературі останнього року // Критика. – 1930. – № 1. – С. 48–59.
21. З чужоземних журналів : [за листопад–грудень 1929 р.] // Критика. – 1930. – № 2. – С. 119–131.
22. Історична белетристика Б. Лепкого // Критика. – 1930. – № 5. – С. 27–48.
23. [Наші переклади з західніх класиків та потреби сучасного читача // Черв. шлях. – 1930. – № 10. – С. 160–168.
24. Нові книжки за кордоном // Критика. – 1930. – № 4. – С. 149–154 ; № 5. – С. 117–121.
25. Русские переводные антологии украинской литературы (за 1929–1930 год) // Красное слово. – 1930. – № 12. – С. 143–156.
26. Эрих Мария Ремарк и другие представители военного романа в современной немецкой литературе // Красное слово. – 1930. – № 2. – С. 94–104.
27. З пролетарської літературної критики в Північній Америці // Літ. архів. – 1931. – Кн. 6. – С. 116–127.
28. Пер. : Дарвін Ч. Походження видів через природний добір, або збереження сприяних порід у боротьбі за життя / пер. з шостого англ. вид. В. Державина, за ред і з передм. проф. І. М. Полякова. – [К.] : ДВУ, 1936. – 674 с.
29. Пер. : Лонг. Пастуша повість про Дафніса і Хлою / пер. з давньогрецьк. В. Державина, вступ. ст. О. І. Білецького. – Х. : Держлітвидав, 1936. – 285 с.
Те саме, репр. вид. // «Любов до грецьких муз...» : зб. укр. перекл. давньогрецьк. творів / передм. І. Журавльової, О. Сучалкіна, О. Узбек. – Х., 2006. – 304 с. – С. 30–33: про В. Державина.
30. Пер. : Мопассан Гі. Любий друг : роман / пер. з фр. В. Державина. – К. ; Х. : Держлітвидав, 1936. – 368 с. – (Б-ка худож. літ.).
31. Антична література : зразки старогрецької та римської худож. літ. / упоряд. проф. О. І. Білецький. – К. : Держ. учб.-пед. вид-во (Рад. школа), 1938. – 511 с.
Зі змісту: Гомер. Іліада. Пісня чотирнадцята (Одіссея у Евсея) / пер. з давньогрецьк. В. Державина. – С. 93–95 ; [Невідомий автор] Батрахоміомакія, або Війна жаб і мишей / пер. з давньогрецьк. В. Державина. – С. 106–109 ; Перша ніфійська ода до Гієрона, переможця, на колісницях / Піндар ; пер. з давньогрецьк. В. Державина – С. 130–134;

- Елегія до афінських громадян* / Солон ; пер. з давньогрецьк. В. Державина. – С. 135–136 ; *Едіп-цар : трагедія* / Софокл ; ред. В. Державина. – С. 161–18 ; *Антігона : трагедія* / Софокл ; пер. з давньогрецьк. В. Державина. – С. 181–195 ; *Октавія : трагедія* / Сенека ; пер. з лат. В. Державина. – С. 435–439 ; *Епіграма X, 4* / Марціал ; пер. з лат. В. Державина. – С. 453 ; *Епіграма на Лігурина. III, 82* / Марціал ; пер. з лат. В. Державина. – С. 455 ; *Епіграма на Секста. II, 41* / Марціал ; пер. з лат. В. Державина. – С. 456 ; *Амур і Психея : роман* / Апулей ; ред. В. Державина. – С. 463–477.
32. Комедії Аристофана // Комедії / Аристофан ; пер. з грецьк. В. Свідзінського ; ред., вступ. ст. і приміт. В. Державина. – К., 1939. – С. 5–23.
33. Афинская полиция Ксенофонта как программа олигархии тридцяти : дис. ... д-ра ист. наук / Харьков. гос. ун-т. – Х., 1941. – 34 с.
34. Проблема клясицизму та систематика літературних стилів // МУР : Мистец. укр. рух. – Мюнхен-Карлсфельд, 1946. – 36. 2. – С. 19–36.
35. Шлях до класицизму // МУР : Мистец. укр. рух. – Мюнхен ; Карлсфельд, 1946. – 36. 1. – С. 183–186.
36. Курс загального мовознавства. – Авгсбург (Німеччина), 1947. – 93 с.
37. Три роки літературного життя в еміграції, 1945–1947 : [про творчість Л. Лимана]. – Мюнхен : Академія, 1948. – 29 с.
38. Проблема наслідування і стилізації // Пороги. – 1952. – № 28–29. – С. 20–23.
39. Майстер пригодницької белетристики Роберт Люї Стивенсон // Пороги. – 1951. – № 25–27. – С. 11–13.
40. Поезія Ж. М. де-Ередія // Пороги. – 1952. – № 32–33. – С. 2–4.
41. Проблема наслідування і стилізації // Пороги. – 1952. – № 28–29. – С. 20–23.
42. Українська поезія і її національна чинність // Антологія української поезії. – Лондон, 1957. – С. 15–24.
43. «Попіл імперій» і новітня спроба переоцінки його поезії : [про Юрія Клена] // Визвольний шлях. – 1958. – № 10. – С. 1175–1179.
44. Афоризми / упоряд. Р. Єндик. – Мюнхен, 1966. – 70 с.
45. Національна література як мистецтво // Українське слово : хрестоматія укр. літ. та літ. критики XX ст. – К., 2001. – Кн. 3. – С. 600–620.
46. Фантастика у «Страшній помсті» Гоголя // Сорочинський ярмарок на Невському проспекті : Українська рецепція Гоголя / упоряд. В. Агеєва. – К., 2003. – С. 252–265.
47. Поезія Емми Андіївської // Кур'єр Кривбасу. – 2004. – № 170. – С. 96–107.
48. Література і літературознавство : вибрані теоретичні та літературно-критичні праці / упоряд. С. Хороб. – Івано-Франківськ : Плай, 2005. – 491 с.
49. Стиль і стилізація : (Українська еміграційна література (1945–1947)) // Нариси з поетики : Теоретико-методологічні та історико-літературні виміри : (Маловідомі праці з українського літературознавства Михайла Роздольського, Святослава Гординського, Володимира Державина) / упоряд., літ. ред. С. Хороб. – Івано-Франківськ, 2008. – С. 141–175.

50. Про мистецтво перекладу : Статті та рецензії 1927–1931 років : хрестоматія вибр. пр. В. Державина з теорії та критики пер. до курсів «Історія перекладу» та «Історія укр. перекладознавства» для студентів, що навчаються за спец. «Переклад» / Володимир Миколайович Державин. – Вінниця : Нова Книга, 2015. – 293 с. – (Dictum Factum). – Бібліогр. у підрядк. прим.

Література про нього

1. Єндик Р. Володимир Державин / Р. Єндик // Шлях перемоги. – 1966. – 21 серп.
2. Симкович Р. Володимир Державин / Р. Симкович // Шлях перемоги. – 1967. – 22 жовт.
3. Доценко Р. І. Державин Володимир Миколайович / Р. І. Доценко, І. М. Лисенко // Українська літературна енциклопедія : у 5 т. – К., 1990. – Т. 2. – С. 34–35.
4. Качуровський І. Володимир Державин : Літературознавець, критик і перекладач українського зарубіжжя / І. Качуровський // Березіль. – 1993. – № 2. – С. 161–168.
5. Салига Т. Повернення Володимира Державина / Т. Салига // Слово і час. – 2007. – № 4. – С. 77–81.
6. Астаф'єв О. Г. Державин Володимир Миколайович / О. Г. Астаф'єв // Енциклопедія сучасної України. – 2007. – Т. 7. – С. 427–428.
7. Астаф'єв О. Апокрифи Володимира Державина / О. Г. Астаф'єв // Наук. зап. Терноп. ун-ту. Сер. : Літературознавство. – 2008. – Т. 23. – С. 324–331.
8. Шмігер Т. Володимир Державин : теорія і критика перекладу / Т. Шмігер // 36. Харків. іст.-філол. т-ва. Нова сер. – Х., 2005. – Т. 11. – С. 205–214.
9. Хороб С. Стильові засади літературно-художньої творчості в інтерпретаціях Володимира Державина / С. Хороб // Нариси з поетики : Теоретико-методологічні та історико-літературні виміри : (Маловідомі праці з українського літературознавства Михайла Роздольського, Святослава Гординського, Володимира Державина) / упоряд., літ. ред. С. Хороб. – С. 137–140.
10. Державин Володимир Миколайович // Українська діаспора : літературні постаті, твори, біобібліографічні відомості / упоряд. В. А. Просалової. – Донецьк, 2012. – С. 134–136.

Дмитренко Ганна Миколаївна

(23.05.1923–26.01.2011)

Народилася в м. Харків. 1941 р. закінчила середню школу. Під час німецько-радянської війни (1941–1945) з матір'ю та сестрою евакуювалася до Сталінграда (жовтень 1941 р.). Батько того ж року загинув на фронті. З лютого 1942 р. по червень 1944 р. працювала на танкових заводах у м. Сталінграді та Барнаулі (сюди родина переїхала в липні 1942 р.). У червні 1944 р. з родиною повернулася до Харкова. Протягом 1944–1945 рр. працювала інспектором в Управлінні Південної залізниці.

1945–1950 рр. – навчалася на філологічному факультеті Харківського державного університету, який закінчила з відзнакою. 1950–1954 рр. – аспірантка кафедри української мови ХДУ.

1954–1981 рр. працювала на цій же кафедрі на посадах викладача (1954), старшого викладача (1957). 1961–1976 рр. – заступник декана філологічного факультету (в 1975 р. – тимчасово в. о. декана філологічного факультету).

Займалася громадською діяльністю. У 1953–1955 рр. була депутатом Дзержинської райради депутатів трудящих.

Нагороджена медалями «За доблестный труд в Великой Отечественной войне 1941–1945 гг.», «За доблестный труд. В ознаменование 100-летия со дня рождения В. И. Ленина».

Наукові інтереси: проблеми словотвору в сучасній українській мові.

Праці

1. Роль заперечної частки НЕ- в процесі ад'єктивації // Питання літературознавства і мовознавства : наук. конф. викладачів філол. ф-ту : тези і автореф. доп., верес. 1965 р. / Харків. ун-т. – Х., 1965. – Вип. 1. – С. 35–38.
2. Деякі питання ад'єктивації в сучасній українській мові (у зв'язку з правописом «не» з дієприкметниками) // Вісн. Харків. ун-ту. – 1966. – № 19 : Сер. філол. – Вип. 3. – С. 26–31.
3. Активні дієприкметники на *-лий* у сучасній українській літературній мові // Питання літературознавства та мовознавства : тези доп. та повідомл. респ. наук. конф. / ХДУ. – Х., 1967. – С. 176–178.
4. Роман А. М. Горького «Мать» на украинском языке : (К вопросу перевода причастий настоящего времени действительного залога) // Вісн. Харків. ун-ту. – 1968. – № 36 : Сер. філол. – Вип. 4. – С. 107–110.
5. Дієприкметник у сучасних граматиках української мови : (Деякі з нерозв'язаних питань) // Вісн. Харків. ун-ту. – 1970. – № 50 : Сер. філол. – Вип. 5. – С. 67–70.

6. Словник мови творів Г. Квітки-Основ'яненка : у 3 т. / відп. ред. М. А. Жовтобрюх / Харків. держ. ун-т. – Х., 1978–1979.
Т. 1 / [Л. В. Венєвцева, Г. М. Дмитренко, І. В. Муромцев та ін.]. – Х., 1978. – 664 с.
Т. 2 / [Л. В. Венєвцева, І. В. Муромцев, Л. О. Полякова та ін.]. – Х., 1979. – 680 с.
Т. 3 / [Л. В. Венєвцева, Г. М. Дмитренко, І. В. Муромцев та ін.]. – Х., 1979. – 689 с.

Література про неї

1. Дубовик Л. Світлої пам'яті Галини Миколаївни Дмитренко / Л. Дубовик, Л. Савченко // Харків. ун-т. – 2011. – 22 лют.
2. Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна за 200 років / В. С. Бакіров, В. М. Духопельников, Б. П. Зайцев [та ін.]. – Х. : Фоліо, 2004. – 750 с. : іл.
С. 698: про Г. М. Дмитренко.

Догадько Лев Юхимович (8.(21).03.1906 – грудень 1941?)

Народився в с. Рівне Рівнянської волості Єлизаветградського повіту Херсонської губернії (тепер – Новоукраїнський район Кіровоградської області) в родині сільського коваля. До 1928 р. працював із батьком у кузні.

1928 р. вступив до Кіровоградського педтехнікуму, якій був незабаром реорганізований у Зінов'ївський інститут соціального виховання (згодом – Кіровоградський педагогічний інститут, зараз – Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка, м. Кропивницький). Закінчив реорганізований заклад у

1931 р. Із 1929 р., будучи студентом, почав працювати вчителем у робітничих школах с. Рівне.

1931–1933 рр. – лектор робітфаку Зінов'ївського інституту соціального виховання, читав курс української мови. У ті ж роки, за сумісництвом, – лектор заочного сектору внз; 1932–1933 рр. викладав українську мову в Зінов'ївському будівельному технікумі, 1933 р. – у радпартшколі.

1933–1935 рр. навчався в аспірантурі Харківської філії Інституту мовознавства ВУАН, яка після ліквідації філії була підпорядкована Харківському державному університету.

1933 р. почав викладати українську мову в ХДУ. 1934 р. призначений асистентом кафедри української мови на літературно-лінгвістичному факультеті ХДУ. Із 1940 р. – за сумісництвом, старший викладач кафедри мовознавства ХДУ.

У 1934 р. працював також в Українському комуністичному інституті журналістики. Протягом 1936–1937 рр. – на основній роботі в УКІЖ: завідувач кафедри української мови, в. о. доцента.

1937 р. був переведений до Полтавського педінституту на посаду старшого викладача кафедри української мови, з 1939 р. – очільника цієї кафедри.

25 червня 1941 р. заарештований. Засуджений Особливою нарадою при НКВС СРСР 11 грудня 1941 р. за ст. 54-10 ч. 1 КК УРСР до 8 років позбавлення волі. За словами Ю. В. Шевельова, був розстріляний у 1941 р.

Реабілітований Полтавською обласною прокуратурою 3 липня 1989 р.

Праці

1. Із спостережень над лексикою і фразеологією робітників // Мова робітника : На матеріалах Харків. паровозобудівел. заводу : зб. ст. – Х., 1934. – С. 14–23.
2. Про деякі явища словотвору робітничої мови / І. Журба, Л. Догадько // Мова робітника : На матеріалах Харків. паровозобудівел. заводу : зб. ст. – Х., 1934. – С. 50–60.*
3. Методичні вказівки викладачам-консультантам з української мови. – [Б. м.] : Крестьян. газ., [б. р.]. – 18 с. – (Крестьян. газета ; Заочні курси редакторів колгосп. і бригад. стінгазет).*
4. *Ред.*: Граматика української мови / І. Бойко, А. Шевчук. ; ред. Л. Догадько. – Х., 1934.*

Література про нього

1. Шевельов Ю. В. Я–мене–мені... (і довкруги) : спогади. [Т.] 1. В Україні / Ю. Шевельов (Юрій Шерех). – Х. ; Нью-Йорк : Видавець Олександр Савчук, 2017. – 728 с.

Про Л. Ю. Догадька див. «Іменний покажчик».

Дорогань Лідія Всеволодівна

(5.08.1933–23.01.2015)

1954 р. закінчила філологічний факультет Харківського державного університету. У 1954–1957 рр. навчалася в аспірантурі кафедри російської мови ХДУ.

Із 1967 р. до початку 2010-х рр. працювала на кафедрі методики викладання мови і літератури ХДУ (ХНУ імені В. Н. Каразіна) (із 1989 р. – у складі кафедри загального та прикладного мовознавства) на посадах викладача (1967), старшого викладача (1973), доцента (1984).

1980 р. захистила в Москві кандидатську дисертацію «Обучение учащихся V–VI классов семантической мотивации производных слов как средство обогащения их словарного запаса», отримавши звання кандидата педагогічних наук.

Працювала в Харківському університетському ліцеї спочатку за сумісництвом, згодом – на основній роботі.

Наукові інтереси: питання словотвору, методики викладання російської мови в середній школі.

Праці

1. Методические указания к изучению темы «Словообразование в 4 классе средней школы» для студентов 4–5 курсов заочного обучения филологического факультета. – Х. : Изд-во ХГУ, 1975. – 25 с. : ил.
2. Темы контрольных работ по курсу методики преподавания русского языка в средней школе и методические указания к ним : Для студентов-заочников IV–V курсов филол. ф-та. – Х., 1975. – 32 с.
3. Контрольная работа по современному русскому литературному языку (Морфология, часть 1) и методические указания к ней : Для студ.-заочников III–IV курсов филол. ф-тов / В. А. Козьменко, Л. В. Дорогань. – Х. : Ротапринт, 1976. – 50 с.
4. Контрольная работа по современному русскому литературному языку (Морфология, часть 2) и методические указания к ней : Для студ.-заочников III–IV курсов филол. ф-тов / В. А. Козьменко, Л. В. Дорогань. – Х. : Ротапринт, 1976. – 44 с.
5. Методические рекомендации к изучению темы «Словообразование» в 5 классе средней школы для студентов IV–V курсов филологического факультета заочной формы обучения. – Х., 1976. – 27 с.
6. К вопросу об изучении некоторых словообразовательных понятий в IV классе // Рус. яз. в шк. – 1978. – № 6. – С. 38–41.
7. Методические приемы толкования производных слов // Вісн. Харків. ун-ту. – 1978. – № 165. – 82–85.

8. Словарная работа на материале литературных приведений в связи с изучением словообразования // Вісн. Харків. ун-ту. – 1978. – № 183. – С. 84–88.
9. Словообразовательный анализ как средство обучения учащихся толкованию лексического значения // Сборник научных трудов кафедры методики преподавания языка МГПИ им. В. И. Ленина / отв. ред. Д. Д. Проценко. – М., 1978.*
10. Программа, инструкции и методические указания по организации и проведению педагогической практики студентов филологического факультета Харьковского государственного университета имени А. М. Горького / И. С. Баций, Л. В. Дорогань, П. Я. Корж, В. Д. Сальников. – Х., 1979. – 18 с.
11. Вопросы словообразования в учебно-методических трудах Н. М. Баженова и А. М. Финкеля // Вісн. Харків. ун-ту. – 1980. – № 193. – С. 33–39.
12. Контрольная работа по современному русскому языку («Морфология», часть 2) и методические указания к ней : Для студентов-заочников III–IV курсов филол. ф-тов / В. А. Козьменко, Л. В. Дорогань. – Х. : Ротапринт, 1980. – 31 с.
13. Обучение учащихся V–VI классов семантической мотивации производных слов как средство обогащения их словарного запаса : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / науч. рук. М. Т. Баранов ; НИИ содержания и методов обучения АПН СССР. – М., 1980. – 17 с.
14. Практические занятия по методике преподавания русского языка в средней школе : метод. указ. для студентов 4–5 курсов филол. ф-та дневной и вечерней форм обучения. – Х. : Изд-во ХГУ, 1982. – 52 с.
15. К вопросу о методах и приемах изучения словообразования в средней школе // Вісн. Харків. ун-ту. – 1983. – № 245. – С. 99–103.
16. Роль методов активного обучения в формировании личности учителя // Опыт, проблемы и пути формирования гражданской зрелости молодежи : тез. докл. обл. науч.-практ. конф., 29–30 мая 1986 г. – Архангельск, 1986. – С. 133–134.
17. Словотворча мотивація і її вивчення у середній школі // Вісн. Харків. ун-ту. – 1986. – № 284. – С. 114–119.
18. Лабораторные работы по курсу методики преподавания русского языка : для студентов 4 курса филол. ф-та. – Х. : Изд-во ХГУ, 1987. – 23 с.
19. Методические указания к контрольной работе по современному русскому языку («Морфология») для студентов-заочников филологического факультета / В. А. Козьменко, Л. В. Дорогань. – Х. : ХГУ, 1987. – 42 с.
20. Функциональный подход к изучению единиц языка в средней школе // Вісн. Харків. ун-ту. – 1987. – № 310. – С. 96–101.
21. Методические указания к выполнению курсовых работ по методике преподавания русского языка в средней школе : Для студентов 3–4 курсов всех форм обучения филол. ф-та / сост. Л. В. Дорогань ; ХГУ. – Х., 1988. – 15 с.
22. Роль латинского языка в подготовке учителя-словесника // Проблемы оптимизации преподавания дисциплин классической филологии

- и зарубежной литературы : сб. тез. докл. и сообщ. участников Всесоюз. науч.-метод. семинара «Актуальные проблемы преподавания дисциплин классической филологии и зарубежной литературы в свете решений XXVII съезда КПСС», Харьков, 3–5 февр. 1987. – Х., 1988. – С. 50–51. – Деп. в НИИВШ 11.01.89, № 35–89.
23. Виховання педагогічної майстерності вчителя / Л. В. Дорогань, Г. М. Вахнічева // Високі технології виховання : матеріали І міжнар. наук.-практ. конф., 29–31 трав. 1995 р. – Х., 1995. – Ч. 1. – С. 66–69.
24. Зіставлення російської та української мов на уроках російської мови як засіб пізнання українського національного менталітету / Л. В. Дорогань, Г. М. Вахнічева // Українська духовна культура в системі національної освіти : тези доп. та повідомл., 18–19 квіт. 1995 р. – Х., 1995. – С. 53–55.
25. Образ Богдана Хмельницького в народних думках / Л. В. Дорогань, Г. М. Вахнічева // Визвольна боротьба українського народу під керівництвом Богдана Хмельницького за українську державність : матеріали наук. конф., 25–27 жовт. 1995 р. – Х., 1995. – С. 77–78.
26. Методические указания к выполнению курсовых работ по методике преподавания русского языка : Для студентов 3–4 курсов всех форм обучения филол. ф-та / сост. Л. В. Дорогань. – Х. : Изд-во ХНУ им. В. Н. Каразина, 2004. – 73 с.
27. Русский язык. 5 класс : темат. оценивание : тетрадь для контроля знаний и умений учащихся / Л. В. Дорогань, Л. І. Ковалівська. – Х. : Мир детства, 2004. – 48 с.
28. Русский язык. 6 класс : темат. оценивание : тетрадь для контроля знаний и умений учащихся / Л. В. Дорогань, Л. І. Ковалівська. – Х. : Мир детства, 2004. – 48 с.
29. Русский язык. 7 класс : темат. оценивание : тетрадь для контроля знаний и умений учащихся / Л. В. Дорогань, Л. І. Ковалівська. – Х. : Мир детства, 2004. – 32 с.
30. Русский язык. 8 класс : темат. оценивание : тетрадь для контроля знаний и умений учащихся / Л. В. Дорогань, Л. І. Ковалівська. – Х. : Мир детства, 2004. – 48 с.
31. Русский язык. Синтаксис сложного предложения : сб. тест. заданий для темат. и итог. контроля знаний и умений учащихся (9–11 классов) / Л. В. Дорогань, Л. І. Ковалівська. – Х. : Мир детства, 2004. – 28 с.
32. Русский язык. Синтаксис сложного предложения : сб. тест. заданий систем. контроля знаний и умений учащихся (9–11 классов) / Л. В. Дорогань, Л. І. Ковалівська. – Х. : Мир детства, 2004. – 72 с.
33. Иду на свет единственной дорогой... : Поэзия Бориса Чичибабина : метод. пособие по литературе родного края для учащихся старших классов средних учебных заведений / Т. А. Шеховцова, Л. В. Дорогань. – Х. : Изд-во ХНУ им. В. Н. Каразина, 2005. – 49 с.

Література про неї

1. Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна за 200 років / В. С. Бакіров, В. М. Духопельников, Б. П. Зайцев [та ін.]. – Х. : Фоліо, 2004. – 750 с. : іл.

С. 698: про Л. В. Дорогань.

Дорошенко Володимир Олексійович

(2.04.1932–25.09.2003)

Народився в с. Павелче Богородчанського району (тепер – с. Павлівка Тисменицького району) Івано-Франківської області. Семирічну освіту здобув у с. Павелче. 1950 р. закінчив середню школу в м. Івано-Франківськ. Рік працював учителем початкових класів Прибилівської семирічної школи Отинянського району Івано-Франківської області.

Протягом 1951–1955 рр. навчався у Станіславському педагогічному інституті (зараз – Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ), який закінчив із відзнакою. Декілька місяців працював учителем української мови та літератури Тарнорудської середньої школи Волочиського району Хмельницької області.

1955 р. вступив до аспірантури кафедри української літератури Харківського педагогічного інституту, після закінчення якої в 1958 р. два роки працював викладачем цієї ж кафедри.

1960–1965 рр. – викладач (1960), старший викладач (1964) кафедри історії української літератури Харківського бібліотечного інституту (згодом – Харківський інститут культури, академія культури).

Із 1965 р. до 2002 р. працював на кафедрі історії української літератури Харківського державного університету (нині – ХНУ імені В. Н. Каразіна) на посадах старшого викладача (1965), доцента (1971).

1970 р. захистив кандидатську дисертацію «Остап Вишня – майстер сатиричного фейлетону і пародії (1919–1933 рр)».

Автор понад 200 друкованих праць.

Читав курси історії української радянської літератури, літератури народів СРСР, української літературної критики, творчості українських неокласиків, спецкурс із проблем розвитку української радянської сатири та гумору.

Виступав з лекціями з проблем літературного сьогодення перед учителями-словесниками, учнями старших класів шкіл м. Харкова, керівниками районних методичних об'єднань учителів.

Наукові інтереси: історія української літератури XIX–XX ст., літературної критики, журналістики, українсько-білоруських літературних зв'язків.

Основні праці

1. Літературні усмішки Остапа Вишні початку 20-х років // Наук. зап. Філол. сер. / Харків. держ. пед. ін-т ім. Г. С. Сковороди. – 1958. – Т. 30 : Праці аспірантів кафедр філологічного факультету. – С. 3–20.
2. Остап Вишня (1889–1956) : бібліогр. покажч. / [І. С. Гончарова, В. О. Дорошенко, Е. М. Шапіро та ін.] ; відп. ред. М. Пасічник. – Х. : Вид-во Кн. палати УРСР, 1959. – 228 с. : 1 л. портр.
3. Про специфіку сатири та гумору [та сучасну українську сатирико-гумористичну літературу] // Прапор. – 1959. – № 3. – С. 90–95.
4. Театральні усмішки О. Вишні 20-х років // Наук. зап. філол. ф-ту / Харків. держ. пед. ін-т фіз. виховання ім. Г. С. Сковороди. – 1960. – Т. 35. – С. 23–37.
5. Критика і народний читач про довоєнну творчість Остапа Вишні // Бібліотекознавство та бібліографія : зб. ст. – 1964. – [Вип.] 1. – С. 183–200.
6. Робітнича тематика у творчості Остапа Вишні довоєнного періоду // Вісн. Харків. ун-ту. – 1966. – № 19 : Сер. філол. – Вип. 3. – С. 70–76.
7. Життєствердні усмішки Остапа Вишні // Радян. літературознавство. – 1968. – № 11. – С. 73–89.
Те саме // Українські радянські письменники : зб. літ.-крит. матеріалів / упоряд. Ю. М. Безхутрий, Л. Г. Бикова ... В. О. Дорошенко [та ін.]. – К., 1984. – С. 180–187.
8. Остап Вишня – майстер сатиричного фейлетону і пародії (1919–1933 рр.). – 1969. – 339 с.
9. До творчої історії «Мислівських усмішок» Остапа Вишні // Радян. літературознавство. – 1970. – № 9. – С. 34–44.
10. Остап Вишня – мастер сатирического фельетона и пародии (1919–1933 гг.) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.642. – Х., 1970. – 27 с.
11. Жанр перифразу в масовій революційній сатирі періоду громадянської війни // Вісн. Харків. ун-ту. – 1971. – № 64 : Філологія. – Вип. 6. – С. 3–12.
12. Республіканська конференція, присвячена Г. С. Сковороді, [Харків, 25–27 жовтня 1972 р.] // Радян. літературознавство. – 1973. – № 1. – С. 95.
13. У Харківському університеті : Хроніка // Радян. літературознавство. – 1975. – № 4. – С. 94–95.
14. Лірика А. Куляшова 30-х – початку 40-х років в українських перекладах // Вісн. Харків. ун-ту. – 1976. – № 140. – С. 24–31.
15. Велич народного подвигу : Деякі риси воєнної романістики наших днів // Прапор. – 1978. – № 2. – С. 117–124.
16. Про третю книгу «Поліської хроніки» І. Мележа : [передмова до публ. розділів роману І. Мележа у перекладі укр. мовою під назвою «Хуртовини. Грудень»] // Прапор. – 1978. – № 12. – С. 14–15.

17. Письменник мужньої біографії : До 60-річчя з дня народж. Г. М. Тютюнника // Прапор. – 1980. – № 5. – С. 138–141.
18. Проблеми типології українського радянського роману 70-х років // Вісн. Харків. ун-ту. – 1980. – № 193. – С. 72–82.
19. Спрямованість і пафос шукань : Нотатки про критику і літературознавство кінця 70-х – початку 80-х років // Радян. літературознавство. – 1981. – № 3. – С. 11–23.
20. Сміх наступальний і сміх розважальний : Нотатки про сатир-гумор. видання 1980–1981 років // Прапор. – 1982. – № 8. – С. 115–120 ; № 9. – С. 101–106.
Те саме // Рік'81 : літ.-крит. огляд. – К., 1982. – С. 134–151.
21. Мелодія оригіналу й голос перекладача // Прапор. – 1983. – № 8. – С. 101–106.
22. ...І видатний літературний критик : До 100-річчя з дня народження О. І. Білецького // Прапор. – 1984. – № 3. – С. 114–116.
23. Творча індивідуальність письменника і розвиток літературно-критичної думки // Українські радянські письменники : зб. літ.-крит. матеріалів. – К., 1984. – С. 3–24.
24. Пам'ять і засторога : [Тема Великої Вітч. війни в рад. багатонац. літературі] // Прапор. – 1985. – № 5. – С. 165–174. – Фото автора.
25. Українська література і Янка Купала // Янка Купала : енцикл. давед. – Мінск, 1986. – С. 612–616.
26. Своєрідність образно-символічної системи поезії Олеся Гончара // Літературний процес і творча індивідуальність письменника : (На матеріалі творчості Олеся Гончара) : тези доп. обл. конф. – Дніпропетровськ, 1988. – С. 49–51.
27. Українська літературна енциклопедія : в 5 т. Т. 1. – К. : Голов. ред. Укр. рад. енцикл. ім. М. П. Бажана, 1988. – 536 с.
Зі змісту (статті В. О. Дорошенка): Алчевська Христина Олексіївна. – С. 48–49 ; Астрейка Анатоль. – С. 96 ; Барабаш Іван Іванович. – С. 124–125 ; Бораковський Григорій Максимович. – С. 218 ; Борисенко Василь Васильович. – С. 220 ; Брюгген Володимир Олександрович. – С. 238 ; Ванченко Петро Захарович. – С. 270 ; «Вестник Киевского университета». – С. 301 ; «Вісник Київського університету». – С. 334–335 ; «Вісник Харківського університету». – С. 335 ; «Вопросы литературы народов СССР». – С. 355 ; Гниломедов Володимир Васильович. – 435 ; Голубєва Зінаїда Сергіївна – С. 448 ; Гумореска. – С. 520 ; Гурський Ілля Данилович. – С. 523–524.
28. Під ширмою японської екзотики : [передмова до публ. комедії О. Вишні «Мікадо»] // Прапор. – 1989. – № 11. – С. 91–95.
29. З першого призову : [передмова до гуморесок В. Чечвянського] // Прапор. – 1990. – № 9. – С. 183–184.
30. Символіка добра і зла у поетичній мові Олександра Олеся // Українська культура : історія і сучасність : матеріали наук.-теорет. конф. проф.-викл. складу та студентів / Харків. ін-т культури. – Х., 1990. – С. 52–53.
31. Українська літературна енциклопедія : в 5 т. Т. 2. – К. : Голов. ред. Укр. рад. енцикл. ім. М. П. Бажана, 1990. – 576 с.

- Зі змісту: Дедикація. – С. 25 ; Еволюційний метод. – С. 135 ; Ендеберя Віктор Тихонович. – С. 148 ; «За марксистсько-ленінську критику». – С. 219 ; Здоровега Володимир Йосипович. – С. 258 ; «Зори грядущего». – С. 278 ; Зоценко Михайло Михайлович. – С. 281–282 ; Зуб Іван Васильович. – С. 282 ; Ключина Павло Юхимович. – С. 492 ; Ковтун Іван Дмитрович – С. 515–516 ; Коган Павло Давидович. – С. 516 ; Кольцов Михайло Юхимович. – С. 539 ; Коновалов Григорій Іванович. – С. 554 ; Конструктивізм. – С. 557 ; Корбан Володимир Іванович. – С. 564.*
32. Христя Алчевська та її поема «Кочубеївна» / О. Юрченко, А. Свашенко, В. Дорошенко // Березіль. – 1991. – № 9. – С. 21–23.
 33. Вплив естетичних ідей О. О. Потебні на літературну критику 1920-х років О. І. Білецького // А. А. Потебня – исследователь славянских взаимосвязей : тез. Всесоюз. науч. конф. (окт. 1991 г.). – Х., 1991. – Ч. 2. – С. 123–126.
 34. Грані духовних світів двох народів : (Про народознавчу студію М. І. Костомарова) : [передмова] // Две русские народности / Н. И. Костомаров. – К. ; Х., 1991. – С. 4–11. – Укр. та рос. мовами.
 35. Як починався Остап Вишня? : [передмова до публікації «Казки (про красногвардейця)» О. Вишні] // Березіль. – 1993. – № 3–4. – С. 179–180.
 36. Юрій Меженко – естетик, теоретик літератури // 36. Харків. іст.-філол. т-ва. Нова сер. – 1994. – Т. 3. – С. 99–108.
 37. Ідея народності української літератури в обґрунтуванні П. О. Куліша // Пантелеймон Куліш і українське національне відродження : доп. та повідомл. наук. конф., присвяч. 175-м роковинам від дня народження письменника. – Х., 1995. – С. 40–48.
 38. Українські письменники 1920-х років у критиці Юрія Меженка // 36. Харків. іст.-філол. т-ва. Нова сер. – 1995. – Т. 5. – С. 107–118.
 39. Українські неокласики : естетична програма, художній світ, поетичний словник // Українська духовна культура в системі національної освіти : тези доп. та повідомл. наук. конф., 18–19 квіт. 1995 р. – Х., 1995. – С. 43–44.
 40. Українські повісті Г. Квітки-Основ'яненка в оцінці Осипа Бодянського // Тенденції розвитку української літератури та літературної критики нових часів : тези доп. та повідомл. міжвуз. наук.-теорет. конф. 15–16 трав. 1996 р. – Х., 1996. – С. 8–10.
 41. Роман П. Куліша «Чорна рада» : історичне тло, творчі джерела, літературна історія // Джерело пед. майстерності. – Х., 1997. – № 2 (18). – С. 5–14.
 42. Концепція «літератури для хатнього вжитку» в інтерпретації М. Костомарова : (До історії вивчення) // Доробок Миколи Костомарова : матеріали ювіл. наук.-практ. міжвуз. конф., присвяч. 180-річчю дня народж. М. Костомарова. – Х., 1998. – С. 18–24.
 43. Сатира Остапа Вишні на сторінках української періодики, 1918–1920 рр. // Українська періодика : історія та сучасність : наук. зб. : матеріали ювіл. наук. конф., присвяч. 70-річчю багатотир. газ. «Харківський університет». – Х., 1998. – С. 45–51.

44. Типологія шевченкознавства 1920-х років Юрія Бойка і шевченкознавчий доробок П. Филиповича // Харків 30–40-х рр. XX ст. Література. Історія. Мистецтво : міжнар. наук. конф. до ювілею проф. Юрія Бойка-Блохина : матеріали. – Х., 1998. – С. 25–29.
45. Шевченкові джерела ранньої творчості Остапа Вишні (1918–1920) // Слово про Шевченка : [збірник] / відп. за вип. Ю. М. Безхутрий. – Х., 1998. – С. 66–76.
46. Поезія українських неокласиків в інтерпретації Юрія Шереха // Вісн. Харків. ун-ту. – 1999. – № 426. – С. 48–53.
47. Шевченкіана Павла Филиповича // 36. Харків. іст.-філол. т-ва. Нова сер. – 1999. – Т. 8. – С. 45–64.
48. Микола Плевако як історіограф шевченкознавства // Вісн. Харків. ун-ту. – 2000. – № 491. – С. 454–458.
49. Поетика «Кобзаря» в шевченкознавчому дискурсі 1921–1924 років // Вісн. Харків. ун-ту. – 2001. – № 520 : Сер. : Філологія. – Вип. 33. – С. 390–395.
50. Поетика Тараса Шевченка : із досвіду студій 1926–1930 рр. // 36. Харків. іст.-філол. т-ва. Нова сер. – Х., 2002. – Т. 9. – С. 77–84.

Література про нього

1. Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна за 200 років / В. С. Бакіров, В. М. Духопельников, Б. П. Зайцев [та ін.]. – Х. : Фоліо, 2004. – 750 с. : іл.
С. 697: про В. О. Дорошенка.
2. Безхутрий Ю. М. Дорошенко Володимир Олексійович // Енциклопедія сучасної України. – К., 2008. – Т. 8. – С. 338 з фот.
3. Шевченкознавство у працях викладачів та вихованців Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (40-ві роки XIX – початок XXI ст.) : бібліогр. покажч. / уклад. О. П. Чугуй, Т. О. Чугуй, О. С. Журавльова, Ю. Ю. Полякова, Н. В. Аксьонова ; наук. ред. О. П. Чугуй ; бібліогр. ред. С. Б. Глибицька. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2017. – 128 с.
Про дослідження В. О. Дорошенка – див. іменний покажчик.
4. Матвєєва Т. С. Філологічні студії в Харківському університеті : культурно-історичний, естетичний, соціокомунікативний аспекти / Т. С. Матвєєва // Харківський університет і українська культура (до 210-річчя від часу заснування ХНУ імені В. Н. Каразіна) : монографія / за ред. Ю. М. Безхутрого ; ХНУ імені В. Н. Каразіна. – Х., 2015. – С. 91–165.
С. 151, 152, 153: про дослідження В. О. Дорошенка.
5. Михайлин І. Л. Мій учитель – доцент Володимир Олексійович Дорошенко (2 квітня 1932 – 25 вересня 2003) / Ігор Михайлин // Літературна Харківщина / Ігор Михайлин. – Х., 2016. – Кн. 3 : Література. Журналістика. Освіта : есеїстика ; портрети ; рец. – С. 314–330.

Драчова Олександра Павлівна

(13.07.1971 р. народж.)

Народилася в Києві. Із 1978 р. по 1984 р. навчалась у Вишгородській (Київська область) середній школі № 1; із 1984 р., через переїзд родини до Харкова, продовжила навчання в Харківській середній школі № 55, яку закінчила у 1988 р. Протягом 1988 – 1993 рр. навчалася на факультеті культурно-освітньої роботи Харківського державного інституту культури (спеціальність – режисура), отримала кваліфікацію: керівник художнього колективу (театрального).

У 2009 – 2012 рр. навчалася в аспірантурі кафедри журналістики Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. 2013 р. захистила кандидатську дисертацію «Семіотика кіно у сучасній українській екранній публіцистиці».

1995–1997 рр. працювала в Харківському музичному училищі імені Б. М. Лятошинського викладачем відділення «співи». 1996–1999 рр. – викладачем театральних дисциплін у дитячій школі мистецтв № 3 Фрунзенського району м. Харкова. Із 2002 р. обіймала посаду керівника навчальної телестудії кафедри журналістики філологічного факультету ХНУ імені В. Н. Каразіна.

Із 2005 р. працює викладачем (рік за сумісництвом, із 2006 р. – основне місце роботи), старшим викладачем (2013) кафедри журналістики ХНУ імені В. Н. Каразіна.

Викладає курси та веде наукові семінари: «Режисура», «Телекритика», «Новітні тенденції в тележурналістиці».

Як практикуючий режисер-кінодокументаліст є дипломантом міжнародного кінофестивалю «Покров» (м. Київ 2015, 2016 рр.); лауреатом міжнародних кінофестивалів «Вечерой колокол» (м. Краснодар (РФ), 2015) та «Встреча» (м. Обнінськ (РФ), 2016 р.).

Наукові інтереси: кінокритика, кінодокументалістика, семіотика кіно, крос-культурний діалог у сучасному кінематографічному дискурсі.

Праці

1. Пошук нестандартного вирішення у створенні публіцистичного телесюжету // Вісн. Харків. нац. ун-ту. – 2005. – № 666 : Сер. : Філологія. – Вип. 45. – С. 141–144.
2. Документальный факт и прием в телевизионной журналистике // Профессия – журналист : вызовы XXI века : материалы Междунар. науч. конф. [«Журналистика 2006»], Москва, 5–8 февраля 2007 г. / Моск. гос. ун-т. – Москва, 2007. – С. 173–174.

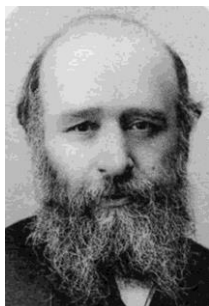
3. Карнавальні-ігрове начало в документальному фільмі «Небезпечно вільна людина» як комунікативна інтенція постмодерної доби // Теле- та радіо-журналістика : зб. наук. пр. / Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Львів, 2010. – Вип. 9, ч. 2. – С. 62–67.
4. Документальний фільм І. Стрембіцького «Подорожні» як комунікативна подія в сучасному українському медіа просторі // Наук. зап. Ін-ту журналістики КНУ ім. Т. Шевченка : наук. зб. – 2010. – Т. 40. – С. 209–213.
5. Сучасне українське документальне кіно як комунікативний феномен // Наук. зап. Ін-ту журналістики КНУ ім. Т. Шевченка : наук. зб. – 2012. – Т. 46. – С. 29–33.
6. Засоби поліфонічної текстуальної організації документального фільму О. Фетисової «Вероніка і саксофон» // Держава та регіони. Сер. : Гуманітарні науки. – 2012. – № 4. – С. 142–146.
7. Комунікативні стратегії сучасного українського документального кіно (на матеріалі фільму І. Стрембіцького «Подорожні») // Вісн. Харків. нац. ун-ту. – 2009. – № 874 : Сер. : Соціал. комунікації. – Вип. 1. – С. 23–28.
8. Репрезентація дискурсивно-методологічних стратегій німого кіно у документальному фільмі Д. Вертова «Людина з кіноапаратом» // Учен. зап. Таврич. нац. ун-та ім. В. И. Вернадского. Сер. : Филология. Социальные коммуникации. – Симферополь, 2012. – Т. 25 (64), № 4, ч. 1 – С. 14–18.
9. Поліфонічні засади у структурі кінематографічного тексту як втілення діалогічності в соціокомунікаційному просторі // Вісн. Харків. нац. ун-ту. – 2012. – № 1027 : Сер. : Соціальні комунікації. – Вип. 4. – С. 37–44.
10. Міжнародний фестиваль православного кіно та ЗМІ «Покров» у дискурсі крос-культурного діалогу // Вісн. Харків. нац. ун-ту. – 2013. – № 1074 : Сер. : Соціальні комунікації. – Вип. 5. – С. 13–17.
11. Міфопоетика документального образу у фільмі «Проти сонця» Валентина Васяновича // Наук. зап. Ін-ту журналістики КНУ ім. Тараса Шевченка : наук. зб. – 2014. – Т. 54. – С. 218–223.
12. Духовные школы митрополита Антония Храповицкого и их издательско-миссионерская деятельность // Матеріали наук.-практ. конф. до 25-річчя Харків. Архієрейського Собору 1992 р., Харків, 27 квіт. 2017 р. – Х., 2017. – С. 86–90.
13. Textual features of Ukrainian poetic cinema (based on the film «Earth» by O. Dovzhenko) // Вісн. Харків. нац. ун-ту. Сер. : Соціальні комунікації. – 2017. – Вип. 10. – С. 80–85.

Література про неї

1. Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна за 200 років / В. С. Бакіров, В. М. Духопельников, Б. П. Зайцев [та ін.]. – Х. : Фоліо, 2004. – 750 с. : іл.
С. 698: про О. П. Драчову.

Дринов Марин Степанович (Марин Стоянов)

(20.10.(2.11).1838–13.03.1906)

Народився в м. Панагюріште Османської імперії (тепер – Пазарджицька область Болгарії) в родині ремісника. 1856 р. закінчив чотирикласне училище в м. Панагюріште. Там же працював помічником учителя.

1858 р. переїхав до Києва, оселився в Південно-слов'янському пансіоні. Готуючись вступати до університету, протягом 1858 – 1861 рр. відвідував заняття в класі філософії Київської духовної семінарії.

1861 р. вступив на історико-філологічний факультет Московського університету, який закінчив у 1865 р.

Роки 1865–1867 провів переважно за кордоном, навчаючи дітей княгині Є. О. Голіциної (уродженої Черткової), й одночасно працюючи в бібліотеках та архівах Праги, Відня, Женеви, Рима, Неаполя, де студіював історію болгар, загалом – південних слов'ян.

1869 р. разом із іншими співвітчизниками заснував науково-літературне товариство «Болгарско книжковно дружество» (зараз – Болгарська академія наук).

1873 р. повернувся до Росії. Того ж року в Московському університеті захистив магістерську дисертацію «Заселение Балканского полуострова славянами» й був призначений доцентом кафедри слов'янознавства історико-філологічного факультету Харківського університету.

1876 р. в Московському університеті захистив докторську дисертацію «Южные славяне и Византия в X веке». Із 1876 р. – екстраординарний, ординарний (1876) професор кафедри слов'янознавства Харківського університету.

1877 р. призначений віце-губернатором Софійської області, 1878 р. – членом Ради та керуючим відділу народної освіти та духовних справ у складі Тимчасового російського управління Болгарського князівства.

Брав участь у написанні першої болгарської конституції (1879), за його ініціативи Софію обрано столицею. Засновник історичної та діалектологічної науки в Болгарії, автор єдиної болгарської орфографії.

1879 р. повернувся до Харкова, де продовжив працювати ординарним професором кафедри слов'янознавства Харківського університету.

У 1890–1897 рр. очолював Історико-філологічне товариство при Харківському університеті.

Читав курси: загальний курс слов'янознавства, історія слов'янських народів, історія слов'янських літератур, історія західних слов'ян, історія південних слов'ян, історія літератури південних слов'ян, огляд давньої писемності південних слов'ян, історія західно-слов'янських літератур, слов'янські наріччя, історія церковнослов'янської мови та писемності,

граматика церковнослов'янської мови, історія болгарської мови, чеська мова, польська мова та ін.

1898 р. йому присвоєне звання заслуженого професора Харківського університету.

Автор понад 150 друкованих праць. Досліджував проблеми слов'янської історії, літератури, етнографії, слов'янських мов. Вивчав давні слов'янські та візантійські рукописи, латинську палеографію.

Член-кореспондент Санкт-Петербурзької академії наук (1898). Почесний член кількох слов'янських академій наук і товариств.

Відзначений російськими й болгарськими орденами.

Помер у Харкові, 1909 р. перепохований у Софії.

Із 1988 р. в Харківському університеті відбуваються Дриновські читання; 2005 р. в ХНУ імені В. Н. Каразіна відкрито Центр болгаристики й балканських досліджень імені М. С. Дринова; встановлено меморіальну дошку вченого.

Основні філологічні праці

Повну бібліографію праць науковця див. у покажч.: Марин Дринов – професор Харьковского университета : библиогр. указ. работ на рус. яз. – Х., 1985. – 35 с. ; Марин Дринов (1838–1906) : биобиблиогр. указ. и док. наследство. – София, 1990. – 205 с. (розд. «Література про нього», № 7, 8).

1. Несколько слов об языке народных песен и обычаях дебрских славян : (По поводу сборника г. Ястребова и вызванных им статей в последних трех вып. «Изв. Славянского благотворит. о-ва», № 9, 10, 11) // Изв. СПб. славян. благотворит. о-ва. – 1887. – № 1. – С. 8–18 ; № 4. – С. 193–205 ; № 7–8. – С. 343–352. – Отд. отд. – СПб. : Тип. Евдокимова, 1888. – 61 с.
2. По поводу заметаний г. Срестьяковича на мою статью о говоре и обычаях дебрян [опубл. в «Изв. СПб. славян. благотворит. о-ва», 1887, № 9»] // Изв. СПб. славян. благотворит. о-ва. – 1887. – № 11–12. – С. 553–557.
3. Вместо предисловия // Мысль и язык / А. А. Потебня. – 2-е изд. – Х., 1892. – С. V–VII.

То же, под назв.: Предисловие ко 2-му изданию // Мысль и язык / А. А. Потебня. – 3-е изд. – Х., 1913. – С. V–VI.

4. Заметка о сочинении А. А. Потебни «Мысль и язык» // Сб. Харьков. ист.-филол. о-ва. – 1892. – Т. 4. – С. 69–70.

То же // Памяти Александра Афанасьевича Потебни. – Х., 1892 – С. 69–70.

5. [Рецензия] // Славян. обозрение. – 1892. – Т. 1, № 4. – С. 586–593. – Рец. на кн.: *Studia nad historią języka bułgarskiego* / A. Kalina. – Kraków : Drukarnia Univ. Jagiellońskiego, 1891. – Część 1. – 385 s. ; Część 2. – 205 s.
6. [Рецензия] // Зап. Имп. Акад. наук. – 1893. – Т. 70. – Прил. № 2 : Отчет о присуждении премии Макария, митрополита Московского. – С. 69–125. – Рец. на кн.: *Словарь болгарского языка : По памятникам нар. словесности*

и произведениям новейшей печати / А. Дювернуа. – М. : Унив. тип., 1885–1889. – 2755 с., разд. паг.

7. Сказание о Святогоре и Земной Тяге в южнославянской народной словесности // Труды восьмого археологического съезда в Москве. – М., 1895. – Т. 2. – С. 10–19.
8. [Рецензия] // Изв. Отд-ния рус. яз. и словесности Имп. акад. наук. – 1896. – Т. 1, кн. 2. – С. 355–381. – Рец. на кн.: Речник на български език : С тълкувание речити на български и на руски. Ч. 1 / Найдено Герова. – Пловдив, 1895. – ЛП, 396 с.

То же, с доп. // Зап. Харьк. ун-та. – 1896. – Кн. 4, [разд.]. Критика и библиография. – С. 1–21, разд. паг. – Отд. отт., под назв. : О болгарско-русском словаре Найдено Герова. – Х. : Тип. Зильберберг, 1897. – 21 с.

9. Болгарская народная песня об освобождении : [записана и опубл. М. С. Дриновым]. – Х. : Тип. Шмерковича, 1904. – 1904. – [5] с.

То же // Сб. Харьк. ист.-филол. о-ва. – 1908. – Т. 15. – С. 91–95, разд. паг.

10. [Отзыв о докторской диссертации А. А. Потебни «Записки по русской грамматике»] // Выступление А. А. Потебни на ученое поприще и участие в этом деле М. С. Дринова. – Х., 1904. – С. 136–141.

То же // Сб. Харьк. ист.-филол. о-ва. – 1908. – Т. 15. – С. 136–141, разд. паг.

11. Съчинения : в 3 т. Т. 2. I. Трудове по българска църковна история. II. Трудова по езикознание, литературна история, етнография и народни умотворения / под ред. на В. Н. Златарски. – София : Държ. печ., 1911. – 585 с.
12. Съчинения : в 3 т. Т. 3. I. Публицистични статии. II. Служебни записки. III. Критики, оценки и отзиви. IV. Поменици / под ред. на В. Н. Златарски. – София : БАН, 1915. – 541 с.

Частина III містить переважно мовознавчі статті.

Література про нього

1. [Карский Е.] М. С. Дринов : [некролог] / [Е. Карский] // Рус. филол. вестн. – 1906. – Т. 55. – С. 316–318. – Подпись: Е. К.
2. Кулаковский П. М. С. Дринов : [некролог] / П. Кулаковский // Журн. М-ва нар. просвещения. Новая сер. – 1906. – Ч. 4, № 8. – С. 190–206.
3. Профессор Марин Дринов : [некролог] // Византийский временник. – 1906. – Т. 12, вып. 1–4. – С. 583–585. – Подпись: Г. И.
4. Дринов Марин Степанович // Историко-филологический факультет Харьковского университета за первые 100 лет его существования (1805–1905) / под ред. М. Г. Халанского, Д. И. Багалея. – Х., 1908. – [Ч.] 2. Биографический словарь профессоров и преподавателей. – С. 133–139. – Фото на с. 4 вклейки.
5. Почетъ : сб. ст. по славяноведению, посвящ. проф. М. С. Дринову, его учениками и почитателями / под ред. М. Г. Халанского. – Х. : Тип. Шмерковича, 1908. – XXIV, 304, 83 с. – (СХИФО ; т. 15).

Зі змісту: Марин Степанович Дринов как представитель кафедры славяноведения в Харьковском Императорском университете / М. Г. Халанский. – С. 51–59.

6. Бернштейн С. Б. М. С. Дринов – языковед // Крат. сообщ. / Ин-т славяноведения АН СССР. – 1957. – № 21. – С. 37–50.
7. Марин Дринов – профессор Харьковского университета : библиогр. указ. работ на рус. яз. / [сост. В. К. Мазманьянц ; ред. М. Г. Швалб. – Х. : ХГУ, 1985. – 35 с.
8. Марин Дринов (1838–1906) : биобиблиогр. указ. и док. наследство / [израб. П. Чолов, В. Мазманьянц]. – София : Нар. б-ка «Кирил и Методий», 1990. – 205 с. – На болг. яз.
9. Юрченко А. С. Профессор Марин Дринов как филолог / А. С. Юрченко // Марин Дринов : исслед. Харьков. ученых, посвящ. 150-летию со дня рождения / отв. ред. Г. Н. Попов. – София, 1991. – С. 77–91.
10. Дринов Марин Степанович / С. І. Посохов, С. Ю. Страшнюк // Енциклопедія сучасної України. – 2008. – Т. 8. – С. 402 з фот.

Дудка Олена Олександрівна

(13.02.1967 р. народж.)

Народилася в м. Вовчанську Харківської області. 1974–1982 рр. навчалася у Вовчанській восьмирічній школі, 1983–1984 рр. – у Вовчанській середній школі, яку закінчила із золотою медаллю.

Вищу освіту здобула на філологічному факультеті Харківського державного університету ім. М. Горького (1984–1989 рр.) (тепер – Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна), після закінчення якого залишилася працювати на посаді старшого лаборанта кафедри української мови з погодинним навантаженням викладача.

Протягом 1991–1994 рр. навчалася в аспірантурі цієї кафедри. Упродовж 1994–2000 рр. працювала на посаді викладача кафедри української мови ХДУ (ХНУ імені В. Н. Каразіна), а з 2001 р. й дотепер – старший викладач цієї кафедри.

Викладає курси: «Сучасна українська мова. Морфеміка. Словотвір. Морфологія», «Сучасна українська мова. Лексика та фразеологія. Фонетика. Морфологія. Синтаксис», «Орфографічний практикум». Керує курсовими й кваліфікаційними роботами, педагогічною та діалектологічною практикою.

Наукові інтереси: становлення акцентуаційних норм української мови, дериваційні процеси в мові, проблеми українського правопису.

Праці

1. Внесок З. М. Веселовської у розвиток української акцентології // Українська культура : історія і сучасність : матеріали наук.-теорет. конф. проф.-виклад. складу та студентів. – Х., 1990. – С. 59–60.
2. Перенесення наголосу з іменників на прийменники у текстах українських творів Г. Ф. Квітки-Основ'яненка за редакцією О. О. Потебні // Тенденції розвитку української літератури та літературної критики нових часів : тези доп. та повідомл. міжвуз. наук.-теор. конф., 15–16 трав. 1996 р. – Х., 1996. – С. 65–66.
3. Наголос у системі правил українського правопису / О. О. Дудка, В. Д. Пономаренко // Тези наук. конф. з проблем сучасного українського правопису і термінології : з нагоди 70-річчя першої Всеукр. правопис. конф. у Харкові 1927 р., 12–13 груд. 1997 р. – К., 1997. – С. 46–47.
4. Деякі особливості наголошування іменників у текстах українських творів Г. Квітки-Основ'яненка за редакцією О. Потебні (на прикладі повісті «Конотопська відьма») // Вісн. Харків. ун-ту. – 1998. – № 408 : Актуальні питання сучасної філології. – С. 88–91.
5. Російсько-український метеорологічний словник / Ю. Ф. Кобченко, О. О. Дудка, М. І. Філон. – Х. : Райдер, 1998. – 277 с.
6. Український правопис : практикум : навч. посіб. / Л. А. Шевелева, О. О. Дудка ; за ред. А. О. Свашенко. – Х. : Світ дитинства, 1998. – 223 с.
2-е вид., доп. – Х. : Парус, 2004. – 464 с.
3-тє вид., випр. і доп. – Х. : Гімназія, 2011. – 384 с.
4-е вид., перероб. – Х. : Парус-друж, 2009. – 296 с.
7. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфологія іменних частин мови : підсумкові контрол. завдання з курсу і метод. вказівки до їх виконання для студентів філол. ф-ту / уклад. О. О. Дудка, В. Д. Пономаренко. – Х. : Вид-во ХДУ, 1999. – 55 с.
8. Українська мова : довід. для 5–7 класів / О. О. Дудка, Л. А. Шевелева ; за ред. А. О. Свашенко. – Х. : Світ дитинства, 1999. – 207 с.
2-ге вид. – 2000. – 336 с.
9. Наголос іменників жіночого роду в акцентованих творах Г. Ф. Квітки-Основ'яненка за редакцією О. О. Потебні (на матеріалі оповідання «Салдацький патрет») // Вісн. Харків. ун-ту. – 2000. – № 491 : Традиції Харківської філологічної школи : До 100-річчя від дня народження М. Ф. Наконечного. – С. 117–123.
10. Наголос у системі правил українського правопису // Вісн. Харків. ун-ту. – 2000. – № 473 : Праці молодих учених філологічного факультету. – С. 48–51. – (Сер. : «Філологія»).
11. Українська мова : довідник / О. О. Дудка, Л. А. Шевелева ; за ред. А. О. Свашенко. – Х. : Світ дитинства, 2000. – 336 с.
2-е вид. – Х. : Світ дитинства, 2003. – 336 с.

3-тє вид. – Х. : Веста ; Ранок, 2006. – 416 с.

12. Контрольні завдання з орфографії сучасної української мови та методичні вказівки до їх виконання / уклад. О. О. Дудка, В. Д. Пономаренко. – Х. : Принт-Дизайн, 2001. – 43 с.
13. Контрольні завдання з пунктуації сучасної української мови та методичні вказівки до їх виконання для студентів філологічного факультету заочної форми навчання / О. О. Дудка, В. Д. Пономаренко. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2001. – 53 с.
14. Глумачний словник української мови : Понад 12 500 статей (близько 40 000 слів) / [уклад. Л. Г. Боярова, В. К. Войнов, О. О. Дудка та ін.] ; за ред. В. С. Калашника. – Х. : Прапор, 2002. – 992 с.
2-ге вид., випр. і доп. – 2005. – 992 с.
15. Фіксація авторських наголосів у рукописах і першодруках Г. Квітки-Основ'яненка та їх відтворення у виданні за редакцією О. Потебні // Традиція і сучасне в українській культурі : тези доп. міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 125-річчю Г. Хоткевича. – Х., 2002. – С. 127–128.
16. Програма курсу «Сучасна українська літературна мова» для студентів філологічного факультету відділення класичної філології. – Х., 2003. – 16 с. – У співавторстві.*
17. Питання українського наголосу в науковій та видавничій діяльності О. О. Потебні // Олександр Потебня : сучасний погляд : матеріали міжнар. читань, присвяч. 170-річчю від дня народж. фундатора Харків. філол. шк., 11–12 жовт. 2005 р. – Х., 2006. – С. 82–91.
18. Українська мова : довідник. 5–9 кл. / О. О. Дудка, Л. Л. Шевелева ; за ред. А. О. Свашенко. – Х. : Веста ; Ранок, 2006. – 416 с.
19. Зовнішнє оцінювання (підготовка). Українська мова. 10–11 класи : довідник / О. О. Дудка, Л. А. Шевелева. – Х. : Веста ; Ранок, 2007. – 144 с.
20. Програма курсу «Сучасна українська мова» для студентів філологічного факультету (латинська, давньогрецька мови та антична література, англійська мова та література) / О. О. Дудка, Н. П. Ращупкіна. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2007. – 32 с.
21. Сучасна українська літературна мова. Лінгвістичний аналіз : навч.-метод. матеріали для студентів філол. ф-ту ХНУ ім. В. Н. Каразіна / уклад. Дудка О., Калашник Ю., Пономаренко В., Ращупкіна Н. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2007. – 76 с.
22. Дієслово. Прислівник : модул. і тест. завдання з курсу і метод. вказівки до їх виконання / В. Д. Пономаренко, О. О. Дудка. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2008. – 55 с.
23. Морфологія сучасної української літературної мови (дієслово, прислівник) : модул. й тест. завдання з курсу та метод. вказівки до їх виконання для студентів філол. ф-ту / уклад. В. Д. Пономаренко, О. О. Дудка. – Х. : Вид-во ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2008. – 54 с. – (Методична література).
24. Олександр Степанович Юрченко – професор Харківського університету :

- біобібліогр. показчик / [уклад. О. О. Дудка, Ю. Ю. Полякова, Р. А. Трифонов ; бібліогр. ред. Ю. Ю. Полякова]. – Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2009. – 28 с.
25. Тлумачний словник сучасної української мови : Загальноживана лексика : Близько 60 000 слів / [уклад. Л. Г. Боярова, Г. А. Губарева, О. О. Дудка та ін.] ; за заг. ред. проф. В. С. Калашника. – Х. : ФОП Співак Т. К., 2009. – 960 с.
26. Тлумачний словник сучасної української мови : Фахова лексика : Близько 20 000 слів / [уклад. Л. Г. Боярова, Г. А. Губарева, О. О. Дудка та ін.] ; за заг. ред. проф. В. С. Калашника. – Х. : ФОП Співак Т. К., 2009. – 464 с.
27. Українська мова : комплекс. довід. 5–11 кл. / О. О. Дудка, Л. А. Шевелєва ; за ред. проф. А. О. Сващенко. 5-е вид., доп. – Х. : ПП Стеценко І. І., 2009. – 432 с.
6-е вид., випр. і доп. – Х. : Гімназія, 2011. – 384 с.
28. Українська мова та література. Комплексне видання : типові тест. Завдання : довід. «Українська мова» ; довід. «Українська література» / В. В. Паращич, Т. М. Шабельник, О. О. Дудка [та ін.]. – Х. : Літера, 2009. – 368 с.
29. Наголос прикметників у текстах українських творів Г. Квітки-Основ'яненка за редакцією О. Потебні // Лінгвістичні дослідження : зб. наук. пр. Харків. нац. пед. ун-ту ім. Г. С. Сковороди. – Х., 2010. – Вип. 30. – С. 75–80.
30. Українська мова : довідник / О. О. Дудка, Л. А. Шевелєва. – Х. : Парус-Друк, 2010. – 416 с.
31. Українська мова : універсал. комплекс. довід. / О. О. Дудка, Л. А. Шевелєва. – Х. : Парус-Друк, 2010. – 223 с.
2-ге вид. – Х. : Парус-друк, 2011. – 244 с.
3-тє вид. – Х. : Гімназія, 2012. – 216 с.
32. Особливості творення відстатонімних похідних / О. Дудка, В. Пономаренко // Незгасимий СЛОВОСВІТ : зб. наук. пр. на пошану проф. В. С. Калашника / [уклад. М. Філон, Т. Ларіна] / Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. – Х., 2011. – С. 271–284.
33. «Я» – «Інший»: антиномія чи дихотомія (за «Щоденником» В. Винниченка) // Теоретична і дидактична філологія : зб. наук. пр. – К., 2011. – Вип. 9. – С. 244–254.
34. Этимологический словарь. 1–4 классы. – Х. : Ранок, 2012. – 96 с. – (Сер. «Мои первые словари»).
35. Дери́ваційні моделі суфіксальних видавничих термінів / О. О. Дудка, В. Д. Пономаренко // Основные вопросы педагогики, психологии, лингвистики и методики преподавания в образовательных учреждениях : сб. ст. междунар. науч.-практ. конф. (Знаменск, 3 дек. 2014 г.). – Астрахань, 2014. – С. 20–25.
36. Комплексний словник української мови: Орфоепія. Морфеміка. Морфологія. Словотвір. Орфографія : понад 10000 слів / [О. О. Дудка, В. Д. Пономаренко, О. О. Тележкіна]. – Х. : Ранок, 2014. – 640 с. – (Серія «Активне навчання»).
37. Сучасний ерго́німікон Харкова : особливості структури й семантики / О. О. Дудка, В. Д. Пономаренко // Наук. вісн. каф. ЮНЕСКО Київ. нац. лінгвіст. ун-ту. Сер. : Філологія, педагогіка, психологія. – 2014. – Вип. 28. –

С. 90–94.

38. Інноваційні афіксальні ад'єктиви із запозиченими препозиційними елементами / О. О. Дудка, Є. Б. Новікова // Компаративні дослідження слов'янських мов і літератур : пам'яті акад. Л. Булаховського : зб. наук. пр. – 2015. – Вип. 27. – С. 39–47.
39. Особенности ударения имен прилагательных в текстах украинских произведений Г. Квитки-Основьяненко под редакцией А. Потебни / О. О. Дудка, В. Д. Пономаренко // Инновации в технологиях и образовании : сб. ст. участников VIII Междунар. науч.-практ. конф. (Белово, 5–6 марта 2015 г.) : в 5 ч. – Белово (РФ) ; Велико Тырново (Болгария), 2015. – Ч. 3. – С. 308–312.
40. Особливості словотвірної семантики похідних із коренем *каз-* / В. Д. Пономаренко, О. О. Дудка // Вісн. Харків. ун-ту. Сер. : Філологія. – 2016. – Вип. 74. – С. 134–137.
41. Особливості структури й семантики okazionalizmів у словотвірних гніздах із вершинами «ЗИМА», «ВЕСНА», «ЛІТО», «ОСІНЬ» / В. Д. Пономаренко, О. О. Дудка // Язык и межкультурная коммуникация : сб. ст. X междунар. науч.-практ. конф. – Астрахань, 2017. – С. 137–146.

Література про неї

1. Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна за 200 років / В. С. Бакіров, В. М. Духопельников, Б. П. Зайцев [та ін.]. – Х. : Фоліо, 2004. – 750 с. : іл.
С. 695, 696: про О. О. Дудку.
2. Матвеева Т. С. Філологічні студії в Харківському університеті : культурно-історичний, естетичний, соціокомунікативний аспекти / Т. С. Матвеева // Харківський університет і українська культура (до 210-річчя від часу заснування ХНУ імені В. Н. Каразіна) : монографія / за ред. Ю. М. Безхутрого ; ХНУ ім. В. Н. Каразіна. – Х., 2015. – С. 91–165.
С. 108, 109, 110: про дослідження О. О. Дудки.
3. Дудка Олена Олександрівна // Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. Філологічний факультет. Кафедра української мови. – Режим доступу : http://www-philology.univer.kharkov.ua/katedras/prof_sites/dudka/dudka.html.

Дурново Микола Миколайович

(23.10.(4.11).1876–27.10.1937)

Народився в с. Парфьонки Рузьського повіту Московської губернії. 1895 р. закінчив зі срібною медаллю Шосту московську гімназію.

Того ж року вступив на історико-філологічний факультет Московського університету, який закінчив у 1899 р. з дипломом I ступеня. Під час навчання отримав золоту медаль за твір «Повість об Акире Премудром». Був учнем Ф. Ф. Фортунатова і О. О. Шахматова. Залишений на кафедрі російської мови і літератури. 1904 р. склав магістерські іспити й після виголошення пробних лекцій отримав посаду приват-доцента цієї кафедри, на якій

працював до 1910 р.

За цей час було опубліковано чимало робіт ученого зі слов'яно-російського мовознавства, діалектології, літературознавства, історії та палеографії. У 1902 р. він став членом-кореспондентом Московського археологічного товариства.

1901 р. разом із іншими учнями Ф. Ф. Фортунатова організував гурток з вивчення історії та діалектології російської мови, на базі якого в 1903 р. утворилася Московська діалектологічна комісія.

Із 1903 р. по 1908 р. М. Дурново обирався попечителем кількох земських шкіл. За цю діяльність у 1910 р. нагороджений Срібною медаллю Олександра III на Володимирській та Андріївській стрічках.

1910 р. перевівся до Харківського університету, де викладав на кафедрі російської мови й словесності, обіймаючи посаду приват-доцента. Водночас викладав на Вищих жіночих курсах і в двох приватних гімназіях.

У травні 1915 р. повернувся до Московського університету. У 1916 р. в Петроградському університеті захистив як дисертацію на ступінь магістра російської мови та словесності дослідження «Материалы и исследования по старинной литературе. 1. К истории повести об Акире».

Із 1918 р. по 1921 р. – професор Саратовського університету.

У 1921 р., рятуючись від голоду, повернувся до Москви, де три роки жив за рахунок випадкових заробітків, але продовжував займатися науковою роботою. У 1924 р. обраний членом-кореспондентом АН СРСР.

Протягом 1924 – 1927 рр. мешкав у Чехословаччині, куди виїхав у тримісячне відрядження, проте до СРСР не повернувся. Займався науковими дослідженнями разом із членами Празького лінгвістичного гуртка.

Взимку 1924–1925 рр. з метою вивчення українських діалектів відвідав Закарпаття, яке на той час входило до складу Чехословаччині. Навесні 1926 р. читав курс лекцій в Університеті Брно.

1927 р. група діячів білоруської науки і культури на чолі з мовознавцем-славістом П. П. Бузуком запропонувала вченому місце в Білоруському державному університеті (Мінськ) та в Інституті білоруської культури (перетвореному згодом на Академію наук Білоруської РСР). М. Дурново повернувся до СРСР і з 1928 р. по 1930 р. працював на посаді професора в БДУ. Також у 1928 р. він був обраний дійсним членом-кореспондентом Інституту білоруської культури.

Однак незабаром учених, які запросили М. Дурново, звинуватили в «буржуазному націоналізмі», його самого в 1930 р. також звільнили з університету, виключили з АН Білорусії. Науковець виїхав до Москви, але не зміг там отримати постійну роботу.

У грудні 1933 р. М. Дурново вперше був заарештований за так звану «справу славістів» і засуджений до 10 років таборів як «контрреволюціонер». Покарання відбував у Соловецькому таборі особливого призначення. Однак у 1937 р. вирок було змінено на розстріл і виконано в урочищі Сандормох (Карелія). Реабілітований 26 жовтня 1964 р.

М. М. Дурново – видатний філолог першої третини ХХ ст. Йому належить близько 200 робіт, проте більш пізні були втрачені. Він є автором чинної дотепер класифікації російських діалектів; автором (спільно з Д. М. Ушаковим та М. М. Соколовим) карти російських діалектів («Диалектологическая карта русского языка в Европе»), першого російськомовного словника лінгвістичних термінів.

Наукові інтереси були пов'язані з російською діалектологією, історією російської та інших слов'янських мов, морфологією, теорією граматики, давньоруською літературою, проблемами україністики.

Основні праці

Повний перелік праць, виданих до 1969 р., див у покажчику: Почкай Л. И. Библиография работ Н. Н. Дурново / Л. И. Почкай // Введение в историю русского языка / Н. Н. Дурново. – М., 1969. – С. 267–293. (У розділі «Література про нього» див. № 2.)

1. Заметка о говоре Шацкого уезда Тамбовской губернии. – СПб. : Тип. Имп. Акад. наук, 1900. – 35 с.
2. С какого времени существуют славянские письма? // Славянский век. – 1901. – № 16. – С. 1–15.
3. К истории сказаний о животных в старинной русской литературе // Древности : тр. Славян. ком. – 1902. – Т. 3. – С. 45–118.
4. Диалектологическая карта Калужской губернии. – СПб. : Тип. Акад. наук, 1903. – 35 с. ил. карт. – Отд. отт. из «Сб. Отд. рус. яз. и словесности Имп. акад. наук», т. 76.
5. Легенда о заключенном бесе в византийской и старинной русской литературе. – М. : Тип. Г. Лисснера и Д. Собко, 1905. – 112 с.

6. Лекции по истории русского языка, читанные осенью 1907–1908 г. в Московском университете приват-доцентом Н. Н. Дурново / Изд. студ. С. С. Лихачева. – М., [1908]. – 176 с.
7. Программа для собирания сведений о южно-великорусских говорах, необходимых для диалектологической карты русского языка. – М. : Типо-литогр. В. Рихтер, 1908. – 14 с.
8. Опыт фонетической транскрипции русского литературного произношения. – М., 1910. – 8 с.
9. Хрестоматия по великорусской диалектологии : пособие при преподавании рус. лит. яз. в высших учеб. заведениях. – М. : Тип. Моск. ун-та, 1910. – 215 с.
10. Записки по истории русского языка. – Х. : Типо-лит. С. Иванченко, 1911. – 114 с.
11. Наречия русского языка // Народная энциклопедия научных и прикладных знаний. – М., 1911. – Т. 7 : Языкознание и история литературы. – С. 205–214.
12. Записки по истории русского языка. 1. Фонетика и диалектология. – Х. : Типо-лит. С. Иванченко, 1912. – 211 с.
13. Сильвестр Медведев. Приветство Брачное // Зап. Имп. Харьков. ун-та. 1912. – Кн. 3, ч. неофиц. – С. 1–58.
14. Выписки из старинных памятников русского языка. – Х. : Типо-литогр. С. Иванченко, 1913. – 26 с.
15. Очерк истории русского языка. Вып. 2. Историческая морфология. 1. История форм склонения и спряжения. – Х. : Типо-литогр. М. Зильберберг и С-вья, 1913. – 112 с.
16. Хрестоматия по малорусской диалектологии : пособие при преподавании рус. яз. в высших учеб. заведениях. – М. : Синод. тип., 1913. – 7, 72, [5] с., карта.
17. Диалектологическая карта русского языка в Европе / Н. Н. Дурново, Д. Н. Ушаков, Н. Н. Соколов. – Пг. : Рус. геогр. о-во, 1914. – 1 л. карт.
18. Записки по истории звуков русского языка. – Х. : Типо-литогр. С. Иванченко, 1914. – 216 с.
19. Краткий очерк русской диалектологии. – Х. : Типо-лит. С. Иванченко, 1914. – 56, 2 с.
20. Легенда об Авдакее, святой мученице. – Х. : Печ. дело, 1914. – 6 с.
21. Отчет пр.-доц. Н. Н. Дурново о летней командировке // Зап. Имп. Харьков. ун-та. – 1914. – Кн. 1, ч. неофиц. – С. 30–32.
22. Хрестоматия по истории русского языка : пособие при преподавании рус. яз. в высших учеб. заведениях. Вып. 1. Памятники X–XI вв. – М. : В. С. Спиридонов, 1914. – 4, 47 с.
23. Материалы и исследования по старинной литературе. 1. К истории повести об Акире. – М. : Синод. тип., 1915. – 132 с.
24. Диалектологические разыскания в области великорусских говоров. Ч. 1. Южно-великорусское наречие. – Вып. 1–2.

Вып. 1. – М. : Синод. тип., 1917. – 224 с.

Вып. 2. – [Б. м.] : Тип. Шамордин. жен. пустыни Калуж. губ., 1917. – 87 с.

25. Заметки по истории русского литературного языка // Изв. Отд-ния рус. яз. И словесности / Рос. акад. наук. – 1921. – Т. 23, кн. 2. – С. 92–108.
26. К вопросу о языке Киевских листков // *Slavia. – Praha (Česká republika)*, 1922–1923. – Roč. 1. – S. 219–227.
27. К истории звуков русского языка. 1. Сочетание *ки* из общеславянского *кы* в Галицком Четвероевангелии 1144 г. // *Slavia. – Praha (Česká republika)*, 1922–1923. – Roč. 1. – S. 22–26.
28. А. А. Шахматов как исследователь русского языка // Изв. Отд-ния рус. яз. И словесности / Рос. акад. наук. – 1922. – Т. 25. – С. 409–418.
29. В защиту логичности формальной грамматики // Родной яз. в shk. – 1923. – Кн. 3. – С. 38–42.
30. Грамматический словарь : (Граммат. и лингв. термины). – М. ; Пг. : Л. Д. Френкель, 1924. – 154 стб.
31. О формальной грамматике и логике // Родной яз. в shk. – 1924. – Кн. 6. – С. 88–93.
32. Очерк истории русского языка. – М. ; Л. : Госиздат, 1924. – 376 с.
33. К истории звуков русского языка. 2. Старославянские смягченные согласные в Архангельском Евангелии // *Slavia. – Praha (Česká republika)*, 1924. – Roč. 2, seš. 4. – S. 599–612.
34. Русские рукописи XI и XII вв. как памятники старославянского языка // *Јужнословенски филолог. – Београд (Србија)*, 1924. – Књ. 4. – С. 72–94; 1925–1926. – Књ. 5. – С. 93–117; 1926–1927. – Књ. 6. – С. 11–64.
35. Повторительный курс грамматики русского языка. Вып. 1. – М. : Госиздат, [1924]. – 114 с.
36. [Рецензия] // Родной яз. в shk. – 1924. – Кн. 6. – С. 222. – Рец. на кн.: Украинский язык : пособие для практ. изучения укр. яз. на рабфаках, в техникумах, курсах для взрослых, а также для самообразования / А. Синявский. – Х. : Книгоспілка, 1923. – 120 с.
37. К вопросу о древнейших переводах на старославянский язык библейских текстов. Супрасльская рукопись // Изв. II Отд. Акад. наук. – 1925. – Т. 33. – С. 353–429.
38. К украинской диалектологии : [по поводу рец. проф. Смаль-Стоцкого на работы Вс. Ганцова] // *Slavia. – Praha (Česká republika)*, 1925–1926. – Roč. 4, seš. 1. – S. 149–160.
39. Общее и славянское языковедение в России с 1914 по 1925 год // *Јужнословен. филолог. – Београд (Србија)*, 1925–1926. – Књ. 5. – С. 240–297.
40. [Рецензия] // *Slavia. – Praha (Česká republika)*, 1925. – Roč. 4, seš. 3. – S. 582–587. – Рец. на кн.: Коротка історія української мови. 1. Вступ і звучня. / П. Бузук. – Одеса, 1924. – 60 с.

41. К вопросу о древнейших переводах на старославянский язык библейских текстов. Супрасльская рукопись // Изв. Отд-ния рус. яз. и словесности. – 1926. – Т. 30. – С. 353–429.
42. Введение в историю русского языка. Ч. 1. Источники. – Brno (Česká republika) : Vydává Filoz. f-ta, 1927. – XXXII, 266 с.
43. Дыялекталагічная паездка у Падкарпацкую Русь улетку 1925 г. // Зап. oddzela гуманіт. навук Інбелкульты. – 1928. – Кн. 2 : Пр. класа філалогіі. – Т. 1. – С. 220–229.
44. Мысли и предположения о происхождении старославянского языка и славянских алфавитов // Byzantinoslavica. – Praha (Česká republika), 1929. – Roč. 1. – S. 48–85.
45. Повторительный курс грамматики русского языка. Вып. 2. Синтаксис. Ч. 1. Введение в учение о формах словосочетаний : пособие для преподавателей. – М. ; Л. : Госиздат, 1929. – 134 с.
46. К вопросу о реформе русского правописания // Рус. яз. в сов. шк. – 1930. – № 3. – С. 110–116.
47. Карманный чешско-русский словарь : 25 000 слов / сост. Н. Н. Дурново с участием А. Грулина. – М. : Сов. энцикл., 1933. – 1234 стб.
48. Славянское правописание X – XII вв. // Slavica. – Praha (Česká republika), 1933. – Roč. 12, seš. 1–2. – S. 45–82.
49. Введение в историю русского языка / подг. текста, ред. и коммент. Л. Л. Касаткина и Т. С. Сумниковой. – М. : Наука, 1969. – 295 с.
50. Избранные работы по истории русского языка. – М. : Языки рус. культуры, 2000. – XXXVI, 780 с. – (Studia philologica).

Література про нього

1. Карский Е. Ф. Записка об ученых трудах Н. Н. Дурново / Е. Ф. Карский, В. Н. Перетц, В. М. Истрин, Б. М. Ляпунов // Изв. Рос. Акад. наук. Сер. 6. – 1924. – Т. 18. – С. 515–518.
2. Почкай Л. И. Библиография работ Н. Н. Дурново / Л. И. Почкай // Введение в историю русского языка / Н. Н. Дурново ; подг. текста, ред. и коммент. Л. Л. Касаткина и Т. С. Сумниковой. – М., 1969. – С. 267–293.
3. Дурново Николай Николаевич // Большая советская энциклопедия / гл. ред. А. М. Прохоров. – 3-е изд. – М., 1972. – Т. 8. – С. 544.
4. Дурново Николай Николаевич // Восточнославянские языковеды : биобиблиогр. слов. / М. Г. Булахов. – Минск, 1977. – Т. 2. – С. 184–193.
5. Ашнин Ф. Д. Микола Миколайович Дурново / Ф. Д. Ашнин, В. М. Алпатов // Изв. Рос. акад. наук. Сер. лит. и яз. – 1993. – Т. 52, № 4. – С. 54–68.
6. Ашнин Ф. Д. «Дело славистов»: 30-е годы / Ф. Д. Ашнин, В. М. Алпатов ; отв. ред. Н. И. Толстой. – М. : Наследие, 1994. – 286 с.
С. 3–4, 11–15, 17–25, 29, 33, 38, 54–59, 61, 63, 70–71, 73–77, 81–82, 84–85, 88, 92, 94–95, 97–98, 101, 105, 107, 115, 117–126, 131–132, 134–137, 139,

154–155, 178, 185–188, 193, 195–196, 198, 226–227, 234–235, 237–238: *про М. М. Дурново*.

7. Сумникова Т. А. Николай Николаевич Дурново : (Штрихи к портрету) / Т. А. Сумникова // Изв. РАН. Сер. лит. и яз. – 1995. – Т. 54, № 5. – С. 73–82.
8. Никитин О. В. Жизнь и труды Н. Н. Дурново / О. В. Никитин // Моск. журн. – 2001. – № 9. – С. 17–22.
9. Широкопад Є. Х. Дурново Микола Миколайович // Українська мова : енциклопедія. – Вид. 2-ге, випр. і доп. – К., 2004. – С. 165–166.
10. Железняк М. Г. Дурново Микола Миколайович / М. Г. Железняк // Енциклопедія сучасної України. – К., 2008. – Т. 8. – С. 547.

Дьяков Олександр Григорович (4.(17).06.1873–1951)

Народився в с. Стара Водолага Валківського повіту Харківської губернії (тепер – Валківський район Харківської області) в родині священика. 1897 р. закінчив словесне відділення Санкт-Петербурзької духовної академії.

1899–1909 рр. викладав російську мову та літературу в середніх навчальних закладах Харкова та Сум. 1909–1917 рр. читав курс психології та педагогіки на Вищих жіночих курсах у Харкові, 1915–1922 рр. – у Харківському комерційному інституті.

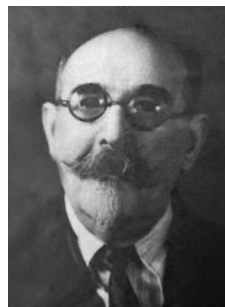
Із 1916 р. працював на кафедрі психології історико-філологічного факультету Харківського університету. Із 1920 р. викладав курс психології та педагогіки на історико-філологічному факультеті вищих навчальних закладів, утворених після ліквідації університетів: на Тимчасових педагогічних курсах (1920), в Академії теоретичних знань (1920–1921), у Харківському інституті народної освіти (факультет профосвіти) (1921–1930), у Харківському педагогічному інституті професійної освіти (1930–1933).

1922 р. отримав звання професора (надано Колегією Укрголовпросвіти НКО УСРР) та став керівником кафедри педагогіки ХІНО, з 1930 р. – ХППО. 1933–1941 рр. – професор кафедри педагогіки відновленого Харківського державного університету.

У 1923–1932 рр. був дійсним членом Українського науково-дослідного інституту педагогіки (керував шкільною секцією). 1931–1937 рр. викладав також на курсах аспірантів Харківського інституту інженерів транспорту, 1935–1941 рр. – на курсах при Харківському інженерно-педагогічному інституті.

Протягом жовтня 1941 р. – серпня 1943 р. перебував в окупованому Харкові, не працював (під час німецько-радянської війни 1941–1945 рр.).

1943–1945 рр. – професор кафедри педагогіки ХДУ.

Із 1947 р. по 1951 р. завідував кафедрою класичної філології філологічного факультету ХДУ, викладав латинську мову.

Література про нього

1. Олександр Григорович Дьяков // Кафедра історії зарубіжної літератури і класичної філології : біобібліогр. покажч. – Харків, 2005. – С. 13.
2. Лапина М. С. Александр Григорьевич Дьяков / М. С. Лапина // Университет в моей жизни / М. С. Лапина. – Х., 2010. – С. 246–248.
3. Павленко Л. Класична філологія у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна / Леонід Павленко, Леся Звонська // Українська класична філологія : Бібліографія, історія, персоналії (XVIII–XXI) : довідник / Леонід Павленко, Леся Звонська. – К., 2014. – С. 259–269.

С. 265–266: про О. Г. Дьякова.

Ендзелін Яніс (Ян Марцевич) (Іван Мартинович)

(10.(22).11.1873–1.02.1961)

Народився на хуторі Мічкени Каугорської волості Валмієрського повіту (Латвія) в родині селянина. Навчався в Каугорській волосній школі. 1884 р. закінчив Валмієрську повітову гімназію, 1892 р. – Ризьку класичну гімназію. Володів грецькою, латинською мовою, самостійно вивчив литовську мову.

1893 р. вступив на класичне відділення історико-філологічного факультету Дерптського (згодом – Юр'євського, тепер – Тартуського) університету. 1897 р. продовжив навчання на відділенні слов'янської філології, яке закінчив у 1900 р. Тоді ж став членом найстарішої студентської корпорації Lettonia, незабаром – членом Латиського літературного товариства. Після закінчення навчання був залишений в університеті, в 1903 р. захистив працю «Исследования в области кашубского языка» та був обраний на посаду приват-доцента. Протягом 1903–1908 рр. викладав порівняльне мовознавство. 1905 р. захистив магістерську дисертацію «Латышские предлоги».

1909 р. зарахований на посаду приват-доцента кафедри східних мов та порівняльного мовознавства історико-філологічного факультету Харківського університету. 1912 р. захистив докторську дисертацію «Славяно-балтийские этюды» та обійняв посаду ординарного професора (1912).

Викладав такі курси: вступ до мовознавства, порівняльна граматики індоєвропейських мов, порівняльна граматики германських мов; проводив заняття з пруської, литовської, давньовірменської, давньоісландської, готської та інших мов. Серед його учнів був Л. А. Булаховський.

Неодноразово їздив до Латвії збирати мовознавчі матеріали.

У Харкові вчений написав працю «Lettische Grammatik» («Латиська граматика»), яка була надрукована в 1922 р. в Латвії. Предмет дослідження: стан розвитку латиської мови, історія її звуків, мовні форми й конструкції, зв'язки з іншими мовами.

1920 р. Я. Ендзелін повернувся до Латвії й розпочав викладання в Латвійському університеті (м. Рига). За його активної участі утворилося відділення балтійської філології, на якому він читав такі курси, як вступ до балтійської філології, латиську мову.

Також за його ініціативи в 1920 р. було засновано Філологічне товариство, в 1935 р. – «Сховище латиської мови».

Протягом 1944–1950 рр. очолював кафедру латиської мови в Латиському державному університеті. Із 1946 р. – керівник Відділення мови Інституту мови і літератури Академії наук Латвійської РСР, із 1953 по 1961 рр. – керівник Сектору словників.

Автор понад 300 друкованих праць.

Член-кореспондент АН СРСР (1929), академік АН Латвійської РСР (1946). Заслужений науковий працівник Латвійської РСР (1945). Член-кореспондент Гельсінкського фінно-угорського товариства, Кенігсберзького наукового товариства, Геттінгського наукового товариства. Іноземний член Шведської королівської Академії наук, Нідерландської королівської Академії наук, Академії наук Чехії, Празького наукового товариства. Почесний доктор Уппсальського університету, Університету Вітаутаса Великого, Американського товариства лінгвістів, Естонського та Литовського наукових товариств.

Нагороджений орденом Червоної Зірки (1946), орденом Трудового Червоного Прапора (1953), орденом Леніна (1954). Лауреат Державної премії Латвійської РСР (1957), Ленінської премії (1958).

Помер у м. Наке, Кокнесе. Похований у Ризі.

1967 р. Латвійська академія наук заснувала мовознавчу премію імені Я. Ендзеліна.

Наукові інтереси: порівняльне та історичне мовознавство, граматика балтійських і слов'янських мов, їхні взаємозв'язки. Я. Ендзелін вважається засновником балтійського порівняльного мовознавства, одним із творців сучасної латиської писемності.

Основні праці

Повний перелік праць до 1958 р. див у кн.: Академик Ян Эндзелин : библиография. – Рига : АН Латв. ССР, 1958. – 108 с. – На латыш. и рус. яз. – У розд. «Література про нього» № 1.

1. Латышские заимствования из славянских языков // Живая старина. – 1899. – Т. 3, вып. 1. – С. 285–312.
2. Заметки к латышской акцентовке // Изв. Отд. рус. яз. и словесности Имп. Акад. наук. – 1901. – Т. 6, кн. 4. – С. 140–149.

То же, отд. отт.: СПб. : Тип. Имп. Акад. наук, 1902. – 10 с.

3. Исследования в области кашубского языка. – [Юрьев, 1901]. – 38 с.
4. Латышские предлоги. – Юрьев : Тип. К. Матиссена, 1905–1906.
 Ч. 1. – 1905. – 219 с.
 Ч. 2. – 1906. – IV, 142 с.
5. О происхождении литовско-латышского *ẽ* // Изв. Отд. рус. яз. и словесности Имп. Акад. наук. – 1908. – Т. 13, кн. 4. – С. 176–211.
 То же, отд. отт.: СПб. : Тип. Имп. Акад. наук, 1909. – 36 с.
6. *Latweeschu gramatika* / J. Endzelin, K. Mūnlenbach. – Rīga : K. Sichmana apgāhdība, 1907. – IV, 248 l.
 2-е доп. изд.: *Latviešu gramatika* / J. Endzelīn, K. Mīlenbach. – Rīga : Valters un Rapa, 1923. – 284 l.
 Из 1907 г. по 1937 г. было здійснено 13 переводов.
7. Введение в языковедение : из лекций, чит. в 1909/10 акад. году. Ч. 1. – X. : Типо-литогр. Иванченко, [1909]. – 120 с.
8. О родственных отношениях латышских говоров к литовским. – СПб. : Тип. Имп. Акад. наук, 1909. – 36 с.
9. О фонетических изменениях в языке // Зап. Харьков. ун-та. – 1909. – Кн. 4, ч. неофиц. – С. 1–9.
10. *Lettische Miszellen* // *Zeitschrift für vergleichende Sprachforschung auf dem Gebiete der indogermanischen Sprachen*. – Göttingen (Deutschland), 1909. – Bd. 42. – S. 375–379.
11. *Zum lettischen Präteritum* // *Zeitschrift für vergleichende Sprachforschung auf dem Gebiete der indogermanischen Sprachen*. – Göttingen (Deutschland), 1909. – Bd. 43. – S. 1–41.
12. О судьбе носовых звуков в латышском языке // Изв. Отд. рус. яз. и словесности. – 1910. – Т. 15, кн. 2. – С. 198–221.
13. [Рецензия] // Журн. М-ва нар. просвещения. – 1910. – Ч. 28, № 7, отд. 2. – С. 190–203. – Рец. на кн.: Berneker E. *Slavisches Etymologisches Wörterbuch*. Lieferung 1–4 / Berneker E. – Heidelberg, 1908–1909.
14. *Ievadijums valodniecībā* // *Izglītība*. – 1910. – № 8. – Р. 592–604.
15. Славяно-балтийские этюды. – X. : Зильберберг и сыновья, 1911. – 208 с.
16. *Baltica* // *Zeitschrift für vergleichende Sprachforschung auf dem Gebiete der indogermanischen Sprachen*. – Göttingen (Deutschland), 1911. – B. 44, H. 1/2. – S. 46–69.
17. О вставочных *k* и *g* в балтийских языках // Изв. Отд. рус. яз. и словесности Имп. Акад. наук. – 1912. – Т. 17, кн. 4. – С. 110–126.
18. О происхождении праславянских инфинитивов на *-nqtī* // Рус. филол. вестн. – 1912. – Т. 68, № 4. – С. 370–372.
19. Отчет о летней командировке 1911 г. в Курляндскую, Лифляндскую и Витебскую губернии для изучения латышских говоров // Зап. Харьков. ун-та. – 1912. – Кн. 2, ч. офиц. – С. 7–10.
20. «Подвижное» *s* в латышском языке // Изв. Отд. рус. яз. и словесности. – 1912. – Т. 17, кн. 4. – С. 127–132.

21. Par seno kursu (jeb kuršu) tautību un valodu // Druva. – Rīga, 1912. – № 5. – S. 623–633.
22. Лингвистические мелочи. 1. О происхождении древнерусского и западнославянского -ѣ, соответствующего южнославянскому е. 2. Болг. педесет и девендесет, и nd из dd // Рус. филол. вестн. – Варшава, 1913. – Т. 70, № 3. – С. 109–113.
23. Отчет о летней командировке 1912 г. в Курляндию, Лифляндию и Витебскую губернии для изучения латышских говоров // Зап. Харьков. ун-та. – 1913. – Кн. 1, ч. офиц. – С. 19–22.
24. Litauisch-lettische Miszellen // Lietuvių tauta. – Vilnius, 1913. – Кн. 2, d. 2. – P. 284–291.
25. Miszellen // Indogermanische Forschungen. – Strassburg (Deutschland), 1913. – Bd. 33, H. 1/2. – S. 119–126.
26. Weiteres zu den lettischen Intonationen // Indogermanische Forschungen. – Strassburg (Deutschland), 1913. – Bd. 33, H. 1/2. – S. 104–118.
27. Латышская параллель к польскому bóg: bok и др. // Рус. филол. вестн. – Варшава, 1914. – Т. 71, № 2. – С. 562–563.
28. Отзыв о медальном сочинении на тему «Очерк истории плавных и носовых согласных в санскрите, греческом, латинском и славянском языках» под девизом : «Per angusta ad augusta» // Зап. Харьков. ун-та. – 1914. – Кн. 1, ч. офиц. – С. 7–10.
29. Vecā Stendera latviešu gramatika un vārdnīca // Druva. – Rīga, 1914. – № 9–12. – S. 907–911.
30. [Рецензия] // Журн. М-ва нар. просвещения. Новая сер. – 1915. – Ч. 59, № 10. – С. 413–422. – Рец. на кн.: Исследование в области древнегреческой фонетики / М. Фасмер. – М. : Тип. Г. Лисснера и Д. Собко, 1914. – VIII, 171 с.
31. Заметки о балтийских именных основах на -(j) ē и jo // Рус. филол. вестн. – Варшава, 1916. – Т. 76, № 4. – С. 292–315.
32. К литовской акцентуации и именительному падежу множественного числа основ на o // Изв. Отд. рус. яз. и словесности. – 1916. – Т. 21, кн. 2. – С. 295–312.
33. [Рецензия] // Рус. филол. вестн. – 1916. – Т. 75, кн. 1–2. – С. 296–303. – Рец. на кн.: Акценатске студије. Кн. 1 / А. Белић. – Београд, 1914. – VIII, 210 с. – (Посебна издања / Српска Краљевска Академија ; кн. 42 : Науке философске и филологике ; кн. 11).
34. Заметки о балтийских именных основах на -(j) ē и -jo : (По поводу книги F. Sommer'a : Die indogermanischen iā- und io-Stämme im Baltischen) // Рус. филол. вестн. – Варшава, 1916. – Т. 76, № 4. – С. 292–315.
35. К литовской акцентуации и именительный падеж множественного числа основ на -o // Изв. Отд. рус. яз. и словесности Имп. Акад. наук. – 1916. – Т. 21, кн. 2. – С. 295–312.
То же, отд. отт. – Пг. : Тип. Имп. Акад. наук, 1917. – 18 с.
36. О балтийском окончании 2-го лица единственного числа // Изв. Отд. рус. яз. и словесности Имп. Акад. наук. – 1917. – Т. 22, кн. 1. – С. 85–116.

37. О литовском именительном падеже множественного числа мужского рода причастий действительного залога // Изв. Отд. рус. яз. и словесности Имп. Акад. наук. – 1917. – Т. 22, кн. 2. – С. 187–199.
38. *Latviešu valodas mācība / sarakstīta J. Endzelīna, K. Mīlenbacha.* – 2. pārstrād. izd. – Rīga : Valters un Rapa, 1921. – 172 l.
 3. *iesp.* – Rīga : Valters un Rapa, 1922. – 172 l.
 4. *izd.* – Rīga : Valters un Rapa, 1923. – 172 l.
 5. *izd.* – Rīga : Valters un Rapa, 1924. – 172 l.
 6. *izd.* – Rīga : Valters un Rapa, 1927. – 172 l.
39. *Lettische Grammatik : Herausgegeben vom Lettischen Bildungsministerium.* – Rīga : Kommissionsverlag A. Gulbis, 1922. – XII, 862 S. – Ним. мовою.
 2-е вид., *don. : Latviešu valodas gramatika. – Rīga : Latvijas Valsts Izdevniecība., 1951. – 1100 l. – Латиською мовою.*
40. *Lettisches Lesebuch : Grammatische und Metrische Vorbemerkungen : Texte und Glossar.* – Heidelberg : Carl Winter's, 1922. – 206 s. – (Indogermanische Bibliothek / Hrs. von H. Hirt W. Streitberg, 1 abt: 1 Reihe : Grammatiken ; 16 Bd.).
41. Zur Betonung der litauischen Präsensstämme // *Zeitschrift für vergleichende Sprachforschung auf dem Gebiete der indogermanischen Sprachen.* – Göttingen (Deutschland), 1923. – B. 51, H. 1/2. – S. 1–17.
42. *Izrunas un rakstības vadonis / sast. J. Endzelīns, P. Šmits.* – 6. izd. – Rīga : A. Gulbis, 1925. – 16 l.
43. *Dažādas valodas klūdas.* – Rīga : A. Gulbis, 1925. – 47 l.
44. Контакт между русскими и латышскими учеными // *Сегодня.* – 1929. – 29 сент.
45. *Red. : Mīlenbach K. Lettisch-deutsches Wörterbuch / red. J. Endzelin.* – Rīga, 1923–1930.
 B. 1, H. 1–10. – 1923–1925. – 840 S.
 B. 2, H. 11–21. – 1925–1927. – 909 S.
 B. 3, H. 22–35. – 1927–1929. – 1168 S.
 B. 4, H. 36–38. – 1929–1932. – 895 S.
46. О латышско-финских языковых связях // *Памяти академика Льва Владимировича Щербы (1880–1944) : сб. ст. – Л., 1951. – С. 299–304.*
47. Древнейшие славяно-балтийские языковые связи // *Известия АН Латв. ССР.* – 1952. – № 3. – С. 33–46.
 То же // Труды Ин-та языка и лит. АН Латв. ССР. – 1953. – Т. 2. – С. 67–82.
48. *Latvijas PSR vietvārdi. Daļa I, Sējums 2. K-O.* – Rīga, Latv. PSR zinātņu akad. izd., 1961. – XI, 505 l. – (Latv. PSR zinātņu akad. Valodas un literatūras inst.)
49. *Избранные труды : в 4 т. Рига : Зинатне, 1971–1982. – Т. 1–4.*
 Т. 1. – 1971. – 727 с. ; Т. 2. – 1974. – 798 с.
50. *Darbu izlase : 4 sējums [= Избранные труды : в 4 т.].* – Rīga, 1971–1985.*

Література про нього

1. Академик Ян Эндзелін : библиография. – Рига : АН Латв. ССР, 1958. – 108 с. – На латыш. и рус. яз.

2. Сборник статей, посвященный академику, профессору, доктору Яну Эндзелину в связи с 85-летием со дня рождения и 65-летием научной деятельности. – Рига : Изд-во АН Латв. ССР, 1959. – 736 с. – На рус., латыш., нем. яз.
Зі змісту: Dižais valodnieks Jānis Endselīns / Ev. Sorols, M. Saule-Sleine. – С. 7–21 ; Akadēmika Jāņa Endselīna nopelni lituānistikā / A. Sabalausks. – С. 23–27 ; Akadēmika Jāņa Endselīna ietekme uz lielo Lietuvju valodas vardnīcu / V. Vosīlīte. – С. 29–30 ; Prof. Dr. J. Endselīna darbu bibliografija / K. Egle, J. Paeglis. – С. 653–732.
3. Ендзелін Яніс Марцевич // Українська радянська енциклопедія. – К., 1961. – Т. 4. – С. 494.
2-е вид. – К., 1979. – Т. 4. – С. 33.
4. Памяти И. М. Эндзелина // Краткие сообщ. Ин-та славяноведения / АН СССР. – 1962. – Вып. 35. – С. 114–115.
5. Нитинь Д. П. Некоторые проблемы общего языкознания в трудах Я. М. Эндзелина / Д. П. Нитинь // Науч. докл. высш. шк. Филол. науки. – 1969. – № 3. – С. 84–91.
6. Нитинь Д. П. Некоторые проблемы эволюции языка в трудах Я. М. Эндзелина / Д. П. Нитинь // Изв. АН Латв. ССР. – 1969. – № 2. – С. 30–38.
7. Балтийские языки и их взаимосвязи со славянскими, финно-угорскими и германскими языками : тез. докл. науч. конф., посвящ. 100-летию со дня рождения акад. Я. Эндзелина. – Рига, 1973. – 130 с.
Зі змісту: Я. Эндзелін и развитие латышского языкознания / Р. Я. Грабис. – С. 3–12 ; Главные источники и критерии, использованные Я. Эндзелином при установлении норм латышского литературного языка / Т. Г. Порите. – С. 13–17 ; Прусская этимология в трудах Я. Эндзелина и лексика белорусского и украинского языков / А. П. Непокупный. – С. 19–22 ; Значение трудов Я. Эндзелина для изучения топонимии Белоруссии / В. А. Жучкевич. – С. 23–27.
8. Откупщиков Ю. В. Янис Эндзелин. 1873–1961 : К 100-летию со дня рождения / Ю. В. Откупщиков // Рус. яз. в шк. – 1973. – №2. – С. 110–113.
9. Грисле Р. Я. Эндзелин, Эндзелинс Ян Марцевич / Р. Я. Грисле // Большая советская энциклопедия. – 3-е изд. – М., 1978. – Т. 30. – С. 180.
10. Непокупный А. П. Ендзелін Яніс / А. П. Непокупный // Українська мова : енциклопедія. – 2-е вид., випр. і доп. – К., 2004. – С. 174.

Епштейн Михайло Юхимович

(01.10.1909 – після 1969 р.)

Народився в м. Гадяч Полтавської губернії (зараз – Полтавської області) у сім'ї друкаря. Протягом 1926–1929 рр. працював піонервожатим дитячого містечка в Києві, у 1929–1931 рр. – старшим вихователем дитячої колонії в м. Лубни, згодом – вихователем дитячого будинку в Харкові.

Закінчив філологічний факультет Харківського державного університету (1936), аспірантуру при ХДУ (1939). 1939–1940 рр. працював старшим лаборантом, 1940–1941 рр. – старшим викладачем кафедри мови та літератури філологічного факультету ХДУ.

Під час німецько-радянської війни 1941–1945 рр. знаходився в евакуації. Працював у дитячій колонії в м. Арись (Казахстан). У березні 1942 р. – червні 1944 р. був старшим викладачем, доцентом Об'єднаного українського університету в м. Кзил-Орда (Казахстан). 1942 р. захистив кандидатську дисертацію «Лермонтов в истории русской критики», в 1943 р. отримав звання доцента.

Із липня 1944 р. по вересень 1969 р. працював доцентом кафедри історії російської літератури ХДУ.

1947–1949 рр. був заступником декана філологічного факультету ХДУ.

Нагороджений медаллю «За доблестный труд в Великой Отечественной войне 1941–1945 гг.».

Помер у Харкові.

Наукові інтереси: історія російської літератури.

Праці

1. М. В. Гоголь // За більшовицькі кадри. – 1936. – 8 берез.
2. Живий незабутній образ : [О. С. Пушкін] // За більшовицькі кадри. – 1936. – 27 жовт.
3. Великий геній-революціонер : [О. М. Горький] // За більшовицькі кадри. – 1938. – 28 берез.
4. Письменник-більшовик : [М. Шолохов] // За більшовицькі кадри. – 1938. – 1 трав.
5. Тема родини в творчестве Лермонтова // Научная конф. молодых ученых ХГУ им. А. М. Горького, посвящ. XX-летию ВЛКСМ : тез. докл. – Х., 1938. – С. 77–79.
6. Философские основы лирики Лермонтова // Научная конф. молодых ученых ХГУ им. А. М. Горького, посвящ. XX-летию ВЛКСМ : тез. докл. – Х., 1938. – С. 6–7.

7. Лермонтов в истории русской критики : дис. ... канд. филол. наук. – [Б. м.], 1942. – 8 с.*
8. Дореволюционное творчество В. Катаева // Наукова конф. викладачів філологічного факультету університету, присвяч. підсумкам науково-дослідної роботи за 1958 рік : тези доп., січ. 1959 р. – Х., 1959. – С. 29–31.
9. Початок шляху : (Про дореволюційну творчість В. Катаєва) // Вісн. Харків. ун-ту. – 1965. – № 7 : Сер. філол. – Вип. 1. – С. 74–80.
10. Рання проза В. Катаєва // Вопросы литературоведения и языкознания : науч. конф. преп. филол. ф-та : тез. и автореф. докл., сент. 1965 г. –Х., 1965. – Вип. 2. – С. 39–40.
11. Про деякі питання майстерності В. Катаєва в романі «Время, вперед» // Питання літературознавства та мовознавства : тези доп. та повідомл. респ. наук. конф. (травень 1967 р.). – Х., 1967. – С. 50–52.

Література про нього

1. Кнейчер В. Полум'яне серце : [до 60-річчя з дня народж. М. Ю. Епштейна] / В. Кнейчер, Ф. Медведєв // Харків. ун-т. – 1969. – 21 жовт.

Євстаф'єва Наталя Павлівна

(17.06.1955 р. народж.)

Народилася в м. Армавір Краснодарського краю (РФ). 1963 р. переїхала з родиною до Белгорода. Протягом 1970–1974 рр. навчалася в Белгородському музичному училищі (клас скрипки), де після закінчення курсу працювала до 1977 р.

1977–1982 рр. навчалася на філологічному факультеті Харківського державного університету (тепер – Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна), який закінчила з відзнакою.

Працювала вчителем у середній школі с. Рогань.

Із 1987 р. по 1990 р. навчалася в аспірантурі кафедри історії російської літератури ХДУ. 1990 р. захистила кандидатську дисертацію «Своеобразие жанровых форм в книге И. А. Бунина "Темные аллеи"».

Із 1990 р. працює на кафедрі історії російської літератури ХДУ (ХНУ імені В. Н. Каразіна) на посадах викладача (1990), доцента (1999).

Викладала й викладає курси: «Історія російської літератури першої половини ХХ ст.», «Екзистенційна свідомість у прозі російського зарубіжжя першої хвилі», «Історія російської літератури ХХ ст.», «Історія російської літератури кінця ХІХ – початку ХХ ст.»; веде науковий семінар «Проза російського зарубіжжя (1920–1930-і роки)».

Під її керівництвом захищена одна кандидатська дисертація.
Наукові інтереси: література російського зарубіжжя.

Праці

1. Новелла и рассказ – ведущие жанровые формы в книге И. А. Бунина «Темные аллеи» // *Вопр. Рус. лит.* – Львов, 1986. – Вып. 1. – С. 94–100.
2. О жанре и композиции лирической миниатюры в книге И. Бунина «Темные аллеи» // *Вісн. Харків. ун-ту.* – 1989. – № 329. – С. 33–41.
3. О жанрообразующей функции и эстетической природе подтекста в новелле И. А. Бунина «В Париже» // *Вісн. Харків. ун-ту.* – 1991. – № 353. – С. 37–42.
4. Своеобразие жанровых форм в книге И. А. Бунина «Темные аллеи» : автореф. дис. ... канд. филол. наук. – Х., 1990. – 16 с.
5. Об «иронической интонации» в книге И. А. Бунина «Темные аллеи» // *Комическое в мировом литературном процессе XX века : (Художественная практика и проблемы научного осмысления) : тез. докл. и сообщ. межгос. науч. конф. (8–10 окт. 1992 г.).* – Х., 1992. – С. 125–127.
6. О жанре и композиции рассказа И. А. Бунина «Темные аллеи» // *Рус. филология : Укр. вестн.* – Х., 1994. – № 4. – С. 34–37.
7. Композиционно-повествовательные формы выражения концепции действительности в повести И. А. Бунина «Дело корнета Елагина» // *Творческое наследие И. А. Бунина и мировой литературный процесс : материалы междунар. науч. конф., посвящ. 125-летию со дня рождения писателя.* – Орел, 1995. – С. 66–68.
8. Концепция мира и человека в рассказе Л. Андреева «Весной» и повести И. Бунина «Митина любовь» // *Эстетика диссонансов : межвуз. сб. науч. тр.* – Орел, 1996. – С. 25–26.
9. О некоторых особенностях философской концепции и художественной формы повести И. Бунина «Митина любовь» // *Теоретические и прикладные проблемы русской филологии : сб. науч. тр.* – Славянск, 1998. – С. 73–78.
10. «Лирическая эмоция» и «символы идеи» в творчестве И. А. Бунина и С. В. Рахманинова // *Вісн. Харків. ун-ту.* – 1998. – № 411. – С. 90–94.
11. Поэтика новеллы И. А. Бунина «Генрих» / Е. В. Егоянц, Н. П. Евстафьева // *Вісн. Харків. ун-ту.* – 1998. – № 408. – С. 148–151.
12. Историческое и метаисторическое в философско-художественной концепции новеллы И. Бунина «Чистый понедельник» // *Вісн. Харків. ун-ту.* – 1999. – № 448. – С. 185–189.
13. Солнце, зажженное смертью : Пушкин и Скрябин в эстетической концепции Осипа Мандельштама // *Вісн. Харків. ун-ту.* – 1999. – № 449. – С. 144–149.
14. Литература : хрестоматия : 11 класс : для школ с рус. яз. обучения / сост. Н. П. Евстафьева, Р. Г. Кузьменко, И. И. Московкина, Г. Г. Руденко ; под ред. проф. И. И. Московкиной. – Х. : Ранок, 2000. – 768 с.;

То же. – 2-е изд., перераб. и доп. – Х. : Веста, 2003. – 656 с.

15. Дискурсивная проза Б. Л. Пастернака : «Шопен» // Теоретические и прикладные проблемы русской филологии : науч.-метод. сб. – Славянск, 2001. – Вып. 9, ч. 2. – С. 174–177.
16. Поэтика малой прозы Б. Зайцева и И. Бунина : интенциональность и текст // Юбилейная междунар. конф. по гуманитарным наукам : материалы. – Орел, 2001. – Вып. 2 : Л. Н. Андреев и Б. К. Зайцев. – С. 235–239.
17. Иван Бунин. – Х. : Веста, 2002. – 64 с. – (Сер. «Школьная программа»).
18. Концепция реализма Б. Л. Пастернака : «Шопен» // Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти : зб. наук. пр. – К., 2002. – Вип. 10. – С. 199–202.
19. Авторская интенциональность и формы лирического высказывания в художественных системах Бунина и Рахманинова // Спадщина П. І. Чайковського на шляху ХХІ століття. Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти : зб. наук. пр. – Х., 2004. – Вип. 14. – С. 91–97.
20. История русской литературы конца XIX – начала XX века : метод. указания, раб. план-прогр. курса / И. И. Московкина, Н. П. Евстафьева, Г. Г. Руденко. – Х., 2004. – 48 с.
21. «Я хотів служити народові» : [передмова] ; примітки // Майстер і Маргарита / Михайло Булгаков ; пер. з рос. Миколи Білоруса. – Х., 2006. – С. 3–18, 407–414.
22. Эволюция экзистенциального сознания в романе Гайто Газданова «Призрак Александра Вольфа» // Вісн. Харків. нац. ун-ту імені В. Н. Каразіна. – 2006. – № 727 : Сер. : Філологія. – Вип. 47. – С. 157–160.
23. «Рго» и «contra» Леонида Андреева [рецензия] // Вісн. Харків. ун-ту. – 2006. – № 727 : Сер. : Філологія. – Вип. 47. – С. 243. – Рец. на кн.: Между «рго» и «contra» : координаты художественного мира Леонида Андреева / И. И. Московкина. – Х. : ХНУ им. В. Н. Каразина, 2005. – 288 с.
24. Код Форе в романе Г. Газданова «Пробуждение» // Вісн. Харків. ун-ту. – 2007. – № 765 : Сер. : Філологія. – Вип. 50. – С. 140–144.
25. Повествовательная стратегия игры в повести И. Бунина «Дело корнета Елагина» // Вісн. Харків. ун-ту. – 2007. – № 787 : Сер. : Філологія. – Вип. 52. – С. 329–331.
26. История русской литературы конца XIX – начала XX века (1890-е – начало 1920-х годов) : метод. указ., рабочий план-программа курса / Евстафьева Н. П., Московкина И. И., Руденко Г. Г. – Х., 2008. – 48 с.
27. Литература в школе : учеб. пособие для студентов-практикантов 4-х и 5-х курсов филол. ф-та : в 2 ч. / [П. Н. Бабай, Н. П. Евстафьева, Р. Г. Кузьменко и др.] ; Харьков. нац. ун-т имени В. Н. Каразина. – Х. : ХНУ им. В. Н. Каразина, 2008. – Ч. 1 : XIX век. – 352 с. ; ч. 2 : XX век. – 336 с.
28. Мир и человек в романе Б. К. Зайцева «Золотой узор» // Вісн. Харків. ун-ту. – 2009. – № 873 : Сер. : Філологія. – Вип. 58. – С. 90–93.
29. «А что – слова?» : [рецензия] // Радуга. – 2010. – № 5–6. – С. 156–158. – Рец. на кн.: МА : Стихи о Главном / Михаил Красиков. – Х. : Эксклюзив, 2009. – 76 с.

30. Интегрированный курс : 11 класс / [сост. Н. П. Евстафьева, Р. Г. Кузьменко, И. И. Московкина и др.]. – Х. : Ранок, 2013. – 912 с.
31. Литература : 11 класс : хрестоматия-справочник / [сост. Н. П. Евстафьева, Р. Г. Кузьменко, И. И. Московкина и др. ; под ред. И. И. Московкиной]. – Х. : Веста, 2011. – 912 с.
32. И. И. Московкина : ученый, педагог, человек культуры // Ирина Ивановна Московкина – профессор Харьковского национального университета имени В. Н. Каразина : биобиблиогр. указ. / авт.-сост. Ю. Ю. Полякова ; науч. ред. А. И. Лагунов. – Х., 2011. – С. 3–4.
33. Обретение единства в личности : [рецензия] // Вісн. Харків. ун-ту імені В. Н. Каразіна. – 2011. – № 936 : Сер. : Філологія. – Вип. 61. – С. 297–299. – Рец. на кн.: Vladimir Nabokov v kontekste postmoderny = Владимир Набоков в контексте постмодернизма / PaedDr., PhD [д-р педагогтики, д-р философии] Eva Nemethova. – Nitra, 2009. – 292 с.
34. Послесловие, примечания // Мастер и Маргарита / Михаил Булгаков. – Х. : Фолио, 2011. – С. 395–425.
35. «Ушёл, не оставив ни надежд, ни обещаний» : Г. Газданов об А. П. Чехове // Вісн. Харків. ун-ту імені В. Н. Каразіна. – 2011. – № 963 : Сер. : Філологія. – Вип. 62. – С. 213–217.
36. Проза первой волны русской эмиграции : видение мира, поэтика и творческий метод писателя : учеб.-метод. пособие для вузов. – Х. : Изд-во ХНУ им. В. Н. Каразина, 2012. – 99 с. – (Учеб.-метод. пособие).
37. Код Форе в романе Г. Газданова «Пробуждение» // Свой вариант : альм. Межрегион. союза писателей и Конгр. литераторов Украины. – Луганск, 2012. – № 17 – С. 416–422.
38. Интегрированный курс. 11 класс / сост. Н. П. Евстафьева, Р. Г. Кузьменко, И. И. Московкина, Т. В. Надозирная, Р. Н. Поддубная, Г. Г. Руденко. – Х. : Ранок, 2013. – 912 с.
39. «Очень зоркие глаза дал ему Бог!» : бунинский мотив онтологического зрения в эссе Гайто Газданова «О Чехове» // И. А. Бунин в мировой культуре : сб. науч. ст. по итогам Междунар. науч. конф., посвящ. 80-летию присуждения рус. писателю И. А. Бунину Нобелевской премии. – Белгород, 2013. – С. 125–133.
40. Человек и история в новелле И. А. Бунина «Чистый понедельник» : (к 80-летию присуждения Нобелевской премии) / Н. П. Евстафьева, С. В. Ломакович // Вестн. Харьков. нац. пед. ун-та им. Г. С. Сковороды. Сер. : Русская филология. – 2013. – № 3–4 (50). – С. 52–54.
41. Аудиальный код в романе Г. Газданова «Полет» // Вісн. Харків. ун-ту. – 2013. – № 1080 : Сер. : Філологія. – Вип. 69. – С. 6–10.
42. Аудиальный код в романе Г. Газданова «Полет» // Бунинские чтения в Орле – 2013 : материалы Всерос. науч. конф. – Орел, 2014. – С. 75–79.

43. Поэтика аудиальности в малой прозе Г. Газданова : «Великий музыкант» / Н. П. Евстафьева, Е. А. Маханьков // Вісн. Харків. нац. ун-ту імені В. Н. Каразіна. Сер. : Філологія. – 2015. – Вип. 73. – С. 229–232.
44. «Человек с душой, сплетенной из грязи, нежности и грусти» : Гайто Газданов о Василии Розанове // Вісн. Харків. ун-ту ім. В. Н. Каразіна. Сер. : Філологія. – 2016. – Вип. 75. – С. 192–195.
45. Поэтика аудиальности в романах Г. Газданова «Полет» и «Пробуждение» // Классические и постклассические литературные стратегии в пространстве современной культуры : кол. моногр. / под ред. И. И. Московкиной, Т. А. Шеховцовой. – Х., 2017. – С. 222–235.
46. «Гул затих» : памяти Людмилі Ростиславовны Савченко // Людмила Савченко: душа воспламененная : сб. науч. тр. / сост. Е. В. Маслий, А. В. Кардашова. – Х., 2018. – С. 255–256.

Література про неї

1. Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна за 200 років / В. С. Бакіров, В. М. Духопельников, Б. П. Зайцев [та ін.]. – Х. : Фоліо, 2004. – 750 с. : іл.
С. 698: про Н. П. Євстаф'єву.
2. Бондар К. Прийдешня весна викладача : [бесіда з Н. П. Євстаф'євою] / Карина Бондар // Харків. ун-т. – 2019. – 5 берез. з фот.

Єрофеїв (Єрофіїв) Іван Федорович
(08.10.(26.09).1882–27.11.1953)

Народився в с. Андрушівка (тепер Погребищенського району Вінницької області). Середню освіту здобув у 3-ій київській гімназії. 1907 р. закінчив історико-філологічний факультет Університету Св. Володимира в Києві. Після закінчення університету працював у школах Сімферополя. Із 1921 р. викладав у вищих та середніх навчальних закладах Харкова.

Протягом 1921–1934 рр. працював на кафедрі історії української культури при Харківському інституті народної освіти та в Музеї Слобідської України, де заснував рукописний відділ.

1934 р. переїхав до Києва, викладав латинську мову в Київському медичному інституті та медичних школах.

Активно співпрацював із Українським комітетом охорони пам'яток культури. Був членом спілки селянських письменників «Плуг».

Автор близько 100 друкованих праць.

Займався перекладацькою діяльністю, зокрема 1928 р. здійснив переклад п'єси К. Треньова «Любов Ярова». Збирав історичні матеріали про О. Довбуша та У. Кармалюка.

В останні роки життя брав активну участь у створенні латинсько-українсько-російського словника медичної термінології (вийшов у 1948 р.).

Помер у смт. Ворзель Києво-Святошинського району Київської області.

Наукові інтереси: український фольклор та етнографія, музика, історія України, історія української літератури (зокрема творчість Т. Шевченка, М. Гоголя, Г. Сковороди, П. Грабовського, В. Чумака), історія українського театру, міжнаціональні літературно-мистецькі зв'язки.

Праці

1. Українські думи і їх редакції // Зап. Укр. наук. т-ва в Києві. – 1909. – Вип. 6. – С. 3–17.
2. Питання про українські думи у працях акад. М. Сумцова // Наук. зб. Харків. наук.-дослід. катедри історії України. – Х., 1924. – Ч. 1. – С. 5–14.
3. Музей Слободской Украины им. Сковороды // Пламя. – 1925. – № 9. – С. 10–11.
4. Перший журналіст на Слобожанщині : [В. Маслович] // Черв. шлях. – 1925. – № 10. – С. 107–117.
5. Право жінки й матері в творах Т. Шевченка // Знання. – 1925. – № 9. – С. 9–12.
6. [Рецензія] // Черв. шлях. – 1925. – № 5. – С. 199–200. – Рец. на кн.: Нелегальні відозви з нагоди Шевченкових роковин. – [К.] : ДВУ, 1925. – 64 с.

7. [Рецензія] // Черв. шлях. – 1925. – № 6–7. – С. 325–327. – Рец. на кн.: Шевченко та його доба : зб. 1. – Х. : ДВУ, 1925. – 200 с.
8. [Рецензія] // Черв. шлях. – 1925. – № 1–2. – С. 358–359. – Рец. на кн.: Українські народні думи у відношенню до пісень, віршів і похоронних голосінь / Ф. Колесса // Зап. Наук. т-ва Шевченка в Львові. – Львів, 1920. – Т. 130. – С. 1–18 ; 1921. – Т. 131. – С. 1–63 ; Т. 132. – С. 1–64.
9. [Рецензія] // Черв. шлях. – 1925. – № 6–7. – С. 331–334. – Рец. на кн.: Гоголь и натуральная школа / В. Виноградов. – Л. : Образование, 1925. – 76 с.
10. [Рецензія] // Черв. шлях. – 1925. – № 6–7. – С. 321–322. – Рец. на кн.: Как люди научились говорить, читать и писать / Е. Кагаров. – Х. : Госиздат Украины, 1925. – 59 с.
11. Відгук методи О. Потебні в розвідці Ф. Колесси про думи // Наук. зб. Харків. наук.-дослід. кафедри історії України. – 1926. – № 2–3. – С. 39–48.
12. Матеріали до біографії В. С. Олександрова : (Дві лекції в Музею Слобідської України ім. Сковороди) // Черв. шлях. – 1926. – № 9. – С. 253–255.
13. Новий рукопис Гоголя : (З рукописного відділу Музею Слобідської України) // Черв. шлях. – 1926. – № 2. – С. 175–176. – Про рукопис М. В. Гоголя «Лествица, возводящая на небо».
14. Один із сучасників поета : Акад. І. І. Соколов // Черв. шлях. – 1926. – № 2. – С. 173–174.
15. [Рецензія] // Черв. шлях. – 1926. – № 5–6. – С. 261–262. – Рец. на кн.: В тенетах далечини : Пам'яті Григорія Сковороди / М. Проліс. – Прага ; Берлін : Нова Україна, 1924. – 60 с.
16. [Рецензія] // Черв. шлях. – 1926. – № 11–12. – С. 258–259. – Рец. на кн.: Кармалюк в українській народній пісні / В. Герасименко. – Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Поділ. наук. вид-во при УАН, Секція іст.-філол., 1926. – 16 с.
17. Рукопис О. Шишацького-Ілліча : (З музею Слобідської України) // Черв. шлях. – 1926. – № 3. – С. 212–214.
18. Спадщина Гоголів-Яновських : (Рукописи в Музею Слобідської України) // Черв. шлях. – 1926. – № 11–12. – С. 249–251.
19. Сторінка з біографії поета-засланця (П. Грабовського) // Черв. шлях. – 1926. – № 5–6. – С. 290–292 : фото.
20. Альбом М. Д. Старова : (до історії шевченківських автографів) // Черв. шлях. – 1927. – № 11. – С. 265–268.
21. Літературно-етнографічний твір В. Г. Масловича // Бюлетень Музею Слобідської України ім. Г. С. Сковороди. – Харків, 1926–1927. – № 2–3. – С. 33–39.
22. Рукописний відділ Музею Слобідської України ім. Сковороди // Бюл. Музею Слобід. України ім. Г. С. Сковороди. – Х., 1926–1927. – № 2–3. – С. 25–30 ; № 4–5. – С. 8–14.
23. Рукописний збірник початку XIX ст. : (Музей Слобід. України) // Черв. шлях. – 1927. – № 9–10. – С. 236–237.

24. [Рецензія] // Черв. шлях. – 1927. – № 3. – С. 212–214. – Рец. на кн.: Шевченко та його доба : зб. 2. – Х. : ДВУ, 1926. – 168 с.
25. [Рецензія] // Черв. шлях. – 1927. – № 3. – С. 299–300. – Рец. на кн. : Перша газета на Україні / І. Кривецький. – К., 1927. – 15 с. : іл.
Te same // *Бібліол. вісті*. – 1926. – № 4. – С. 5–15.
26. [Рецензія] // Черв. шлях. – 1927. – № 12. – С. 205. – Рец. на кн.: Рання українська драма : Ів. Котляревський й театр його часу / поперед. ст. П. Рупіна. – К. : Книгоспілка, 1927. – 262 с.
27. Список балади П. Гулака-Артемівського «Пан Твардовський» : (З рукоп. від. Музею Слобід. України) // Черв. шлях. – 1927. – № 5. – С. 205–206.
28. «У додаток до покажчика літератури про Гоголя українською мовою» В. Дського // Черв. шлях. – 1927. – № 7–8. – С. 346–347.
29. Харківські спогади В. Г. Масловича // Зап. Іст-філол. відділу ВУАН. – 1927. – Кн. 13–14. – С. 70–75.
30. Автографи Квітки-Основ'яненка // Черв. шлях. – 1928. – № 3. – С. 139–140.
31. Дума про бурю на Чорнім морі : (Варіант з рукоп. збірки проф. М. Ф. Сумцова) // Бюл. Музею Слобід. України ім. Г. С. Сковороди. – Х., 1927–1928. – № 4–5. – С. 49–52.
32. Літературна старовина : Автограф книги Квітки-Основ'яненка придбав Музей Слобідської України // Черв. шлях. – 1928. – № 3. – С. 139–140. – Хроніка.
33. «Невський проспект» В. Масловича : (Зі старих укр.-рос. стосунків) // Бюл. Музею Слобід. України ім. Г. С. Сковороди. – Х., 1927–1928. – № 4–5. – С. 28–36.
34. [Рецензія] // Черв. шлях. – 1928. – № 1. – С. 168. – Рец. на кн.: Українські байкарі XIX ст. / упоряд. І. Степаненко. – К. : Час, 1927. – 160 с.
35. З літературної спадщини забутого шевченкіянця О. І. Галкіна : (до історії перекладів Шевченка російською мовою) // Черв. шлях. – 1929. – № 3. – С. 95–99.
36. Паніванівська легенда про Г. С. Сковороду // Матеріали до етнології і антропології / Етногр. комісія Наук. т-ва ім. Шевченка. – Львів, 1929. – ТТ. 21–22, ч. 1. – С. 215–217.
37. Перебування В. Чумака на Харківщині : (З нагоди 10-річчя смерті) // Гарт. – 1929. – № 12. – С. 141–143.
38. [Рецензія] // Черв. шлях. – 1929. – № 2. – С. 229. – Рец. на кн.: Степан Васильченко : З приводу 50-ліття зо дня його народження / Б. Якубський. – [Х.] : ДВУ, 1928. – 71 с.
39. Український Купер : Г. П. Данилевський (1829–1929) // Черв. шлях. – 1929. – № 8–9. – С. 112–119.
40. До питання про перебування Т. Шевченка на Харківщині // Черв. шлях. – 1930. – № 3. – С. 162–163.

41. [Рецензія] // Черв. шлях. – 1930. – № 3. – С. 234–235. – Рец. на кн.: Дещо з історії могили Шевченка / Ю. Савченко ; Ін-т Тараса Шевченка. – [Х.] : ДВУ, 1929. – 24 с. – (Сер. наук.-попул. / Ін-т Тараса Шевченка ; № 3).
42. [Рецензія] // Черв. шлях. – 1930. – № 7–8. – С. 219–220. – Рец. на кн.: Українські думи та пісні історичні / Д. Ревуцький. – 2-ге вид. – Х. ; К. : ДВУ, 1930. – 273 с.
43. Сумна втрата : (І. О. Білоусов) // Літ. архів. – 1930. – Кн. 1–2. – С. 250–261.
44. Акакій Церетелі і Тарас Шевченко // Україна. – 1945. – № 3. – С. 24 : портр.
45. Із спогадів про Бориса Грінченка // Україна. – 1945. – № 7–8. – С. 34.
46. Олександр Грибоєдов у Києві // Україна. – 1945. – № 1. – С. 32.
47. Павло-Йосип Шафарик // Україна. – 1945. – № 6. – С. 36.
48. Словарь медицинской терминологии : Латинско-украинско-русский : 20000 слов / сост. при участии Ерофеева И. Ф., Залкинда А. Л., Казьер Г. В. [и др.]. – К. : Медгиз, 1948. – 442 с.

Художні твори

49. Різдвяна інтермедія «Коза» // Наук. зб. Харків. наук.-дослід. катедри історії України. – 1927. – Ч. 7 : Етнол.-краєзнав. секція. – Вип. 1. – С. 105–112.
50. Олекса Довбуш : іст. повість. – К. : Рад. письменник, 1945. – 99 с.

Література про нього

1. Personalia // Етнографія. – 1926. – № 1–2. – С. 314–352.
С. 327: про І. Ф. Єрофєєва (Єрофїїва).
2. Кундзіч О. Без відчуття добра і зла / О. Кундзіч // Дніпро. – 1946. – № 3. – С. 125–126. – Рец. на кн.: Олекса Довбуш / І. Єрофєїв. – К. : Рад. письменник, 1945. – 99 с.
3. Хінкулов Л. Єрофєїв Іван / Л. Хінкулов // Словник української літератури / Леонід Хінкулов. – Київ, 1948. – Т. 2, ч. 1 : Письменники Радянської України. – С. 111.
4. Сарана Ф. Вшануймо його працю : До 90-річчя від дня народж. І. Ф. Єрофєєва / Ф. Сарана // Літ. Україна. – 1972. – 6 жовт.
5. Мельничук І. В. І. Єрофєїв : Невідоме про фольклориста і письменника / І. В. Мельничук // Наука і сучасність. Педагогіка. Філологія : зб. наук. пр. / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – К., 2001. – Т. 28. – С. 188–198.
6. Бондарчук П. М. Єрофєїв Іван Федорович / П. М. Бондарчук // Енциклопедія історії України. – К., 2005. – С. 127.
7. Мельничук І. В. Літературно-естетична позиція і творча спадщина Івана Єрофєїва : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.08 / І. В. Мельничук. – К., 2005. – 21 с.
8. Новійчук В. Забуте ім'я / В. Новійчук // Нар. творч. та етногр. – 2005. – № 6. – С. 72–74.
9. Хоменко Б. В. Єрофєїв Іван Федорович / Б. В. Хоменко // Енциклопедія сучасної України. – К., 2009. – Т. 9. – С. 444–445.

Єрохін Володимир Іванович

(14.(27).07.1894–20.11.1938)

Народився в м. Орел (Росія) в родині службовця. 1897 р. сім'я переїхала до Харкова. У 1903–1908 рр. навчався в приходській школі. Протягом 1909–1915 рр. працював учнем у крамниці в Харкові. Займався самоосвітою й відвідував вечірні курси профспілки торгівельно-промислових службовців. Під час Першої світової війни був мобілізований, протягом 1915–1918 перебував на Південному фронті (на Кавказі), дослужився до єфрейтора. Після завершення війни ще рік працював у крамниці, а в 1919–1921 рр. був мобілізований до Червоній Армії.

1921 р. відряджений на навчання, вступив на факультет професійної освіти (секція мови та літератури) Харківського інституту народної освіти (ХІНО). Одночасно служив в управлінні Південних залізниць. ХІНО закінчив у 1925 р.

Того ж року був направлений на Полтавщину викладати суспільні науки на курсах перепідготовки партактиву.

1926–1927 рр. стажувався на робітфаци ХІНО, де й отримав пропозицію залишитися штатним викладачем російської мови та літератури.

Одночасно викладав українську мову й літературу у фабрично-заводському училищі (ФЗУ) на Південних залізницях.

1927–1930 рр. – аспірант секції російської літератури науково-дослідної кафедри літературознавства при ХІНО, яка з 1929 р. увійшла до складу Інституту імені Шевченка (до 1936 р. Інститут знаходився в Харкові). 1930 р. захистив кандидатську дисертацію «До проблематики Шевченкового “Кобзаря”».

1930–1932 рр. – доцент кафедри методології літературного факультету Харківського педагогічного інституту професійної освіти (ХППО), де вів практикум із літературознавства.

1930–1931 рр. був деканом літературного факультету ХППО.

1930–1932 рр. керував заняттями з методології аспірантів в Інституті літератури імені Шевченка.

На рік (1931–1932 рр.) був по партійній лінії відряджений на Донбас у п. Рикове (Херсонська область) для зміцнення культурно-пропагандистської роботи.

1932 р. повернувся до Харкова, де читав у ХППО лекції з поетики та методики літературознавства.

1932 р. був призначений заступником директора Всеукраїнського літературного музею при Інституті ім. Шевченка. Працював над підготовкою 1-го тому «Української радянської енциклопедії» (УРЕ).

Останні роки життя, до 1937 р., працював викладачем російської мови і літератури Інституту підвищення кваліфікації інженерно-технічних працівників Хармісцпрому.

Наукові інтереси: історія української літератури (автор статей про Т. Г. Шевченка, передмови до творів Г. Чупринки), літературознавство, методика викладання літератури.

26 жовтня 1937 р. був заарештований як учасник антирадянського фашистського угруповання. Ухвалою особливої трійки при управлінні НКВС по Харківській області від 20 листопада 1937 р. В. І. Єрохін на 10 років був позбавлений волі. Термін покарання відбував у БАМтабі НКВС у районі міста Челябінськ-2, згодом був переведений до Північсхідтабу на півострів Чукотка. Помер від цинги 20 листопада 1938 р.

Праці

1. [Рецензія] // Гарт. – 1927. – № 4–5. – С. 136–137. – Рец. на кн.: Єдиний постріл : оповідання / С. Жигалко. – К. : Маса, 1927. – 101 с. – Підпис : Вол. Мерявий.
2. [Рецензія] // Критика. – 1928. – № 1. – С. 185–186. – Підпис : В. Мерявий. – Рец. на кн.: Кара : п'ять оповідань / С. Пилипенко. – 2-ге вид. – Х. : ДВУ, 1930. – 67 с.
3. [Рецензія] // Гарт. – 1928. – № 2. – С. 101–103. – Рец. на кн.: В революцію : збірка / П. Лісовий. – Х. : Книгоспілка, 1927. – 138 с. – Підпис : Вол. Мерявий.
4. Великий поет, палкий революціонер : Нове в розумінні Шевченка // Студент революції. – 1930. – № 8. – С. 12–15. – Підпис : Вол. Юр.
5. Буревестник революционной борьбы : Тарас Шевченко // Пролетарий. – 1930. – 11 марта. – Подпись : Влад. Мерявий.
6. [Рецензія] // Критика. – 1930. – № 4. – С. 130–135. – Підпис : В. Мерявий. – Рец. на кн.: Русская література : социолого-синтетический обзор литературных стилей. Ч. 2. Новая литература / П. Сакулин. – М. : Гос. акад. худож. наук, 1929. – 642 с.

Література про нього

1. Жулинський М. Г. Метеор на обрії української поезії / Микола Жулинський // Поезії / Грицько Чупринка. – К., 1991. – С. 5–32.
С. 6: про передмову В. Єрохіна до творів Г. Чупринки.
2. Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, 1926–2001 : Сторінки історії'75. – К. : Наук. думка, 2003. – 590 с. : іл.
С. 282: про В. Єрохіна.

3. Єрохін Володимир Іванович / ред.-вид. група Харків. тому «Реабілітовані історією» ; підгот. І. В. Шуйський. – Х. : ХДНБ, 2013. – Режим доступу : <http://www.docme.ru/doc/161888/repressirovannyj-shevchenkoved-v.-i.-erohin>. – Назва з екрану.

Єфимова Зінаїда Сергіївна

(10.(24).10.1900 – ?)

Народилася в м. Харкові в родині лікаря, який працював на Південній залізниці. 1921 р. закінчила Харківський інститут народної освіти. Із 1922 р. по 1924 р. навчалася в аспірантурі ХІНО. Із 1925 р. по 1929 р. була асистентом на кафедрі історії всесвітньої літератури ХІНО, вела семінарські заняття. Згодом читала лекції в Інституті Комуністичної освіти. 1930 р. була затверджена доцентом кафедри всесвітньої літератури Поліграфічного інституту м. Харкова.

1934 р. переїхала до Москви, де працювала науковим співробітником музею Ф. Достоєвського. Із 1935 р. була доцентом Академії зовнішньої торгівлі. Протягом 1937–1941 рр. працювала на посаді доцента кафедри всесвітньої літератури Педагогічного державного інституту ім. К. Лібкнехта в Москві. 1940 р. захистила кандидатську дисертацію в Московському державному педагогічному інституті. 1941 р. затверджена у вченому званні доцента.

У червні 1941 р. приїхала до батьків у Харків і не змогла повернутися назад через початок війни (німецько-радянська війна 1941–1945). Залишилася на окупованій німцями території. Коли їй було надіслано повістку на роботу до Німеччини, формально влаштувалася на роботу молодшим бібліотекарем у робочій бібліотеці (яка так і не відкрилася).

Із 1943 р. по 1947 р. працювала доцентом на кафедрі західноєвропейської літератури в Харківському університеті. 1947 р. її було звільнено з формулюванням «за відсутністю педагогічного навантаження».

Подальша доля невідома.

Праці

1. Из истории русской романтической драмы : «Маскарад» Лермонтова // Русский романтизм : сб. ст. / под ред. А. И. Белецкого. – Л., 1927. – С. 26–50.
2. Начальный период литературной деятельности А. Ф. Вельтмана // Русский романтизм : сб. ст. / под ред. А. И. Белецкого. – Л., 1927. – С. 51–87.
3. Проблема гротеска в творчестве Достоевского // Науч. зап. науч.-исслед. каф. ист. европ. культуры. – Х., 1927. – Вып. 2. – С. 145–170.
4. [Рецензія] // Плуг. – 1928. – № 2. – С. 71–73. – Рец. на кн.: Сонячна машина. Ч. 1–3 / В. Винниченко. – Х. : ДВУ, 1928. – 265 с.
5. Гротеск // Литературная энциклопедия / отв. ред. В. М. Фриче. – М., 1930. – Т. 3. – С. 28–37. – Подпись: З. Е и Р. Ш.

6. [Рецензия] // Худож. лит. – 1935. – № 5. – С. 45–46. – Рец. на кн.: Последний путь Коломана Валлиша / А. Зегерс. – Л. : Госполитиздат, 1935. – 22 с.
7. Бальзак и русские журналы XIX века // Худож. лит. – 1935. – № 9. – С. 53–57.
8. К истории революционно-демократической сатиры. Франко-прусская война и Парижская коммуна в журнале «Искра» 1870–1873 гг. // Науч. зап. Харьков. пед. ин-та. – 1957. – Т. 26. – С. 3–50.
- То же // Ист. зап. – 1957. – Т. 59. – С. 310–327.*

Жаданов Юрій Анатолійович
(3.04.1962 р. народж.)

Народився в м. Харків. Середню освіту (1968 – 1978 рр.) здобув у середній шкоді № 128 м. Харкова. Із 1979 р. по 1982 р. навчався в Харківському механічному технікумі, який закінчив із червоним дипломом. 1982–1984 рр. проходив строкову військову службу. 1984 р. вступив на філологічний факультет Харківського державного університету імені О. М. Горького, який закінчив у 1989 р. Із 1994 р. по 1998 р. навчався в заочній аспірантурі кафедри історії зарубіжної літератури і класичної філології. 1999 р. захистив кандидатську дисертацію «Роман Дж. Оруелла "1984" у контексті антиутопії першої половини XX сторіччя». 2002 р. присвоєно вчене звання доцента.

Із 1995 р. працює на кафедрі історії зарубіжної літератури і класичної філології ХДУ (ХНУ імені В. Н. Каразіна) на посадах викладача (1995), доцента (2000).

Читає всі курси з історії зарубіжної літератури: «Антична література», «Історія зарубіжної літератури Середньовіччя і Відродження», «Історія зарубіжної літератури XVII – XVIII ст.», «Історія зарубіжної літератури XIX ст.», «Історія зарубіжної літератури кінця XIX – I пол. XX ст.», «Історія зарубіжної літератури XX ст.»; веде науковий семінар «Світова література крізь призму античної спадщини».

Керує учнівськими роботами МАН.

Автор понад 50 праць. Під його керівництвом захищено три кандидатські дисертації.

Наукові інтереси: генезис утопічної літератури від античності до сьогодення, розвиток англомовної антиутопії першої і другої половини XX – початку XXI ст., бібліїстика.

Праці

1. Вольтер и английская атеистическая литература // Лит.-филос. наследие Вольтера и современность : докл. и тез. докладов конф., посвящ. 300-летию со дня рождения (1694–1778), 26–28 окт. 1994. – Х., 1994. – С. 39–43.
2. Война и будущее человечества (по роману Дж. Оруэлла «1984») // Материалы междунар. науч.-практ. конф. : Мир, война, история (славянство в геополитическом пространстве : итоги войны с фашизмом и взгляд в XXI век). – Х., 1995. – С. 244–248.
3. Джордж Оруэлл и русская утопическая мысль // Взаимодействие литератур в мировом литературном процессе (проблемы теоретической и исторической поэтики : материалы междунар. науч. конф. – Гродно, 1996. – С. 127–131.
4. Джордж Оруэлл и французская утопическая традиция // III-я міжнар. конф. «Франція та Україна. Науково-практичний досвід у контексті діалогу національних культур» : тези доп. : у 4 т. – Дніпропетровськ, 1996. – Т. 1, ч. 1. – С. 31–32.
5. О жизненных и литературных параллелях Е. Замятина и Дж. Оруэлла // Суспільствознавчі науки та відродження нації : зб. наук. праць. – Луцьк, 1997. – Кн. 1. – С. 166–168.
6. Роман Дж. Оруэлла «1984» в свете современных представлений об утопии и антиутопии // Вісн. Харків. держ. ун-ту. – 1997. – № 388. – С. 24–27.
7. Французская утопия XVI–XVII вв. и антиутопия Дж. Оруэлла «1984» // Франция та Україна : наук.-практ. досвід у контексті діалогу нац. культур : тези доп. IV-ї міжнар. конф. : у 2 т. – Дніпропетровськ, 1997. – Т. 1, ч. 2. – С. 52–53.
8. Творчество Олдоса Хаксли в контексте антиутопии первой половины XX века // Вестн. Харьков. ун-та. – 1998. – № 399 : POST OFFICE : культурол. журн. – Вып. 1. – С. 77–82.
9. Роман Джорджа Оруэлла «1984» у контексті антиутопії першої половини XX століття : автореф. дис. ... канд. філол. наук. – Дніпропетровськ, 1999. – 19 с.
10. К вопросу о художественной специфике позитивной и негативной утопии // Наук. зап. Харків. держ. пед. ун-ту ім. Г. С. Сковороди. – 2001. – Сер. : Літературознавство. – Вып. 2 (29). – С. 291–301.
11. Методичні рекомендації до курсу «Антична література». – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2001. – 24 с.
12. Эволюция жанра утопии и современный подход к его осмыслению // Наук. записки Харків. держ. пед. ун-ту ім. Г. С. Сковороди. – 2001. – Сер. : Літературознавство. – Вып. 1 (28). – С. 379–388.
13. Жанровые особенности негативной утопии первой половины XX века (литература Англии) // Вісн. Харків. нац. ун-ту. – 2002. – № 538 : Сер. : Філологія. – Вып. 34. – С. 344–353.
14. Методичні рекомендації до курсу «Література Середньовіччя і Відродження». – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2002. – 24 с.

15. «Один из властных мифов XX века» : (Творчество Дж. Оруэлла в оценке англо-американской критики) // Вісн. Харків. нац. ун-ту. – 2002. – № 557 : Сер. : Філологія. – Вип. 35. – С. 185–189.
16. У истоков жанра : (Е. Замятин как родоначальник жанра антиутопии) // Вісн. Харків. нац. ун-ту. – 2002. – № 572 : Сер. : Філологія. – Вип. 36. – С. 302–309.
17. Генезис жанра утопии в английской литературе // Вестн. Севастопол. гос. техн. ун-та. – 2003. – Вып. 45 : Филология. – С. 80–88.
18. Жанр утопии как литературоведческая проблема // Вісн. Харків. ун-ту. – 2003. – № 583 : Сер. : Філологія. – Вип. 37. – С. 118–122.
19. Генезис жанра утопии : античность // Вісн. Харків. ун-ту. – 2004. – № 627 : Сер. : Філологія. – Вип. 40. – С. 169–172.
20. Генезис жанра утопии : XVI–XVII вв. // Вісн. Харків. ун-ту. – 2004. – № 631 : Сер. : Філологія. – Вип. 41. – С. 256–260.
21. Жанр антиутопии как литературоведческая проблема // Вісн. Харків. ун-ту. – 2004. – № 607 : Сер. : Філологія. – Вип. 39. – С. 162–166.
22. Социокультурная и педагогическая проблематика утопической литературы (от Мора до Оруэлла) // Вісн. Харків. ун-ту. – 2004. – № 624. – С. 45–59.
23. Усі зарубіжні письменники : довідник / [О. Д. Міхільов, Ю. А. Ващенко, Ю. А. Жаданов та ін.]. – Донецьк : СПД. ФО Сердюк В. І., 2005. – 384 с.
24. Антиутопия XX века : этапы большого пути // Вестн. СевГТУ. – Севастополь, 2006. – Вып. 76 : Филология. – С. 118–128.
25. Генезис жанра утопии : XVIII век // Вісн. Харків. ун-ту. – 2006. – № 727 : Сер. : Філологія. – Вип. 47. – С. 200–203.
26. Генезис жанра утопії : XIX ст. // Вісн. Харків. ун-ту імені В. Н. Каразіна. – 2007. – № 765 : Сер. Філологія. – Вип. 50. – С. 100–105.
27. Світ героїв Дж. Орвелла : (Специфіка образної системи роману Дж. Орвелла «1984») // Іноземна філологія : укр. наук. зб. – Львів, 2007. – Вип. 118. – С. 62–70.
28. Генезис жанра утопии : век XX (первая половина) // Вісн. Харків. ун-ту. – 2008. – № 798 : Сер. Філологія. – Вип. 53. – С. 159–163.
29. Мир киберпространства У. Гибсона // Вісн. Харків. ун-ту. – 2008. – № 836 : Сер. : Філологія. – Вип. 54. – С. 171–174.
30. Антиутопия XX века : путь обретений и потерь // Вісн. Харків. ун-ту. – 2009. – № 846 : Сер. Філологія. – Вип. 56. – С. 182–186.
31. Антиутопия второй половины XX века : творческий поиск новых перспектив жанра // Вестн. Севастоп. гос. техн. ун-та. – Севастополь, 2010. – Вып. 102 : Филология. – С. 26–32.
32. Посторуэлловская дистопия : упадок жанра или его трансформация? // Актуальні проблеми та перспективи дослідження літератури зарубіжних країн : зб. наук. пр. – Сімферополь, 2010. – Вип. 2. – С. 78–89.
33. Феномен Маргарет Этвуд в современной англоязычной прозе // Вісн. Харків. ун-ту. – 2010. – № 901 : Сер. : Філологія. – Вип. 59. – С. 103–106.

34. Актуальні проблеми вивчення сучасної антиутопії : жіноче бачення можливого майбутнього людства // Світова література на перехресті культур і цивілізацій : зб. наук. пр. – Сімферополь, 2011. – Вип. 3. – С. 51–65.
35. Гендерные аспекты творчества М. Этвуд // Вісн. Харків. ун-ту. – 2011. – № 936 : Сер. Філологія. – Вип. 61. – С. 249–253.
36. Дистопия второй половины XX века : гендерная революция жанра // Вісн. Харків. ун-ту імені В. Н. Каразіна. – 2011. – № 963 : Сер. : Філологія. – Вип. 62. – С. 142–146.
37. Особенности поэтики антиутопии к. XX – н. XXI вв. // Наук. пр. Кам'янець-Поділ. нац. ун-ту ім. Івана Огієнка. Філол. науки. – 2011. – Вип. 28. – С. 137–141.
38. Роль штучної мови в антиутопії Ентоні Берджеса «Механічний апельсин» // Світова література на перехресті культур і цивілізацій : зб. наук. пр. – Сімферополь, 2011. – Вип. 3. – С. 65–75.
39. Жанрові знахідки і відкриття антиутопії другої половини двадцятого століття // Світова література на перехресті культур і цивілізацій : зб. наук. пр. – Сімферополь, 2012. – Вип. 6. – С. 134–151.
40. Особенности использования искусственных языков в антиутопии XX века / Ю. А. Жаданов, О. И. Сердюкова // Вісн. Харків. ун-ту. – 2012. – № 994 : Сер. Філологія. – Вип. 64. – С. 151–155.
41. Женская утопия XVII–XVIII веков как особая разновидность позитивной утопии // Инновации в науке : науч. изд. / АНО содействия развитию соврем. отечеств. науки ; Изд. дом «Научное обозрение» ; редкол. : М. В. Васильева (пред.) [и др.]. – М., 2013. – С. 82–94.
42. Особенности современной англоязычной антиутопии // Світова література на перехресті культур і цивілізацій : зб. наук. пр. – Сімферополь, 2013. – Вип. 7, ч. 2. – С. 71–85.
43. Особенности феминистской утопии конца XIX – начала XX веков // Научная дискуссия : вопросы юриспруденции, филологии, социологии, политологии, философии, педагогики, психологии, истории : материалы Междунар. науч.-практ. конф., г. Москва 14 дек. 2013 г. – М., 2013. – С. 39–49.
44. Роман Урсулы Ле Гуин «Обездоленные» : «женский вопрос» в современной утопии // Научная дискуссия : инновации в современном мире : сб. ст. по материалам XX Междунар. науч.-практ. конфр. – М., 2013. – № 12 (20). – С. 74–82.
45. Рубеж веков (конец XX – начало XXI в.в.) как новый этап развития современной антиутопии // Пространство литературы – путь к миру, согласию и сотрудничеству между славянскими народами : сб. науч. тр. : по материалам VII Междунар. науч.-практ. конф., 20 дек. 2012 г. / НТУ «ХПИ». – Х., 2013. – С. 137–142.
46. «Свастика ночи» К. Бурдекин и «Каллокаин» К. Бойе как первые образцы жанра феминистской антиутопии // Научная дискуссия : вопросы филологии, искусствоведения и культурологи : сб. ст. по материалам XXI Междунар. науч.-практ. конф. – М., 2014. – № 2 (21). – С. 94–102.

47. Особенности хронотопа христианского фэнтези и дистопии (на примере произведений К. С. Льюиса и У. Ле Гуин) / Ю. А. Жаданов, Т. В. Жаданова // «Filologia, socjologia i kulturoznawstwo. Priorytetowe obszary nauki»: zbiór artykułów naukowych. konf. międzyn. nauk.-prakt. (29.11.2015–30.11.2015). – Warszawa, 2015. – P. 15–20.
48. Символика чисел в романе Д. Лессинг «Браки между зонами три, четыре и пять» / Ю. А. Жаданов, Т. В. Жаданова // Наук. вісн. Міжнар. гуманіт. ун-ту. Сер. : Філологія. – Одеса, 2015. – № 14. – С. 143–146.
49. Теоретические аспекты изучения утопии // «Filologia, socjologia i kulturoznawstwo. Nowoczesne badania podstawowe I stosowane»: zbiór artykułów naukowych. konf. międzyn. nauk.-prakt. (30.07.2016–31.07.2016) – Warszawa, 2016. – P. 55–62.
50. Феминистская утопическая література : истоки жанра / Ю. А. Жаданов, Т. В. Жаданова // Вісн. Харків. ун-т. Сер. : Філологія. – 2017. – Вип. 76. – С. 33–37.

Література про нього

1. Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна за 200 років / В. С. Бакіров, В. М. Духопельников, Б. П. Зайцев [та ін.]. – Х. : Фоліо, 2004. – 750 с. : іл.
С. 698: про Ю. А. Жаданова.
2. Юрій Анатолійович Жаданов // Кафедра історії зарубіжної літератури і класичної філології : біобібліогр. показч. / упоряд. О. Д. Міхільов, Ю. А. Ващенко, С. К. Дегтярьова, М. С. Лапіна, О. Ю. Ярko ; за заг. ред. О. Д. Міхільова. – Х., 2005. – С. 30.

Жаданова Тетяна Василівна

(3.09.1966 р. народж.)

Народилася в м. Харків. Середню освіту (1973 – 1983 рр.) здобула в середній школі № 15 м. Харкова.

Протягом 1984–1989 рр. навчалася на відділенні російської мови та літератури філологічного факультету Харківського державного університету ім. О. М. Горького. Із 1997 р. по 2003 р. – на факультеті іноземних мов ХНУ імені В. Н. Каразіна (спеціальність «Мова та література (англійська»).

У 2003–2007 рр. навчалася в заочній аспірантурі кафедри історії зарубіжної літератури і класичної філології ХНУ імені В. Н. Каразіна. 2010 р. захистила кандидатську дисертацію «Християнське фентезі у творчості К. С. Льюїса».

2011–2012 рр. – викладач кафедри історії зарубіжної літератури і класичної філології ХНУ імені В. Н. Каразіна. 2012 р. закінчила курс «Advanced Academic English» у коледжі Bow Valley College у м. Калгарі (Канада). Із 2012 р. – доцент кафедри ділової англійської мови Харківської національної академії Національної гвардії України.

У ХНУ імені В. Н. Каразіна читала курси: «Основна іноземна мова (англійська)», «Аналітичне читання», «Граматика англійської мови», «Стилістика англійської мови».

Наукові інтереси: сучасна антиутопія, література фентезі.

Праці

1. Жанр фентези вчера, сегодня, завтра // Вісн. Харків. нац. ун-ту. – 2004. – № 632 : Сер. Філологія. – Вип.42. – С. 283–286.
2. Усі зарубіжні письменники : довідник / О. Д. Міхільов, Ю. А. Жаданов, Т. В. Жаданова. – Донецьк : СПД ФО Сердюк В. І., 2005. – 364 с.
3. Миф о Купидоне и Психее у Апулея и К. С. Льюиса // Проблемы национальных идентичностей в литературах старого и нового света : материалы минск. науч. конф. по американистике / под ред. Ю. Стулова. – Минск, 2006. – С. 80–88.
4. Современное христианское фэнтези : вариативность использования традиционных библейских сюжетов // Вісн. Харків. нац. ун-ту. – 2006. – № 727 : Сер. : Філологія. – Вип. 47. – С. 217–220.
5. Особливості художнього світу К. С. Льюїса // Іноземна філологія : укр. наук. зб. / Львів. нац. ун-т. – Львів, 2006. – Вип. 110. – С. 67–72.

6. Притчевый характер романа К. С. Льюиса «Пока мы лиц не обрели» // Вестн. Севастоп. гос. техн. ун-та. – 2006. – Вып. 52 : Филология. – С. 113–118.
7. Метафоричність мови К. С. Льюїса у «Хроніках Нарнії» // Іноземна філологія : укр. наук. зб. / Львів. нац. ун-т. – Львів, 2007. – Вип. 118. – С. 71–76.
8. Постижение истинной «реальности» героями произведений К. С. Льюиса // Вісн. Харків. нац. ун-ту. – 2007. – № 765 : Сер. : Філологія. – Вип. 50. – С. 191–195.
9. Христианская трактовка мифа о Купидоне и Психее в романе К. С. Льюиса «Пока мы лиц не обрели» // Вісн. Харків. нац. ун-ту. – 2008. – № 836 : Сер. : Філологія. – Вип. 54. – С. 174–177.
10. Християнське фентези в ХХ столітті // Вісн. Севастоп. нац. техн. ун-ту. – 2010. – Вип. 102 : Філологія. – С. 32–36.
11. Проблема забвения и памяти в романе К. С. Льюиса «Пока мы лиц не обрели» // Вісн. Харків. нац. ун-ту. – 2010. – № 901 : Сер. : Філологія. – Вип. 59. – С. 148–152.
12. Християнське фентези у творчості К. С. Льюїса : автореф. дис. ... канд. філол. наук. – Сімферополь, 2010. – 20 с.
13. Особенности рецепции античного мифа в романе К. С. Льюиса «Пока мы лиц не обрели» // Світова література на перехресті культур і цивілізацій : зб. наук. пр. – Сімферополь, 2011. – Вип. 3. – С. 75–85.
14. Символіка чисел в романі Д. Лессінг «Браки между зонами три, четыре и пять» // Наук. вісн. Міжнар. гуманіт. ун-ту. – Одеса, 2015. – № 14 : Сер. : Філологія. – С. 143–146.
15. Предтечи К. С. Льюиса в жанре фэнтези // Філологічні науки : зб. наук. пр. / Полтав. нац. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. – Полтава, 2015. – Вип. 20. – С. 34–39.
16. Особливості вивчення й інтерпретації творів К. С. Льюїса // Наук. зап. Нац. ун-ту «Острозька академія». – Острог, 2015. – Вип. 58 : Сер. філол. – С. 204–207.
17. Генезис жанру фентезі // Матеріали V міжнар. наук. конф. «Проблеми галузевої комунікації, перекладу та інтеграційні процеси в суспільстві». – Х., 2015. – С. 31–33.
18. English and American Literature the late 19-th and late 20-th centuries : навч. посіб. – Х. : НА НГУ, 2015. – 100 с.
19. Особенности хронотопа христианского фентези и дистопии (на примере произведений К. С. Льюиса и У. Ле Гуин) / Ю. А. Жаданов, Т. В. Жаданова // Filologia, socjologia i kulturoznawstwo. Priorytetowe obszary nauki : zbiór artykułów naukowych. konf. Międzynar. nauk.-prakt. (29.11.2015–30.11.2015). – Warszawa, 2015. – P. 15–20.
20. Редагування письмового перекладу : навч. посіб. – Х. : НА НГУ, 2015. – 132 с.

21. Феминистская утопическая литература : истоки жанра / Ю. А. Жаданов, Т. В. Жаданова // Вісн. Харків. нац. ун-ту. Сер. : Філологія. – 2017. – Вип. 76. – С. 133–137.

Жинкін (Жінкін) Микола Петрович

(12.11.1880 – 03.12.1957)

Народився в м. Суздаль (Росія) в родині прикажчика. Середню освіту здобув у семінарії, потім навчався в гімназії. Закінчив Казанське військове училище (1900). Згодом відвідував лекції у Гейдельберзькому університеті, у Вищій технічній школі в м. Карлсруе (Німеччина).

За участь у революційній боротьбі (розповсюдження забороненої літератури) у 1903 р. був заарештований, ув'язнений у Варшаві, відбував заслання, звідки втік до Канади. Незабаром переїхав до США, де працював за різними робітничими спеціальностями. До Росії повернувся в 1908 р.

Закінчив історико-філологічний факультет Харківського університету (1912) та Харківський інститут інженерів-педагогів (1934).

1917–1932 рр. – приват-доцент, доцент, професор історико-філологічного факультету Харківського університету та закладів, на які був переформований університет. Зокрема, в ХІНО – керівник секції російської літератури науково-дослідної кафедри літературознавства.

1920–1932 рр. – за сумісництвом, професор Харківського педагогічного інституту. 1923–1930 рр., за сумісництвом, професор Комуністичного університету імені Артема.

1921–1939 рр. – декан робітфаку Харківського сільськогосподарчого інституту. 1933–1934 рр. – за сумісництвом, директор робітфаку Авіаційного інституту, 1932–1935 рр. – завідувач методичного кабінету в Харківському авіаційному та Харківському машинобудівному інститутах. 1935–1941, 1944–1948 рр. – завідувач кафедри іноземних мов Харківського хіміко-технологічного інституту. 1940 р. отримав наукове звання професора.

1935–1941 рр. – професор літературно-лінгвістичного факультету Харківського університету.

Під час німецько-радянської війни (1941–1945) через хворобу залишився в окупованому Харкові. У січні 1942 р. переїхав до Полтави, працював у колишньому радгоспі технічним секретарем. 1943 р., після визволення Полтави від фашистів, завідував кафедрою російської літератури в Полтавському педагогічному інституті. 1944–1948 рр. очолював кафедру іноземних мов Харківського хіміко-технологічного інституту.

1944–1956 рр. – професор кафедри історії російської літератури філологічного факультету Харківського університету.

Помер у Харкові.

Наукові інтереси: історія російської літератури, фольклористика, педагогіка та методика викладання літератури.

Праці

1. Эволюционная философия. Г. Спенсер // Народная энциклопедия. – М., 1911. – Т. 9. – С. 86–99.
2. М. Н. Муравьев : (По поводу истекшего столетия со времени его смерти) // Изв. Отд-ния рус. яз. и словесности Имп. Акад. наук. – СПб., 1913. – Т. 18, кн. 1. – С. 273–352.
То же, отд. отт. – СПб. : Тип. Имп. Акад. наук, 1913. – [2], 80 с.
3. Речь, произнесенная в актовом зале Коммерческого училища в память 1600-летия Миланского эдикта. – Х. : Епарх. тип., [1913]. – 7 с.
4. [Рецензия] // Наука на Украине. – 1922. – № 3. – С. 273–276. – Рец. на кн.: Хрестоматія по українському письменству. Т. 1. Народня словесность. Письменство XI – XVIII вв. / проф. М. Сумцов. – 3-тє вид., пошир. – Х. : Всеукр. держ. вид-во, 1922. – 217 с.
5. [Рецензия] // Наука на Украине. – 1922. – № 3. – С. 276–277. – Рец. на кн.: Бюлетень Редакційного комітету для видання творів О. П. Потебні. Ч. 1. – Х., 1922. – 92 с.
6. [Рецензия] // Наука на Украине. – 1922. – № 3. – С. 277–278. – Рец. на кн.: Труды Белорусского государственного университета. 1922. № 1.
7. Литературные параллели к стихотворению Некрасова «Калистрат» // Наука на Украине. – 1922. – № 3. – С. 195–203.
8. Литературные беседы // Знание. – 1923. – № 2. – С. 15–18. – Подпись : Н. Ж.
9. Первобытное творчество // Знание. – 1923. – № 7. – С. 7–8. – Подпись : Н. Ж.
10. Пролетарское творчество // Знание. – 1923. – № 10. – С. 4–7.
11. Работа и песня // Знание. – 1923. – № 3. – С. 28–32. – Подпись : Н. Ж.
12. Рабочие факультеты (Рабфаки) // Знание. – 1923. – № 9. – С. 28–29. – Подпись : Н. Ж.
13. Спроби і досягнення робфака Харків. інституту сільського господарства і лісоводства // Шлях освіти = Путь просвещения. – 1923. – № 6. – С. 123–131.
14. Методы проверки знаний студентов-рабфаковцев // Шлях освіти = Путь просвещения. – 1924. – № 9. – С. 150–156.
15. Коломийки // Черв. шлях. – 1926. – № 10. – С. 200–220.
16. До питання про походження «частушки» // Етногр. вісн. – 1927. – Кн. 5. – С. 37–49.
17. Писатель и его заказчик // Красное слово. – 1927. – № 4–5. – С. 110–121.
18. Пословица как выражение народности у Островского // Науч. зап. Науч.-исслед. каф. ист. европ. культ. – Х., 1927. – Вып. 2 : История и литература. – С. 65–84.

19. Рифма и ее композиционная роль в поэме Лермонтова «Демон» // Наук. зап. Наук.-дослід. катедри іст. укр. культ. – 1927. – № 6. – С. 291–305.
20. Творческая работа над художественным словом // Красное слово. – 1927. – № 1. – С. 110–126.
21. Эволюция литературных стилей // Красное слово. – 1927. – № 7–8. – С. 108–124.
22. Новелла // Красное слово. – 1928. – № 6. – С. 127–133.
23. Реалистическая манера письма // Красное слово. – 1928. – № 4. – С. 134–158.
24. Історія російської літератури ХІХ віку : короткий конспект. – Х. : Вид-во Харків. Ком. ун-ту, 1929.*
25. Краковяки і коломийки // Матеріали до етнології і антропології. – Львів, 1929. – Т. 21–22 : Збірник, присвячений пам'яті Вол. Гнатюка. – С. 1–21. – (Етногр. комісія Наук. т-ва ім. Шевченка).
26. Мазепа в художній літературі : (3 приводу «Мазепи» Байрона у вид. ДВУ) // Літ. архів. – 1930. – № 1–2. – С. 291–303. – Рец. на кн.: Мазепа / Дж. Н. Байрон ; вільний пер. з англ. Д. Загула. – [Х.] : ДВУ, 1929. – 80 с.
27. Організація та техніка розумової праці. – Х. : ДВУ, 1930. – 133 с.
28. [Рецензія] // Шлях освіти. – 1930. – № 3. – С. 238–241. – Рец. на кн.: Хрестоматія по истории западно-европейской литературы. Т. 1 / П. С. Коган. – М. ; Л. : ГИЗ, 1929. – 628, [2] с.
29. Методичний порадник з історії західноєвропейської літератури. – [Х. : ДВУ], 1931. – 54 с.*
30. Новий переклад «Слова о полку Ігоревім» // Літ. архів. – 1931. – № 1–2. – С. 178–190.
31. Сучасна революційна література Японії. – Х. : Укр. кн., 1932. – 75 с.
32. Основные направления методики семинарских занятий : (Из практики Харьков. авиац. ин-та) / В. Химич, Н. Жинкин // За промышл. кадры. – 1933. – № 7. – С. 45–48.
33. Письменная контрольная работа : (Из опыта Науч.-метод. кабинета Харьков. авиац. ин-та им. Осоавиахима) / В. Химич, Н. Жинкин // За промышл. кадры. – 1933. – № 8. – С. 55–57.
34. А. К. Толстой и Г. Гейне // Сборник статей к 40-летию ученой деятельности академика А. С. Орлова / ред. В. Н. Перетц. – Л., 1934. – С. 433–441.
35. Семинар и его функции // Фронт науки и техники. – 1935. – № 8. – С. 76–79.
36. Студенческие конспекты / В. Химич, Н. Жинкин // Фронт науки и техники. – 1935. – № 3. – С. 71–78.
37. Три из восьми : (Факультатив. дисциплины в ХТТИ) // За промышл. кадры. – 1935. – № 14. – С. 43–44.
38. «Слово о полку Ігореве» і фольклор // Літ. журн. – 1938. – № 8. – С. 95–100.
39. Вспоминая студенческие годы // Сов. студенчество. – 1940. – № 8. – С. 14.
40. Лермонтов М. Ю. : Звук и образ в его поэзии : дис. ... д-ра филол. наук. – Х., 1946. – 562 л.
41. Краткие сведения о рукописях Центральной научной библиотеки Харьковского государственного университета им. А. М. Горького // Труды

- Отдела древнерусской литературы / Акад. наук СССР, Ин-т рус. лит. (Пушкинский Дом). – М. ; Л., 1953. – Т. 9. – С. 467–475 ; Т. 10. – С. 466–471.
42. К вопросу об оде И. Котляревского «Песня на новый 1805 год ... кн. А. Б. Куракину» // Учен. зап. Харків. держ. ун-ту ім. О. М. Горького. – 1956. – Т. 70 : Труды філол. ф-ту. – Т. 3. – С. 284–292.
43. М. Ф. Сумцов (1854–1922) // Учен. зап. Харків. держ. ун-ту ім. О. М. Горького. – 1956. – Т. 70 : Труды філол. ф-ту. – Т. 3. – С. 7–12.
44. Рукописное собрание Харьковской научной библиотеки имени В. Г. Короленко // Труды Отдела древнерусской литературы Института русской литературы (Пушкинский Дом). – М. ; Л., 1957. – Т. 13. – С. 577–578.
45. Zu M. Lermontovs Übertragungen deutsche Dichter (Zedlitz, Goethe, Heine) // Zeitschrift für Slawistik. – Berlin, 1957. – Bd. 2, Hf. 3. – S. 347–365.

Література про нього

1. Государственный архив Харьковской области. Ф. № Р2792. Оп. 20. Ед. хр. 320. Личное дело профессора кафедры русской литературы Жинкина Николая Петровича. 38 л.
2. Погодин А. Л. [Отзыв о сочинении Н. П. Жинкина «Żywot człowieka rozcziwego» как памятник польской культуры XVI в. в сравнении с «Домостроем» как памятником русской культуры XVI в.»] / А. Л. Погодин // Зап. Харьков. ун-та. – 1912. – Кн. 1, ч. офиц. – С. 1–3.
3. Гуторов О. Незахищене серце : (Характер і час Григора Тютюнника) / Олександр Гуторов // Прапор. – 1990. – № 8. – С. 14–68.
С. 64: про М. П. Жинкіна.
4. Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, 1926–2001 : Сторінки історії, 75. – К. : Наук. думка, 2003. – 589 с.
Про М. Жинкіна див. «Показчик імен і назв».
5. Осипова К. С. Жинкін Микола Петрович / К. С. Осипова // Енциклопедія сучасної України. – К., 2009. – Т. 9. – С. 614.

Житеньов Віктор Михайлович

(12.01.1940 р. народж.)

Народився в м. Харкові. Після закінчення середньої школи у 1957–1959 рр. працював слюсарем-складальником на Харківському тракторному заводі.

1959–1962 р. служив у Радянській Армії.

1962–1967 рр. навчався на філологічному факультеті Харківського державного університету (тепер – ХНУ імені В. Н. Каразіна). 1967–1968 рр. працював учителем німецької мови Охоченської середньої школи Нововодолазького району Харківської області.

1968–1971 рр. навчався в аспірантурі кафедри зарубіжної літератури ХДУ. Із 1971 р. – викладач, старший викладач (1981) кафедри зарубіжної літератури ХДУ. 1984 р. захистив кандидатську дисертацію «Гуго Гупперт – перекладач Володимира Маяковського». Звільнився з університету в 1991 р.

Читав курси зарубіжної літератури XIX та XX ст., вів семінарські заняття з курсу «Новітня англійська література (Англія та США)»

Наукові інтереси: історія американської літератури, творчість В. Маяковського в іноземних перекладах, рецепція античності, класична міфологія.

Праці

1. Із спостережень над поетичною манерою перекладача Маяковського Гуго Гупперта («Вірші про Америку») // Вісн. Харків. ун-ту. – 1972. – № 71 : Філологія. – Вип. 7. – С. 73–79.
2. До питання про вивчення поетичної практики Г. Гупперта як перекладача В. Маяковського // Вісн. Харків. ун-ту. – 1974. – № 109. – С. 47–53.
3. До становлення творчої зрілості Гуго Гупперта як перекладача Володимира Маяковського // Вісн. Харків. ун-ту. – 1975. – № 125. – С. 39–45.
4. Миф о Пигмалионе и проблема художественной структуры романа А. Мердок «Черный принц» // Тезисы докл. всесоюз. науч. конф. «Проблемы античной истории и классической филологии», г. Харьков, 6–8 февр. 1980 г. – Х., 1980. – С. 116–117.
5. Американская буржуазная критика о романе Т. Драйзера «Американская трагедия». – М. : МГУ, 1981.*
6. Функциональная роль звукописи в поэзии В. Маяковского и ее отражение в переводах Г. Гупперта // Вісн. Харків. ун-ту. – 1983. – № 237. – С. 33–38.
7. Гуго Гупперт – перекладач Володимира Маяковського : автореф. дис. ... канд. філол. наук : (10.01.05). – Х., 1984. – 24 с.
8. А. А. Потебня и проблемы художественного перевода // Творча спадщина О. О. Потебні і сучасні філологічні науки : (До 150-річчя з дня народж.

О. О. Потебні): тези респ. наук. конф. / Харків. держ. ун-т. – Х., 1985. – С. 286–288.

9. Учебный текст как предмет потребления информации // Семантика в преподавании русского языка как иностранного : метод. рек. / отв. ред. Д. И. Руденко ; ХИМЭСХ. – Х., 1988. – Вып. 2. – С. 223–224.

Література про нього

1. Віктор Михайлович Житеньов // Кафедра історії зарубіжної літератури і класичної філології : біобібліогр. покажч. / упоряд. О. Д. Міхільов, Ю. А. Ващенко, С. К. Дегтярьова, М. С. Лапіна, О. Ю. Ярko ; за заг. ред. О. Д. Міхільова. – Х., 2005. – С. 26.

Зарецький Айзик Ізраїлевич

(25.01.(6.02).1892–27.07.1956)

Народився у м. Пінськ (Білорусь) у родині вчителя математики. Освіту почав здобувати в реформованому хедері (єврейська школа) і в реальному училищі.

1913–1917 рр. навчався на математичному факультеті Юр'євського (тепер – Тартуського, Естонія) університету.

1918 р. в Самарі вступив до Бунд'у (Загальний єврейський робітничий союз у Литві, Польщі, Росії) як член секції відділу народної освіти.

У 1920-х рр. закінчив аспірантуру по кафедрі мовознавства ім. О. О. Потебні при Харківському інституті народної освіти. Був аспірантом Л. А. Булаховського. Після закінчення навчання працював науковим співробітником секції порівняльного мовознавства цієї кафедри.

Тоді ж брав активну участь у втіленні орфографічної реформи мови ідиш як член московської і харківської філологічної комісії.

1921–1923 рр. викладав математику та ідиш у Харкові на трирічних педагогічних курсах.

Наприкінці 1920-х рр. перейшов працювати до Другого Московського державного університету, де в 1926 р. було відкрито єврейське відділення педагогічного факультету. Обійняв посаду приват-доцента, згодом – професора кафедри єврейської мови. Викладав мову ідиш і збирав матеріал для своєї роботи «Практише идише грамматику» («Практична граматика ідиш») – першої наукової граматики ідиш як літературної мови.

Після реформи 1930 р. 2-й МДУ розформували, а єврейське літературно-лінгвістичне відділення (Євлітло) увійшло до складу літературного факультету Московського державного педагогічного інституту (із 1932 р. по

1938 р. – МДП ім. А. С. Бубнова). На той час А. Зарецький очолював кафедру єврейської мови (до її об'єднання з кафедрою єврейської літератури в 1935 р.). 1938 р. Євлітло було закрите. А. Зарецький був змушений перейти на кафедру російської мови, стати русистом.

Очолював філологічну секцію Товариства для вивчення єврейської мови і літератури.

Під час німецько-радянської війни (1941–1945) жив і працював у Сталінабаді (тепер – Душанбе, Таджикистан).

Після війни, рятуючись від кампанії по боротьбі з космополітизмом, переїхав до Курська. Займався викладацькою діяльністю. Помер у Курську.

Автор більш ніж 300 статей і книг з орфографії і синтаксису мови ідиш, методики викладання мови. Є розробником термінології елементарної математики на ідиш. Вивчав російську лінгвістику й граматику.

Праці

1. [Рецензия] // Шлях освіти = Путь просвещения. – 1922. – № 6. – С. 231. – Рец. на кн.: Синтаксис современного русского языка / В. В. Гиппиус. – М. : Госиздат, 1921. – 51 с.
2. [Рецензия] // Просвещение Донбасса. – Луганск, 1924. – № 8–9. – С. 132–133. – Рец. на кн.: Повторительный курс грамматики русского языка / Дурново Н. Н. – М. : Госиздат, 1924–1929. – Вып. 1–2.
3. [Рецензия] // Шлях освіти = Путь просвещения. – 1924. – № 10. – С. 241–242. – Рец. на кн.: Грамматика русского языка. Синтаксис : (В связи с морфологией). Опыт построения систематического курса по принципу грамматических форм : руководство для преподавателей / П. А. Дудель. – М. : Госиздат, [1924]. – 95 с.
4. [Рецензия] // Шлях освіти = Путь просвещения. – 1925. – № 9. – С. 208–210. – Рец. на кн.: Идише шпрах (Еврейский язык). Ч. 1. Интонация, фонетика и орфография, элементы морфологии / Э. Спивак. – К. : Культурлига, 1925. – 95 с.
5. Практическая еврейская грамматика : для учителей и студентов. – М. : Школа и книга, 1926. – 236 с. – На идиш.*
6. [Рецензия] // Шлях освіти = Путь просвещения. – 1926. – № 10. – С. 175–177. – Рец. на кн.: Живой язык в задачах и вопросах. Вып. 1 / А. В. Миртов. – М. : Госиздат, 1926. – 144 с.
7. [Рецензия] // Шлях освіти = Путь просвещения. – 1926. – № 6–7. – С. 293–295. – Рец. на кн.: Как самому научиться писать : пособие для самообразования и школ малограмотных / А. Гусева ; под ред. Н. Богуславской. – М. : ГУС, 1926. – 152 с.
8. [Рецензия] // Шлях освіти = Путь просвещения. – 1926. – № 3. – С. 211–212. – Рец. на кн.: Рабочий клуб и быт / А. К. Мавроган. – М. : Пролетарий, 1925. – 70 с.

9. [Рецензия] // Шлях освіти = Путь просвещения. – 1926. – № 8–9. – С. 296. – Рец. на кн.: Родной язык в занятиях со взрослыми : вопросы методики. – М. : Мир, 1926. – 90 с.
10. [Рецензия] // Шлях освіти = Путь просвещения. – 1926. – № 11. – С. 211–212. – Рец. на кн.: Русский язык : краткое систематизированное школьное руководство по грамматике, правописанию и произношению / Д. Н. Ушаков. – М. ; Л. : Госиздат, 1926. – 144 с.
11. Ошибки и сомнения. – К. : Культур-Лига, 1927. – На идиш.*
12. Про порядок слів у Шолом-Алейхема // Наук. зап. Харків. наук.-дослід. каф. мовознавства. – Х., 1927. – С. 75–81.
13. [Рецензия] // Шлях освіти = Путь просвещения. – 1927. – № 5. – С. 289–290. – Рец. на кн.: Наш язык. Ч. 3. Заключительный курс / А. М. Пешковский. – М. ; Л. : Госиздат, 1927. – 270 с.
14. Дидактичний матеріал у школі соцвиху // Шлях освіти = Путь просвещения. – 1928. – № 10. – С. 72–84.
15. Особенности идиша в сравнении с русским. – М. : Центриздат народов С.С.С.Р., 1928. – На идиш.*
16. [Рецензия] // Родной яз. и лит. в труд. шк. – 1928. – № 2. – С. 157–160. – Рец. на кн.: Повторительный курс русского языка / С. И. Карцевский. – М. ; Л. : Госиздат, 1928. – 112 с.
17. Язык. – М. ; Х. ; Мн. : Центр. изд-во народов СССР, 1930. – На идиш.*
18. Еврейская орфография. Правила нового еврейского правописания. – М., 1931. – На идиш.*
19. Идиш для начальной школы : в 2 ч. Ч. 1. Первый и второй учебные годы. – М. : Эмес, 1933. – На идиш.*
20. Идиш для начальной школы : в 2 ч. Ч. 2. Третий и четвертый учебные годы. – М. : Эмес, 1933. – На идиш.*
21. Грамматика и орфография. – К. : Укргоснацмениздат, 1939. – На идиш.*
22. Еврейский язык. – К. : Укргоснацмениздат, 1939. – На идиш.*
23. Учебник русского языка : для III класса еврейской школы. – М. : Дер Эмес, 1939. – 132 с. – На идиш.*
24. Еврейский язык. – К. ; Львов : Укргоснацмениздат, 1940. – На идиш.*
25. О местоимении // Рус. яз. в шк. – 1940. – № 6. – С. 16–23.
26. Строение русской орфографии // Рус. яз. в шк. – 1946. – № 5–6. – С. 30–38.
27. Фонема // Учен. зап. Душанб. пед. ин-та. – 1948. – Т. 3. – С. 3–33.
28. [Рецензия] // Вопр. языкознания. – 1956. – № 1. – С. 127–132. – Рец. на кн.: Основы русской пунктуации / А. Б. Шапиро. – М. : Изд-во АН СССР, 1955. – 398 с.
29. Что такое прямая и косвенная речь? // Тр. Воронеж. ун-та. – 1957. – Т. 59. – С. 59–67.
30. Материалы по занимательной грамматике русского языка. – М. : Учпедгиз, 1961. – 60 с.

Література про нього

1. Зарецкий Айзик Израилевич // Наука и научные работники СССР. – Л., 1928. – Ч. 6 : Научные работники без Москвы и Ленинграда. – С. 545.
2. Зарецкий Айзик Израилевич // Наука и научные работники СССР. – Л., 1930. – Ч. 4 : Научные работники Москвы. – С. 103.
3. Зарецкий Айзик Израилевич // Российская еврейская энциклопедия / гл. ред. Г. Г. Брановер. – Изд. 2-е, испр. и доп. – М., 1994. – Т. 1. – С. 477.
4. Зарецкий А. І. [Фото] // Шлях освіти = Путь просвещения. – 1927. – № 5. – Между с. 16–17.
5. Спектор Й. «Их открывает собрание...» / Йонатан Спектор. – Режим доступа : <http://newswe.com/index.php?go=Pages&in=view&id=3123>. – Загл. с экрана.
6. Гиндин С. Зарецкий Айзик Израилевич [Электронный ресурс] / С. Гиндин // Рус. яз. – 2006. – № 3. – Доп. «Первое сентября». – Режим доступа : <http://www.mke.su/doc/ZARETsKIY%20AI.html>. – Загл. с экрана.

Зборовець Василь Степанович

(23.02.(07.03).1889–18.12.1944)

Народився в с. Гаврилівці (тепер – Кам'янець-Подільський район Хмельницької області) у багатодітній селянській родині. 1907 р. закінчив учительську семінарію, склав іспит на звання педагога початкових класів у Хотинському міському педагогічному училищі (зараз – Чернівецька область).

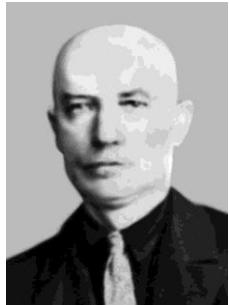
У роки Першої світової війни пішов на фронт, дослужився до прапорщика. У період національно-визвольних змагань боровся за незалежну Україну у військах П. Скоропадського та С. Петлюри.

1923 р. закінчив філологічний відділ Кам'янець-Подільського інституту народної освіти, де й почав працювати на науково-дослідній кафедрі економіки та історії Поділля (секція мови).

Писав поезії, дописи до журналу «Село».

Влітку 1926 р. переїхав до Харкова. Протягом 1927–1933 рр. працював викладачем кафедри мовознавства Харківського інституту народної освіти. Читав курс української мови.

Брав участь у написанні підручника «Загальний курс української мови» (Х., 1929; авторський колектив очолював Л. А. Булаховський). У складі наукових експедицій вивчав західні й південні українські діалекти, записував фольклор. Був одним із перших дослідників рукописного українського апокрифічного збірника XVII ст., знайденого в Кам'янці-Подільському в 1922 р. («Мова повісті “Слово о Смерти и Рыцаре добром и славном”», 1930, рукопис).

Залишилися в рукописі «Нариси з сучасної лексики української літературної мови» (1931).

1933 р. був заарештований, звинувачений в участі у контрреволюційній організації та націоналістично спрямованій викладацькій діяльності. Засуджений до двох років таборів, висланий до м. Лодейне Поле (колишня Олонецька губернія, зараз – у складі Карелії (РФ)). Звільнений 1935 р.

Протягом 1938–1941 рр. викладав в Осипенківському педагогічному інституті (нині – Бердянський педагогічний університет).

Під час німецько-радянської війни (1941–1945), у 1943 р., повернувся до рідного села, викладав українську мову й літературу в місцевій школі. Помер у с. Гаврилівці.

Праці

1. На всякий випадок життя : Народні приказки та прислів'я. Кн. 2 / упоряд. В. С. та О. Д. – К. : Час, 1917. – 128 с.
2. Кам'янець-Подільська науково-дослідна кафедра у 2-му півріччю 1923 р. // Черв. шлях. – 1924. – № 3–4. – С. 273–276.
3. З матеріалів до характеристики мови окремих сільських господарів с. Пановець Кам'янецької округи // Зап. Кам'янець-Подільського наукового при УАН товариства. – Кам'янець на Поділля, 1926. – Т. 1. – С. 9–12.
4. Мова вчителства на Кам'яничині // Шлях освіти. – 1926. – № 10. – С. 115–123.
5. В науковому товаристві // Черв. кордон. – 1926. – 4 квітня.
6. Шкільні роки Коцюбинського // Черв. шлях. – 1927. – № 12. – С. 135–144.

Література про нього

1. Зборовець І. В. Зборовець Василь Степанович / І. В. Зборовець // Літературна Харківщина : довідник / за ред. М. Ф. Гетьманця. – Х., 1995. – С. 151–152.
2. Зборовець І. В. Василь Зборовець : життя і наукова діяльність / І. В. Зборовець, В. П. Мацько. – Хмельницький : Цюпак А. А., 2011. – 93, [1] с.
3. Зборовець І. В. Закоханий в рідну мову / І. В. Зборовець // Вісн. Харків. держ. акад. дизайну і мистецтв. – Х., 2009. – Вип. 17. – С. 47–56.
4. Зборовець І. В. Народна творчість як джерело пісень В. С. Зборовця / І. В. Зборовець // Культура України : зб. наук. пр. / Харків. держ. акад. культури. – Х., 2000. – Вип. 7 (Мистецтвознавство). – С. 263–269.
5. Каністратенко М. М. Зборовець Василь Степанович / М. М. Каністратенко // Енциклопедія сучасної України. – К., 2010. – Т. 10. – С. 427.
6. Мацько В. П. Інтертекстуальне прочитання філологічних праць Василя Зборовця / В. П. Мацько // Педагогічний дискурс. – 2011. – Вип. 9. – С. 207–211.

Зверєв Микола Федорович (8.05.1893–03.03.1956)

Народився в с. Жирятино Трубчівського повіту Орловської губернії (тепер – с. Жирятино Брянської обл. РФ) в родині вчителя. 1912 р. вступив на відділення слов'яно-російської філології історико-філологічного факультету Московського університету, який закінчив у 1916 р.

Того ж року, під час Першої світової війни, демобілізований на фронт. 1916–1918 рр. – молодший офіцер 37-го Сибірського стрілецького полку, згодом 10-ї Сибірської артилерійської дивізії. 1918–1919 рр. служив у Робітничо-Селянській Червоній Армії (РСЧА) військовим керівником військкомату с. Красне Село Орловської області. 1919–1920 рр. – командувач роти кулеметних командирських курсів (м. Єлець Орловської обл.), 1920–1921 рр. – командувач дивізіону кулеметних курсів РСЧА (м. Вольськ Саратовської обл.).

1921–1922 рр. – начальник оперативно-мобілізаційного відділу Головного управління військово-навчальних закладів; 1922–1923 рр. – інспектор військово-навчальних закладів України і Криму (м. Харків).

1923–1924 рр. – викладач 6-ї Харківської військової школи; 1924 р. – головний керівник предметної комісії 6-ї Харківської військової школи.

Із 1924 р. по 1930 р. викладав у партійній школі імені Артема в Харкові.

У 1926–1934 рр. працював за сумісництвом методистом-консультантом Всеукраїнського заочного інституту масової комуністичної просвіти (незабаром – Український бібліотечний інститут) (м. Харків).

Із 1928 р. по 1934 р. був депутатом Харківської міської ради.

Протягом 1930–1933 рр. працював у Харківському ветеринарному інституті на посадах декана робітничих факультетів (1930), помічника директора інституту (1930), доцента кафедри марксистської педагогіки (1932).

1933–1934 рр. – старший науковий співробітник організаторсько-планового сектору НДІ кадрів соціалістичного сільського господарства.

1934–1936 рр. – доцент та керівник курсів російської мови (1934); доцент (1935), керівник (1936) кафедри мови та літератури Всеукраїнського заочного інституту масової комуністичної просвіти (із 1935 р. – Українського бібліотечного інституту).

1936–1938 рр. – керівник кафедри російської мови та літератури Військово-господарчої академії РРКА.

1938–1941 рр. – на посаді доцента (1938), завідувача (1938) кафедри російської мови Харківського державного університету.

1941 р. захистив кандидатську дисертацію «Литературная деятельность Михаила Ларионовича Михайлова», того ж року присвоєне вчене звання доцента.

На початку німецько-радянської війни (1941–1945) був евакуйований у м. Кзил-Орда, де в 1941–1942 рр. працював на посаді доцента та завідувача кафедри у Кзил-Ординському державному педагогічному інституті (Казахстан).

1942–1944 рр. – доцент (1942), завідувач (1943) кафедри російської мови та літератури Кокандського державного педагогічного інституту (Ферганська область, Узбекистан).

Із 1944 р. по 1956 р. – доцент (1944), в. о. завідувача (1949) кафедри російської мови та літератури Харківського державного університету.

Із 1949 р. по 1955 р. – за сумісництвом, в. о. заступника декана філологічного факультету ХДУ.

Із квітня по червень 1954 р. тимчасово виконував обов'язки декана філологічного факультету.

Нагороджений Почесною грамотою ЦК ЛКСМУ (1932), медаллю «За доблестный труд в Великой Отечественной войне 1941–1945 гг.» (1946), орденом «Знак почета» (1953).

Помер у Харкові.

Наукові інтереси: російська література XIX – першої половини XX ст. (зокрема творчість М. Л. Михайлова, А. П. Чехова та ін.), радянська література (творчість С. Стальського та ін.).

Праці

1. Социологический и формальный анализ художественного произведения // Военное знание. – 1925. – № 4.*
2. Социальное обоснование эстетики Н. Г. Чернышевского // Военное знание. – 1927. – № 8.*
3. Русский язык и литература для студентов ВЗИМП / ЦК КпбУ. – Х., 1929–1932.*
4. Литературная деятельность Михаила Ларионовича Михайлова : дис. ... канд. филол. наук. – Х., 1941. – 464 с.
5. Великий Ашуг Дагестана (С. Стальский). – Х. : Соціаліст. Харківщина, 1944.*
6. Великий русский писатель-патриот (А. П. Чехов). – Х. : Соціаліст. Харківщина, 1944.
7. Поэт-борец (к 130 годовщине со дня рождения Лермонтова). – Х. : Соціаліст. Харківщина, 1944.*
8. А. С. Пушкин. – Х. : Соціаліст. Харківщина, 1944.*
9. Э. Г. Багрицкий // Красное знамя. – 1945. – 13 окт. (№ 202).
10. А. Мицкевич // Красное знамя. – 1945. – 23 нояб. (№ 234).
11. Историческая художественная литература эпохи Великой Отечественной войны / ЦК КпбУ. – 1945. – Рукопись.

12. Літературна діяльність Михайла Ларіоновича Михайлова : [корот. зміст дис. дослідж.] // Наук. хроніка Харків. держ. ун-ту : зб. анот. – 1945. – № 3 (груд.) : Філол. ф-т. – С. 6.
13. «Родное слово» К. Д. Ушинського // Наук. хроніка Харків. держ. ун-ту : зб. анот. – 1946. – № 5 : Каф. педагогіки і психології. – С. 13–15.
14. Великий письменник-патріот [М. В. Гоголь] // Блокнот агітатора. – Х., 1952. – № 3. – С. 19–24.
15. Історичний роман С. Злобіна «Степан Разін» // Харків : [альманах]. – Х., 1952. – Кн. 1. – С. 218–222.
16. Методические указания для районных лекторских групп по проведению лекций-докладов, посвященных 100-летию со дня смерти Н. В. Гоголя. – Х. : Обл. лекц. бюро, 1952. – 23 с.
17. А. Н. Радищев : (К 150-летию со дня смерти). – [Х.] : Кн.-газ. изд-во, 1952. – 32 с.
18. Про деякі питання типовості в радянській літературі // Харків : [альманах]. – Х., 1953. – Кн. 3. – С. 134–147.
19. Відображення великої дружби в російській художній літературі XIX сторіччя // Харків : [альманах]. – Х., 1954. – Кн. 6. – С. 152–166.
20. Історична дружба російського і українського народів у відображенні російської художньої літератури XIX віку // Зб. наук. робіт, присвяч. 300-річчю воз'єднання України з Росією / Харків. держ. ун-т. – Х., 1954. – С. 227–243.
21. Русская советская литература : [учеб. пособие для студентов-заочников]. Ч. 1. – Х. : ХГУ, 1954. – 175 с.
22. Художня література і перша російська революція // Харків : [альманах]. – Х., 1955. – Кн. 8. – С. 189–202.

Література про нього

1. Харьковский государственный университет им. А. М. Горького за 150 лет (1805–1955) / отв. ред. С. М. Короливский. – Х. : Изд-во ХГУ, 1955. – 386 с.
С. 301, 352, 366, 372: про М. Ф. Зверєва.
2. Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна за 200 років / В. С. Бакіров, В. М. Духопельников, Б. П. Зайцев [та ін.]. – Х. : Фоліо, 2004. – 750 с.
С. 445, 450: про М. Ф. Зверєва.
3. Харківський університет (1917–1941 рр.) у спогадах його викладачів та вихованців / упоряд., передм. В. Ю. Іващенко ; уклад. Ю. А. Кісельова, С. М. Куделко, С. І. Посохов та ін. ; вступ. ст. О. І. Красько. – Х., 2016. – 431 с.
С. 280, 381: пр. о М. Ф. Зверєва.

Зебель Вікторія Йосипівна

(1913–10.01.1984)

Закінчила Харківський державний університет у 1939 р. Навчалася в аспірантурі (1939–1941, 1944–1946). Працювала в ХДУ з жовтня 1944 р. по серпень 1947 р. асистентом на кафедрі мовознавства.

Під час німецько-радянської війни (1941–1945) перебувала в евакуації в м. Ташкент (Узбекистан), де працювала старшим лаборантом в авіаційному інституті. Подальша доля невідома.

Праці

1. Язык повести «Детство» А. М. Горького : автореф. дис. ... канд. філол. наук. – Х., 1954. – 16 с.
2. Язык повести «Детство» А. М. Горького : дис. ... канд. філол. наук. – Х., 1954. – 307 л.

Література про неї

1. Зебель Виктория [Электронный ресурс] // Holocaust Survivors and Victims Database. Режим доступа : https://www.ushmm.org/online/hsv/person_advance_search.php.

Зеленін Дмитро Костянтинович

(21.10.(2.11).1878–31.08.1954)

Народився в с. Люк Сарапульського повіту Вятської губернії (тепер – Іжевський район Удмуртії, РФ) у родині сільського дяка. Був десятою дитиною в сім'ї. За батьковою настановою в 1892 р. вступив до Вятської духовної семінарії, де навчався наступні шість років.

1898 р. поїхав до міста Юр'єв (зараз – Тарту, Естонія), де в 1899 р. вступив на історико-філологічний факультет Юр'євського університету. 1904 р. закінчив університет, захистивши кандидатську роботу з мовознавства «Латинские, романские и германские элементы в русском языке до XV столетия».

1904 р. вивчав мову та побут старовіров на Усень-Івановському заводі Белебєєвського повіту Уфимської губернії (зараз – РФ). 1905 р. залишений для приготування до професорського звання по кафедрі порівняльного мовознавства Юр'євського університету.

Протягом 1905 – 1915 рр. неодноразово брав участь у фольклорних та діалектологічних експедиціях різними губерніями Російської імперії. Записав російські, вотяцькі (удмуртські), башкирські й міщерацькі (мішарських татар) казки, поширені у В'ятській та Пермській губерніях, зібрав декілька сотень

старовинних весільних, плясових пісень, пісень-розмов, частівок і запропонував їх оригінальну класифікацію.

1915 р. захистив у Петроградському університеті магістерську дисертацію «Великорусские говоры с неорганическим и непреходным смягчением задненебных согласных». 1915–1916 рр. працював приват-доцентом Петроградського університету.

1916–1925 рр. – професор, завідувач кафедри російської мови та словесності Харківського університету (який згодом мав назви: Академія теоретичних знань, Інститут народної освіти). 1917 р. захистив у Московському університеті докторську дисертацію з етнографії «Очерки русской мифологии».

У харківський період життя багато уваги приділяв українській етнографії. Зокрема, систематизував та описав етнографічні фонди Етнографічного музею Харківського Історико-філологічного товариства та етнографічного відділу Музею Слобідської України імені Г. Сковороди. 1924 р. розпочав писати ґрунтовне дослідження з етнографії східних слов'ян.

1925 р. обраний членом-кореспондентом Академії наук СРСР. Того ж року переїхав до Ленінграда, де очолив кафедру етнографії Ленінградського університету. 1946 р. обраний академіком Болгарської академії наук за значний внесок у дослідження слов'янських народів.

Останні роки життя присвятив, зокрема, вивченню українців, обґрунтовано й неспростовно довів єдність української нації від Карпат і до Східної України, київське походження західних українців (роботи 40-х–50-х рр. XX ст.).

Помер у Ленінграді (тепер – Санкт-Петербург, РФ).

Автор близько 300 наукових праць із філології та історії.

Наукові інтереси: історія російської мови, діалектологія, фольклор та етнографія.

Основні філологічні праці

Повний перелік робіт до 1979 р. див. у праці: Указатель трудов Д. К. Зеленина и основной литературы о нем / сост. А. И. Тарасова, Р. В. Каменецкая // Проблемы славянской этнографии. – Л., 1979. – С. 221–237.

1. Литературный и народный язык // С.-Петербург. ведомости. – 1900. – № 159 (13 июня).
2. Международный язык науки и культурных сношений. – М. : Типо-лит. т-ва И. Н. Кушнерев и К°, 1901. – 17 с.
3. Новые веяния в народной поэзии. – М. : Типо-лит. т-ва И. Н. Кушнерев и К°, 1901. – 15 с.
4. Особенности в говоре русских крестьян юго-восточной части Вятской губернии // Живое слово. – 1901. – Вып. 1. – С. 81–96.
5. Отчет о диалектологической поездке в Вятскую губернию. – СПб. : Тип. Имп. акад. наук, 1903. – 189 с.
6. Песни деревенской молодежи. – Вятка : Вят. губ. стат. ком., 1903. – 86 с.

7. Этимологические заметки. I–IV. – Воронеж : Тип. В. И. Исаева, 1903–1904. – Т. 1–2.
8. Народные присловья и анекдоты о русских жителях Вятской губернии. – Вятка : Губ. тип., 1904. – 54 с.
9. Народные присловья о вятчанах. – Вятка : Губ. тип., 1904. – 17 с.
10. Несколько народных песен Даниловского уезда : по материалам из бумаг В. А. Воскресенского. – Ярославль : Тип. губ. правл., 1904. – 8 с.
11. [Рецензия]. – СПб. : Тип. Имп. Акад. наук, 1904. – 5 с. – Рец. на кн.: Толковый словарь живого великорусского языка. Т. 1, вып. 1–8 Владимир Иванович Даль ; под ред. И. А. Бодуэна де Куртенэ. – СПб. : Изд-во Т-ва М. О. Вольф, 1903. – 1774 стб., [36] с.
12. Свадебные приговоры Вятской губернии. – Вятка : Губ. тип., 1904. – 39 с.
13. Великорусские народные присловья как материал для этнографии. – СПб. : Типо-лит. В. О. Пастор, 1905. – [19 с.] – Отд. отт. из журн. «Живая старина», № 1–2.
14. Из быта и поэзии крестьян Новгородской губернии. – СПб. : Типо-лит. В. О. Пастор, 1905. – 56 с.
15. О синтаксическом значении частицы *ко (ка)* при повелительном наклонении. – СПб., 1905. – 6 с. – Отд. отт. из журн. «Рус. филол. вестн», т. 54, № 4, с. 388–393.
16. Уссу-Ивановский говор. – СПб. : Тип. Имп. Акад. наук, 1905. – 16 с.
17. Воронежская былина о богатыре Мишуте Даниловиче. – Воронеж : Типо-лит. Губ. правл., 1906. – 8 с.
18. Великорусские говоры с неорганическим и непреходным смягчением заднеязычных согласных в связи с течениями позднейшей великорусской колонизации. – СПб. : Отд-ние рус. яз. и словесности Имп. Акад. наук, 1913. – XVI, 544 с.
19. Великорусские сказки Пермской губернии. С приложением 12-ти башкирских сказок и одной мещеряжской. – Пг. : Тип. А. В. Орлова, 1914. – LIV, 656 с.
20. Великорусские сказки Вятской губернии. С прил. 6-ти вотяцких сказок. – Пг. : Тип. А. В. Орлова, 1915. – XLIV, 640 с.
21. К вопросу об изучении социальной стороны жизни языка. – Пг. : Тип. Акад. наук, 1915. – 7 с.
22. Науково-досліднича кафедра мовознавства імені О. О. Потебні (у Харкові) за 1923 р. // Шлях освіти = Путь просвещения. – 1924. – № 2. – С. 262–265.
23. Западноєвропейська фольклористика в тупикі // Вестник знания. – 1933. – № 7–8. – С. 269–271.
24. Международная конференция фольклористов-сказковедов в Швеции // Сов. этнография. – 1934. – № 1–2. – С. 223–225.
25. Избранные труды. Статьи по духовной культуре, 1901–1913 / вступ. ст. Н. И. Толстого, коммент. Т. А. Агапкиной. – М. : Индрик, 1994. – 397 с.

26. Великорусские сказки Пермской губернии : с прил. 12-ти башкирских сказок и одной мещеряжской. – [Факс. изд.]. – СПб. : ДБ, 1997. – 583 с.
27. Избранные труды : Статьи по духовной культуре, 1917–1934 / сост. А. П. Топоркова ; вступ. ст. и коммент. Т. Г. Ивановой. – М. : Индрик, 1999. – 348 с.

Література про нього

1. Станюкович Т. В. Д. К. Зеленин : некролог / Т. В. Станюкович, М. Д. Торен // Сов. этнография. – 1954. – № 4. – С. 157–159.
2. Китайник М. Г. Зеленин Дмитрий Константинович / М. Г. Китайник // Краткая литературная энциклопедия. – М., 1964. – Т. 2. – Стб. 1015.
3. Зеленин Дмитрий Константинович // Большая советская энциклопедия. – Изд. 3-е. – М., 1972. – Т. 9. – С. 450.
4. Сабурова Л. М. Дмитрий Константинович Зеленин (К 100-летию со дня рождения) / Л. М. Сабурова, К. В. Чистов // Сов. этнография. – 1978. – № 6. – С. 71–83.
5. Проблемы славянской этнографии : [к 100-летию со дня рождения Д. К. Зеленина]. – Л. : Наука, Ленингр. отд., 1979. – 290 с.
Зі змісту: Д. К. Зеленин как фольклорист / Н. В. Новиков – С. 170 ; Зеленин-диалектолог / Н. И. Толстой, С. М. Толстая. – С. 70–83 ; Научная деятельность Д. К. Зеленина в Харькове (1916–1925 гг.) / В. З. Фрадкин ; Указатель трудов Д. К. Зеленина и основной литературы о нем / сост. А. И. Тарасова, Р. В. Каменецкая. – С. 221–237.
6. Зеленин Дмитро // Енциклопедія українознавства. – К., 1984. – Т. 2. – С. 780.
7. Горленко В. Ф. Зеленин Дмитро Костянтинович / В. Ф. Горленко // Українська літературна енциклопедія : в 5 т. – К., 1990. – Т. 2. – С. 260.
8. Наулко В. І. Зеленин Дмитро Костянтинович / В. І. Наулко // Енциклопедія історії України : у 10 т. / голова редкол. В. А. Смолій. – К., 2005. – Т. 3. – С. 323–324.
9. Рябець Л. В. Зеленин Дмитро Костянтинович / Л. В. Рябець, С. І. Очеретянко // Енциклопедія сучасної України. – К., 2010. – Т. 10. – С. 508 з фот.
10. Зеленин Дмитро Костянтинович // Історики Харківського університету : біобібліогр. довід. (1905–2012 рр.) / уклад. О. М. Богдашина, В. І. Бутенко, С. Р. Марченко та ін. ; відп. ред. С. І. Посохов. – Х., 2013. – С. 94–95.

Зельдович Геннадій Мойсейович

(30.05.1964 р. народж.)

Народився в м. Харків. 1986 р. закінчив філологічний факультет Харківського державного університету (тепер – Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна) з відзнакою. 1986–1988 рр. – викладач російської мови та літератури Харківської середньої школи № 133.

1888–1991 рр. – молодший науковий співробітник науково-дослідної групи обчислювальної лінгвістики ХДУ. Із 1990 р. працював на кафедрі російської мови ХДУ (ХНУ імені В. Н. Каразіна) на посадах стажиста-дослідника (1990), викладача (1991), старшого викладача (1992), старшого наукового співробітника (1995 р. – для завершення роботи над докторською дисертацією), доцента (1998).

1990 р. захистив кандидатську дисертацію «Система минимальных значений частицы *хоть* и их взаимодействие с контекстом». 1998 р. – докторську дисертацію «Временные квантовые наречия».

У ХДУ (ХНУ імені В. Н. Каразіна) читав курси морфології та словотвору російської мови, керував науковим семінаром, педагогічною та діалектологічною практикою студентів.

Отримав грант Інституту «Відкрите товариство» в Празі (1997–1998). Стажувався у Варшавському університеті, читав лекції в квітні–травні 1997 р. та в березні 1998 р. Заочно закінчив Московський педагогічний університет (1999).

У 2002–2003 рр. проходив наукове стажування у Варшавському університеті. Із 2003 р. мешкає в м. Торунь (Польща). Професор, завідувач кафедри семіотики Варшавського університету.

Автор понад 100 друкованих праць. Окрім наукових праць, друкувалися віршовані переклади з п'яти мов (англійської, іспанської, польської, португальської, французької) окремими виданнями та в літературній періодиці України та Росії.

Нагороджений премією ректора Торуньського університету І ступеня (2003).

Наукові інтереси: лексична семантика, комунікативна структура слів та речень, семантика та прагматика морфологічної категорії.

Основні праці

1. Модус в семантике текста / Г. М. Зельдович, В. А. Маринчак // Вісн. Харків. ун-ту. – 1988. – № 327. – С. 31–38.
2. *Пер.*: Пессоа Ф. Ветер чуть качает... ; Уж дотлеває свет дневной... ; Последняя каравела ; Молитва ; Штиль / Фернандо Пессоа ; пер. с португ.

- Г. Зельдовича // Лирика / Фернандо Пессоа. – М., 1989. – С. 62, 63, 85, 286–287, 287, 288–289.
3. Частица ХОТЬ : Структура значения и некоторые системные связи // Семантика в преподавании русского языка как иностранного : (метод. рек. для преподавателя) / сост. Г. М. Зельдович, Д. И. Руденко, Е. В. Добрынина ; ХИМЭСХ. – Х., 1989. – Вып. 3, ч 1. – С. 234–236.
 4. Система минимальных значений частицы «хоть» и их взаимодействие с контекстом : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.01. – Х., 1990. – 20 с.
 5. О «минимальных» значениях частицы «хоть» // Вісн. Харків. ун-ту. – 1991. – № 353. – С. 94–99.
 6. О семантике наречий «редко» и «изредка» // Лингвистическая семантика и прагматика : материалы V конф. по проблемам семант. исслед. : тез. докл., 14–17 мая 1991 г., Москва, Харьков. – М. ; Х., 1991. – С. 47–48.
 7. Семантическое взаимодействие модуса предложения и частицы «хоть» // Филол. науки. – 1991. – № 1. – С. 112–117.
 8. Контрольная работа по современному русскому языку (Морфология, часть 1) и методические указания : для студентов 3 курса заоч. обучения филол. ф-та / В. А. Козьменко, Г. М. Зельдович. – Х. : Изд-во ХГУ, 1992. – 29 с.
 9. За референциальные свойства на протяжении периода от време // Проглас. – Тырново (Болгария), 1994. – № 3. – С. 12–24.
 10. Слабые смыслы как тип лексикографической информации // Лексическая семантика. – Х., 1994.*
 11. Наречие *всегда* и его квазисинонимы *все время* и *постоянно* // Wiener slawistischer Almanach. – 1995. – Т. 36. – S. 223–257.
 12. Семантика времени : К уточнению метаязыка // Филол. науки. – 1995. – № 2. – С. 80–89.
 13. Частные значения совершенного вида : к вопросу об инварианте // Рус. филология. Укр. вестн. : респ. науч.-метод. журн. – Х., 1996. – № 1–2. – С. 3–5.
 14. Временные квантовые наречия : дис. ... д-ра филол. наук : 10.02.01. – Х., 1998. – 319 с.
 15. О типах семантической информации : слабые смыслы // Изв. РАН. Сер. лит. и яз. – 1998. – Т. 57, № 2. (март – апрель). – С. 27–37.
 16. Русские временные квантификаторы / Open Society Support Foundation. – Wien, 1998. – 190 p. – (Wiener Slawistischer Almanach ; Sonderbande 46).
 17. О типологии квантификаторов // Изв. РАН. Сер. лит. и яз. – 1999. – № 5–6. – С. 43–52.
 18. От чего зависит отменимость имплицатур? // Русистика сегодня. – 1999. – № 1–2. – С. 40–57.
 19. Семантика совершенного вида : К вопросу об инварианте // Wiener Slawistischer Almanach. – 1999. – Bd. 43. – S. 163–196.
 20. Сочинительный ряд и соотносительность с действительностью // Wiener Slawistischer Almanach. – 2000. – Bd. 46. – S. 175–207.

21. Русский вид. Семантика и прагматика. – Торунь : Ун-т Николая Коперника, 2002. – 208 с.
22. Семантика и прагматика совершенного вида в русском языке // Вопр. языкознания. – 2002. – № 3. – С. 30–61. – Список лит. : с. 60–61.
23. *Пер.*: Leśmian B. Zielony dzban : wybór poezji / Bolesław Leśmian ; w oryg. pol. i w ros. tł. Gennadija Zeldowicza ; z przedm. Andrzeja Bogusławskiego. – Toruń : UMK, 2004. – 232 s.
24. *Пер.*: [Переводы из Фернандо Пессоа, Антонио Мачадо, Болеслава Лесьмяна] // Fri. – 2004. – 8 oct. – Режим доступа : <http://www.vekperevoda.com/1950/zeldovich.htm>.
25. Russian Čto bylo, to bylo, Polish Co było, to było : Are the rules of pragmatics language-specific? // Studies in Polish Linguistics : rocznik. – 2005. – Vol. 2, Issue 1. – P. 51–61.
26. Русское предикативное имя. – Торунь : Изд-во Ун-та им. Николая Коперника, 2005. – 186 с.
27. Страдательный залог и шкала агентивности // Glottodydaktyka i jej konteksty interkulturowe. – Warszawa, 2006. – S. 197–207.
28. *Пер.*: Последняя каравелла : избранные поэтические переводы. – М. : Водолей, 2006. – 320 с.
29. Грамматическая гипербола Марины Цветаевой, грамматическая литота Бориса Пастернака / Геннадий Зельдович, Юзефина Пионтковская // Text only. – 2009. – № 1 (вып. 28). – Режим доступа : <http://textonly.ru/case/?issue=28&article=28976>.
30. Почему русские глаголы бывают двувидовыми? // Wiener Slawistischer Almanach. – 2009. – Bd. 64. – S. 275–330.
31. Зельдович М. Г. «Творческое поведение» : О феномене литературной критики, логике ее развития в русской культуре середины 19 века и общих принципах подобных штудий : в 2 ч. / М. Г. Зельдович ; подгот. к печати Г. М. Зельдовича. – Х. : Права людини, 2010. – Ч. 1. – 327 с. ; Ч. 2. – [360] с.
32. О папе // «Творческое поведение» : О феномене литературной критики, логике ее развития в русской культуре середины 19 века и общих принципах подобных штудий : Пробл.-систематизир. фрагменты избр. работ автора : в 2 ч. / М. Г. Зельдович ; подгот. к печати Г. М. Зельдовича. – Х., 2010. – Ч. 2. – С. 684–685.
33. Грамматика поэзии : Грамматическая литота Бориса Пастернака // Bulletin de la société polonaise de linguistique. – 2011. – Fasc. 67. – S. 211–236.
34. О прагматике в грамматике // Язык и метод : Рус. язык в лингв. исслед. XXI в., 5–6 мая 2011 г., Краков : материалы I Междунар. конф. – Краков (Польша), 2011.*
35. Прагматика грамматики. – М. : Языки славян. культур, 2012. – 646 с. – (Studia philologica).

36. Discourse relations in three poems by B. Pasternak : On one unusual type of parallelism in lyrical poetry // Wiener Slawistischer Almanach. – 2013. – Band 71. – P. 233–273.
Те саме, рос. мовою: Дискурсивные связи в трех стихотворениях Б. Пастернака : об одном необычном типе параллелизма в лирической поэзии // Неонила Бойко : мысль животворящая : сборник / сост. Л. Р. Савченко. – Х., 2015. – С. 96–129.
37. [Recenzja] // Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej. – Warszawa, 2013. – Vol. 48. – S. 311–317. – Rec. na ks. : Południe – Północ. Serbsko-polskie paralele językowe / Vera Mitrinović. – Poznań : Wyd-wo Naukowe UAM, 2012. – 360 s.
38. Видовые тройки : вторичный имперфектив как показатель высокой индивидуализированности ситуаций // Русский язык в научном освещении. – М., 2014. – № 28. – С. 9–57.
39. *Пер.*: Лесьмян Б. Запоздалое признание / Болеслав Лесьмян ; пер. Геннадия Зельдовича. – М. : Водолей, 2014. – 80 с. – (Пространство перевода).
40. Композиция лирического стихотворения и «теснота» стихотворного ряда: типологическое богатство информации как маркер первого дискурсивного плана в лирическом тексте // Людмила Савченко: душа воспламененная : сб. науч. тр. / сост. Е. В. Маслий, А. В. Кардашова. – Х., 2018. – Ч. 3. – С. 287–346.
41. О Людмиле Ростиславовне // Там же. – С. 256–257.

Література про нього

1. Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна за 200 років / В. С. Бакіров, В. М. Духопельников, Б. П. Зайцев [та ін.]. – Х. : Фоліо, 2004. – 750 с. : іл.
С. 697: про Г. М. Зельдовича.
2. Prof. dr hab. Gennadiy Zeldovich // Uniwersytet Warszawski. Instytut lingwistyki stosowanej. – Tryb dostępu : <http://www.ils.uw.edu.pl/index.php?id=163>.

Зельдович Мойсей Гораційович

(1.08.1919–2.12.2008)

Народився в м. Кам'янець-Подільський (тепер – Хмельницької області). До місцевої школи пішов 1927 р. 1932 р. разом із батьками переїхав до Харкова. 1937 р. вступив на філологічний факультет Харківського державного університету.

Коли почалася німецько-радянська війна (1941–1945), продовжив навчання в Об'єднаному українському університеті (м. Кзил-Орда, Казахстан), до якого увійшов Харківський університет. Після закінчення вишу в 1942 р. пішов на фронт – служив в автоматному, згодом – у кулеметному батальйонах. Був направлений до Москви на спецфакультет Військового інституту іноземних мов Червоної армії, де провівся 5 місяців. Після цього служив у розвідці 3-го Білорусського фронту, був перекладачем у штабі армії, штабі корпусу, в таборах для німецьких військовополонених.

У грудні 1945 р. повернувся до Харкова. Протягом 1946–1949 рр. навчався в аспірантурі кафедри історії російської літератури ХДУ. 1949 р. захистив кандидатську дисертацію «К истории и теории реализма передовой русской литературы сороковых годов XIX века», у 1969 р. – докторську: «Н. Г. Чернышевский, Н. А. Добролюбов и русская критика их времени».

1948–1998 рр. – викладач, доцент, професор (1972) кафедри історії російської літератури ХДУ.

Із 1998 р. мешкав у м. Варшава, м. Торунь (Польща).

Автор понад 160 друкованих праць.

Наукові інтереси: проблеми теорії реалізму, філософської та літературно-естетичної спадщини російських критиків, теорії, історії та методології літературної критики.

Праці

Повну бібліографію праць вченого до 1989 р. див. у покажчику: Моисей Горацевич Зельдович – профессор Харьковского университета : библиогр. указ. / Харьков. гос. ун-т, ЦНБ ; сост. И. А. Блохина. – Х. : ХГУ, 1989. – 22 с. Основні публікації до 2002 р. – див. у розділі «Основные публикации М. Г. Зельдовича» книги його вибраних праць «Творческое поведение» (2010).

1. К истории и теории реализма передовой русской литературы сороковых годов XIX века : автореф. дис. ... канд. филол. наук. – Х., 1949. – 31 с.
2. Конфликт – основа драматического произведения // Учені зап. Харків. ун-ту. – 1952. – Т. 45 : Тр. філол. ф-ту. – Т. 2. – С. 113–130.

3. Проблемы драматургии в эстетике К. Маркса и Ф. Энгельса : Из лекции по теории литературы для студентов-заочников. – [Х.] : Изд-во ХГУ, 1953. – 44 с.
4. М. Горький у боротьбі проти буржуазного націоналізму і декадентства в українській дожовтневій літературі // Харків : літ.-худож. та громад.-політ. альм. – 1954. – Кн. 4. – С. 167–185.
Те саме // Велика дружба : Максим Горький у зв'язках з укр. народом, його культурою і літературою. – К., 1959. – С. 380–393.
5. К характеристике литературно-эстетических взглядов М. В. Петрашевского // Учені зап. Харків. ун-ту. – 1956. – Т. 70 : Тр. філол. ф-ту. – Т. 3. – С. 235–259.
6. Вопросы теории реализма : О принципе социальности в реалистической литературе / под ред. Л. И. Тимофеева. – Х. : Изд-во при Харьков. ун-те, 1957. – 216 с.
7. К. Маркс и Ф. Энгельс и идейное наследие русских революционеров-демократов 60-х гг. XIX века // Учені зап. Харків. ун-ту. – 1959. – Т. 101 : Тр. філол. ф-ту. – Т. 7. – С. 31–63.
8. Русская литература XIX в. : хрестоматия критич. материалов : в 2 вып. / сост. М. Г. Зельдович, Л. Я. Лившиц ; под ред. М. П. Легавки. – Х. : Изд-во при Харьков. ун-те, 1959–1961. Вып. 1. – 1959. – 285 с. ; Вып. 2. – 1961. – 356 с.
9. Из истории борьбы за наследие революционных демократов : Забытая статья журнала «Просвещение» // Вопр. лит. – 1960. – № 5. – С. 97–107.
10. Н. А. Добролюбов : семинарий / М. Г. Зельдович, М. В. Черняков. – Х. : Изд-во при Харьков. ун-те, 1961. – 464 с., 1 л. портр.
11. Николай Чернышевский и Аполлон Григорьев : (Из творч. истории «Очерков гоголевского периода русской литературы») // Филол. науки. – 1961. – № 3. – С. 95–107.
12. Эстетический трактат Н. Г. Чернышевского и проблемы русской литературы 50-х годов // Рус. лит. – 1961. – № 2. – С. 3–22.
13. «Натура бойца» : (О творческой индивидуальности критика) / М. Г. Зельдович, Л. Я. Лившиц // Вопр. лит. – 1963. – № 10. – С. 26–49.
14. Русская литература XIX в. : хрестоматия критич. материалов : [учеб. пособие для филол. ф-тов гос. ун-тов и пед. ин-тов] / сост. М. Г. Зельдович, Л. Я. Лившиц : под ред. М. П. Легавки. – 2-е изд., перераб. – М. : Высш. шк., 1964 с. – 551 с.
3-е изд. – М. : Высш. шк., 1967 с. – 536 с.
4-е изд., испр. – М. : Высш. шк., 1975 с. – 456 с.
15. Проблема творческого метода писателя в критике Добролюбова // Н. А. Добролюбов : ст. и материалы. – Горький, 1965. – С. 18–63. – (Учен. зап. Горьк. ун-та ; вып. 71).
16. Статьи Н. Г. Чернышевского о Пушкине в общественно-литературной борьбе 50-х годов // Н. Г. Чернышевский : ст., исслед. и материалы. – Саратов, 1965. – Вып. 4. – С. 5–39.
17. Художественность и народность : О лит. манифесте М. Е. Салтыкова // Вопр. рус. лит. – Львов, 1966. – Вып. 3. – С. 126–133.

18. Неопубликованная статья А. В. Дружинина о Некрасове // Некрасовский сборник. Некрасов и русская поэзия. – Л., 1967. – [Вып. 4]. – С. 241–266.
19. Чернышевский и проблемы критики. – Х. : Изд-во при Харьков. ун-те, 1968. – 224 с.
20. Н. Г. Чернышевский, Н. А. Добролюбов и русская критика их времени : автореф. дис. ... д-ра филол. наук. – Л., 1969. – 51 с.
21. Из истории критической мысли 60-х годов XIX в. : А. И. Рыжов в дискуссиях о критике // Филол. науки. – 1970. – № 6. – С. 3–16.
22. Добролюбов – критик поэзии : (Вопр. методологии). Ст. 1–2 // Вопр. рус. лит. – Львов, 1971. – Вып. 1. – С. 12–23 ; Вып. 2. – С. 12–21.
23. Про співвідношення естетичної теорії і критичного методу // Радян. літературознавство. – 1973. – № 3. – С. 24–34.
24. Судьба одной идеи : Принцип объективного обоснования идеала в литературных дискуссиях 60-х годов XIX века // Рус. лит. – 1973. – № 2. – С. 50–70.
25. Методологическое самосознание критики : К постановке вопроса о динамике и логике обоснования метода в критике 60-х годов // Н. Г. Чернышевский : ст., исслед. и материалы. – Саратов, 1975. – Вып. 7. – С. 7–26.
26. Проблеми романтизму і реалізму в літературі // Теорія літератури : підруч. для філос. ф-тів ун-тів / за ред. В. Ф. Воробйова, Г. А. В'язовського. – К., 1975. – С. 291–341.
27. Белінський Віссаріон : Думки про мистецтво : зб. / упоряд., вступ. ст., прим. М. Г. Зельдовича. – К. : Мистецтво, 1976. – 336 с.
28. Метод критики и народность писателя // Вопр. лит. – 1976. – № 11. – С. 163–185.
29. Поэзия и критика : К характеристике эстетически-методологических позиций русской критики 50-х – нач. 60-х годов XIX века // Некрасов и его время. – Калининград, 1976. – Вып. 2. – С. 105–119.
30. Уроки критической классики. Вопросы теории и методологии критики : очерки. – Х. : Вища шк. Изд-во при Харьков. ун-те, 1976. – 223 с.
31. Из разысканий об авторах анонимных и псевдонимных критических статей середины XIX в. : (Н. А. Некрасов и его работа «О современном направлении комедии») // Н. А. Некрасов и его время. – Калининград, 1977. – Вып. 8. – С. 154–161.
32. Эстетика – социология – публицистика : (Г. В. Плеханов о природе и методе лит. критики) // Вопр. рус. лит. – 1977. – Вып. 1. – С. 3–10.
33. Н. Г. Чернышевский и современные проблемы теории критики // Н. Г. Чернышевский : ст., исслед. и материалы. – Саратов. – 1978. – Вып. 8. – С. 189–205.
34. Историзм и творчество : Ленинское наследие и проблемы русской литературной критики. – Х. : Вища шк. Изд-во при Харьков. ун-те, 1980 с. – 192 с.
35. «Взаимоотражение» художественных произведений : Некрасов и Достоевский : К постановке историко-функционального изучения

- литературы // Некрасов и его время. – Калининград, 1981. – Вып. 6. – С. 102–115.
36. О некоторых методологических вопросах литературоведческой историографии // Историогр. сб. – Саратов, 1981. – Вып. 6. – С. 3–25.
37. «Концепция человека» и творческий опыт современной советской критики // Поэтика реализма : межвуз. сб. – Куйбышев, 1983. – С. 63–97.
38. Принцип объективного обоснования идеала в работах Н. Чернышевского и его полемическое истолкование («Приятельские беседы») // Рус. лит. – 1984. – № 1. – С. 215–224.
39. Пушкин Александр : Мысли о литературе и искусстве : сборник / сост., вступ. ст. и примеч. М. Г. Зельдовича. – К. : Мистецтво, 1984. – 318 с.
40. Страницы истории русской литературной критики. – Х. : Вища шк. Изд-во при Харьк. ун-те, 1984. – 216 с.
41. Кризь призму жанру : статті-дослідження у творчості М. Добролюбова / М. Г. Зельдович, В. І. Кочубей // Радян. літературознавство. – 1986. – № 2. – С. 47–55.
42. Герцен Александр : Мысли о литературе и искусстве : сборник / сост., вступ. ст. и примеч. М. Г. Зельдовича. – К. : Мистецтво, 1987. – 352 с.
43. Из литературной истории повести А. И. Герцена «Доктор Крупов» : Роман Ф. М. Томского «Болезни века» // Вопр. рус. лит. – Львов, 1987. – Вып. 2. – С. 70–77.
44. Философские основы и пафос критико-эстетического контекста диссертации Н. Г. Чернышевского // Писатель и критика. XIX век : межвуз. сб. науч. тр. – Куйбышев, 1987. – С. 80–94.
45. В поисках закономерностей : О лит. критике и путях ее изучения. – Х. : Изд-во при Харьк. ун-те, 1989. – 160 с.
46. Михаил Салтыков-Щедрин : Мысли о литературе и искусстве : сборник / сост., вступ. ст., примеч. М. Г. Зельдовича. – К. : Мистецтво, 1989. – 258 с.
47. История теории критики // Филол. науки. – 1993. – № 5–6. – С. 34–44.
48. Творческое самоопределение критика в контексте современных литературно-критических течений : (К характеристике статьи Ап. Григорьева «Критический взгляд на основы, значение и приемы современной критики искусства») // Психология литературного творчества и восприятия искусства : междунар. сб. науч. тр. – Самара, 2001. – С. 173–196.
49. Е. Эдельсон и Н. Чернышевский в начале 1950-х годов : (Проблемы литературной критики. «История и теория предмета») // Н. Г. Чернышевский : ст., исслед. и материалы. – Саратов, 2002. – Вып. 14. – С. 28–46.
50. «Творческое поведение» : О феномене литературной критики, логике ее развития в русской культуре середины 19 века и общих принципах подобных штудий : Пробл.-систематизир. фрагменты избр. работ автора : в 2 ч. / М. Г. Зельдович ; подгот. к печати Г. М. Зельдович. – Х. : Права людини, 2010. – Ч. 1. – 327 с. : портр.; Ч. 2. – 686 с.

Література про нього

1. Моисей Горациевич Зельдович – профессор Харьковского университета : библиогр. указ. / Харьков. гос. ун-т, ЦНБ ; сост. И. А. Блохина. – Х. : ХГУ, 1989. – 22 с.
2. Фрізман Л. Г. Зельдович Мойсей Гораційович / Л. Г. Фрізман // Українська літературна енциклопедія. – К., 1990. – Т. 2. – С. 262.
3. Мацько В. Зельдович Мойсей Гораційович / Віталій Мацько // Літературне Поділля. – Хмельницький, 1991. – С. 29.*
4. Зельдович Моисей Горациевич // Российская еврейская энциклопедия. – М., 1994. – Т. 1. – С. 485.
5. Журенко М. М. Зельдович Мойсей Гораційович / М. М. Журенко // Літературна Харківщина : довідник / за заг. ред. М. Ф. Гетьманця. – Х., 1995. – С. 152–153.
6. Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна за 200 років / В. С. Бакіров, В. М. Духопельников, Б. П. Зайцев [та ін.]. – Х. : Фоліо, 2004. – 750 с. : іл.

Про М. Г. Зельдовича див. «Іменний покажчик».

7. Гетьманець М. Ф. Зельдович Мойсей Гораційович / М. Ф. Гетьманець // Літературна Харківщина : довідник / за заг. ред. М. Ф. Гетьманця. – 2-е вид., випр. і допов. – Х., 2007. – С. 122–123.
8. Зельдович М. Г. «Творческое поведение» : О феномене литературной критики, логике ее развития в русской культуре середины 19 века и общих принципах подобных штудий : Пробл.-систематизир. фрагменты избр. работ автора : в 2 ч. Ч. 2 / М. Г. Зельдович ; подгот. к печати Г. М. Зельдович. – Х. : Права людини, 2010. – [360] с.

Зі змісту: Основные публикации М. Г. Зельдовича. – 662–679 ; Литература о М. Г. Зельдовиче. – 680–683 ; О папе / Г. М. Зельдович. – С. 684–685.

9. Полякова Ю. Ю. Зельдович Мойсей Гораційович / Ю. Ю. Полякова // Енциклопедія сучасної України. – К., 2010. – Т. 10. – С. 519 з фот.
10. Шевченкознавство у працях викладачів та вихованців Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (40-ві роки ХІХ – початок ХХІ ст.) : бібліогр. покажч. / уклад. О. П. Чугуй, Т. О. Чугуй, О. С. Журавльова, Ю. Ю. Полякова, Н. В. Аксьонова ; наук. ред. О. П. Чугуй ; бібліогр. ред. С. Б. Глибицька. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2017. – 128 с.

Про дослідження М. Г. Зельдовича – див. іменний покажчик.

Зубков Микола Григорович

(6.07.1949 р. народж.)

Народився на ст. Крюків-на-Дніпрі (м. Кременчук) Полтавської області. 1964 р., після закінчення 8 класів міської середньої школи № 7, був зарахований до Кременчуцького професійно-технічного училища № 6, яке закінчив 1966 р. Два роки працював слюсарем Крюківського вагонобудівного заводу й одночасно навчався у вечірній школі, 11 класів якої закінчив 1967 р.

1968 р. вступив на хормейстерський відділ Олександрійського культосвітнього училища Кіровоградської області, яке закінчив 1971 р. за фахом «клубний працівник». Того ж року вступив до драмстудії з підготовки акторських кадрів при Харківському академічному українському драматичному театрі ім. Т. Шевченка, після закінчення якої працював до 1987 р. актором, режисером і завідувачем літературної частини.

Протягом 1974–1980 рр. заочно навчався на відділенні української мови та літератури філологічного факультету Харківського державного університету.

Із 1987 р. – редактор агенції «Союзреклама», директор підліткового клубу, заступник директора з виховної роботи Харківської середньої школи № 6, викладач української мови та літератури в середніх, спеціальних і вищих навчальних закладах Харкова.

Із 1996 р. працював у ХДУ (згодом – ХНУ імені В. Н. Каразіна) на філологічному факультеті на посадах викладача (1995), старшого викладача (1996) кафедри української мови; із 1999 р. – на філософському факультеті – доцентом кафедри українознавства (викладав українську ділову мову).

2009–2014 рр. – старший науковий співробітник (2009), методист І категорії (2012) Науково-дослідного центру українських студій ім. Д. Багалія при ХНУ ім. В. Каразіна.

У 2009–2014 рр. був автором і ведучим навчально-освітніх програм «Українське слово» на «Радіо Слобожанщини» та «Слово мовознавця» на всеукраїнському інтернет-радіо «Голос Свободи».

Із 2014 р. й дотепер – лінгвоексперт Комітету технічного стандартування науково-технічної термінології Міністерства економічного розвитку і торгівлі України при НУ «Львівська Політехніка», відповідальний секретар «Вісника Національного університету “Львівська Політехніка”». Серія “Проблеми української термінології” та літературний редактор часопису НУ «Львівської Політехніки» – «Аудиторія».

До 2014 р. провідник Харківської обласної ОУН і заступник голови Харківської організації КУІН (конгресу української інтелігенції). Дистанційний

викладач «Київської школи української мови» (із підготовки абітурієнтів до ЗНО й ширення української мови за кордоном).

Автор близько 70 праць, серед яких понад 20 посібників і підручників з української мови, понад 30 словників як двомовних, так і спеціалізованих.

Упорядник першого найповнішого Шевченкового «Кобзаря» Соборним (Харківським) правописом. Презентуючи його, провів понад 200 зустрічей із шанувальниками в навчальних закладах і книгозбірнях України. Активний громадсько-культурницький діяч і популяризатор зрепресованого Харківського правопису.

Нагороджений Почесними грамотами Харківського міського голови (2004) та Харківської ОДА (2008), «Заслужений працівник освіти України» (2009).

Наукові інтереси: лексикологія української мови, український правопис, ділова мова, термінологія, шевченкознавство.

Основні праці

1. Український правопис : комплекс. довід. / за ред. В. Калашника. – Х. : Торсінг, 1998. – 145 с.

2-ге вид., під назвою: *Сучасний український правопис : комплекс. довід. / за ред. В. С. Калашника. – 2-ге вид., випр. й доп. – Х. : Торсінг, 1999. – 160 с. : табл. – (Ранець : Бібліотека школяра). – Довопнене видання книги «Український правопис» (Харків, 1998).*

3-тє вид., випр. та доп., під назвою : *Сучасний український правопис + синтаксис : комплекс. довід. : Правила, коментарі, приклади, винятки. – 2000. – 208 с. – Наводяться елементи опису, які відрізняються.*

4-те вид., випр. та доп., під назвою : *Сучасний український правопис : комплекс. довід. – 2001. – 208 с.*

5-те вид., випр. та доп. – 2002. – 208 с.

7-ме випр. й доп. вид., під назвою : *Сучасний український правопис + синтаксис : комплекс. довід. / за ред. В. Калашника, Ю. Зуєнко. – 2003. – 208 с.*

8-ме випр. й доп. вид., під назвою : *Сучасний український правопис : комплекс. довід. – Х. : КримАрт, 2004. – 352 с.*

9-те вид., випр. й доп. : *Х. : Весна, 2007. – 368 с.*

10-те випр. й доп. вид. : *Х. : Весна, 2009. – 320 с. : табл. – (Бібліотека рідної мови).*

2. Мова ділових паперів : комплекс. довід. – Х. : Фоліо ; Майдан, 1999. – 288 с.

2-ге вид. – 2001. – 288 с.

3-тє вид., стереотип. – 2002. – 288 с. : табл.

[4-те вид.] – 2004. – 288 с.

3. Новий російсько-український словник із граматичними таблицями (навчальний) : 30 000 слів = Новый русско-украинский словарь с грамматическими таблицами (учебный) / уклад. М. Г. Зубков, В. С. Калашник. – Х. : Торсінг, 1999. – 672 с.

4. «Правопис – 2000» та синтаксис української мови / М. Г. Зубков, В. С. Калашник. – Х. : Торсінг, 2000. – 186 с.

5. Сучасний російсько-український, українсько-російський словник : понад 60 000 слів : Уперше для перекладних словників подано форми відмінкових закінчень. Широко представлено слова й словоформи з літерою Г. – Х. : Схід. ін-т українознавства ім. Ковальських «УІС», 2000. – 576 с.
3-тє випр. й доп. вид. : (понад 65 тис. слів). – Х. : Школа ; Фоліо, 2003. – 620 с.
[4-тє вид.] : (близько 90 тис. слів). – Х. : Ранок ; Веста, 2005. – 720 с. – На титулі вказано : 3-тє вид., випр. й доп.
[5-тє вид.] : (понад 40 тис. слів). – Х. : Клуб Сімейного Дозвілля, 2007. – 480 с.
[6-тє вид., випр. та доп.] : 70 000 слів : оптимальна добірка слів з усіх галузей знань : словник імен і географічних назв : слова й словоформи з літерою Г : відмінкові закінчення у складних випадках. – Х. : Школа, 2010. – 688 с. (1344 стб.). – На звороті тит. листа вказано : 3-тє вид., випр. та доп.
6. Російсько-український і українсько-російський словник. – Х. : Фоліо, 2001. – 620 с. – (Бібліотека державної мови).
[2-ге вид.], під назвою : Російсько-український, українсько-російський сучасний словник : 65 000 слів та словосполучень. Словник імен і географічних назв. Слова й словоформи з літерою Г. : Узгоджено з чинним укр. правописом. – Х. : Школа ; Фоліо, 2003. – 622 с.
4-е вид., випр. й допов. – Х. : Фоліо, 2004. – 620 с.
5-тє випр. й допов. вид. – Х. : Фоліо ; Б-ка держ. мови, 2005. – 622 с.
[6-тє випр. й допов. вид.]. – Х. : Школа ; Фоліо, 2005. – 620 с. – На титулі : 2-ге вид., випр.
[7-ме випр. й допов. вид.] : (65 000 слів та словосполучень). – Х. : Школа ; Фоліо, 2006. – 620 с. – (Бібліотека державної мови. Сучасна лексика). – На титулі : – 2-ге вид., випр.
[8-ме випр. й допов. вид.] : (65 000 слів та словосполучень. Словник імен і географічних назв. Слова й словоформи з літерою Г) : узгоджено з чинним укр. правописом. – Х. : Школа, 2008. – 620 с. – На титулі : 2-ге вид., випр.
7. Сучасне українське ділове мовлення : навч. посіб. для вищих та серед. спец. навч. закладів. – Х. : Торсінг, 2001. – 384 с.
2-ге доп. вид. / за ред. В. Калашиника, А. Нелюби. – 2002. – 384 с.
2-ге вид., допов., під назвою: Сучасна українська ділова мова : підруч. для вузів. – 2002. – 448 с.
3-тє вид., під тією ж назвою. – 2003. – 448с.
4-тє вид., допов., під тією ж назвою. – 2003. – 448 с.
5-тє вид., випр., під тією ж назвою. – 2004. – 448 с.
6-тє вид., випр., під назвою: Сучасне українське ділове мовлення. – Х. : Торсінг, 2004. – 448 с.
7-ме вид., випр., під назвою: Сучасне українське ділове мовлення / за ред. В. Калашиника, А. Нелюби. – 2005. – 448 с.
8-ме вид. випр., під назвою : Сучасна українська ділова мова. – Х. : СПД ФО Співак Т. К., 2007. – 448 с. : табл.
9-тє вид., випр. і доп., під тією ж назвою: Х. : Весна ; СПД ФО Співак Т. К., 2009. – 400 с. – (Бібліотека рідної мови).

- [10-те вид.], під тією ж назвою : Х. : СПД ФО Співак Т. К. ; Весна, 2011. – 400 с. – На титулі : 9-те вид., доп. та перероб.
8. Диктанти з української мови для абітурієнтів + правописний коментар. – Х. : Торсінг, 2002. – 250 с.
4-те випр. і доопр. вид. – Х. : Торсінг, 2005. – 224 с.
9. Шевченко Т. Г. Кобзар : повна збірка / Тарас Шевченко ; упоряд., комент. та післяслово М. Г. Зубкова. – Х. : Школа, 2002. – 640 с.
Було здійснено 7 перевидань.
10. Великий англо-український словник (понад 112 тис. слів). – Х. : Фоліо, 2003. – 790 с. – Із присвятою : До 200-річчя Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна.
11. Новітній російсько-український, українсько-російський словник + граматичний коментар (50 тис. слів). – Х. : Торсінг, 2003. – 688 с.
2-ге вид., випр. та доп. – 2004. – 480 с.
3-тє вид., випр. – Дніпропетровськ : Торсінг, 2005. – 480 с.
12. Сучасний англо-український словник = Modern english-ukrainian dictionary : понад 65 000 слів та словосполучень / В. К. Мюллер, М. Г. Зубков. – Х. : Школа, 2003. – 640 с. – (Modern dictionary).
2-ге доп. вид. – 2003. – 768 с.
3-тє вид. – 2006. – 768 с.
13. Українська мова : універс. довід. – Х. : Школа, 2003. – 492 с.
2-ге вид., випр. й доп. – Х. : Школа, 2005. – 492 с.
3-тє вид., випр. й доп. – Х. : Школа, 2007. – 492 с.
[4-те вид.] – Х. : ФОП Співак В. Л., 2009. – 412 с.
[5-те вид.] під назвою: Універсальний довідник : Українська мова. – Х. : ФОП Співак В. Л. [Б-ка рідної мови], 2009. – 416 с.
6-те вид., перероб. і доп. – Х. : Школа, 2009. – 512 с.
[7-ме вид.] – Х. : Школа, 2010. – 512 с. – На титулі : 6-те випр. вид.
14. Comprehensive English-Ukrainian Dictionary : Mass Market Paperback. – Kharkiv : Folio, 2003. – 788 p.
15. Українська мова й література : іл. довід. абітурієнта на 2003–2004 н/р – Х. : Торсінг, 2004. – 512 с.
16. Українська мова й література : програми вступних іспитів до ВНЗ України в запитаннях (2003–2004 н/р). – Х. : Торсінг, 2004. – 224 с.
17. Новий російсько-український політехнічний словник : (100 000 термінів і термінів-словосполучень) = Новый русско-украинский политехнический словарь / уклад. Микола Зубков. – Х. : Гриф, 2005. – 952 с. – Із присвятою : До 200-річчя Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна.
18. Сучасний англо-український та україно-англійський словник : (100 000 слів та словосполучень) : [Словник географічних назв. Транскрипція світового стандарту] / М. Г. Зубков, В. К. Мюллер. – Х. : Школа, 2005. – 1496 стб.
2-ге випр. й доп. вид. – Х. : Школа, 2008. – 752 с.
3-тє випр. й доп. вид. – Х. : Школа, 2011. – 752 с.

19. Великий англо-український словник = Large English-Ukrainian Dictionary : (112 000 слів та словосполучень). – Х. : Фоліо, 2006. – 790 с.
20. Заборонений Кобзар : вибране (упорядкування, передмова, післяслово). – Х. : Оригінал, 2006. – 96 с.
 2-ге доп. вид. – Х. : Точка, 2007. – 96 с.
 3-тє доп. вид. – Х. : Форт, 2008. – 96 с.
 4-те доп. вид. – Х. : Форт, 2009. – 96 с.
 5-те доп. вид. – Х. : Форт, 2011. – 96 с.
21. Новітній англо-український словник : (150 000 слів) / уклад. М. Г. Зубков ; за ред. В. Г. Пасинок. – Х. : Белкар-книга ; Еспада, 2006. – 1070 с.
22. Политехнический русско-украинский словарь (более 100 тыс. слов). – Электрон. версия. – К. : АБІ Україна, 2006. – (ABBYU® Lingvo® x4 : Словари : 20 языков).*
23. Сучасна ділова мова за професійним спрямуванням : навч. посіб. – Х. : Факт, 2006. – 496 с. : табл. – (ВШ).
 2-ге вид., під назвою: Сучасна ділова мова за професійним спрямуванням : підручник. – 2-ге вид., випр. й доп. – Х. : Факт, 2006. – 496с. : табл. – (ВШ).
24. Сучасний англо-український та українсько-англійський словник (40 тис. слів та граматика). – Х. : КСД, 2006. – 480 с.
 2-ге вид. – 2008. – 480 с.
25. Сучасне ділове мовлення : посібник. – Х. : КСД, 2007. – 446 с.
 2-ге вид. – 2008. – 446 с. : табл. ; іл.
26. Практичний словник синонімів української мови. – Х. : Весна, 2008. – 720 с.
 2-ге вид. – 2010. – 560 с.
27. Сучасний політехнічний російсько-український словник-довідник : [про новий підхід до укладання двомовного словника] // Вісн. Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Сер. : Проблеми української термінології. – 2008. – № 640. – С. 125–132.
28. Сучасний російсько-український словник : (близько 160 тис. слів). – Х. : Школа, 2008. – 688 с.
29. Политехнический русско-украинский словарь (более 100 тыс. слов). – Электрон. версия. – К. : АБІ Україна, 2011. – (ABBYU® Lingvo® x5 : Словари : 20 языков).*
30. Англо-український, українсько-англійський словник = English-ukrainian ukrainian-english modern dictionary. – 3-тє випр. та доп. вид. (200 тис. слів і словосполук). – Х. : Школа, 2012. – 944 с.
31. Політехнічний російсько-український словник (понад 100 тис. слів). Словник синонімів української мови. – Електрон. версія. – К. : АБІ Україна, 2014. – (ABBYU® Lingvo® x6 Словники : Професійна версія).*
32. Шевченко Т. Г. Кобзар / Тарас Шевченко ; задум, упоряд., комент. та післяслово Миколи Зубкова. – Ювіл., подарунк. вид. – Х. : Школа, 2014. – 576 с.

Інші публікації

33. Культурологічний аспект виховання мовної культури студентської молоді // Мова й культура : матеріали I міжнар. конф. / Укр. ін-т міжнар. відносин при КНУ ім. Т. Шевченка. – К., 1992. – С. 168.
34. Лексикографічний дебют М. Наконечного // Вісн. Харків. ун-ту. – 2000. – № 491 : Традиції Харківської філологічної школи : До 100-річчя від дня народж. М. Ф. Наконечного. – С. 28–33. – (Сер. : Філологія).
35. Словник – помічник і порада, а не пастка і зрадник // Вісн. Міжнар. слов'ян. ун-ту. Сер. : Філол. науки. – 2003. – № 3. – С. 13–15.
36. Про новий проект українського правопису (суб'єктивні зауваги щодо об'єктивного правописного стану) // Сучасна україністика : проблеми мови, історії та народознавства : матеріали міжвуз. наук.-метод. конф. – Х., 2005. – С. 178–185.
37. Новий український правопис : «за» і «проти» // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2005. – № 15. – С. 6–8.
38. Новий-старий правопис // Дивослово. – 2010. – № 2. – С. 39–41. *Те саме* // Слово просвіти. – 2009. – № 37. – 17–23 верес. – С. 10–11.
39. Нормалізація закінчень іменників чоловічого роду однини II відміни в родовому відмінку // Вісн. Харків. ун-ту. – 2010. – № 910 : Серія : Філологія. – Вип. 60, ч. 1. – С. 570–573.
40. Те саме // Вісн. Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Сер. : Проблеми української термінології. – 2010. – № 676. – С. 19–22.
41. Що нового в новому правописі? // Мова, суспільство, журналістика : матеріали XIV міжнар. наук.-практ. конф. з проблем функціонування й розвитку української мови / КНУ ім. Т. Шевченка, Ін-т журналістики. – К., 2010. – С. 25–29.
42. Дозування академічних новацій // Мова, суспільство, журналістика : матеріали XVIII міжнар. наук.-практ. конф. з проблем функціонування й розвитку української мови / КНУ ім. Т. Шевченка, Ін-т журналістики. – К., 2012. – С. 63–64.
43. До проблеми унормування запозичень // 36. наук. пр. Міжнар. наук. конф. Нац. ун-ту «Львівська політехніка» «Проблеми української термінології СловоСвіт 2012». – Львів, 2012. – С. 3–5.
44. Із думок (про) Юрія Шевельова // Юрій Шевельов – учора, сьогодні, завтра : зб. за підсумками наук. викладів, 30 жовт. 2013 р. – Харків, 2014. – С. 165–173.
45. Укладання російсько-українського словника застосовної наукової мови відповідно до національних стандартів і українського способу мислення // Проблеми української термінології : зб. наук. пр. – Львів, 2014. – С. 13–24.
46. Шевченко й ми. Нас обирає час // Грегит. – Львів, 2015. – № 14–15. – С. 27–30.
47. Уживання українських дієприкметників і перекладання російських «причастий» / Виталь Моргунюк, Микола Зубков // Проблеми української

термінології : міжнар. наук. конф. «СловоСвіт 2016» : зб. наук. пр. – Львів, 2016. – С. 6–18.

48. Граматиці підкоряються навіть імператори // Аудиторія : часопис / НУ «Львівська Політехніка». – Львів, 2017. – № 16. – С. 10–11.
49. Наукові революції як змінювання світогляду // Проблеми української термінології : зб. наук. пр. – Львів, 2017. – № 869. – С. 109–114.
50. Розроблення нової редакції ДСТУ ISO 860 «Термінологічна робота. Гармонізування понять і термінів» / Зубков М., Микульчик Р., Мисак Р. // Проблеми української термінології : зб. наук. пр. – Львів, 2017. – № 869. – С. 50–53.

Література про нього

1. Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна за 200 років / В. С. Бакіров, В. М. Духопельников, Б. П. Зайцев [та ін.]. – Х. : Фоліо, 2004. – 750 с. : іл.

С. 581: про М. Г. Зубкова.

2. Фаріон І. Про мову за професійним спрямуванням : [рецензія] / І. Фаріон // Укр. мова. – 2007. – № 2. – С. 122–126. – Рец. на кн.: Сучасна ділова мова за професійним спрямуванням : навч. посіб. / Микола Зубков. – 2-ге вид., випр. й доп. – Х. : Факт, 2006. – 495 с.
3. Фаріон І. Життя у мові (Миколі Зубкову – 60) / І. Фаріон // Дивослово. – 2009. – № 7. – С. 58–59.
4. Зубков Микола Григорович // Вікіпедія. – Режим доступу : http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%97%D1%83%D0%B1%D0%BA%D0%BE%D0%B2_%D0%9C%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B0_%D0%93%D1%80%D0%B8%D0%B3%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87.
5. Відновлювати українськість Харкова треба на рівні влади та кожного харківця : (Микола Зубков презентував проект «Репресована мова» у Харківській книгарні «Є») // Свобода. – 2010. – 23 листоп.
6. Унікальне видання «Кобзаря» // Харків. ун-т. – 2013. – 17 листоп.

Про презентацію максимально повного видання творів Т. Г. Шевченка, надрукованого українським правописом 1928 р. Задум, збір та упорядкування книги здійснив доц. М. Г. Зубков.

7. «Кобзарь» без цензури появился на книжных полках Харькова // Mykharkov.info. – 2014. – 8 черв. – Режим доступу : <https://mykharkov.info/news/kobzar-bez-cenzury-poyavilsya-na-knizhnykh-polках-harkova-67597.html>.
8. Шевченкознавство у працях викладачів та вихованців Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (40-ві роки XIX – початок XXI ст.) : бібліогр. покажч. / уклад. О. П. Чугуй, Т. О. Чугуй, О. С. Журавльова, Ю. Ю. Полякова, Н. В. Аксьонова ; наук. ред. О. П. Чугуй ; бібліогр. ред. С. Б. Глибицька. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2017. – 128 с.

Про дослідження М. Г. Зубкова – див. іменний покажчик.

9. Костюк С. Шевченкові пощастило не дожити до більшовицької цензури (мовознавець М. Зубков презентував у Львові заборонений «Кобзар» за Харківським правописом) / С. Костюк // Свобода. – 2014. – № 15 (10–16 квіт.).
10. Герич А. З Миколою Зубковим – не тільки про мову : доц. Харків. ун-ту став львів. політехніком / Анна Герич // Аудиторія : часопис / НУ «Львівська Політехніка». – Львів, 2017. – № 33. – С. 8 : іл. – Режим доступу : <http://old.lp.edu.ua/node/6811>.

Іванов Леонід Дмитрович

(3.(16).04.1913–29.11.1972)

Народився в м. Катеринославі (тепер – Дніпро) у родині службовця. У 1934 р. закінчив літературно-лінгвістичний факультет Дніпропетровського (за тодішньою радянською назвою) університету. Із 1930 р., ще навчаючись, почав працювати вчителем у початковій школі, викладав російську мову і літературу в середній школі, західноєвропейську літературу – в технікумі іноземних мов.

1936–1939 рр. – аспірант кафедри зарубіжної літератури Київського державного університету. 1940 р. захистив кандидатську дисертацію «Ромен Роллан – романист».

Працював у педагогічних інститутах Миколаєва (1935–1936) і Києва (1938). Після служби в армії в 1942–1943 рр. прийнятий на посаду доцента в Бурят-Монгольському державному педінституті. Працював у Дніпропетровському державному університеті (1939–1964), де завідував кафедрою зарубіжної літератури (1954–1964) і обіймав посаду декана філологічного факультету (1939–1954).

1953 р. захистив докторську дисертацію «Творчество М. Коцюбинского и вопросы реализма 90–900-х годов». 1954 р. отримав звання професора.

Із 1968 р. по 1972 р. очолював кафедру зарубіжної літератури та класичної філології Харківського державного університету.

Автор близько 100 друкованих праць із питань української, російської, зарубіжної літератур та їхніх взаємозв'язків.

Вів громадську діяльність: тричі обирався депутатом міської ради (м. Дніпропетровськ), працював членом постійної комісії народної освіти при Дніпропетровському міськвиконкомі.

Наукові інтереси: історія критичного реалізму у світовій літературі XVIII–XIX ст., сучасна зарубіжна література, творчість М. Коцюбинського.

Праці

1. М. Коцюбинский и русская классическая литература // Днепровская правда. – 1948. – 25 апр.
2. М. Коцюбинский и русская классическая литература // Науч. зап. / Днепропетр. ун-т. – 1949. – Т. 35 : Сборник работ филологического факультета. – Вып. 4. – С. 73–99.
3. Літературно-естетичні погляди Михайла Коцюбинського 90–900-х років // Науч. зап. / Днепропетр. ун-т. – 1950. – Т. 36 : Сборник работ филологического факультета. – Вып. 5. – С. 49–101.
4. Художня майстерність М. Коцюбинського // Літ. в шк. – 1952. – № 4. – С. 29–40.
5. Літературний процес в Росії 90–900-х рр. і творчість М. Коцюбинського // Російсько-українське літературне єднання : зб. ст. – К., 1953. – Вип. 1. – С. 379–428.
6. Творчество М. Коцюбинского и вопросы реализма 90–900-х гг. : автореф. дис. ... д-ра філол. наук / Ин-т мировой лит. им. Горького АН СССР. – М., 1953. – 27 с.
7. Михаил Коцюбинский : критико-биографический очерк. – М. : Гослитиздат, 1956. – 183 с.
8. Іван Франко і Михайло Коцюбинський // Слово про великого Каменяря. – К., 1956. – Т. 2. – С. 420–449.
9. М. Коцюбинський і Т. Шевченко // Науч. зап. / Днепропетр. ун-т. – 1957. – Т. 57 : Сб. работ филол. ф-та. – Вып. 10. – С. 9–22.
10. Деякі мовно-стилістичні особливості повісті М. Коцюбинського «На віру» // Наук. зап. / Дніпропетр. ун-т. – 1958. – Т. 68 : Мовознавство. – Вип. 16. – С. 3–10.
11. М. Коцюбинський і питання українсько-російських літературних взаємин напередодні Жовтня // Міжслов'янські літературні взаємини : зб. ст. – К., 1958. – С. 57–77.
12. Зарубіжна література. 1871–1917 рр. : учбово-метод. посіб. для студ.-заочників історико-філологічного ф-ту. – К. : Вид-во Київ. ун-ту, 1959. – 60 с.
13. Проблема революційного союзу пролетаріата і селянства у творчості М. Горького і М. Коцюбинського // Велика дружба. Максим Горький у зв'язках з українським народом, його культурою і літературою. – К., 1959. – С. 338–379.
14. Із спостережень над стилем оповідань М. Коцюбинського 80-х років // Наук. зап. / Дніпропетр. ун-т. – 1960. – Т. 60 : Питання методу і стилю української літератури. – С. 65–76.
15. Поетична семантика в оповіданнях М. Коцюбинського 1906–1912 рр. // Науч. зап. / Днепропетр. ун-т. – 1960. – Т. 60 : Сборник работ филологического факультета. – С. 77–91.
16. Творчість Романа Роллана. – Львів : Вид-во Львів. ун-ту ім. І. Франка, 1960. – 63 с.

17. Мистецтво портрета в оповіданнях М. Коцюбинського 1906–1912 рр. // Матеріали Першої наук. конф., присвяч. пам'яті М. М. Коцюбинського, Чернігів, 1959. – Чернігів, 1962. – С. 33–47. – (Черніг. держ. літ.-мемор. музей М. М. Коцюбинського ; зб. 5).
18. Новітня зарубіжна література : учбово-метод. посіб. для студ.-заочників іст.-філол. ф-ту. – Х. : Вид-во Харків. ун-ту, 1962. – 84 с.
19. М. Коцюбинський і світова література кінця XIX – початку XX ст. // Міжслов'янські літературні взаємини. – К., 1963. – Вип. 3. – С. 156–184.
20. Фольклорно-літературна традиція і новаторство у портретному живопису М. Коцюбинського // Матеріали II наук. конф. пам'яті письменника : (До 100-річчя з дня народження). – Вінниця, 1963. – С. 100–126.
21. Історія української літератури (кінець XIX – початок XX ст.): підруч. для студ. філол. ф-тів держ. ун-тів / Н. Й. Жук, Л. Д. Іванов, С. М. Шаховський. – К. : Вид-во Київ. ун-ту, 1967. – 474, 2 с.
22. *З-те вид., доп. і перероб., під тією ж назвою / І. А. Денисюк, Н. Й. Жук, Л. Д. Іванов, В. М. Лесин. – К. : Вища шк., 1989. – 438 с.*
22. Сегодня и завтра мировой Ленинианы // Правда Украины. – 1969. – 4 сент.
23. Специфика повествования в книге Р. Роллана «Ярмарка на площади» // Проблемы реализма в русской и зарубежной литературах. Метод и мастерство : тез. докл. II межвуз. науч. конф. литературоведов, май 1969 г. – Вологда, 1969. – С. 260–261.
24. Георгий Никитич Гай : (К 70-летию со дня рождения) // Вопр. рус. лит. – Львов, 1970. – Вип. 3. – С. 83–89.
25. Задачи и специфика преподавания зарубежной литературы в зависимости от специализации студентов // Вопросы методологии и методики преподавания в высшей школе : сб. ст. / Харьков. ун-т. – Х., 1970. – С. 33–40.
26. Зарубіжна художня Ленініана // Рад. Україна. – 1970. – 17 верес.
27. Історія української літератури кінця XIX – початку XX ст. : підруч. для філол. вузів / І. О. Денисюк, Н. І. Жук, Л. Д. Іванов [та ін.] ; за ред. В. М. Лесина. – 3-тє вид., доп. і перероб. – К. : Вища шк., 1989. – 438 с.

Література про нього

1. Леонід Дмитрович Іванов : [1913–1972] : некролог // Радян. літературознавство. – 1973. – № 1. – С. 96.
2. Фролова К. П. Іванов Леонід Дмитрович / К. П. Фролова // Українська радянська енциклопедія. – К., 1979. – Т. 4. – С. 323.
3. Фролова К. П. Іванов Леонід Дмитрович / К. П. Фролова // Українська літературна енциклопедія. – К., 1990. – Т. 2. – С. 291.
4. Леонід Дмитрович Іванов // Кафедра історії зарубіжної літератури і класичної філології : біобібліогр. покажч. / упоряд. О. Д. Міхільов, Ю. А. Ващенко, С. К. Дегтярьова, М. С. Лапіна, О. Ю. Ярмо ; за заг. ред. О. Д. Міхільова. – Х., 2005. – С. 25–26.

5. Олійник Н. П. Іванов Леонід Дмитрович / Н. П. Олійник // Професори Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара, 1918–2008. – Дніпропетровськ, 2008. – С. 183 з фот.
6. Олійник Н. П. Іванов Леонід Дмитрович / Н. П. Олійник // Енциклопедія сучасної України. – К., 2011. – Т. 11. – С. 100–101.

Івченко Анатолій Олександрович

(8.03.1953 р. народж.)

Народився в м. Харків. 1970 р. закінчив середню школу, рік працював слюсарем-інструментальником на Харківському вагоно-ремонтному заводі.

1971–1973 рр. служив у лавах Радянської Армії (Чернігівська обл.). Із 1973 р. по 1981 р. працював акумуляторником у Комінтернівському депо Харківського трамвайно-тролейбусного управління.

Протягом 1973–1979 рр. навчався на вечірньому відділенні філологічного факультету Харківського державного університету. Із 1979 р. по 1981 р. працював у Харківському тролейбусно-трамвайному управлінні на різних посадах. У 1981–1982 рр. – у Харківській державній науковій бібліотеці ім. В. Г. Короленка старшим редактором (1981), завідувачем сектору (1982). 1982–1984 рр. – завідувач відділу ЦБ Дорпрофспілки.

1984–1990 рр. працював молодшим науковим співробітником (1984), старшим науковим співробітником (1988) у науково-дослідній частині на кафедрі загального та прикладного мовознавства ХДУ. 1987 р. захистив у Ленінграді (тепер – Санкт-Петербург, РФ) кандидатську дисертацію «Идеографическое и ареальное описание фразеологии верхнелужицкого языка».

1990–1991 рр. – старший викладач кафедри української мови Харківського державного педагогічного інституту. 1991–1992 рр. – старший викладач кафедри слов'янських мов Харківського інституту механізації та електрифікації сільського господарства (ХІМЕСГ).

1992–1993 рр. працював на посаді доцента кафедри українознавства ХДУ за сумісництвом.

1996–1998 рр. завідував кафедрою українознавства Харківського гуманітарного інституту «Народна українська академія».

1991–1999 рр. – голова Харківського історико-філологічного товариства.

Із 1999 р. мешкає у м. Львів. Працював доцентом кафедри мовних дисциплін Львівського інституту пожежної безпеки МВС України. Із 2010 р. – співзасновник та редактор видавництва «Урбіно» (м. Львів).

Член Бюро Міжнародної асоціації українців (1993–1999), член Комісії зі слов'янської фразеології при Міжнародному комітеті славистів (із 1993), член Комісії з бібліографії слов'янського мовознавства при Міжнародному комітеті славистів (із 1996), член Матиці серболужицької (із 1994, Баутцен, ФРН). Член Нью-Йоркської академії наук.

Автор понад 120 наукових праць. Серед них є словники: «Фразеологічний словник лемківських говірок Східної Словаччини» (1990), «Словник стійких народних порівнянь» (1993), «Тлумачний словник української мови» (2000), «Орфографічний словник української мови» (2001), «Новий орфографічний словник української мови» (2002), «Słownik ukraińsko-polski» (2003), «Hornjoserbski frazeologiski słownik = Obersorbisches phraseologisches Wörterbuch = Верхнелужицкий фразеологический словарь» (2004), «Słownik ukraińsko-polski» (2006), «Новий орфографічний словник української мови» (2007). Також він є автором та співавтором бібліографічних покажчиків: «Библиографический указатель по паремииологии. Паремииология Украины : у 2 т.» (1982–1983), «История славяноведения в Харьковском университете : в 2 ч.» (1988–1990), «Українська та російська сорабістика. 1817–1993» (1993), «Історія та етимологія української фразеології (1864–1998)» (1998).

Наукові інтереси: українська народна фразеологія, верхньолужська фразеологія, польсько-українські фразеологічні контакти.

Основні праці

1. Соматическая фразеология верхнелужицкого языка // Lětopis Instituta za serbski ludospyt. Rjad A. – Budyšin, 1985. – Šo. 32. – С. 114–126.
2. Идеографическое и ареальное описание фразеологии верхнелужицкого языка : автореф. дис. ... канд. филол. наук. – Л., 1987. – 16 с.
3. Структурно-граматичні моделі компаративних фразеологізмів верхньолужицької мови з структурою словосполучення // Проблеми слов'язознавства : респ. міжвід. наук. зб. – Львів, 1987. – Вип. 35. – С. 129–131.
4. Общеславянский фонд фразеологии верхнелужицкого языка // Формирование и функционирование серболужицких литературных языков и диалектов. – М., 1989. – С. 97–112.
5. Альбовський Є. Історія харківського слобідського полку / Є. Альбовський ; підгот. до друку та перекл. з рос. А. Івченко // Прапор. – 1990. – № 7. – С. 97–137 ; № 8. – С. 87–127 ; № 9. – С. 84–106.
6. Іванов Петро Васильович // Українська літературна енциклопедія. – К., 1990. – Т. 2. – С. 291.
7. Негативна характеристика розумових здібностей людини у фразеології серболужицької та української мов // Проблеми слов'язознавства : респ. міжвід. наук. зб. – Львів, 1990. – Вип. 41. – С. 146–148.
8. К этимологии польского фразеологизма *rej wodzić* // Семантика и прагматика языковых единиц. – Х., 1991. – С. 50–52.

9. Формирование фразеологического фонда верхнелужицкого литературного языка с конца XIX в. до настоящего времени // *Lětopis. Časopis za sorabistiku*. – Budyšin, 1992. – Čo. 1 (39). – С. 25–28.
10. Лемківська фразеологія Пряшівщини // *Rozprawy Slawistyczne*. 5 : *Gwary mieszane i przejściowe na terenach słowiańskich*. – Lublin, 1993. – С. 113–124.
11. Проблеми ідентифікації ономастичної фразеології // 36. Харків. іст.-філол. т-ва. Нова сер. – 1993. – Т. 1. – С. 111–116 ; *Rozprawy Slawistyczne* 7 : *Systemy onomastyczne w słowiańskich gwarach mieszanych i przejściowych*. – Lublin, 1993. – С. 155–163.
12. Фразеологія українських говірок Пряшівщини на загальноукраїнському та слов'янському тлі // *Наукові записки* / ред. М. Ілюк ; упоряд. З. Ганудель. – Пряшів, 1993. – № 18. – С. 137–144.
13. Russisch ubity bobra // *Zeitschrift für Slawistik*. – Berlin, 1993. – № 3. – S. 391–393.
14. Українська фразеологія : етимол. етюди // 36. Харків. іст.-філол. т-ва. – Х., 1994. – Т. 3. – С. 117–126.
15. Ареальний опис фразеології українських народних говорів // 36. Харків. іст.-філол. т-ва. Нова сер. – 1995. – Т. 5. – С. 155–168.
16. Идеографическое описание фразеологии верхнелужицкого языка // *Проблемы становления и развития серболужицких литературных языков и диалектов* / отв. ред. М. И. Ермакова. – М., 1995. – С. 120–137.
17. «Корабель дурнів» у морі слов'янської фразеології // 36. Харків. іст.-філол. т-ва. Нова сер. – 1995. – Т. 4. – С. 147–158.
18. Происхождение польского фразеологизма *rej wodzić* // *Rozprawy Slawistyczne*. 10 : *Ze studiów nad językoznawstwem słowiańskim*. – Lublin, 1995. – С. 327–329.
19. Українська народна фразеологія : ареали, етимологія / ХІФТ ; Наук. б-ка ; відп. ред. С. Вакуленко. – Х. : Око, 1996. – 160 с. – (Наук. розвідки ; т. 1).
20. Контрастивний аналіз компаративної фразеології української та верхньолужицької мов (зовнішній вигляд людини) // *Учен. зап. Харьков. гуманит. ин-та «Народная украинская академия»*. – 1997. – Т. 3. – С. 315–323.
21. Евреи в славянской фразеологии : восприятие и оценка (на материале восточнославянских и западнославянских языков) // *Slavica Tarnopolensia*. – Тернопіль, 1998. – Вип. 5. – С. 3–11.
22. Засади етимологічного аналізу української народної фразеології // 36. Харків. іст.-філол. т-ва. Нова сер. – 1998. – Т. 7. – С. 105–122.
23. Auffassung und Bewertung der Juden in der slawischen Phraseologie (am Beispiel der ost- und westslawischen Sprachen) // *EUROPHRAS 95. Europäische Phraseologie im Vergleich : Gemeinsames Erbe und kulturelle Vielfalt*. – Bochum, 1998. – S. 365–376.
24. Біблійна фразеологія верхньолужицької мови // *Питання сорабістики = Prašenja sorabistiki*. VI–VII міжнар. сорабіст. семінари. – Львів, 1999. – С. 190–196.

25. Польсько-українські фразеологічні контакти та етимологічний аналіз фразеології // *Slavia Orientalis*. – Kraków, 1999. – Т. 48, № 3. – С. 443–448.
26. Українська народна фразеологія : ономазіологія, ареали, етимологія. – Х. : Фоліо, 1999. – 304 с.
27. Фразеологізми зі значенням ‘бити, карати’ в українських народних говорах : ономасіол. аналіз // *ЗХІФТ*. Нова сер. – 1999. – Т. 8. – С. 159–172.
28. Фразеологізми на позначення розумових здібностей людини : семантичний ряд ‘дуже дурний’ // *Філологічні студії*. – Луцьк, 1999. – № 3. – С. 58–68.
29. Темпоральна фразеологія українських народних говорів : ономазіологічний аналіз семантичних рядів ‘ніколи’ і ‘дуже давно’ // *Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства* : зб. наук. пр. – Ужгород, 2000. – Вип. 2. – С. 114–121.
30. Фразеология и этнография: к этимологии некоторых русских фразеологизмов // *Przegląd Rusycystyczny*. – Wrocław, 2000. – № 3. – С. 84–89.
31. Фразеологія українських народних говорів : ономазіологічний, ареальний, етимологічний аспекти : автореф. дис... д-ра філол. наук. – К., 2000. – 36 с.
32. Problemy i perspektywy w badaniach frazeologii dolnośląskiej // *Zeszyty łżyckie*. – Warszawa, 2000. – Т. 31 : *Studia łżyckie i polsko-łżyckie*. Tom dedykowany Pani Profesor Ewie Siatkowskiej. – С. 52–56.
33. К этимологии фразеологизма *дать дуба* // *Studia Slavica Savariensia*. – Szombathely, 2001. – № 1–2. – С. 143–150.
34. Фразеосемантична група «соціальна характеристика людини» в українських говорах // *Фразеологізм : семантика і форма* : сб. ст., посвящ. юбилею В. А. Лебединской / отв. ред. Н. Б. Усачева ; Курган. гос. ун-т. – Курган, 2001. – С. 37–42.
35. Этимологический словарь украинской фразеологии : источники, методы анализа, структура // *Frazeografia słowiańska. Księga pamiątkowa poświęcona prof. dr. hab. Halinie A. Lilicz* / red. nauk. M. Balowski, W. Chlebda ; Uniw. Opolski. – Opole, 2001. – С. 137–143.
36. Юношеские возрастные инициации древних славян в зеркале фразеологии // *Problemy frazeologii europejskiej*. IV. – Lublin, 2001. – С. 7–12.
37. Верхньолужицька мова : історія та сучасність / К. К. Трофимович ; упоряд. А. Івченко ; наук. ред. А. Івченко, Д. Шольде ; Сербський ін-т у Будишині, Львів. ін-т пожежної безпеки МНС України ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка ; Наук. б-ка. – Львів : Укр. технології, 2003. – 220 с.
38. Обряд или метафора? К этимологии фразеологизма *перемывать косточки* // *STUDIA RUSSICA XX. In honorem Béla Tatár* / red. L. Jászay, A. Zoltán. – Budapest, 2003. – № 154–158.
39. Фразеосемантическое поле «Социальная характеристика человека» в верхнелужицком языке // *Języki mniejszości i języki regionalne*. – Warszawa, 2003. – С. 187–199.

40. «Богатство» и «бедность» в фразеологии украинских говоров // *Frazeologia słowiańska i inne płaszczyzny systemu językowego* / Uniwersytet Gdański. – Gdańsk, 2004. – S. 87–94.
41. Мотив чудесного народження в слов'янській фразеології // Вісн. Луган. нац. пед. ун-ту ім. Т. Шевченка. Філологічні науки. – Луганськ, 2004. – № 11 (79). – С. 197–201.
42. Образ kota у фразеології верхньолужицької мови // *Lětopis : Časopis za řeč, stawizny a kulturu Lužiskich Serbow.* – Budyšin, 2005. – Zwjazk 52, Zešiwk 2. – S. 97–102.
43. Зенон Кузеля : из истории украинской сорабистики // *Lětopis : Časopis za řeč, stawizny a kulturu Lužiskich Serbow.* – Budyšin, 2006. – Zwjazk 53, Zešiwk 1. – S. 93–100.
44. Образ коня у верхньолужицькій фразеології // Питання сорабістики за ред. В. Моторного, Д. Шольце. – Львів, 2006. – С. 147–152.
45. Pierwszy górnołużycki słownik frazeologiczny / Sonja Wölke, Anatolij Iwczenko // *Studia i szkice slawistyczne* / Uniwersytet Opolski ; red. Bronisław Kodzis. – Opole, 2006. – Т. 7. – S. 207–212.
46. Staw a perspektywy ślędzenia na polu serbskeje frazeologije // *Lětopis : Časopis za řeč, stawizny a kulturu Lužiskich Serbow.* – Budyšin, 2006. – Zwjazk 53, Zešiwk 2. – S. 112–122.
47. Волк в верхнелужицкой фразеологии : от реконструкции внутренней формы к реконструкции языковой картины мира // *Frazeologia a językowe obrazy świata przełomu wieków* / Uniwersytet Opolski ; red. Wojciech Chlebda. – Opole, 2007. – S. 205–211.
48. Українська книжна фразеологія XVI–XVII ст. у дзеркалі народного мовлення // Українська історична та діалектна лексика : зб. наук. пр. / Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України. – Львів, 2007. – Вип. 5. – С. 173–180.
49. Чумаченко Віктор Кирилович // Українська журналістика в іменах : матеріали до енцикл. слов. / за ред. М. М. Романюка. – Львів, 2009. – Вип. 16. – С. 296–299.
50. Wo wćipnych Jěwach a nócnych hawronach : Rěčne wobroty za džěci a staršich / A. Iwczenko, S. Wölkowa. – Budyšin : Lud. nakl. Domowina, 2009. – 160 s.

Література про нього

1. Лисиченко Л. А. Івченко Анатолій Олександрович / Л. А. Лисиченко // Літературна Харківщина : довідник / за заг. ред. М. Ф. Гетьманця. – Х., 1996. – С. 47.
2-е вид., випр. і допов. – Х., 2007. – С. 126–127.
2. Вакуленко С. Харківське історико-філологічне товариство – рушій гуманітарної науки в Україні / Сергій Вакуленко // Українська бібліотека імені С. Петлюри в Парижі : інформ. бюл. – 2000. – № 63. – С. 7–9.

С. 8: у 1991–1999 рр. посаду голови товариства обіймав Анатолій Івченко.

3. Івченко Анатолій Олександрович // Вікіпедія. – Режим доступу : <http://uk.wikipedia.org/wiki>.

Івченко Макар Павлович (8.(21).06.1903–10.09.1975)

Народився в с. Коржі (тепер Баришівського району Київської області) в родині селянина-незаможника. Початкову освіту здобув у Коржівській церковно-приходській школі. 1919–1923 рр. навчався у Баришівській соціально-економічній школі.

Закінчив Київський кооперативний інститут (1926 р.). Навчаючись в інституті, вивчав українську, російську, німецьку, французьку, англійську та інші мови, перекладав з іноземних мов на українську й російську мови. Із 1926 р., ще студентом, викладав курс економічної та політичної географії для комполітскладу 46-ї стрілецької дивізії, а з 1927 р. там само – українську й німецьку мови.

Почав відвідувати лекції на педагогічному відділі Київського кооперативного інституту та на мовно-літературному факультеті Київського інституту народної освіти, який закінчив у 1930 р. Того ж року склав екзамени у спеціальній комісії НКО, яка надала йому право викладати українську мову та літературу у вищих навчальних закладах та технікумах.

1940 р. вступив до аспірантури кафедри українського мовознавства при Одеському педінституті. Після її закінчення в 1943 р. був направлений на роботу до Харківського інституту іноземних мов ім. Н. К. Крупської, де працював на посадах старшого викладача (1943), завідувача кафедри мовознавства (1948). 1948 р. захистив кандидатську дисертацію «Числівники в українській мові». Читав курси латинської, української мов та вступ до мовознавства на факультеті романської і германської філології.

Водночас у 1950–1958 рр. викладав у Харківському державному університеті курси латинської, давньоруської, сучасної української та слов'янських мов.

Протягом 1959–1971 рр. працював на посаді завідувача кафедри української мови Рівненського педагогічного інституту. Звання доцента здобув у 1961 р., професора – в 1972 р.

Нагороджений орденом Трудового Червоного Прапора, медаллю «За доблестный труд в Великой Отечественной войне 1941–1945 гг.».

Наукові інтереси: числівники в східнослов'янських мовах, культура української та російської мов.

Праці

1. Числівники в українській мові : дис. ... канд. філол. наук. – Х., 1948. – 265, III с.
2. *Ред.*: Медведєв Ф. П. Сучасна українська мова : нариси з граматики : [посіб.] / Ф. П. Медведєв ; [ред. М. П. Івченко]. – Х. : Вид-во Харків. держ. ун-ту, 1951. – 200 с.
3. Числівники української мови. – К. : Київ. держ. ун-т, 1955. – 144 с.
4. [Рецензія] // Рус. яз. в шк. – 1956. – № 3. – С. 102–106. – Рец. на кн.: Современный русский литературный язык : учеб. пособие для учител. ин-тов / Н. М. Баженов, А. М. Финкель. – К. : Радян. шк., 1954. – 552 с.
5. [Рецензія] // Укр. мова в шк. – 1955. – № 1. – С. 72–75. – Рец. на кн.: Українська мова. Ч. 1 / О. М. Пархоменко. 2-е вид., випр. – К. : Радян. шк., 1954. – 364 с.
6. [Рецензія] // Рус. яз. в шк. – 1956. – № 3. – С. 102–106. – Рец. на кн.: Современный русский литературный язык : учеб. пособие / А. М. Финкель, Н. М. Баженов. – Изд. 2-е. – К. : Радян. шк., 1954. – 552 с.
7. Контрольні роботи з давньоруської мови : Для студ.-заочників іст. ф-ту ХДУ на 1956/1957 навч. рік, II семестр / склад. М. П. Івченко. – Х. : ХДУ, 1957. – 8 с.
8. Контрольні роботи з давньоруської мови для студентів-заочників історичного факультету ХДУ на 1957/1958 навч. рік / склад. М. П. Івченко. – Х. : ХДУ, 1957. – 16 с.
9. *Ред.*: Ващенко В. С. Полтавські говори / В. С. Ващенко ; ред. М. П. Івченко. – Х. : Вид-во ХДУ, 1957. – 539 с.
10. Завдання для контрольних робіт з давньоруської мови. – Х. : Вид-во Харків. ун-ту, 1958. – 32 с.
11. *Ред.*: Ващенко В. С. Стилистичні явища в українській мові. Ч. 1 : навч. посіб. для вузів / В. С. Ващенко ; відп. ред. М. П. Івченко. – Х. : Вид-во ХДУ, 1958. – 228 с.
12. Сучасна українська літературна мова. – К. : Вид-во Київ. ун-ту, 1960. – 592 с.
[2-е вид.] – К. : Вид-во Київ. ун-ту, 1962. – 592 с.
[3-е вид.] – К. : Вид-во Київ. ун-ту, 1965. – 504 с.
13. Числівники в болгарській мові // Доповіді і повідомл. наук. конф. Рівненського держ. пед. ін-ту. – 1960.*
14. *Ред.*: Мартянова Е. П. Об отражении русско-французских культурных связей во французском языке и литературе XIX века : По материалам лит. трудов и корреспонденции П. Мериме / Е. П. Мартянова ; [отв. ред. М. П. Івченко]. – Х. : Изд-во ХГУ, 1960. – 148 с.
15. О культуре русской речи // Наук. зап. Рівнен. держ. пед. ін-ту. – 1961. – Т. 6. – С. 292–322.
16. Основні риси розвитку української літературної мови після Великої Жовтневої соціалістичної революції // Наук. зап. Рівнен. держ. пед. ін-ту. – 1961. – Т. 5. – С. 3–32.

17. Принципи побудови посібника для практичних занять з курсу «Сучасна українська літературна мова» // Наук. зап. Рівнен. держ. пед. ін-ту. – 1961. – Т. 5, 6.*
18. Числівники в болгарській мові. – Рівне, 1962. – 6 с.
19. Культура української мови. – К., 1963. – 44 с. – (Т-во «Знання» Укр. РСР. Сер. 8 ; № 21).
20. Порівняльна характеристика структури і форм числівників у східнослов'янських мовах. – Рівне, 1965. – 3 с.
21. Словотворчі афікси в системі мови // Питання словотвору східнослов'янських мов : матеріали міжвуз. респ. наук. конф. – К., 1969. – С. 20–21.
22. Спостереження над розмовною мовою сільської молоді Рівненщини // Усне побутове мовлення : [монографія] / АН УРСР, Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні. – К., 1970. – С. 96–99.
23. Історія міст і сіл Української РСР. Рівненська область / редкол. тому : А. В. Мяловицький (голова редкол.) [та ін. ; авт. кол. М. П. Івченко та ін.]. – К. : Ін-т історії АН УРСР, 1973. – 656 с.

Література про нього

1. Дорошенко М. І. Славне шістдесятиліття / М. І. Дорошенко // Доповіді і повідомл. наук. конф. РДП, присвяч. 60-річчю М. П. Івченка : тези / Рівнен. пед. ін.-т. – Рівне, 1963. – С. 3–5.
2. Лященко П. Я. Перелік наукових праць М. П. Івченка // Доповіді і повідомл. наук. конф. РДП, присвяч. 60-річчю М. П. Івченка : тези / Рівнен. пед. ін.-т. – Рівне, 1963. – С. 203–204.
3. Тимошенко П. Д. [Рецензія] / П. Д. Тимошенко // Укр. мова і літ. в шк. – 1966. – № 1. – С. 82–85. – Рец. на кн.: Сучасна українська літературна мова / М. П. Івченко. – К. : Вид-во Київ. ун-ту, 1965. – 504 с.
4. Мовознавство на Україні за п'ятдесят років / відп. ред. Й. А. Багмут. – К. : Наук. думка, 1967. – 452 с.
С. 67, 68, 78, 176, 193, 315: про М. П. Івченка.
5. Бабій Ю. Й. Макар Павлович Івченко (1903–1975) : [некролог] / Ю. Й. Бабій, К. Ф. Шульжук // Мовознавство. – 1975. – № 6. – С. 93.
6. Булахов М. Г. Івченко Макар Павлович / М. Г. Булахов // Восточнославянские языковеды : биобиблиогр. слов. / М. Г. Булахов. – Минск, 1977. – Т. 2. – С. 220–222 с портр.
7. Регушевський Є. С. Івченко Макар Павлович / Є. С. Регушевський // Українська мова : енциклопедія. – Вид. друге, випр. і допов. – К., 2004. – С. 213–214.
8. Шульжук К. Ф. Івченко Макар Павлович / К. Ф. Шульжук // Енциклопедія сучасної України. – К., 2011. – Т. 11. – С. 180 з фот.
9. Матвеева Т. С. Філологічні студії в Харківському університеті : культурно-історичний, естетичний, соціокомунікативний аспекти / Т. С. Матвеева //

Харківський університет і українська культура (до 210-річчя від часу заснування ХНУ імені В. Н. Каразіна) : монографія / за ред. Ю. М. Безхутрого ; ХНУ імені В. Н. Каразіна. – Х., 2015. – С. 91–165.

С. 108: про дослідження М. П. Івченка.

Ізмайлова Наталія Олександрівна

(5.11.1969 р. народж.)

Народилася в м. Харків. 1986 р. закінчила Харківську середню школу № 116. 1986 р. вступила на відділення російської мови та літератури філологічного факультету Харківського державного університету. 1989 р. була в складі студентської делегації ХДУ за програмою обміну між ХДУ та Universities of State Main (USA). 1991 р. з відзнакою закінчила університет.

1991–1992 рр. була викладачем-стажером кафедри російської мови філологічного факультету ХДУ. 1992–1996 рр. навчалася в аспірантурі цієї кафедри. Одночасно працювала викладачем російської мови як іноземної на підготовчому факультеті для іноземних громадян ХДУ (1993–1999). Після закінчення аспірантури в 1996 р. працювала на кафедрі російської мови філологічного факультету ХДУ (ХНУ імені В. Н. Каразіна) на посадах лаборанта (1996), викладача (2001).

Брала участь у роботі Міжнародної школи «Центру досліджень античної та візантійської традиції в Центральній і Східній Європі» Варшавського університету (кілька стипендій упродовж 1989–1999 рр.).

2000 р. виграла конкурс на річну стипендію австрійської агенції підтримки співробітництва в освіті та науці (OEAD) на базі Інституту візантиністики Віденського університету. Того ж року захистила в Харкові кандидатську дисертацію «Доминантныe речеvыe средства создания образа Святого в "Житии Феодосия Печерского" 11 в.».

Із 2001 р. по 2003 р. – докторант Інституту Славістики (Institut fuer Slavistik) Віденського університету (керівники – проф. Віденського університету Х. Міклас та Й. Кодер). Із 2003 р. по 2006 р. продовжила роботу над науковим проектом, розпочатим в Австрії, вигравши конкурс на стипендію Міністерства освіти Італії, у докторантурі в «Інституті гуманітарних досліджень: Античність, Середньовіччя, Ренесанс» Університету Флоренції (Istituto di studi umanistici Università di Firenze), рекомендація проф. С. С. Аверинцева, керівник – проф., доктор Х. Ханнік (Німеччина). Захистила докторську дисертацію «Риторика та агіографія. Таксис/диспозиція (композиція) у візантійських та церковнослов'янських житіях Святих – засновників монастирів»

(англійською мовою). 2006 р. отримала докторський ступень університету Флоренції Італійської республіки за спеціальністю «Гуманітарні науки: Античність, Середньовіччя, Ренесанс» («Dottore di ricerca in Studi Umanistici: Antichità, Medioevo, Rinascimento»).

2007–2008 рр. працювала викладачем російської мови кафедри української та російської мов як іноземних Центру міжнародної освіти ХНУ імені В. Н. Каразіна.

2008–2011 рр. – доцент кафедри українознавства та романо-германської філології Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія».

Викладала у харківських університетах курси: російська мова (фонетика, стилістика, історична граматика), старослов'янська, польська, італійська мови; російська мова як іноземна на підготовчому факультеті для іноземних громадян ХДУ (тепер – Центр міжнародної освіти ХНУ імені В. Н. Каразіна); вела діалектологічну практику, була керівником курсових та дипломних робіт.

Закінчила курси підвищення кваліфікації: російська мова як іноземна, італійська мова як іноземна (2009, Перуджа, Італія), давньогрецька мова (2010, Белфаст, Північна Ірландія), методика викладання іноземних мов (2017, Кайзерслаутерн, Німеччина).

Із 2012 р. дотепер – доцент російської та італійської мов як іноземних Технічного Університету Кайзерслаутерна, Економічного інституту Людвігсхафена та кількох Народних університетів (Німеччина).

Наукові інтереси: середньовічна риторика, історія візантійської та церковнослов'янської літератури, історична граматики слов'янських мов.

Основні праці

1. Домінантні мовленнєві засоби створення образу святого в «Житті Теодосія Печерського» (XI ст.) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.02. – Х., 1998. – 14 с.
2. Євангельська символіка у «Житті Теодосія Печерського» (XI ст.) / Н. О. Ізмайлова, Є. Х. Широкоград // Доробок Миколи Костомарова : матеріали ювіл. наук.-практ., міжвуз. конф., присвяч. 180-річчю дня народж. М. Костомарова. – Х., 1998. – С. 45–49.
3. Противоборство Божьего и дьявольского в «Житии Феодосия Печерского» (XI в.) // Вісн. Харків. ун-ту. – 1998. – № 408 : Актуальні питання сучасної філології. – С. 114–115.
4. Святе Письмо у «Житті Теодосія Печерського» (XI ст.) // Вісн. Харків. ун-ту. – 1998. – № 408 : Актуальні питання сучасної філології. – С. 111–113.
5. Between Ducal Castle and Monk's Yard (accordingly to Theodosius Petscherski's Life by Nestor) // XIX Medievalistic Seminar «Castle and Court in the Middle Ages (XI–XV centuries)», Poznań–Malbork, 23–26.10.1998. – Poznań–Malbork (Poland), 1998. – S. 10–15.

6. Святий Феодосій Печерський – світило руської духовності // Вісн. Харків. ун-ту. – 1999. – № 448 : Міф і міфопоетика у традиційних та сучасних формах культурно-мовної свідомості. – С. 122–125. – (Сер. : Філологія).
7. Слово «съмѣрение» в ряду ключових слів моральної сфери у «Житії Феодосія Печерського» // Вісн. Харків. ун-ту. – 1999. – № 426 : Творчий доробок Юрія Шевельова і сучасні гуманітарні науки. – С. 133–136.
8. Kiev-Pecheskaja Lavra (Kievan Caves Monastery) and the Education in Kievan Rus' (XI century) (Polish) // XX Medievalistic Seminar «Medieval Universities», 14–15.X.1999, Poznań / Assoc. of Friends of Science from Poznań ; Istit. of Art History of Adam Mickiewicz Univ. – Poznań (Poland), 1999.*
9. К истории и этимологии слова бесѣда. Бесѣда в «Житии Феодосия Печерского» // Вісн. Харків. нац. ун-ту. – 2000. – № 491 : Традиції Харківської філологічної школи. До 100-річчя від дня народження М. Ф. Наконечного. – С. 237–246. – (Сер. : Філологія).
10. Фрагменты славянского перевода Жития Святого Саввы Освященного в «Житии Святого Феодосия Печерского»// Болгарский ежегодник. – К., 2000. – Т. 4. – С. 121–126.
11. Hagiography and Rhetoric. Taxis/dispositio in Byzantine and Old Church Slavonic Lives of Saints Monastic Founders : the manuscript of the PhD dissertation / Istituto di Studi Umanistici : Antichità, Medioevo, Rinascimento (Univeristy of Florence). – Florence (Italy), 2006. – 269 p.
12. Гендиадис в Житии Феодосия Печерского. А. А. Потехня о фигуре гендиадис // Вісн. Харків. нац. ун-ту. – 2007. – № 787 : Сер. : Філологія. – Вип. 52. – С. 38–41.
13. Проблемы изучения литературной композиции византийских и церковнославянских житий Святых // Международная науч. конф. V «Дриновские чтения» на тему «Русско-турецкая война 1877–1878 гг. и исторические судьбы болгарского народа» / Центр болгаристики и балкан. исслед. им. М. Дринова при ХНУ им. В.Н. Каразина, 25–27 окт. 2007.*
14. Агроном-селекціонер Слобожанщини Василь Степанович Чернетченко // Чотирнадцяті Слобожанські читання (19–23 квіт. 2010). – Х., 2010. – С. 56–59.
15. Основы русской орфографии. – Х. : Изд-во Харьков. гуманит. ун-та «Нар. укр. акад.», 2011. – 67 с.
16. Усвоение сложных слов (композиата) китайскими студентами на начальном этапе // Н. А. Измайлова, Чень Чао Хуа // Вчені зап. Харків. гуманіт. ун-ту «Нар. укр. акад.». – 2011. – Т. 17. – С. 518–523.

Література про неї

1. История подготовительного факультета для иностранных граждан Харьковского национального университета имени В. Н. Каразина : исследования и воспоминания ветеранов факультета / под ред. В. И. Груцьяка. – Х. : Изд-во Харьков. ун-та им. В. Н. Каразина, 2011. – 266 с. : ил.
С. 109: про Н. О. Измайлову.

Ізотов Іван Трифонович

(30.05.(12.06).1893–29.03.1982)

Народився в с. Полянецьке Балтського повіту Одеської губернії (тепер – Балтський район Одеської області). 1912 р. вступив на слов'яно-російське відділення історико-філологічного факультету Імператорського Варшавського університету, який закінчив у 1916 р. (на той час евакуйований до м. Ростов-на-Дону у роки Першої світової війни). У 1916–1917 рр. був мобілізований на фронт, служив юнкером, згодом офіцером.

Протягом 1917–1923 рр. викладав російську й українську мови на вечірніх курсах для дорослих, у гімназіях м. Одеси, в Балтській гімназії, був завідувачем

1-ї Балтської трудової школи.

1924–1934 рр. викладав українську й світову літературу в Харківському інституті народної освіти (ХІНО), в Комуністичному університеті ім. Артема, педагогічно-технологічному, музично-театральному та сільськогосподарському інститутах.

1926–1929 рр. навчався в аспірантурі науково-дослідної кафедри літературознавства при ХІНО (науковий керівник – проф. О. І. Білецький; секція української літератури), яка в 1929 р. була перепідпорядкована Інституту літературознавства імені Тараса Шевченка. На початку 1930–1934 рр. – науковий співробітник цього Інституту.

Брав участь у написанні підручника «Загальний курс української літератури», що вийшов у Харкові 1930 р. за редакцією О. І. Білецького. Друкував у журналах «Літературний архів», «Плужанин», «Червоний шлях», «Всесвіт» теоретичні та історико-літературні статті про І. Нечуя-Левицького, О. Кобилянську, А. Головка, Є. Гребінку та ін.; писав передмови до книг українських письменників.

1934 р. обраний за конкурсом на посаду доцента світової літератури і літератури народів СРСР Оренбурзького державного педагогічного інституту.

1941 р. в Московському інституті філософії, літератури та історії імені М. Г. Чернишевського (ІФЛІ) захистив кандидатську дисертацію «Ранние исторические романы Лиона Фейхтвангера». 1942 р. присвоєне звання доцента. 1962 р. переведений на посаду професора.

1943–1947 р. – декан літературного факультету, 1947–1950 рр. – декан факультету мови та літератури Оренбурзького педінституту. 1950–1968 рр. завідував кафедрою літератури того ж закладу. 1968–1976 рр. – на посадах доцента, в. о. професора, професора (1973) кафедри літератури.

1973 р. в Московському державному педагогічному інституті імені В. І. Леніна захистив докторську дисертацію «Проблемы советского

исторического романа (в связи с развитием критики)». 1975 р. затверджений у званні професора. Помер у м. Оренбург.

Наукові інтереси: різні аспекти історії української, російської та світової літератури.

Основні праці

1. Літературний пейзаж як чинник тематичної композиції : [доп. на засід. Укр. секції н-д. каф. літературознавства при ХІНО, 26.02.1927] // Плужанин. – 1927. – № 5(9), травень. – С. 39–46.
2. [Рецензія] // Черв. шлях. – 1927. – № 5. – С. 222–225. – Рец. на кн.: Бур'ян / А. Головка. – Х. : ДВУ, 1921. – 354 с.
3. [Рецензія] // Плужанин. – 1927. – № 11–12. – С. 90–93. – Рец. на кн.: Твори. Т. 3. Царівна : повість / Ольга Кобилянська. – Х. : Рух, 1927. – 403 с.
4. Е. П. Гребенка – баснописец // Всесвіт : універсал. іл. двотижневник. – Харків, 1928. – № 52.*
5. До характеристики творчості О. Кобилянської // Черв. шлях. – 1928. – № 2. – С. 80–82.
6. Г. Ф. Квітка-Основ'яненко (1778–1843) // Бюл. Держ. вид-ва України. – 1928. – № 11. – С. 29.
7. І. С. Нечуй-Левицький // Бюл. Держ. вид-ва України. – 1928. – № 11. – С. 31. – Підпис: І. І.
8. Передмова // *Persona grata* / Михайло Коцюбинський ; Ін-т Тараса Шевченка. – Х. : ДВУ, 1929. – С. 3–13. – Автор передмови не вказаний.
9. Загальний курс української літератури : лекції 1–14 / за ред. А. І. Білецького ; [О. І. Білецький, І. Т. Ізотов та ін.] – Х. : Вид. Харків. ін-ту нар. освіти, 1930.*
10. До світогляду Ів. Нечуя-Левицького // Літ. архів. – 1931. – № 6. – С. 49–82.
11. Життя і творчість Грінченка (1863–1910) // Під тихими вербами : повість / Б. Грінченко. – Вид. 4-те. – Х., 1931. – С. 3–15.
12. Жизнь и творчество Т. Шевченко // Шевченко Т. Избранные произведения. – Х. : Литература и искусство, 1931.*
13. Нова повість Нечуя-Левицького // Князь Єремія Вишневецкий / І. Нечуй-Левицький. – Х., 1932. – С. 3–22.
14. Творчество Т. Г. Шевченко в ссылке // Шевченко в ссылке. – Чкалов, 1939.*
15. Англо-американская литература в дни войны // Степные огни : альманах. – Чкалов, 1941. – № 5.*
16. Мартин Андерсен-Нексе // Степные огни : альманах. – Чкалов, 1941. – № 4.*
17. О романе В. Шишкова «Емельян Пугачев» // Учен. зап. Оренбург. гос. пед. ин-та. – 1952. – № 6. – С. 65–120.
18. Роман В. Шишкова о капитализме в Сибири // Учен. зап. Оренбург. гос. пед. ин-та. – 1956. – № 8. – С. 315–347.
19. Вячеслав Шишков : крит.-библиогр. очерк. – М. : Сов. писатель, 1956. – 168 с.
20. Шишков и Сибирь // Угрюм-река / В. Шишков. – Новосибирск, 1961.*

21. Литература стран народной демократии в послевоенные годы (Польша и Чехословакия) : пособие для студентов-заочников 4 и 5 курсов ф-та рус. яз. и лит. – Оренбург : Изд. ОГПИ, 1962. – 34 с.
22. Споры об историческом романе в критике 20-х годов // Филол. науки. – 1964. – № 4. – С. 81–92.
23. К вопросу о жанровых особенностях романа А. Толстого «Петр I» // Вопросы истории и теории литературы. – Челябинск, 1966. – Вып. 1. – С. 144–157.
24. Из истории критики советского исторического романа. 20–30-е гг. – Оренбург, 1967. – 218 с. – (Учен. зап. Оренбург. гос. пед. ин-та ; вып. 23).
25. К поэтике финала в советском историческом романе // Проблемы мастерства в изучении и преподавании художественной литературы / МГПИ им. В. И. Ленина. – М., 1967. – С. 160–161.
26. Работы кафедры литературы по улучшению качества курсовых работ на заочном отделении пединститута // О системе преподавания учебных курсов по литературе для студентов-заочников. – М. : Изд-во МГЗПИ, 1967.*
27. О жанровых особенностях романа С. Бородина «Дмитрий Донской» // Учен. зап. Оренбург. гос. пед. ин-та. – 1972. – Вып. 42.*
28. [Рецензия] // Лит. в шк. – 1972. – № 2. – С. 85–86. – Рец. на кн.: Советский исторический роман / А. И. Пауткин. – М. : Знание, 1970. – 111 с.
29. [Рецензия] // Рад. літературознавство. – 1972. – № 5. – С. 85–86. – Рец. на кн.: Советский исторический роман и вопросы историзма / Л. П. Александрова. К. : КГУ, 1971. – 156 с.
30. Достойное отображение : («Емельян Пугачев» – В. Шишкова) : [анализ трилогии В. Я. Шишкова] // Под знаменем Пугачева : (К 200-летию крестьян. войны под. предводительством Е. И. Пугачева) : [сборник]. – Челябинск, 1973. – С. 96–110.
31. К специфике военно-исторического романа (о «Порт-Артуре» А. Степанова) // Советская литература 1930-х годов. – Пермь, 1974.*
32. Вячеслав Шишков – писатель-патриот : учеб. пособие / Оренбург. гос. пед. ин-т. – Оренбург, 1975. – 194 с.
33. Ранние исторические романы Лиона Фейхтвангера : монография / предисл. А. И. Изотова ; [подгот. текста А. И. Изотова]. – М. : МАКС Пресс, 2010. – 160 с.

Література про нього

1. Изотов Иван Трифонович // Весь Харків : адрес.-довід. кн. на 1929 р. – Х., 1929. – С. 64, разд. паг.
2. Изотов Ів[ан] Триф[онович] // Весь Харків : адрес.-довід. кн. на 1930 р. – Х., 1930. – С. 78, разд. паг.
3. Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, 1926–2001 : Сторінки історії – К. : Наук. думка, 2003. – 589 с.
С. 99: про Івана Ізотова.
4. Ранние исторические романы Лиона Фейхтвангера : монография / предисл. А. И. Изотова ; [подгот. текста А. И. Изотова]. – М. : МАКС Пресс, 2010. – 160 с.

Зі змісту: Предисловие : [о жизненном пути и научном наследии И. Т. Изотова] / А. И. Изотов. – С. 4–5 ; Неполный список публикаций И. Т. Изотова / [подгот. А. И. Изотов]. – С. 158–160.

Льїнський Григорій Андрійович

(11.(23).03.1876–14.12.1937)

Народився в Санкт-Петербурзі в родині вчителя. Після закінчення гімназії в 1894 р. вступив на словесне відділення історико-філологічного факультету Петербурзького університету. За студентський твір «Орбельская Триодь» (1898) отримав золоту медаль.

Після закінчення навчання п'ять років готувався до професорського звання, був секретарем Неофілологічного товариства. 1901–1903 рр. перебував у закордонному науковому відрядженні (Німеччина, Австро-Угорщина, Сербія, Болгарія). 1903 р. був призначений секретарем Комісії для підготовки з'їзду слов'янських філологів.

Із 1904 р. – приват-доцент кафедри славістики Петербурзького університету. 1905 р. захистив магістерську дисертацію «Сложные местоимения и окончания родительного падежа единственного числа мужского и среднего рода неличных местоимений в славянских языках. Этимологические исследования».

1907–1909 рр. – приват-доцент кафедри слов'янознавства Харківського університету. 1909 р. разом із П. О. Лавровим перебував у відрядженні на Афоні, готуючи копії давньоболгарських грамот.

1909 р. обраний на посаду професора Ніжинського історико-філологічного інституту.

1911 р. в Університеті Св. Володимира в м. Києві захистив докторську дисертацію «Грамоты болгарских царей», за яку був удостоєний премії Російської академії наук ім. М. В. Ломоносова.

Одночасно з роботою в Ніжині читав лекції на Вищих жіночих курсах у Києві. 1916–1920 рр. – професор Юр'євського університету, евакуйованого до Воронежа. Із 1920 р. – професор Саратовського університету, з 1927 р. – Східного педагогічного інституту в Казані, згодом (1927–1934 рр.) – Першого Московського університету.

За наукові досягнення був обраний членом-кореспондентом Академії наук СРСР, дійсним членом Науково-дослідницького інституту мови та літератури РАНІОН (1925), західнослов'янського інституту в Познані (Польща, 1929), членом-кореспондентом Болгарської академії наук (1931), членом Польської академії наук (1930).

1934 р. був арештований у «справі славістів» (за приналежність до «Російської національної партії»), засуджений до 10 років таборів. 1936 р. звільнений, але 1937 р. знову заарештований і 14 грудня 1937 р. розстріляний. Реабілітований у 1967 р.

Автор понад 500 друкованих праць. Псевдонім «Г. И.». Після загибелі вченого було втрачено чимало його вже готових до публікації праць.

Основні студії Г. Ільїнського пов'язані з давньою історією слов'янських мов. Його фундаментальна 600-сторінкова «Праславянская грамматика» (Ніжин, 1916) заклала основи сучасних уявлень про праслов'янську мову. Опублікував багато пам'яток слов'янської писемності XI–XIII ст.

Наукові інтереси: фонетика і морфологія давніх та сучасних слов'янських мов; середньовічна історія та етнографія слов'янських народів.

Основні філологічні праці

1. О некоторых архаизмах и новообразованиях праславянского языка : Морфол. этюды. – Прага : Тип. Др. Эд. Грегра, 1902. – III, 127 с.
2. Сложные местоимения и окончания родительного пад. ед. ч., м. и ср. р. неличных местоимений в славянских языках : этимол. исслед. – Варшава, 1903. – 187 с.
Изд. 2-е, с измен. и доп. – М. : Унив. тип., 1905. – [192] с.
3. К истории славянских азбук // Византийский временник. – 1904. – Т. 2, вып. 1/2. – С. 45–48.
4. Грамота бана Кулина : Опыт критического издания текста с комментариями. – [Б. м.] : Тип. И. Н. Скороходова, 1906. – 35 с. с прил. фототип. снимка. – (Памятники древней письменности и искусства ; т. 164).
5. Значение и место науки о древнецерковнославянском языке в ряду других дисциплин славяноведения // Журн. М-ва нар. просвещения. Нов. сер. – 1906. – Ч. 1, № 1. – С. 41–51.
6. Из русской диалектологии // Живая старина. – 1907. – Т. 16, вып. 1. – С. 39–42.
7. Славянские земли : [аннот. библиогр. список лит.] // Византийский временник. – 1907. – Г. 13, вып. 3–4. – С. 633–653.
8. Значение Афона в истории славянской письменности : [памятники серб. и болгар. лит. на Афоне] // Журн. М-ва нар. просвещения. – 1908. – Ч. 18, № 11, отд. 2. – С. 1–41.
9. Лекции по истории южнославянских литератур, читанные в Харьковском университете в 1907–1908 гг. – Х. : [Б. и.], 1908. – 113 с.
10. [Рецензия] // Зап. Харьков. ун-та. – 1908. – Кн. 4, [разд.] Критика и библиография. – С. 13–19. – Рец. на кн.: Украинская грамматика для учеников высших классов гимназии и семинарии Приднепровья / А. Крымский. – М. : Тип. В. А. Гаттсук, 1907. – Т. 1, вып. 1. – [242] с. ; Т. 2, вып. 1. – [148] с.
11. Рукописи Зографского монастыря на Афоне // Изв. Рус. арх. ин-та в Константинополе. – 1908. – Т. 13. – С. 253–276.

12. [Рецензия] // Зап. Харьков. ун-та. – 1909. – Кн. 4, [разд.] Критика и библиография. – С. 1–3. – Рец. на кн.: Грекославянские этюды. 2. Греческие заимствования в старославянском языке / М. Р. Фасмер // Изд. Отд. рус. яз. и словесности Акад. наук. – 1907. – Т. 12, кн. 2. – С. 197–289. – Отд. отт. – СПб., 1907. – [92] с. ; Грекославянские этюды. 3. Греческие заимствования в русском языке / М. Р. Фасмер // Сб. Отд. рус. яз. и словесности Акад. наук. – 1908. – Вып. 86. – С. 65–312. – Отд. отт. – СПб., 1909. – [288] с.
13. Памяти проф. М. Г. Халанского // Изв. Отд. рус. яз. и словесности Акад. наук. – 1910. – Т. 15, кн. 4. – С. 222–228.
14. Грамоты болгарских царей // Древности. – 1911. – Т. 5. – С. 1–160. – Прил.: 7 фототип. снимков.
15. Еще раз об образовании родительного падежа множественного числа имен существительных в сербо-хорватском языке // Изв. Отд. рус. яз. и словесности. – 1914. – Т. 19, кн. 2. – С. 108–119.
16. Охридские глаголические листки // Изд. Отд. рус. яз. и словесности Акад. наук. – Пг. : Тип. имп. АН, 1915. – 31 с., 2 л. ил.
17. Звук sh в славянских языках. – Пг. : Тип. Имп. АН, 1916. – [2], 118 с.
18. Праславянская грамматика. – Нежин, 1916. – 564 с.
19. Славянские этимологии. I–XXXV. – [СПб.] : Тип. Рос. акад. наук, 1919. – 58 с. – Отд. отт. из «Изв. Отд. рус яз и словесности», 1918, т. 23, кн. 1.
20. Славянские этимологии. XXXVI–VXX // Изв. Отд. рус яз и словесности. – 1918. – Т. 23, кн. 2. – С. 180–245.
21. Проблема праславянской прародины в научном освещении А. А. Шахматова // Изв. Отд. рус яз и словесности. – 1920. – Т. 25, кн. 1. – С. 419–436.
22. О значении языкознания для истории первобытной культуры // Науч.-пед. сб. Вост. пед. ин-та в Казани. – 1927. – Т. 2. – С. 9–26.
23. К вопросу о финских словах в русском языке // Изв. О-ва археологи, истории и этнографии при Казан. ун-те. – 1928. – Т. 34, вып. 1–2. – С. 179–192.
24. К истории носовых основ праславянского глагола // Сборник статей в честь академика А. Н. Соболевского / под ред. В. Н. Перетца ; АН СССР. – Л., 1928. – С. 250–252.
25. К истории инфинитива в праславянском языке // Докл. Акад. наук. Сер. В. – М. ; Л., 1930. – № 6. – С. 100–104.
26. Где, когда, кем и с какой целью глаголица была заменена «кириллицей»? // *Bysantinoslavica*. – Praha, 1931. – Roč. 3. – S. 79–88.
27. Украинские этимологии // Рідна мова. – 1933. – Т. 1. – С. 41–44, 81–84, 117–120, 169–172, 195–198, 301–302, 335–336, 357–358, 389–392.
28. Опыт систематической кирилло-мефодьевской библиографии / под ред. и с доп. М. Г. Попруженка, Ст. М. Романского ; Българ. акад. на науките. – София : Печатница П. Глушков, 1934. – XLIII, 302, [1] с.
29. Этимология некоторых украинских слов // Рідна мова. – 1933. – Т. 2. – С. 7–8, 91–96.

30. Взгляд на общий ход изучения праславянского языка : [Из неопубликованной «Праславянской грамматики»] // Вопр. языкознания. – 1962. – № 5. – С. 124–129.

Література про нього

1. [Присуждение премии М. В. Ломоносова Г. А. Ильинскому за сочинение «Грамоты болгарских царей»] // Сборник отчетов о премиях и награждениях, присуждаемых Имп. Акад. наук. – Пг., 1916. – Т. 6 : Отчеты за 1911 г. – С. 247.
2. Трубачев О. Н. Этимологический словарь славянских языков Г. А. Ильинского, [оставшийся в рукописи] / О. Н. Трубачев // Вопр. языкознания. – 1957. – № 6. – С. 91–96.
3. Журавлев В. К. Из неопубликованной «Праславянской грамматики Г. А. Ильинского» / В. К. Журавлев // Вопр. языкознания. – 1962. – № 5. – С. 122–123.
4. Журавлев В. К. Григорий Андреевич Ильинский (1876–1937) / В. К. Журавлев. – М. : Изд-во МГУ, 1962. – 80 с., с портр. – Библиогр : с. 49–76.
5. Булахов М. Г. Ильинский Григорий Андреевич (1876–1937) / М. Г. Булахов // Восточнославянские языковеды : биобиблиогр. слов. / М. Г. Булахов. – Минск, 1977. – Т. 2. – С. 229–236.
6. Кедайтене Е. И. Григорий Андреевич Ильинский, 1876–1937 / Е. И. Кедайтене // Рус. речь. – 1986. – № 3. – С. 77–81 с портр.
7. Григорий Андреевич Ильинский : биобиблиогр. указ. / сост. Ф. Т. Евсеев ; отв. за вып. Г. В. Самойленко ; Нежин. гос. пед. ин-т им. Н. В. Гоголя. – Чернигов : Облполиграфиздат, 1990. – 12 с. – (Сер. «Ученые-филологи Нежин. высшей шк.»).
8. Баранкова Г. С. Григорий Андреевич Ильинский, 1876–1937 / Г. С. Баранкова // Рус. речь. – 1991. – № 2. – С. 79–87 с портр.
9. Ашнин Ф. Д. «Дело славистов» : 30-е годы / Ф. Д. Ашнин, В. М. Алпатов ; отв. ред. Н. И. Толстой. – М. : Наследие, 1994. – 286 с.
С. 3, 10, 12, 14, 17, 23–27, 32, 54, 57, 59, 61, 63, 71, 74, 76–77, 81–82, 84, 94–95, 97–98, 101, 105, 107–109, 116–117, 119–121, 130–131, 134–135, 137, 154, 160, 175, 178, 186–188, 194–195, 198, 226–227, 235, 237–238: *про Г. А. Ильинського.*
10. Ильинский Григорий Андреевич // Православная энциклопедия Харьковщины / сост., отв. ред. А. Д. Каплин. – Х., 2009. – С. 209–210.
11. Ільїнський Григорій Андрійович // Історики Харківського університету : біобібліогр. довід. (1905–2012 рр.) / [відп. ред. С. І. Посохов]. – Х., 2013. – С. 99–100. – Портрет на фотоклейці.

Ілюхін Іван Григорович

(Січень 1899 – 1966)

Народився в с. Велика-Ряба Тургенєвської волості Чернського повіту Тульської губернії (зараз – Чернського району Тульської області, РФ) в селянській родині. 1907–1911 рр. наймитував у селі Велика-Ряба в маєтку поміщика Туленікова. У 1912–1917 рр. навчався в трирічній школі та вчительських курсах у с. Спас-Чекрик Орловської губернії.

1916–1917 рр. працював учителем у школі с. Веденське Чернського повіту Тульської губернії. 1918–1919 рр. був членом, а згодом головою Чернського повітового виконавчого комітету Ради робітничих та селянських депутатів. 1919–1920 рр. служив у Червоній

Армії, був членом повітової комісії з боротьби з дезертирством.

1920–1921 рр. працював у м. Валки Харківської губернії, де був заступником голови комісії з боротьби з дезертирством та бандитизмом і одночасно – членом Валківського виконавчого комітету.

1922–1924 рр. – направлений до Одеської губернської міліції, де став начальником адміністративно-стройового відділу губернського Управління міліції.

1925–1929 рр. – переведений до Харківського губернського управління міліції, невдовзі призначений помічником начальника Харківської окружної міліції. Під час служби в міліції повністю втратив зір.

За проханням Харківського виконкому в 1930 р. був зарахований на філологічний факультет Харківського інституту професійної освіти.

1934 р. закінчив відновлений на той час Харківський університет. Того ж року вступив до аспірантури кафедри історії російської літератури університету, проте незабаром, після тимчасового розформування філологічного факультету вишу, був переведений до аспірантури Київського університету, яку закінчив у 1937 р.

Одночасно з 1934 р. працював викладачем, протягом 1937–1941 рр. виконував обов'язки доцента Харківського університету. У червні 1941 р. захистив кандидатську дисертацію «Автобиографические повести А. М. Горького». У званні доцента був затверджений у 1944 р.

Під час німецько-радянської війни (1941–1945) був евакуйований до Казахстану, де працював учителем у середній школі с. Узун-Агач Алматинської області (1941–1944).

1944 р. повернувся до Харкова, працював на кафедрі історії російської літератури Харківського університету.

1946 р. нагороджений медаллю «За доблестный труд в Великой Отечественной войне 1941–1945 гг.».

Помер у Харкові.

Наукові інтереси: історія російської літератури XIX–XX ст.

Праці

1. Белінський і Пушкін // Літ. критика. – 1936. – № 10. – С. 32–63.
2. «Детство» М. Горького // Літ. критика. – 1936. – № 11. – С. 41–60.
3. Спадщина Герцена // Літ. критика. – 1937. – № 4. – С. 15–20.
4. Пушкін і сучасність // Літ. критика. – 1937. – № 1. – С. 15–31.
5. Автобиографические повести Горького : дис. ... канд. филол. наук. – Х., 1941. – 305 л.
6. Д. Н. Овсяннико-Куликовский – историк и критик русской литературы (1853–1920 гг.) // Учені зап. Харків. ун-ту. – 1956. – Т. 70 : Тр. філол. ф-ту. – Т. 3. – С. 13–27.
7. Пьеса Горького «Дети солнца» // Учені зап. Харків. ун-ту. – 1959. – Т. 101 : Тр. філол. ф-ту. – Т. 7. – С. 65–90.
8. Повесть А. М. Горького «Жизнь Клима Самгина» // Вопросы литературоведения и языковедения : науч. конф. преп. филол. ф-та : тез. и автореф. докл., сент. 1965 г. / ХГУ. – Х., 1965. – Вып. 2. – С. 12–16.

Література про нього

1. Романов Е. На лекции Илюхина / Евгений Романов // Энтузиаст : журн. студентов рус. отд. филол. ф-та Харьков. гос. ун-та им. Горького, учившихся в нем в 1957–1962 годах. – Х., 2007. – № 28. – С. 130–131.
2. Лапина М. С. Иван Григорьевич Илюхин / М. С. Лапина // Университет в моей жизни. – Х., 2010. – С. 265–269.
3. Харківський університет (1917–1941 рр.) у спогадах його викладачів та вихованців / упоряд., передмова В. Ю. Іващенко. – Х. : Вид-во ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2016. – 431 с.

С. 138: про Івана Ілюхіна, студента ХППО.

Ісіченко Юрій Андрійович (архієпископ Ігор)

(28.01.1956 р. народж.)

Народився в Мурапталівському радгоспі Куюргазинського р-ну Башкирської АРСР Російської РФСР (тепер селище Свобода). Того ж, 1956 р., його родина повернулася до міста Балаклії Харківської області. Протягом 1963–1973 рр. навчався в балаклійській середній школі № 2.

Вищу освіту здобув у Харківському державному університеті (зараз – Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна) на відділенні української мови та літератури філологічного факультету (1974–1979). У 1979–1981 рр. викладав українську мову та літературу в

середній школі № 6 м. Балаклії.

1981 р. почав працювати на кафедрі історії української літератури ХДУ (ХНУ імені В. Н. Каразіна) на посаді викладача.

1987 р. захистив в Інституті літератури ім. Т. Г. Шевченка (м. Київ) кандидатську дисертацію «Києво-Печерський патерик в історико-літературному процесі XVI–XVIII ст. на Україні».

Із 1989 р. – доцент, із 2010 р. – професор кафедри історії української літератури ХНУ імені В. Н. Каразіна.

Із 2006 р. за сумісництвом працює в Національному університеті «Києво-Могилянська академія» (Київ). 2009 р. там же захистив докторську дисертацію «Аскетична література Київської Руси».

Викладає курси історії української літератури X–XVIII ст., історії української літератури першої половини XIX ст. У Києво-Могилянській академії – курс «Українське літературне бароко».

Автор понад 500 праць (літературознавчі роботи та публікації з проблем духовного життя, суспільної ролі Церкви). Підготував 9 кандидатів наук.

Брав активну участь у створенні Товариства української мови імені Т. Шевченка та Народного руху України (НРУ). Із липня 1990 р. – голова Українського православного братства Харківщини, яке в лютому 1991 р. було перетворене на обласну організацію Братства апостола Андрія Первозваного Української Автокефальної Православної Церкви.

1992 р. прийняв монаший постриг і був висвячений на ієродиякона, 1993 р. – на ієромонаха (у січні), на єпископа Харківського і Полтавського (в липні). 1997 р. піднесений у сан архієпископа.

Наукові інтереси: поетика середньовічної та барокової прози, історія Церкви, аскетична культура.

Основні праці

Повну бібліографію праць та літературу про Ю. А. Ісіченка див. у «Списку публікацій архієпископа Ігоря (Ю. А. Ісіченка)», вміщеному в книзі «Слово. Символ. Ритуал : зб. на пошану архієпископа Ігоря Ісіченка з нагоди його 60-річчя : праці з історії української літератури» (Харків, 2016, с. 273–306).

1. Друковані видання Києво-Печерського патерика як явище української барокової агіографії // Укр. літ. барокко. – К., 1987. – С. 220–243.
2. Українська барокова проза в пошуку літературної моделі початків східнослов'янської історії // Писемність Київської Русі і становлення української літератури. – К., 1988. – С. 184–205.
3. Києво-Печерський патерик у літературному процесі кінця XVI – початку XVIII ст. на Україні. – К. : Наук. думка, 1990. – 180 с.
2-е вид. – Х. : Акта, 2015. – 248 с.
4. Православна контрреформація та розвиток барокової культури України // Другий Міжнар. конгрес українців (Львів, 22–28 серпня 1993 р.) : доп. і повідомл. – Львів, 1993. – С. 53–57.
5. У пошуку наративної програми барокового літературного твору // Українське бароко : матеріали I конгресу Міжнар. асоціації українців (Київ, 27 серпня – 3 вересня 1990 р.). – К., 1993. – С. 37–46.
6. Берестейська унія і українська література XVII століття // Берестейська унія і українська культура XVII століття : матеріали Третіх «Берестейських читань», Львів, Київ, Харків, 20–23 черв. 1995 р. – Львів, 1996. – С. 35–48.
7. Рим на бароковій мапі Європи : (Із спостережень над ідеєю Риму в моделі світу книжників кола митрополита Петра Могили) // Україна XVII ст. між Заходом та Сходом Європи : матеріали 1-го укр.-італ. симпозіуму 13–16 верес. 1994 р. – К. ; Венеція, 1996. – С. 471–482.
8. Духовність Ігнатія Лойоли і барокова риторична культура України // Miti Antichi e Moderni tra Italia e Ucraina : Università degli Studi Ca' Foscari di Venezia. – Padova (Italy), 2000. – С. 187–212.
9. Барокова рецепція персонажів Києво-Печерського патерика : Святі-письменники // Chrześcijańskie święta i święci w życiu duchowym Ukraińców na przełomie tysiącleci. – Kraków (Polska), 2001. – С. 433–447.
10. Загальна церковна історія. – Х. : Акта, 2001. – 601 с.
11. Історія Христової Церкви в Україні : підруч. для вищих духовних шкіл. – Х. : Акта, 2003. – 472 с.
12. Dialogue of a History and the Eternity in Temporal Structure of a Modern Preach Discourse // Rhetoric of Transformation. – Warszawa (Polska), 2003. – Р. 131–139.
13. Аскетична література Київської Русі. – Х. : Акта, 2005. – 374 с.
14. Молитовний дискурс у літературі Київської Русі // Слово і час. – 2005. – № 1. – С. 5–14 ; № 2. – С. 12–22.

15. Пустеля як модель комунікативного простору // Київські полоністичні студії – К., 2005. – Т. 7 : «Українська школа» в літературі та культурі українсько-польського пограниччя : зб. наук. пр. – С. 193–198.
16. Східна аскеза і бароковий текст : досвід могилянського Києва // Україна XVII століття : суспільство, філософія, культура : зб. наук. пр. на пошану пам'яті проф. В. М. Нічик. – К., 2005. – С. 196–206.
17. Риторика й барокове провідництво у шкільній культурі Києва XVII ст. // Київська Академія / Києво-Могилянська акад. – К., 2006. – Вип. 2–3. – С. 32–39.
18. Аскетична традиція Києво-Печерського монастиря в агіографічному дискурсі свт. Димитрія Туптала // Дмитро Туптало у світі українського бароко : зб. наук. пр. – Львів, 2007. – С. 7–14. – (Львівська медієвістика ; вип. 1).
19. Досвід українського Середньовіччя в перспективі осягнення національної ідентичності // Той, хто відродив Могилянку : зб. до 60-ліття В'ячеслава Брюховецького. – К., 2007. – С. 350–360.
20. «Молитва розуму» в культурі давньоруського дискурсу // Ukraina : Teksty i konteksty. Księga Jubileuszowa dedykowana Profesorowi Stefanowi Kozakowi w siedemdziesiąt rocznicę urodzin. – Warszawa (Polska), 2007. – S. 53–59.
21. Християнське лицарство в літературі Київської Русі // Антипролог : зб. наук. пр., присвяч. 60-річчю чл.-кор. НАН України Миколи Сулими. – К., 2007. – С. 24–38.
22. Біблійні парадигми аскетичної стратегії давньої української агіографії // Sacrum і Біблія в українській літературі / за ред. Ігоря Набитовича. – Lublin (Polska), 2008. – S. 353–358.
23. «Божественне мовчання» й риторика аскетичного тексту // Sacrum і Біблія в українській літературі / за ред. Ігоря Набитовича. – Lublin (Polska), 2008. – S. 93–100.
24. «Λίθος» Євсевія Пиміна в контексті українського аскетичного дискурсу // Актуальні проблеми слов'янської філології : міжвуз. зб. наук. ст. / відп. ред. В. А. Зарва. – К., 2008. – Вип. 19 : Лінгвістика і літературознавство. – С. 406–412.
25. Полемічна література перед викликом нескінченности // Дивослово : Укр. мова й літ. в навч. закл. – 2008. – № 12 (621). – С. 33–36.
26. Історична ретроспектива в багатовимірності барокового полемічного дискурсу (зі спостережень над діалогом о. Лева Кревзи, ЧСВВ та о. Захарії Копистенського) // Слово і час. – 2009. – № 1. – С. 61–67.
27. Свята Гора Афон в аскетичному письменстві України // Укр. мова та літ. – 2009. – Ч. 1–3 (593–595) (січень). – С. 3–10.
28. Бароко – мистецький стиль і літературна доба // Дивослово : Укр. мова й літ. в навч. закл. – 2010. – № 10 (643). – С. 27–34.
29. «Вірші на жалосний погреб гетьмана Сагайдачного» о. Касіяна Саковича та проблема витоків «козацького бароко» // Магістеріум / Києво-Могилянська акад. – К., 2010. – Вип. 38 : Літературознавчі студії. – С. 3–9.

30. «Мир съ Богомъ челоѡѡку» в контексті богослов'я покаяння // Вибрані твори : у 3 т. / Інокентій Гізель. – Львів, 2010. – С. 133–151.
31. «Василіанське бароко» // Слово і час. – 2011. – № 1 (601) (січень). – С. 3–21.
32. Історія української літератури : Епоха Бароко (XVII–XVIII ст.) : навч. посіб. для студентів вищих навч. закл. – Львів ; К. ; Х. : Святогорець, 2011. – 568 с.
33. Мученицький архетип у життійному просторі Руїни // Київські полоністичні студії : наук. вид. / КНУ ім. Т. Г. Шевченка. – 2012. – Т. 19. – С. 233–239.
34. Трактат о. Петра Скарги ТІ «О jedności Kościoła Bożego» як чинник українського літературного життя XVI ст. // Київські полоністичні студії : наук. вид. / КНУ ім. Т. Г. Шевченка. – 2012. – Т. 22. – С. 31–35.
35. Perspectiva ecuménica : una lectura desde la Iglesia Ortodoxa // El libro del Camino de Perfección de Santa Teresa de Jesús : Actas del Congreso Internacional Teresiano / Universidad de la Mistica – CITEs. – Burgos (España), 2012. – P. 521–538.
36. Piotr Skarga SJ i chrześcijański Wschód – wymiar ukraiński // Rzecz o dziele Piotra Skargi SJ : Słowo o duchowości, patriotyzmie i wychowaniu / Akademia Ignatianum. – Kraków (Polska), 2012. – S. 23–37.
37. Іван Вишенський і Львівське братство : літературні аспекти діалогу // ПРОСФΩΝΗΜΑ : Текст і контекст. – Львів, 2013. – С. 97–109. – (Львівська медієвістика ; вип. 4).
38. Києво-Печерський патерик // Історія української літератури : у 12 т. – К., 2013. – Т. 1. – С. 678–700.
39. Сакральний простір «Саду божественних пісень» Григорія Сковороди // Слово і час. – 2013. – № 1 (625) (січень). – С. 52–63.
40. Трактат о. Іоанікія Галятівського «Fundamenta» // Слово, яке тебе обирає : зб. на пошану проф. Володимира Моренця : До 60-річчя від дня народження / упоряд. В. Панченко, Т. Ярошенко ; Києво-Могилян. акад. – К., 2013. – С. 127–146.
41. Трактат о. Петра Скарги ТІ «О jedności Kościoła Bożego» як чинник українського літературного життя XVI ст. // Українська перспектива літературної творчості о. Петра Скарги : зб. наук. ст. – Х., 2013. – С. 69–77.
42. Біблійні архетипи в художньому світі барокової проповіді // Київська Академія / Києво-Могилян. акад. – 2014–2015. – Вип. 12. – С. 214–221.
43. Київський ареопаг православного Єрусалиму // Пам'ятки України. Історія та культура. – К., 2014. – Спецвип. 197 : Києво-Могилянська академія напередодні 400-річчя. – С. 22–31.
44. Креативні виміри мучеництва в «Читанні про Бориса і Гліба» прп. Нестора Літописця // Слово і час. – 2014. – № 2 (638) (лютий). – С. 24–27.
45. Культ прп. Нестора Літописця як чинник самоусвідомлення ранньомодерного письменника // Преподобний Нестор Печерський в історії української культури : зб. ст. – Х., 2014. – С. 138–143.

46. Києво-Могилянська колегія як центр розвитку українського барокового письменства // Наук. зап. НаУКМА / Нац. ун-т «Києво-Морил. акад.». – 2015. – Т. 176 : Філологічні науки (Літературознавство). – С. 3–6.
47. Мучеництво святих Бориса і Гліба – архетипний сюжет українського письменства // У пошуках істини : зб. на пошану проф. Володимира Антофійчука / ред. І. Набитович. – Дрогобич, 2015. – С. 252–259.
48. Поетична концепція збірки Кирила Транквіліона Ставровецького «Перло многоцѣнное» // Слово і час. – 2015. – № 7. – С. 22–32.
49. Sylvester Kosov's Exegesis (1635) : A Manifesto of the Kyiv-Mohyla Counter-Reformation? // Kyiv-Mohyla Humanities Journal. – 2015. – № 2. – Р. 65–82.
50. Духовні виміри барокового тексту : літературознав. дослідж. – Х. : Акта, 2016. – 580 с.

Література про нього

1. Исиченко Юрий Андреевич : [крат. биогр. справка] // Религия и демократия : На пути к свободе совести. – М., 1993. – Вып. 2. – С. 385.
2. Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна за 200 років / В. С. Бакіров, В. М. Духопельников, Б. П. Зайцев [та ін.]. – Х. : Фоліо, 2004. – 750 с. : іл.
Про Ю. А. Ісиченка див. «Іменний покажчик».
3. Редін П. О. Ігор, єпископ Харківський і Полтавський (Ісиченко Юрій Андрійович) / П. О. Редін // Літературна Харківщина : довідник / за заг. ред. М. Ф. Гетьманця. – Х., 2007. – С. 127.
4. Максимова С. Архієпископ з докторським ступенем : [про захист у Києво-Могилян. академії докт. дис. архієпископа І. Ісиченка «Аскетична література Київської Русі»] / С. Максимова // Укр. простір. – 2009. – № 11. – С. 4 з фот.
5. Ігор Ісиченко : [коротка біогр. довідка ; бесіда з І. Ісиченком] // Відпущення : історії життя, зібрані в Україні в рамках проекту «Україна активна : загоєння минулого». – Львів, 2012. – С. 46–53.
6. Шевченкознавство у працях викладачів та вихованців Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (40-ві роки ХІХ – початок ХХІ ст.) : бібліогр. покажч. / уклад. О. П. Чугуй, Т. О. Чугуй, О. С. Журавльова, Ю. Ю. Полякова, Н. В. Аксьонова ; наук. ред. О. П. Чугуй ; бібліогр. ред. С. Б. Глибицька. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2017. – 128 с.
Про дослідження Ю. І. Ісиченка – див. іменний покажчик.
7. Матвеева Т. С. Філологічні студії в Харківському університеті : культурно-історичний, естетичний, соціокомунікативний аспекти / Т. С. Матвеева // Харківський університет і українська культура (до 210-річчя від часу заснування ХНУ імені В. Н. Каразіна) : монографія / за ред. Ю. М. Безхутрого ; ХНУ імені В. Н. Каразіна. – Х., 2015. – С. 91–165.
С. 116, 151: про дослідження проф. Ю. А. Ісиченка.
8. Слово. Символ. Ритуал : зб. на пошану архієпископа Ігоря Ісиченка з нагоди його 60-річчя : праці з історії укр. літ. – Харків: Акта, 2016. – 308 с.

9. Архиепископ Харківський і Полтавський Ігор (Ісиченко) : [офіц. сайт]. – Режим доступу : <http://www.bishop.kharkov.ua/>.
10. Архиепископ Ігор Ісиченко : Особистий блог архієпископа Харківського і Полтавського Української Автокефальної Православної Церкви. – Режим доступу : <http://archbishopihor.blogspot.com/>.

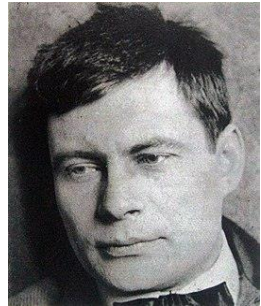
Йогансен Михайло (Майк) Гервасійович
(псевд. В. Вецеліус, М. Крамар)
(16.(28).02.1895–27.10.1937)

Народився в м. Харків. Його батько походив із Латвії, був викладачем німецької мови.

Закінчив Третю харківську чоловічу гімназію, потім класичне відділення історико-філологічного факультету Харківського університету (1917).

Вчителював у школах Харкова. Деякий час жив та працював у Полтаві.

У 1920-ті рр. був аспірантом, згодом, у 1920–1930-ті рр. – викладачем факультету професійної освіти (кафедра мови та літератури) Харківського інституту народної освіти (згодом – Харківського педагогічного інституту професійної освіти), науковим співробітником секції української мови науково-дослідної кафедри мовознавства при ХІНО.

Викладав загальне мовознавство.

Брав участь в укладанні «Практичного російсько-українського словника» (1926), «Російсько-українського словника приказок» (1928), в розробці проекту українського правопису (1928).

Знав старогрецьку й латину, скандинавські та слов'янські мови, вільно володів англійською, німецькою, італійською, іспанською та французькою мовами. Переклав окремі твори Е. По та Г. Уеллса.

До 1926 р. працював також редактором у ВУФКУ (Всеукраїнське фотокіноуправління).

Автор близько 100 друкованих праць, серед яких – наукові статті та рецензії, поетичні, прозові та перекладні твори.

Майк Йогансен – видатний український поет, прозаїк, перекладач. 1921 р. разом із В. Елланом-Блакитним, М. Хвильовим, В. Сосюрою та іншими харківськими письменниками став фундатором Спільки пролетарських письменників «Гарт» (1923). 1925 р. із групою колег вийшов із «Гарту» і заснував літературне об'єднання «Вільна академія пролетарської літератури» (ВАПЛІТЕ). Після вимушеного саморозпуску організації в січні 1928 р. став ініціатором створення «Техно-мистецької групи А» (1928–1931). Разом

із учасниками цієї групи видавав «Універсальний журнал». Ініціював випуск позагрупового альманаху «Літературний ярмарок» (1928–1930). У 1934 р. вступив до Спілки радянських письменників України.

М. Йогансен – автор поетичних збірок «Д'горі» (Х., 1921), «Револуція» (Х., 1923), «Крокове коло» (К., 1923), «Пролог до Комуни», «Доробок. Речі 1917–1923» (обидві – Х., 1924), «Балади про війну і відбудову» (Х., 1933), «Поезії» (Х., 1933; К., 1989). Був одним із засновників пригодницького жанру в тогочасній прозі: роман «Пригоди Мак-Лейстона, Гаррі-Руперта та інших» (1925). Йогансен багато писав для дітей: збірки оповідань «Жабка», «Луб'яне решето», «Солоні зайці» (усі – Х., 1929), «Хитрі качки» (Х., Одеса, 1935), «Джан та інші оповідання» (1937) та ін. У прозових творах останніх років тяжів до реалістичної манери письма.

Був незаконно репресований 1937 р., розстріляний у Києві. Реабілітований у 1958 р.

Наукові інтереси: мовознавство: фонетика, лексикографія, правопис української мови, фонетика говорів української мови, англійська фонетика; українська література.

Основні праці

Повніші відомості про праці М. Г. Йогансена до 1927 р. див. у пр.: Лейтес А. Йогансен Михайло : [біогр. довідка та бібліографія] / А. Лейтес, М. Яшек // Десять років української літератури (1917–1927) / А. Лейтес, М. Яшек. – Х., 1928. – Т. 1. – С. 195–199.

1. Загальний курс української мови / за ред. Л. А. Булаховського. – [Х., 1920]. – 2-ге вид. – 312 с.

Зі змісту: Фонетика в історичнім освітленні / М. Йогансен. – С. 52–70 ; Літературна вимова / М. Йогансен. – С. 71–93.

2. Два переклади «Фауста» Гете : [рецензія] // Шляхи мистецтва. – 1921. – № 2. – С. 138. – Рец. на кн.: Фауст. Ч. 1 / Й. В. Гете ; пер. з нім. Д. Загула. – К. ; Відень, 1919. – 136 с. ; Гете Й. В. Фауст. Ч. 1 / Й. В. Гете ; пер. з нім. М. Улезка. – Х., 1919. – [Рукопис].
3. Елементарні закони версифікації (віршування) // Шляхи мистецтва. – 1921. – № 2. – С. 104–117.
4. З минулого : [про поезію В. Алешка] // Жовтень : зб., присвяч. роковинам Великої пролетар. революції. – Х., 1921. – С. 138–141. – Підпис : М. Крамар.
5. До проблеми вільного розміру : [аналіз поеми М. Хвильового «В електричний вік»] // Шляхи мистецтва. – 1922. – № 1. – С. 43–45.
6. Елементарні закони версифікації. – Х. : Всеукрлітком, 1922. – 68 с.
7. Конструктивізм яко мистецтво переходової доби : [дискус. ст.] // Шляхи мистецтва. – 1922. – № 2. – С. 36–37.
8. Німецькі експресіоністи (Der Sturm) : [крит. нарис] // Шляхи мистецтва. – 1922. – № 2. – С. 64.

9. Теоретичне обґрунтування панфутуризму (Semafor u majbutn'e) : [критика маніфесту панфутуристів] // Шляхи мистецтва. – 1922. – № 2. – С. 55.
10. Пристосування латиниці до потреб української мови // Черв. шлях. – 1923. – № 9. – С. 167–169.
11. Украинский язык : пособие для курсов и самообразования. – К. : Гарт, 1923. – 48 с.
12. Знання і щирість : [ст. про літ. мову] // Література, наука, мистецтво. – 1924. – 11 трав. (№ 18). – Дод. до газ. «Вісті ВУЦВК».
13. Катедра чи болото? : [про виступ М. Йогансена та К. Німчинова на засіданні каф. мовознавства Харків. ін-ту нар. освіти] // Література, наука, мистецтво. – 1924. – 23 берез. – Дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – Підпис: М. [М. Йогансен].
14. Літературні угруповання на Правобережжі та завдання «Гарту» // Література, наука, мистецтво. – 1924. – 6 лип. – Дод. до газ. «Вісті ВУЦВК».
15. [Передмова] // Плуг / І. Дніпровський. – Харків, 1924. – С. 1.
16. [Рецензія] // Черв. шлях. – 1924. – №1–2. – С. 259–260. – Рец. на кн.: Практичний підручник діловодства українською мовою / О. Бuzинний, В. Щепотьєв. – Х. ; К. : Книгоспілка, 1924. – 84 с.
17. [Рецензія] // Черв. шлях. – 1924. – №3. – С. 286–287. – Рец. на кн.: ВУА : Зап. Іст.-філол. відділу. Кн. 2–3. – [Київ], 1920–1923.
18. [Рецензія] // Нова книга. – 1924. – № 1. – С. 32–33. – Рец. на кн.: Практический курс украинского языка / М. Гладкий. – 2-е изд. – [Х.] : ГИУ, 1924. – 152, III с.
19. Украинский язык : пособие для курсов и самообразования. – 2-е вид. – К. : Киев-печать, 1924. – 44, [1] с.
20. Маладняківці : [про з'їзд білорус. орг. пролет. і сел. письм. «Маладняк»] // Культура і побут. – 1925. – 13 груд. – Дод. до газ. «Вісті ВУЦВК».
21. Огляд підручників української мови // Нова кн. – 1925. – № 9–10. – С. 17.
22. [Рецензія] // Культ. і побут. – 1925. – 26 лип. – Дод. до газ. «Вісті ВУЦВК». – Рец. на кн.: Граматика й правопис української мови : (конспект лекцій) / О. Ізюмов. – 2-е вид., перероб. – Київ : ДВУ, 1925. – 48 с.
23. [Рецензія] // Нова книга. – 1925. – № 9–10. – С. 40. – Рец. на кн.: Короткий компендій німецької мови, скомпонований на наочних основах з поясненнями. Ч. 1. Словозміна : (Морфологія) / Б. Краєвський ; пер. з рос. М. Гладкого. – [Х.] : ДВУ, 1925. – 120 с.
24. [Рецензія] // Шлях освіти = Путь просвещения. – 1925. – № 5–6. – С. 239–240. – Рец. на кн.: Чистота й правильність української мови : підруч. для вивчення укр. літературної мови : попул. курс з іст. освітленням / І. Огієнко. – Львів : Вид. книгарні Арнольда Бардаха, 1925. – 215 с.
25. [Рецензія] // Нова книга. – 1925. – № 2. – С. 33–34. – Рец. на кн.: Практичний російсько-український словник. – 3-є вид. – [Х.] : ДВУ, 1924. – 270 с.
26. Lexica : Сучасні українські словники практичного вжитку : [огляд] // Нова книга. – 1925. – № 7–8. – С. 9–10.

27. Аналіза одного журнального оповідання : [аналіз оповідання Д. А. Баррі «Червоний вартовий» на рифі (пер. Майк Йогансен)] // Вапліте. – 1926. – № 1. – С. 49–57. – Книга видана окремим виданням у 1928 р.
28. [Передмова] // Фауст : трагедія. Ч. 1 / Й. В. Гете ; пер. з нім. М. Т. Улезка. – Х., 1926. – С. 1–6.
29. Практичний російсько-український словник / М. Йогансен, М. Наконечний, К. Німчинов, Б. Ткаченко. – [Дніпропетровськ] : ДВУ, 1926. – 238 с.
30. Аналіза фантастичного оповідання // Вапліте. – 1927. – № 2. – С. 139–162.
31. Фонетичні етюди : (Замітки з нагоди фонетики м. Шишак на Полтавщині в зв'язку з літературною вимовою) // Наук. зап. Харків. наук.-дослід. каф. мовознавства / за ред. П. Г. Ріттера та Л. А. Булаховського. – Х., 1927. – С. 19–55.
32. Наш Універсал : До робітництва і пролетарських митців українських / М. Хвильовий, В. Сосюра, М. Йогансен // Десять років української літератури (1917–1927) / А. Лейтес, М. Яшек. – Х., 1928. – Т. 2. – С. 65–66.
33. Як будеється оповідання : Аналіз прозових зразків. – Х. : Книгоспілка, 1928. – 148 с.
34. Автобіографія Майка Йогансена // Літ. ярмарок. – 1929. – № 3 (133). – С. 2–5.
35. Лист до редакції «Літературного ярмарку» : [З приводу публ. віршів М. Йогансена в журн. «Літ.-наук. вісн.»] // Літ. ярмарок. – 1929. – № 10. – С. 302–303.
36. Nomina-Omina : (Латинська рима) : [про вивіски на вул. м. Харкова] // Універс. журн. – 1929. – № 12. – С. 126–129: фот.
37. Про творчість Ю. Смолича : (Спроба характеристики) // Критика. – 1929. – № 12. – С. 52–62.
38. Академічна неписьменність чи мовне шкідництво : (Про кн. М. Гладкого «Мова сучасного українського письменства») : [рецензія] // Літ. архів. – 1930. – Т. 3–6. – С. 319–335. – Рец. на кн.: Мова сучасного українського письменства / Микола Гладкий. – Х. ; К., 1930. – 160 с.
39. [Вступна стаття] // Збірка творів / Ю. Смолич. – К., 1930. – Т. 1 : Фальшива Мельпомена. – С. 7–24.
40. [Вступна стаття] // Королі і капуста : [зб. новел] / О. Генрі ; пер. з англ. М. Рябової. – Х., 1932. – С. 7–9.
41. Я боржник перед своєю країною : [про творчі плани авт.] // Літ. газета. – 1935. – 29 жовт.
42. Книга про місто індустріальних велетнів : [про роботу авт. над повістю про Харків] // Літ. газета. – 1936. – 12 черв.
43. Автобіографія Майка Йогансена // Поезії / М. Йогансен. – К., 1989. – С. 170–172.
44. Автобіографія : [З рукопис. фонду ЦНБ УРСР. Друкується вперше] // Поезії / М. Йогансен. – К., 1989. – С. 172–175.
45. Практичний російсько-український словник приказок / упоряд. Г. Млодзинський ; за ред. М. Йогансена. – К. : [Ін-т енцикл. дослідж. НАН

України], 2009. – 108 с. – (Із словникової спадщини ; вип. 8). – Репринт. изд. 1929 г.

46. Йогансен Майк : Біографія // Самі про себе : автобіографії укр. митців 1920-х рр. / упоряд. Раїса Мовчан. – К., 2015. – С. 225.

Вибрані художні твори

47. Поезії / упоряд., вступ. ст. та приміт. С. А. Крижанівського. – К. : Рад. письменник, 1989. – 195 с. : 1 арк. портр., 4 арк. іл. – (Бібліотека поета).
48. Вибрані твори / упоряд., вступ. ст. О. Зінкевича ; Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України. – К. : Смолоскип, 2001. – 515 с. – (Розстріляне Відродження).
49. Вибрані твори / упоряд., вступ. ст. Р. Мельниківа ; Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України. – 2-ге вид., доп. – К. : Смолоскип, 2009. – 515 с. – (Розстріляне Відродження).
50. Вибрані твори / [вступ. ст., упоряд. В. П. Агеєвої]. – К. : Книга, 2011. – 270, [1] с. – (Українська авангардна проза).

Література про нього

1. Лейтес А. [Рецензія] / А. Лейтес // Шляхи мистецтва. – 1922. – № 2. – С. 59. – Рец. на кн.: Елементарні закони версифікації / М. Йогансен. – Х. : Всеукраїнком, 1922. – 68 с.
2. Курило О. [Рецензія] / О. Курило // Зап. іст.-філол. від-ня ВУАН / за ред. А. Кримського. – К., 1924. – Кн. 4. – С. 251–254. – Рец. на кн.: Украинский язык : пособие для курсов и самообразования / М. Йогансен. – К. : Більшовик, 1923. – 47 с.
3. Державин В. [Рецензія] / В. Державин // Критика. – 1928. – № 4. – С. 155–158. – Рец. на кн.: Як будується оповідання / М. Йогансен. – Х. : Книгоспілка, 1928. – 148 с.
4. Лейтес А. Йогансен Михайло : [біогр. довідка та бібліографія] / А. Лейтес, М. Яшек // Десять років української літератури (1917–1927) / А. Лейтес, М. Яшек. – Х., 1928. – Т. 1 : Біобібліографічний. – С. 195–199.
5. Ковалів Ю. На шляху до романтики буднів : [творчий шлях М. Йогансена] / Ю. Ковалів // Вітчизна. – 1987. – № 4. – С. 166–171.
6. Крижанівський С. М. Йогансен / С. Крижанівський // Письменники Радянської України. – К., 1989. – Вип. 14. – С. 119–138.
7. Майк Йогансен у спогадах сучасників : З когорти духовних речників / публ. І. Лисенка // Березіль. – 1996. – № 1–2. – С. 157–181.
8. Мельників Р. В. Майк Йогансен : Ландшафти трансформацій / Ростислав Мельників. – К. : Смолоскип, 2000. – 153 с.
9. Франко З. Т. Йогансен Майк / З. Т. Франко // Українська мова : енциклопедія. – 2-ге вид., випр. і доп. – К., 2004. – С. 242.
10. Дзюба І. М. Йогансен Майк (Михайло Гервасійович) / І. М. Дзюба // Енциклопедія сучасної України. – К., 2011. – Т. 11. – С. 617–619 з фот.

Каганов Ісаак Якович
(12.(25).10.1898–23.02.1981)

Народився в м. Лубни Полтавської губернії в родині управителя млина. 1917 р. зі срібною медаллю закінчив гімназію в Лубнах і вступив на перший курс історико-філологічного факультету Московського університету. 1918 р. перевівся до Харківського університету.

Після закінчення в 1921 р. літературного факультету – на той час – Академії теоретичних знань був залишений в аспірантурі кафедри історії європейської культури (науковий керівник – проф. О. І. Білецький), яку закінчив у 1924 р.

Із 1920 р. почав працювати технічним і літературним редактором у різних видавництвах і журналах: Держвидав України, Державне медичне видавництво, «Научная мысль» тощо.

Протягом 1925–1934 рр. одночасно працював доцентом кафедри книгорозповсюдження Кооперативного інституту.

Із 1927 р. по 1934 р. – доцент кафедри книгознавства факультету політичної освіти Харківського інституту народної освіти (1929 р. факультет було реорганізовано в Харківський інститут політичної освіти, який неодноразово змінював назву; тепер це Харківська державна академія культури). 1930–1933 рр. – за сумісництвом доцент Харківського поліграфічного інституту, де читав курси з історії і техніки оформлення книги та історії зарубіжної літератури.

1939 р. був запрошений на посаду старшого викладача кафедри зарубіжної літератури Харківського державного університету. Із 1940 р. обіймав посаду заступника декана філологічного факультету ХДУ. Того ж року обраний секретарем Ради факультету.

У роки німецько-радянської війни (1941–1945) працював в Об'єднаному українському університеті (м. Кзил-Орда, Казахстан, 1941–1943 рр.), до складу якого увійшов Харківський університет. Після визволення Харкова в 1943 р. продовжив працювати в ХДУ. 1944 р. захистив кандидатську дисертацію «Роман И. Эренбурга "Падение Парижа". Опыт тематико-композиционного анализа». У цьому ж році йому присвоєне вчене звання доцента.

1944 р., звинувачений у космополітизмі, був виключений з університету; понад п'ять років не мав можливості друкуватися.

Із 1949 р. по 1970 р. – доцент кафедри бібліотекознавства, згодом – книгознавства Харківського бібліотечного інституту (тепе – Харківська державна академія культури). У різні періоди читав курси «Історія книги», «Історія зарубіжної літератури» та ін.

Перші публікації І. Каганова з'являються в 1920–1930-ті рр. (псевдоніми: І. Родних, І. Яківчук; криптоніми І. К., І. Р., І. Я.). Протягом десяти років І. Каганов був головою Харківського клубу любителів книги, який у 1960–1970-ті рр. провів понад 100 засідань і був осередком культури й духовності харків'ян.

Автор понад 200 робіт з філології, книжкової та бібліотечної справи, з яких було надруковано 175.

Помер у м. Харкові.

Наукові інтереси: книгознавство, літературознавство, бібліотекознавство.

Основні філологічні праці

Повний перелік праць до 1998 р. див. у покажчику: Ісаак Якович Каганов (1898–1981) : бібліогр. покажч. / уклад. Н. Ф. Колосова, Т. П. Самійленко, за ред. І. Я. Лосієвського ; ХДАК. – Х., 1998. – 28 с.

1. Указатель литературы по поэтике, 1900–1922 / И. Я. Айзеншток, И. Я. Каганов. – Х., 1923. – 15 с.
2. Валерий Брюсов // Красное знамя. – 1944. – 7 окт.
3. Вольтер // Красное знамя. – 1944. – 27 нояб.
4. Мастер культуры : [к 20-годовщине со дня смерти А. Франса] // Красное знамя. – 1944. – 2 нояб.
5. Роман И. Эренбурга «Падение Парижа» : Опыт тематически-композиционного анализа : дис. ... канд. филол. наук. – Кзыл-Орда, 1944. – 179 л.
6. Его приезды : [к 15-годовщине со дня смерти В. В. Маяковского] // Красное знамя. – 1945. – 14 апр.
7. Замечательный чешский писатель : [К. Чапек] // Красное знамя. – 1945. – 23 окт.
8. Роман И. Еренбурга «Падіння Парижа» // Наук. хроніка Харків. держ. ун-ту ім. О. М. Горького : зб. анот. – 1945. – № 3 (груд.) : Філол. ф-т. – С. 6–8.
9. Свифт // Красное знамя. – 1945. – 6 окт.
10. Трагедия великого юриста : [к 100-летию со дня рождения и 35-летию со дня смерти Марка Твена] // Красное знамя. – 1945. – 2 нояб.
11. Мечников и художественная литература // И. И. Мечников : Памяти великого русского ученого : сб. ст. – Х., 1947. – С. 141–148.
12. Штурм неба : Міжпланетні подорожі в світовій художній літературі // Прапор. – 1956. – № 12. – С. 104–109.
13. Герои А. М. Горького – читатели : (Из наблюдений над ранним периодом творчества) // Учен. зап. / Харьков. гос. библ. ин-т. – 1956. – Вып. 2. – С. 185–198.
14. Українська книга за років громадянської війни // Прапор. – 1957. – № 12. – С. 113–118.
15. Українська книга років громадянської війни // Тези доп. наук. конф., присвяч. сорокаріччю Великої Жовтневої соціаліст. революції / Харків. держ. бібл. ін-т. – Х., 1957. – С. 8–11.

16. Чудове життя : До 80-річчя Андрія Упіта // Прапор. – 1958. – № 1. – С. 104–107. – Підпис: І. Яківчук.
17. Книга на Україні у XVII ст. : (Проблеми і шляхи вивчення) // Наукова конф., присвяч. XXI з'їздові КПРС : [тези доп.] / Харків. держ. бібл. ін-т. – Х., 1959. – С. 61–63.
18. Українська книга кінця XVI–XVII століть : нариси з історії книги / Харків. держ. бібл. ін-т. – Х. : Ред.-вид. від. Кн. палати УРСР, 1959. – 144 с.
19. Герои А. М. Горького – читатели : (Читатель-рабочий в произведениях А. М. Горького кануна первой рус. революции) // Учені зап. / Харків. держ. бібл. ін-т. – Х., 1960. – Вип. 4 : Питання бібліотекознавства та бібліографії. – С. 23–44.
20. Я. Маркович и его «Дневник» как материал для истории просветительства на Украине в первой половине XVIII века // Проблемы русского просвещения в литературе XVIII века. – М. ; Л., 1961. – С. 113–126.
21. Шевченко и книга // Книга : исслед. и материалы / Всесоюз. кн. палата. – М., 1962. – Сб. 7. – С. 264–287.
22. Питання вивчення читача в працях О. І. Білецького // Бібліотекознавство та бібліографія : зб. ст. – Х., 1964. – [Вип. 1] – С. 53–65.
23. Г. А. Полетика и его книжные интересы : (Из истории книжной культуры XVIII в.) // Роль и значение литературы XVIII века в истории русской культуры : К 70-летию со дня рождения чл.-кор. АН СССР П. Н. Беркова. – М. ; Л., 1966. – С. 138–144.
24. Що читали сучасники Г. Сковороди // Радян. літературознавство. – 1967. – № 6. – С. 77–80.
25. Пешеходец Василий Григорович Барский и книга // Альманах библиофила. – М., 1975. – Вип. 2. – С. 233–238.
26. Леся Українка и книга // Книга : исслед. и материалы. – М., 1975. – Сб. 31. – С. 148–154.
27. Академик Александр Иванович Белецкий как библиофил и книговед / М. О. Габель, И. Я. Каганов // Книга : исслед. и материалы. – М., 1977. – Сб. 34. – С. 116–135.
28. Иван Кронеберг и его «Брошюрки» // Альманах библиофила. – М., 1978. – Вип. 5. – С. 205–215.

Література про нього

1. Кацпржак Е. И. [Рецензія] / Е. И. Кацпржак // Книга : исслед. и материалы. – М., 1961. – Сб. 5. – С. 359–362. – Рец. на кн.: Українська книга кінця XVI–XVII століть : нариси з історії книги / І. Я. Каганов ; Харків. держ. бібл. ін-т. – Х. : Ред.-вид. від. Кн. палати УРСР, 1959. – 144 с.
2. Корнейчик І. І. Історія української бібліографії. Дожовтневий період : нариси / І. І. Корнейчик. – Х. : Ред.-видав. від. Кн. палати УРСР, 1971. – 373 с.
С. 36–38, 317: про І. Каганова.

3. Нікіпелова Н. О. Каганов Ісаак Якович / Н. О. Нікіпелова // Літературна Харківщина : довідник / за заг. ред. М. Ф. Гетьманця. – Х., 1995. – С. 163.
4. Лосієвський І. Я. Архівні фонди діячів науки і культури ХХ ст. / І. Я. Лосієвський, С. Б. Шоломова // Документально-інформаційні ресурси ХДНБ ім. В. Г. Короленка : зб. наук. ст. – Х., 1996. – Вип. 2. – С. 80–86.
С. 82–83: про особистий архівний фонд І. Каганова у ХДНБ.
5. Ісаак Якович Каганов (1898–1981) : бібліогр. покажч. / уклад. Н. Ф. Колосова, Т. П. Самійленко, за ред. І. Я. Лосієвського ; ХДАК. – Х., 1998. – 28 с.
6. Королевич Н. Ф. Українські бібліографи ХХ століття / Н. Ф. Королевич. – К. : Кн. палата України, 1998. – 328 с.
С. 23, 26, 44, 247, 261: про І. Каганова.
7. Колосова Н. Ісаак Якович Каганов – книгознавець і педагог / Н. Колосова, Т. Самійленко // Вісн. Кн. палати. – 1999. – № 1. – С. 33–34.
8. Зборовець І. І. І. Я. Каганов як історик української книги / І. І. Зборовець // Вісн. Харків. акад. культури. – 2009. – Вип. 25. – С. 94–102.
9. Кушнарєнко Н. М. Каганов Ісаак Якович / Н. М. Кушнарєнко // Енциклопедія сучасної України. – К., 2011. – Т. 11. – С. 654.
10. Ісаєнко О. Я. Архівний фонд українського ученого-книговеда і літературоведа І. Я. Каганова в ХГНБ ім. В. Г. Короленко / О. Я. Ісаєнко // Короленківські читання 2012 : Взаємодія та партнерство бібліотек у регіональному інформаційному просторі : матеріали XV всеукр. наук.-практ. конф. Харків, 11 жовт. 2012 р. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка. – Х., 2013. – С. 227–232.